

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030

Gmina
Bierutów

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

Opracowanie:

Urząd Miejski w Bierutowie

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Miejskiego w Bierutowie i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 zawiera aktualne dane na okres opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2024 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU MIASTA I GMINY BIERUTÓW	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	12
4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	15
5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	17
5.1. Ocena sytuacji w Gminie	17
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe	22
6. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	24
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY BIERUTÓW .	29
1. Misja i wizja	30
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	31
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta i Gminy Bierutów oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	56
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	106
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	112
7. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	114
Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Miasta i Gminy Bierutów	118
Załącznik nr 2: Wzór ankiety	195
Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna	213

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Miastem i Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Miasta i Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe. Strategia stanowi również formalną podstawę i uzasadnienie do aplikowania o zewnętrzne środki finansowe na realizację celów rozwojowych Gminy oraz wsparcie w procesie przygotowania dokumentacji aplikacyjnej. Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, Strategia określa wynikające z docelowego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, które stanowią punkt odniesienia dla przygotowania planu ogólnego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co ma kluczowe znaczenie dla integracji planowania społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Mieście i Gminie Bierutów, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku. Strategia wyznacza również ramy dla innych sektorowych planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania. Dodatkowo, Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów stanowi ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w trakcie jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten zawiera wytyczne oraz jest punktem odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Mieście i Gminie Bierutów, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2026 do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 została opracowana w sposób kompleksowy, w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Miasta i Gminy Bierutów w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Miasta i Gminy Bierutów) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na opracowanie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania Miasta i Gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2026-2030.

Prace nad Strategią rozpoczęto we wrześniu 2025 roku, z inicjatywy Burmistrza i podjęciu Uchwały nr XV/141/25 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 11 września 2025 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzenno-środowiskowej Miasta i Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz o informacje i materiały pozyskane podczas wywiadu pogłębionego.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dokument powstał w koordynacji przez przedstawicieli Urzędu Miejskiego, w składzie:

Piotr Sawicki, Burmistrz Bierutowa,

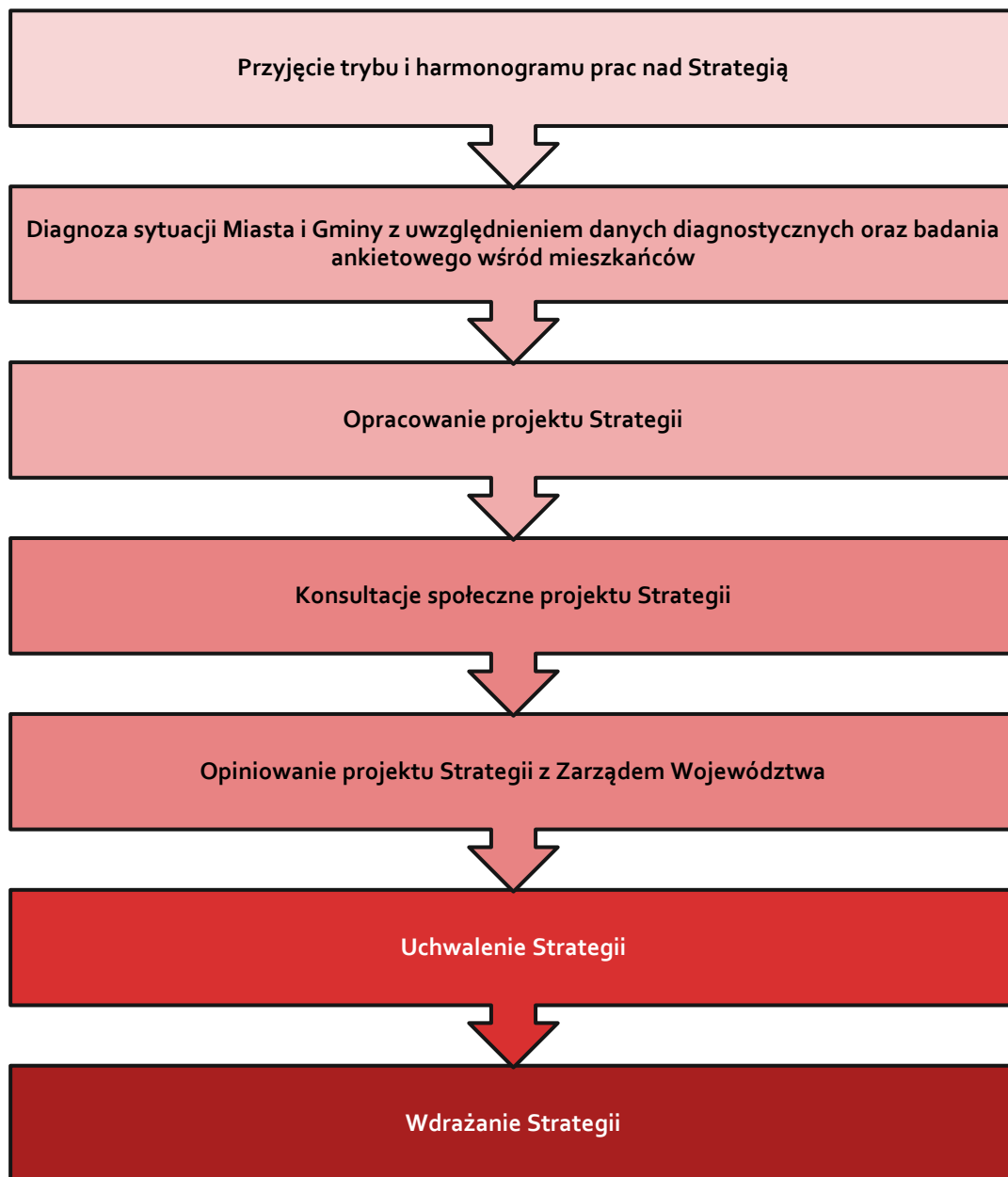
Rafał Nowowiejski, Zastępca Burmistrza,

oraz przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierowniczka projektu,

Joanna Mucha, Ekspert ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego - koordynatorka projektu.

Na poniższym schemacie przedstawiono kluczowe etapy przygotowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030:

Stan i wyzwania rozwoju Miasta i Gminy Bierutów

Gmina
Bierutów

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Miasta i Gminy Bierutów** zidentyfikowane zostały zarówno najważniejsze potencjały rozwojowe, jak i problemy dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera **wnioski w wymiarze przestrzennym, klimatyczno-środowiskowym, gospodarczym i społecznym** opracowane w oparciu o Diagnozę, która stanowi Załącznik nr 1. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ

Miasto i Gmina Bierutów to miejsko-wiejska jednostka samorządu terytorialnego, położona we wschodniej części województwa dolnośląskiego, przy granicy z województwem opolskim oraz w południowej części powiatu oleśnickiego. Lokalizacja Miasta i Gminy w tzw. trzecim kręgu wokół stolicy województwa – Wrocławia, a także już rozwinięty i wciąż perspektywiczny układ komunikacyjny, determinują atrakcyjność osiedleńczą jednostki. Przy obecnym układzie komunikacyjnym, opartym przede wszystkim na drogach wojewódzkich nr 451 i 396 dojazd do centrum ośrodka wojewódzkiego zajmuje ok. 60 min. Ważnym korytarzem transportowym jest biegnąca 15 km od Miasta i Gminy droga ekspresowa S8 relacji Wrocław – Białystok.

Kamieniem milowym dla rozwoju dostępności transportowej Gminy będzie realizowana modernizacja linii kolejowej nr 143 na odcinku Bierutów-Oleśnica, wraz z uzgadnianym już przebiegiem linii kolejowej nr 86 Kolei Dużych Prędkości (KDP) realizowanej w ramach 8 szprychy komponentu kolejowego Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK). Skrzyżowanie linii kolejowej nr 143 z linią KDP nr 86 w okolicach Solnik Wielkich, wraz z planowaną lokalizacją dużej technicznej stacji kolejowej w Zawidowicach umożliwiającej w przyszłości realizację funkcji ładunkowych, przeładunkowych, rozrządowych lub techniczno-ruchowych. Należy również podkreślić, iż mając na uwadze możliwy intensywny rozwój tego obszaru przewidziano rezerwę terenu umożliwiającą w przyszłości budowę peronów pasażerskich. Po modernizacji linii kolejowej nr 143, dopuszczającej ruch pociągów osobowych z prędkością do 120 km/h, **skróceniu ulegnie również czas podróży z Bierutowa do stacji Wrocław Główny, z 60 min do ok. 50 min.** O rosnącym znaczeniu Miasta i Gminy Bierutów, jako obszaru ściśle związanego z Aglomeracją Wrocławską, świadczy włączenie Bierutowa do siatki połączeń Kolei Dolnośląskich od grudnia 2025 r. **Uruchomienie sześciu par połączeń kolejowych KD na trasie Wrocław – Bierutów – Namysłów zwiększa częstotliwość połączeń i podnosi jakość podróży.** Ponadto włączenie także sąsiedniego Namysłowa do rozkładu jazdy KD rozwija kierunek codziennego przepływu mieszkańców Gminy także na obszar woj. opolskiego, co jest dodatkowym atutem gminy Bierutów

mogącej łączyć korzyści z położenia równocześnie w bliskości Wrocławia i sąsiedniego województwa. Poszerza to w sposób oczywisty dostęp do zarówno dolnośląskiego, jak i namysłowskiego rynku pracy.

Przykłady innych gmin, pozwalają przypuszczać, że taki czas przejazdu powinien już znacząco podnosić atrakcyjność osiedleńczą Miasta i Gminy, oferując dostęp nie tylko do rynku pracy i usług Bierutowa, ale również usług metropolitalnych Wrocławia. Miasto i Gmina Bierutów tym samym predysponowana jest do wzrostu poziomu renty gruntowej, przy zachowaniu przeciwwagi cenowej dla rynku wrocławskiego. Rosnący potencjał inwestycyjny stanowić będzie również zachętę osiedleńczą i rozwojową dla miejscowości, co może spowodować przyrost liczby ludności w rezultacie obserwowanego procesu dojrzałej suburbanizacji. Wzmacnianie powiązań regionalnych następuje również **poprzez współpracę z innymi jednostkami samorządu zrzeszonymi w ramach Stowarzyszenia Aglomeracja Wrocławska (SAW), realizującego m.in. projekt Wrocławskiej Kolei Metropolitalnej (WKM).**

Miasto i Gmina Bierutów rozwija się z poszanowaniem pryncypiów gospodarki przestrzennej, a zatem z zachowaniem wagi poszczególnych sfer – społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Największy wpływ na rozwój Miasta i Gminy Bierutów ma jej położenie w granicach Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF) – strefa III. Bliskość Wrocławia wraz z planowanym rozwojem komunikacji zbiorczej, głównie kolejowej sprawia, że Miasto i Gmina Bierutów może korzystać z dostępu do rynku pracy, usług publicznych wyższego rzędu oraz infrastruktury transportowej, co zwiększa jej atrakcyjność osiedleńczą. Zasadniczą pracą pozostałą do wykonania jest zabezpieczenie dalszej stabilnej polityki przestrzennej, opartej na miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Obecnie MPZP pokrywają ok. 60% powierzchni Gminy, a 5 kolejnych planów pokrywających ok. 25% powierzchni Miasta i Gminy pozostaje w opracowaniu. Wysoki stopień pokrycia planami miejscowymi w Mieście i Gminie Bierutów należy uznać za atut świadczący o prowadzeniu zaplanowanej i przemyślanej polityki przestrzennej. Na łamach opracowania planu ogólnego, kluczowym pozostaje zabezpieczenie rezerw terenowych, które dadzą możliwość odpowiedzi władzom Miasta i Gminy na postępującą suburbanizację i rosnące zapotrzebowanie na rynku mieszkaniowym. Podkreślić bowiem należy, że udział nowych budynków mieszkalnych w strukturze pozwoleń na budowę utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie (w latach 2019-2023 od 44% do 77%). **Kontynuacja rozwoju funkcji mieszkaniowej w obrębie Miasta Bierutów jest zatem kluczowym elementem rozwojowym dla ośrodka.**

Kolejnym wyrazem podejmowania działań odpowiedzialnych społecznie, ale również obrazujących wysoką troskę o integrację społeczności lokalnej i przestrzeni jest prowadzenie procesu rewitalizacji w granicach przyjętego uchwałą nr XLI/486/22 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 24 lutego 2022 roku obszaru rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji opracowany na podstawie ustawy o rewitalizacji i przyjęty uchwałą nr L/608/22 Rady

Miejskiej w Bierutowie z dnia 29 grudnia 2022 roku obejmuje swoim zasięgiem ściśle centrum ośrodka miejskiego, istotne z perspektywy rozwoju funkcji mieszkaniowych, usługowo-handlowych, rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, edukacyjnych czy administracyjnych. Wśród działań rewitalizacyjnych również przewidziano te związane z rozwojem funkcji mieszkaniowej, m.in. poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych, czy niwelację barier architektonicznych wpływających na jakość zamieszkania.

Na Miasto i Gminę Bierutów należy również spojrzeć z perspektywy historycznej, która odkrywa dawną wagę ośrodka miejskiego. Niegdyś Bierutów rozwijał się głównie w oparciu o lokalizację przy ważnych szlakach handlowych. To pozwoliło rozwinąć się ośrodkowi, czego pozostałościami są m.in.: rynek w Bierutowie z wieżą ratuszową, Zamek książęcy z bramą i wieżą zamkową oraz gotycki zamkowy kościół pw. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej z barokowym ołtarzem i lożą książęcą, czy inne zabytki na terenie Gminy jak rotunda późnoromańska w Stroni oraz zespoły pałacowo-folwarczne w Gorzesławiu, Jemielnej, Posadowicach i Stroni. **Wraz z istniejącymi szlakami turystycznymi stwarza to warunki do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej i wodnej.**

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ

Głównym ciekim wodnym na terenie Miasta i Gminy Bierutów jest rzeka Widawa, do której spływają liczne mniejsze cieki wodne z terenu Gminy. Rozległa dolina rzeki wydatnie kształtuje krajobraz Miasta i Gminy. W obrębie Widawy występują tereny szczególnego zagrożenia powodziowego, o łącznej powierzchni ok. 6 km². Tereny nadrzeczne, bezpośrednio zagrożone powodzią pozostają ekstensywnie zagospodarowane, pełniąc głównie funkcje rolnicze oraz rekreacyjne. Zagospodarowanie terenu w dorzeczu Widawy musi bowiem uwzględniać zarówno potrzebę swobodnego przepływu wód w przypadku powodzi jak również przepisów odrębnych w tym zakresie. W związku z intensyfikacją działań Państwa z przeciwdziałaniem powodzi **niewykluczone jest umiejscowienie w przyszłości na terenie Miasta i Gminy zbiornika retencyjnego.** Jest to tym bardziej prawdopodobne, ze względu na wcześniejsze plany odciążenia Odry w okolicach Wrocławia, poprzez zatrzymanie i retencjonowanie okresowego nadmiaru wody w korycie rzeki Widawa.

W ujęciu klimatycznym, Miasto i Gmina Bierutów należą do najcieplejszych rejonów Polski, gdzie średnioroczna temperatura wynosi 8,5°C. Średnioroczna suma opadów atmosferycznych zbliżona jest do średniej krajowej. Z kolei **w zakresie warunków wietrznych, należy podkreślić wysoki** (na tle województwa dolnośląskiego) **udział wiatrów o energetycznych prędkościach**, osiągających blisko 50% rocznych obserwacji. Na terenie

Miasta i Gminy występują jednak silne fluktuacje warunków klimatycznych, nie wykazujące wyraźnej regularności.

Jakość powietrza na terenie Miasta i Gminy ulega wyraźnemu obniżeniu w sezonie jesienno-zimowym. Związane jest to z wykorzystywaniem wysokoemisyjnych nieefektywnych indywidualnych źródeł ogrzewania. Wnioski te potwierdzają Raporty publikowane przez GIOŚ w zakresie rocznych ocen jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Wymagane jest zatem podejmowanie dalszych działań edukacyjnych i promocyjnych względem dostępnych instrumentów finansowych, które pozwolą zredukować liczbę nie ekologicznych źródeł ogrzewania na terenie Miasta i Gminy Bierutów.

W północnej oraz południowej części Miasta i Gminy Bierutów występują złoża kopalin naturalnych – piasków i żwirów, o różnym stopniu zagospodarowania. Użytkownikami złóż są prywatne przedsiębiorstwa. Wydano także decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla odkrywkowej eksploatacji i przeróbki kruszywa naturalnego z udokumentowanego złoża „Stronia IV” oraz budowy i rozbudowy hali produkcyjnej.

Udział obszarowych form ochrony przyrody w ogólnej powierzchni Miasta i Gminy Bierutów jest stosunkowo niewielki, a składają się na niego dwa specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000: Bierutów oraz Lasy Grędzińskie. Ponadto na terenie Miasta i Gminy zlokalizowany jest jeden wieloobiektowy pomnik przyrody. Kluczowym, przy dalszym zagospodarowaniu pozostaje zapewnienie skutecznych działań ochronnych względem obszarów cennych przyrodniczo. Wpływają one bowiem pozytywnie zarówno na walory środowiskowe jak i lokalną faunę i florę.

Warunki klimatyczne bezpośrednio wpływają na jakość zamieszkania na terenie Miasta i Gminy Bierutów. Jak wskazują dane IOŚ, w związku z postępującymi zmianami klimatycznymi, Miasto i Gmina Bierutów w kolejnych latach może się zmagać z niedoborem zasobów wodnych. Ryzyko określane jest jako średnie, a dotyczy ok. 70% powierzchni Miasta i Gminy. Powiązane z tym ryzyko występowania suszy jest natomiast określane w części Miasta i Gminy jako ekstremalne, silne lub umiarkowane. Przewidywać zatem należy **prowadzenie działań związanych z adaptacją do zmian klimatycznych, w tym budowaniem odporności na nie**, co pozwoli poprawić jakość zamieszkania na terenie Miasta i Gminy. W zakresie obszarów wiejskich działania powinny się skupiać wokół zachowania przydatności gleb dla produkcji rolnej. Z kolei na obszarze miasta ważnym elementem będą działania związane z **zapewnieniem dostępu mieszkańców do terenów zieleni urządzonej**, a także unikaniem utwardzania nadmiernych powierzchni. Wymagane będzie również podejmowanie działań z zakresu małej retencji, w tym prawidłowym utrzymaniem infrastruktury melioracji szczygółowej na obszarach wiejskich oraz zatrzymywaniem wody przed spływem powierzchniowym w mieście.

Miasto i Gmina Bierutów są predysponowane do rozwoju energetyki słonecznej i geotermalnej. Stosunkowo korzystne warunki atmosferyczne umożliwiają również

ewentualny rozwój energetyki wiatrowej w północnej części Gminy. Są to kierunki, w których Miasto i Gmina może podążać, celem ograniczenia emisyjności, poprawy jakości powietrza oraz powiązanych z nimi zmian klimatu. Podejmowane są już pierwsze kroki, czego wyrazem jest wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dotyczących budowy elektrowni fotowoltaicznych.

Miasto i Gmina Bierutów posiadają wysokorozwiniętą infrastrukturę sieciową, która nie tylko sprostą potrzebom obecnych mieszkańców, ale jest również przygotowana na wzrost ich liczby. Celem na kolejne lata pozostaje natomiast wzrost poziomu skanalizowania, w związku z czym **planowana jest budowa sieci kanalizacyjnej m.in. w kierunku Solnik Małych**. Ważnym elementem pozostaje również gazyfikacja Miasta i Gminy. Obecnie w Bierutowie paliwo gazowe dostarczane jest ze stacji LNG o przepustowości 300 m³/h, która zasila sieć gazową o długości 783 m. To infrastruktura, która stopniowo rozbudowuje się wraz z kolejnymi przyłączeniami i stanowi fundament pod przyszłą, konwencjonalną sieć gazu ziemnego. Rozbudowa sieci zależna jest jednak również od wykazywanego zainteresowania mieszkańców i warunków technicznych i ekonomicznych gestorów sieci gazowej, ale także polityki wobec paliw kopalnych realizowanych na szczeblu Państwa i Unii Europejskiej.

W celu podniesienia poziomu recyklingu odpadów komunalnych, **w lutym 2026 r. roku uruchomiono nowy, w pełni funkcjonalny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Bierutowie**. Działania inwestycyjne poczynione w zakresie gospodarki odpadami, wskazują iż w kolejnych latach wskaźniki przetworzenia i recyklingu będą regularnie wzrastać. Nowy PSZOK umożliwi również sprawną implementację rozwiązań przyjmowanych na szczeblu centralnym, a realizowanych w gminach, jak np. selektywna zbiórka tekstyliów, która od 2026 r. odbywać się będzie spod domów mieszkańców.

Systematyczne i skoordynowane działania podejmowane przez Miasto i Gminę Bierutów w zakresie ochrony środowiska realizowane są na podstawie obowiązujących dokumentów: Programu Ochrony Środowiska oraz Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Bierutów. Ważnym elementem podejmowanych działań jest również realizacja projektów związanych z mitygacją i adaptacją do zmian klimatu jak działania termomodernizacyjne przewidziane w obrębie budynków użyteczności publicznej, m.in.: Centrum Usług Wspólnych w Bierutowie, Szkoły Podstawowej i świetlicy szkolnej w Wabienicach.

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

W Mieście i Gminie Bierutów w latach 2020-2024 odnotowano wzrost liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON o 61, co jednak wciąż wiąże się ze spadkiem udziału bierutowskich przedsiębiorstw w ogóle podmiotów gospodarczych w powiecie oleśnickim

z 7,7% w 2020 roku do 7,2% w 2024 roku. W strukturze działalności przedsiębiorstw w Mieście i Gminie dominują z kolei handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22% ogółu) oraz budownictwo (19%). Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w Mieście i Gminie Bierutów wskazuje na umiarkowaną dywersyfikację lokalnego rynku pracy, co może być związane z jego słabnącą pozycją w powiecie. Największe przedsiębiorstwa działające na terenie Miasta i Gminy skupione są natomiast wokół sektora rolnego, produkcyjnego i przetwórstwa rolno-spożywczego, co wskazuje na dalszy potencjał rozwojowy w tym zakresie. Służyć temu mogą przygotowane własne tereny inwestycyjne o powierzchni 27,5 ha w Kijowicach oraz 13,6 ha w Bierutowie. Tereny te objęte są miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przeznaczającymi je na funkcje przemysłowe, produkcyjne, usługowe lub magazynowe. Warto również zaznaczyć, iż **tereny inwestycyjne w Bierutowie leżą w obszarze Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, gwarantującej najwyższy poziom pomocy publicznej w województwie dolnośląskim** w formie zwolnień z podatku dochodowego (25% duże przedsiębiorstwa, 35% średnie, 45% mikro i małe). Przedsiębiorcy inwestujący w Bierutowie mogą skorzystać z najniższego możliwego progu wejścia do programu pomocowego w województwie dolnośląskim (tj. 10 mln zł dla firm dużych, 1 mln zł dla średnich, 500 tys. zł dla małych, 200 tys. zł dla mikro). **Obecnie trwają prace związane z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych w infrastrukturę elektryczną i gazową.** Prowadzone prace i związana z nimi oferta inwestycyjna Miasta i Gminy Bierutów jest zatem atrakcyjna zarówno pod względem lokalizacyjnym, technicznym jak i uwarunkowań prawnych, będąc tym samym odpowiedzią na problemy natury gospodarczej.

W Gminie Bierutów mimo umiarkowanych klas bonitacyjnych gleb, rozwija się rolnictwo. W strukturze użytkowania gruntów, użytki rolne zajmują prawie 70% powierzchni. W samych gospodarstwach rolnych użytki rolne zajmują ok. 96% powierzchni, z czego 95% stanowią grunty pod zasiewami, a jedynie 5% łąki trwałe. Gospodarstwa rolne zarejestrowane na terenie Gminy Bierutów stanowią ok. 13% ogółu gospodarstw rolnych w powiecie oleśnickim. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Gminie wyniosła nieco ponad 23 ha, a wielkoobszarowe gospodarstwa rolne stanowią 27% ogółu. W strukturze obszarowej gospodarstw rolnych jest to stosunkowo wysoki odsetek (dominowały gospodarstwa w przedziale 1-5 ha – 44%), który wskazuje na potencjał rozwojowy sektora rolnego. Tym samym, w poszanowaniu charakteru Miasta i Gminy Bierutów, należy przedsięwziąć działania ukierunkowane na rozwój dualny, uwzględniający charakter przemysłowo-rolniczy.

Zgodnie z danymi GUS, udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Bierutów wynosił ponad 5%. W strukturze osób bezrobotnych rozkład ze względu na płeć jest równy, a największy udział stanowią osoby pozostające bez zatrudnienia w okresie do 3 miesięcy. W strukturze wieku przeważają z kolei osoby w wieku średnim, od 35-44 lat. Względem wykształcenia dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub branżowym oraz podstawowym. Zgodnie z Barometrem Zawodów w powiecie oleśnickim będzie występował deficyt w zawodach tj. m.in.: betoniarze i zbrojarze, elektrycy,

elektromechanicy i elektrycy, fizjoterapeuci i masażyści, fryzjerzy, gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kucharze, lakiernicy, magazynierzy. Istotnym kierunkiem będzie zatem wsparcie lokalnej społeczności, poprzez zapewnienie pomocy w przekwalifikowaniu się i zdobyciu nowych umiejętności, dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Ważnym aspektem rozwoju społeczno-gospodarczego jest również otoczenie ośrodka, w tym ośrodki konkurencyjne i pomocnicze. Najsilniejsze powiązania Miasto i Gmina Bierutów wykazuje z ośrodkiem powiatowym – miastem Oleśnica. Przede wszystkim jest to ośrodek konkurencyjny i uzupełniający funkcjonalnie w sferze oświaty i administracji publicznej. Mieszkańcy Bierutowa udają się do Oleśnicy celem załatwienia spraw urzędowych, czy skorzystania z usług lekarzy specjalistów. Dodatkowo, migracje okresowe dotyczą również młodzieży pobierającej naukę w szkołach średnich i zawodowych. **Bierutów jednak może być konkurencyjnym ośrodkiem mieszkaniowym, oferującym bardziej zrównoważone, kameralne środowisko życia.** Gospodarczo, Bierutów konkuruje z kolei z pobliskim Namysłowem i Jelczem-Laskowicami. Rozwinięta sfera gospodarcza obu ośrodków miejskich, wpływa na atrakcyjność rynku pracy. W tym zakresie, szansą rozwojową Bierutowa pozostają tereny inwestycyjne oraz ponownie jakościowa i relatywnie tańsza możliwość zamieszkania na terenie Miasta i Gminy, z zapewnieniem dogodnego transportu. Najważniejszym ośrodkiem miejskim regionu jest Wrocław, z którym Miasto i Gmina Bierutów nie jest w stanie konkurować. Niemniej, **będąc w III strefie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, przy planowanej budowie KDP, Bierutów może stać się ważnym ośrodkiem satelitarnym.** Zakłada się, iż ośrodek satelitarny dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców winien być dostępny czasowo w granicach 30 min. podróży. Dzięki realizacji inwestycji kolejowych oraz poprawie jakości drogi wojewódzkiej, Bierutów zacznie spełniać ten warunek, potencjalnie stając się miastem satelitarnym o funkcji sypialnianej dla Wrocławia. Ważnym warunkiem pozostaje zatem próba rozwoju i utrzymania dobrych relacji samorządowych, w tym w zakresie kształtowania dostępności transportowej oraz dalsze działania ukierunkowane na rozwój atrakcyjności osiedleńczej Bierutowa.

Celem stabilnego rozwoju gospodarczego jednostki samorządu terytorialnego niezbędne jest zapewnienie stabilności finansowej. **Miasto i Gmina Bierutów aktywnie pozyskuje środki finansowe na realizację inwestycji ze źródeł zewnętrznych, co świadczy o dużej zaradności władz samorządowych oraz nastawieniu na rozwój.** Potencjał inwestycyjny Miasta i Gminy w latach realizacji Strategii, tj. 2026-2030 wyniesie, zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) nieco ponad 20 mln zł. Prognozowana kwota nie zawiera jednak środków możliwych do pozyskania ze źródeł zewnętrznych, co przy wysokiej skuteczności Miasta i Gminy przy sięganiu po nie, może znacząco wpłynąć na realny potencjał inwestycyjny.

4. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Demografia jest jednym z kluczowych elementów pozwalających planować obierany kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Mimo spadającej liczby ludności Miasta i Gminy Bierutów warto zwrócić uwagę na wskaźnik dotyczący odsetka ludności w wieku kreatywnym w ogóle ludności. **W 2024 roku osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata stanowiły 11,79% ogółu ludności Miasta i Gminy, co było odsetkiem wyższym niż w powiecie oleśnickim.** Może to potencjalnie świadczyć o stopniowym wzroście atrakcyjności Miasta i Gminy jako miejsca zamieszkania.

W 2023 roku oddano do użytku z kolei nowy budynek Przedszkola Miejskiego w Bierutowie. Poza nim, w Mieście i Gminie funkcjonują jeszcze dwa oddziały przedszkolne, łącznie sprawując opiekę nad 318 dziećmi. Wraz z oddaniem do użytku nowego budynku Przedszkola Miejskiego zaobserwować można spadek liczby dzieci z terenu Gminy uczęszczających do przedszkoli poza jej terenem przy równoczesnym wzroście liczby dzieci zamieszkujących w innych gminach, a korzystających z usług przedszkolnych w Bierutowie. Świadczy to o wysokiej konkurencyjności opieki przedszkolnej w Mieście i Gminie Bierutów. **Nowoczesny, wszechstronny i bezpieczny budynek przedszkola pozwolił, w 2024 roku w Bierutowie otworzyć Żłobek Miejski,** w którym obecnie wszystkie miejsca pozostają zajęte. Potencjał budynku pozwala rozszerzać ofertę opieki żłobkowej.

W Mieście i Gminie funkcjonują 3 Szkoły Podstawowe: w Bierutowie, Wabienicach i Zbytovej. W roku szkolnym 2024/2025 do szkół na terenie Miasta i Gminy uczęszczało 652 dzieci w ramach 40 prowadzonych oddziałów. Największą i najlepiej wyposażoną placówką edukacyjną pozostaje SP w Bierutowie, zapewniając m.in. możliwość uczęszczania do klasy sportowej, czy dostęp do usług stomatologicznych. Szkoła Podstawowa w Bierutowie dysponuje także zapleczem sportowym w postaci dużej hali widowiskowo-sportowej oraz wielofunkcyjnego boiska lekkoatletycznego. W minionym pięcioleciu obserwowano niewielkie fluktuacje względem liczby dzieci uczęszczających do szkół na terenie Miasta i Gminy, co wskazuje na stabilne zapotrzebowanie względem usług oświatowych. **Miasto Bierutów jest przygotowane pod względem infrastrukturalnym i zarządczym do wzrostu liczby wychowanków i uczniów w placówkach opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych.**

Miasto i Gmina Bierutów posiada stosunkowo rozbudowaną sieć centrów aktywności społecznej, do których można zaliczyć 11 świetlic wiejskich oraz amatorskie kluby sportowe. Głównym animatorem kultury i aktywności fizycznej na terenie Miasta i Gminy są Ośrodek Kultury i Sportu w Bierutowie oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Bierutowie wraz z filią w Solnikach Wielkich. OKiS jest również organizatorem wielu wydarzeń integracyjnych dla lokalnej społeczności, w tym: Gminnego Dnia Kobiet, Jarmarku Bierutowskiego, Dożynek Gminnych, Balu Seniora, Rolkowych Wakacji czy „Rowerem przez Kruszowice i okolice”.

Warto zwrócić uwagę na unikatowe formy spędzania czasu wolnego, jak organizowane półkolonie Rolkowe Wakacje z OKiSem, które cieszą się olbrzymią popularnością przez wzgląd na swoją formę. Działania takie świadczą o kreatywności lokalnych animatorów kultury i ich zdolności do integrowania lokalnej społeczności. Na pewno elementem wymagającym dalszej pracy i rozwoju pozostaje wykorzystanie świetlic wiejskich, jako zaplecza dla sołeckich wydarzeń kulturalnych i integracyjnych. Rozwinięte jest również zaplecze sportowe w granicach Miasta, do którego zalicza się: Stadion Miejski, Dom Sportowca, sala gimnastyczna, hala sportowo-widowiskowa, boisko typu Orlik oraz boisko lekkoatletyczne. Niższy dostęp do infrastruktury sportowej obserwowany jest z kolei na obszarach wiejskich Miasta i Gminy, co wymaga podjęcia dalszych działań.

Ważnym elementem w obliczu światowych wydarzeń i niestabilności geopolitycznej jest również bezpieczeństwo publiczne. Miasto i Gmina Bierutów posiada Plan zarządzania kryzysowego, dzięki któremu jest przygotowana na ewentualne wystąpienie zagrożenia. W tym wypadku ważną rolę pełnią również zastępy Ochotniczej Straży Pożarnej, których w Mieście i Gminie funkcjonuje 6. Względem zapewnienia bezpieczeństwa publicznego stale rozwijany jest również system monitoringu wizyjnego oraz współpraca z funkcjonariuszami pełniącymi służbę w ramach lokalnego posterunku Policji.

Celem rozwoju postaw społecznych oraz idei współzarządzania ze strony mieszkańców **w Mieście i Gminie Bierutów prowadzona jest współpraca z organizacjami pozarządowymi. Powołano również budżet obywatelski**, corocznie na realizację budżetu obywatelskiego przeznaczanych jest ok. 30-50 tys. zł. Ponadto, **Miasto i Gmina aktywnie uczestniczą w organizacjach i stowarzyszeniach wspierających rozwój samorządu**, m.in.: Związku Miast Polskich, Stowarzyszeniu Aglomeracja Wrocławska, Lokalnej Grupie Działania Dobra Widawa, Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Agencji Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej S.A. W zakresie zapewnienia dalszego rozwoju rekomendowane jest sieciowanie działań na różnych szczeblach administracji i współpracy, a także transparentność przekazywania informacji. Istotnym czynnikiem jest zatem zachowanie przejrzystości działań władz lokalnych dla mieszkańców, co pozwoli im zwiększyć poczucie sprawczości oraz uczestnictwa w kreowaniu przyszłości Miasta i Gminy. W ramach budżetu gminy wyodrębniono corocznie fundusz sołecki, gwarantujący współdziałanie mieszkańców w kreowaniu rozwoju gminy i wspierający integrację społeczną w najmniejszych wspólnotach gminy.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna stanowią jedno z największych wyzwań władz samorządowych w skali kraju. Dynamicznie zmieniające się struktury społeczne oraz deficyt pracowników sektora medycznego sprawiają, iż temat ten jest szczególnie istotny dla mieszkańców. Na terenie Miasta i Gminy Bierutów zapewniony jest dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. W ramach Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie, poza poradnią ginekologiczno-położniczą nie funkcjonują poradnie specjalistyczne. Najbliższe poradnie tego typu dostępne są w Oleśnicy. Wsparciem,

w zakresie głównie usług opiekuńczych jest z kolei **M-GOPS, który w ostatnich latach wprowadził nowoczesne rozwiązania tj. teleopieka czy opaski bezpieczeństwa**. Starzenie się społeczeństwa oraz spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, determinuje dalsze rozwijanie M-GOPS w kierunkach związanych ze świadczeniem usług senioralnych i usług społecznych. Znaczącym problemem w Mieście i Gminie Bierutów jest deficyt lokali komunalnych, jak również lokali komunalnych przeznaczonych na najem socjalny. W Mieście i Gminie nie ma również mieszkań wspomaganych czy treningowych, a na podstawie zawartego porozumienia Bierutów zmuszony jest korzystać z zasobów lokalowych gmin ościennych. Sytuacja lokalowa Miasta i Gminy wskazuje zatem na potrzebę rozwijania budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa społecznego i komunalnego. **Rozwój budownictwa komunalnego mógłby się przełożyć do przełamania negatywnego trendu demograficznego.**

5. JAKOŚĆ ŻYCIA W GMINIE – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

W celu pogłębienia wniosków z diagnozy Miasta i Gminy Bierutów przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz dostępny on-line oraz w wersji papierowej. Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców oraz interesariuszy Gminy na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu kilku obszarów funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, a poruszane tematy dotyczyły społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni, środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki, rekreacji, edukacji i kultury.

Badanie ankietowe trwało od 28 października do 10 listopada 2025 roku. Łącznie zebrano 52 odpowiedzi. Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 52%. Analizując strukturę wieku osób biorących udział w badaniu, należy stwierdzić, iż większość stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat. Pod względem zatrudnienia, największy odsetek stanowiła grupa osób pracujących poza rolnictwem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej (57%).

5.1. OCENA SYTUACJI W GMINIE

W przeprowadzonym badaniu ankietowym przyjęto:

- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,

5 – oznacza „bardzo dobrze”.

Dodatkowo, respondenci mieli możliwość wybrania odpowiedzi „nie mam zdania/nie dotyczy”, która nie była ujmowana przy przeliczaniu oceny odpowiedzi w ramach pytania.

Pytania w ramach badania ankietowego zostały sformułowane w ramach sześciu zasadniczych obszarów: społeczeństwa, gospodarki, środowiska i przestrzeni, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji oraz edukacji i kultury. Najlepiej mieszkańcy ocenili obszary związane z edukacją i kulturą oraz społeczeństwem, co wskazuje na zadowolenie z oferty i jakości usług oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, społecznych i kulturalnych. W zakresie gospodarki i infrastruktury technicznej mieszkańcy mają z kolei określone oczekiwane względem aspektów wymagających poprawy, które są zbieżne z planami inwestycyjnymi Miasta i Gminy Bierutów. Obszary związane ze środowiskiem i przestrzenią, a także turystyką i rekreacją wymagać z kolei będą nie tylko wzmoczonych wysiłków podejmowanych przez władze lokalne, ale również zaistnienia korzystnych uwarunkowań na szczeblu wojewódzkim i krajowym, które według obecnych planów są korzystne dla Bierutowa. Zacieśnienie współpracy może zatem prowadzić do dynamicznego rozwoju Miasta i Gminy.

Edukacja i kultura

W obszarze edukacji i kultury ocenie respondentów poddano aspekty związane zarówno z ofertą opiekuńczo-wychowawczą, edukacyjną, ale również sportową i kulturalną Miasta i Gminy Bierutów. **Bardzo dobrze oceniono przede wszystkim edukację przedszkolną**, co koreluje z poczynionymi inwestycjami w tym zakresie. **Nowy budynek przedszkola gwarantuje nowoczesną i funkcjonalną przestrzeń** do rozwoju najmłodszych mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów. **Dobrze oceniono również działalność kulturalną** prowadzoną w Mieście oraz na obszarach wiejskich Gminy. Dostatecznie z kolei oceniono aspekt związany z zapewnieniem wsparcia dla uczniów z trudnościami w nauce oraz szczególnie uzdolnionych, co wskazuje na chęć dalszego indywidualizowania procesu nauczania, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży. Poniższa tabela prezentuje wartość modalną dla wszystkich pytań w ramach obszaru edukacja i kultura.

Tab. 1. Ocena poszczególnych komponentów w obszarze edukacja i kultura.

Odpowiedź	Ocena
dostęp do edukacji przedszkolnej	Bardzo dobra
jakość edukacji przedszkolnej	Bardzo dobra
jakość infrastruktury przedszkolnej	Bardzo dobra
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Bardzo dobra
jakość edukacji w szkołach podstawowych	Dobra
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)	Bardzo dobra
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	Dobra

wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	Dostateczna
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	Dostateczna
dotatkowa oferta w szkołach (koła zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia, itp.)	Dobra
organizacja dowozu dzieci do szkół	Dobra
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	Dostateczna
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	Dobra
działalność instytucji kultury (np. ośrodek kultury i sportu, biblioteka)	Bardzo dobra
działalność świetlic wiejskich	Dobra

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z badania ankietowego.

Społeczeństwo

W obszarze społeczeństwa ankietowani wypowiedzieli się w zakresie szeroko rozumianych usług społecznych: ich dostępności, jakości oraz zadowolenia z poziomu ich świadczenia. Najwyższą ocenę w obszarze społeczeństwa uzyskała **dostępność przedszkola i żłobka**. Ponownie widoczna jest korelacja między oceną, a działaniami inwestycyjnymi podejmowanymi przez władze lokalne. Żłobek uruchomiony w nowym budynku zdecydowanie poprawił dostępność opieki żłobkowej, która świadczona jest na wysokim poziomie (ocena dobra). W obszarze społeczności dostatecznie zostały cenione z kolei aspekty związane z pomocą społeczną, zapewnieniem wsparcia dla osób starszych czy niesamodzielnych. Tym samym widoczna jest potrzeba dalszego rozwoju działań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tab. 2 Ocena poszczególnych komponentów w obszarze społeczeństwo

Odpowiedź	Ocena
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja społeczna, inicjatywy oddolne)	Dostateczna
skuteczność działania pomocy społecznej	Dostateczna
dostęp do podstawowej opieki medycznej	Dobra
dostęp do żłobków/klubów dziecięcych	Bardzo dobra
jakość opieki w żłobkach/klubach dziecięcych	Dobra
wsparcie osób starszych (np. domy pomocy społecznej, kluby seniora)	Dostateczna
wsparcie osób niesamodzielnych (np. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	Dostateczna
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski	Dobra
bezpieczeństwo publiczne	Dostateczna
dostępność architektoniczna budynków administracji publicznej	Dostateczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z badania ankietowego.

Gospodarka

Obszar dotyczący gospodarki został oceniony dobrze pod względem zapewnienia dostępności usług i perspektyw rozwoju działalności rolniczej. Mimo dostatecznej oceny atrakcyjności inwestycyjnej Miasta i Gminy, należy zwrócić uwagę na czynione działania władz lokalnych względem **uzbrojenia terenów inwestycyjnych** w szczególności w zakresie zwiększenia mocy elektroenergetycznej, **dostępu do sieci gazowej** oraz **poprawy infrastruktury drogowej**. Wskazuje to, iż w niedalekiej przyszłości ocena ta może ulec poprawie. Respondenci wskazują również na potrzeby związane z rozwojem dostępności komunikacyjnej, na co odpowiedzią jest **nowa oferta Kolei Dolnośląskich, zwiększając liczbę składów dziennie zatrzymujących się w Bierutowie**. Dodatkowo, wobec planowanego przebiegu KDP przez Gminę, ważnym elementem zapewniającym rozwój komunikacyjny będzie **budowa północnej obwodnicy Miasta, która powinna być kolejnym postulatem wobec władz wojewódzkich**. Podążając za wskazanymi trendami, mimo oceny dostatecznej, widoczna jest realna perspektywa poprawy tych aspektów. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tab. 3 Ocena poszczególnych komponentów w obszarze gospodarka

Odpowiedź	Ocena
atrakcyjność inwestycyjna	Dostateczna
możliwość uzyskania zatrudnienia	Zła
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	Zła
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	Zła
funkcjonowanie transportu zbiorowego	Dostateczna
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	Dostateczna
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	Dobra
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	Dobra
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	Dostateczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z badania ankietowego.

Środowisko i przestrzeń

W obszarze dotyczącym środowiska i przestrzeni ocenie respondentów poddano aspekty związane z walorami środowiska przyrodniczego, dostępnością zieleni, rozwojem odnawialnych źródeł energii czy czystością środowiska i przestrzeni. **Dobrze oceniono walory środowiska przyrodniczego**, co może być powiązane z obecnością rzeki Widawy, jako głównej osi predysponowanej do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych. Ponadto, dobrze oceniono również system odbioru odpadów, co wiąże się z inwestycjami poczynionymi w tym zakresie, tj. **budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych**. Mieszkańcy źle ocenili z kolei jakość powietrza oraz podejmowane działania wspierające ochronę środowiska. W tym zakresie należy jednak przedłożyć, iż Miasto i Gmina Bierutów realizuje program Czyste Powietrze nadzorowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tab. 4 Ocena poszczególnych komponentów w obszarze środowisko i przestrzeń

Odpowiedź	Ocena
estetyka (czystość przestrzeni publicznych)	Zła
jakość powietrza	Zła
oferta działań wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)	Zła
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	Zła
infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)	Zła
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	Dostateczna
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	Dostateczna
świadomość ekologiczna mieszkańców	Dostateczna
system odbioru odpadów	Dobra
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	Dostateczna
walory środowiska przyrodniczego	Dobra
rozwój odnawialnych źródeł energii	Dostateczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z badania ankietowego.

Infrastruktura techniczna

Obszar dotyczący infrastruktury technicznej skupiony był głównie wokół infrastruktury liniowej, tj. drogi, wodociągi czy ścieżki rowerowe. Jako aspekty szczególnie wymagające poprawy mieszkańcy wskazali: stan dróg i system ścieżek rowerowych. W tym zakresie Miasto i Gmina Bierutów prowadzi **systematyczne prace związane z poprawą stanu nawierzchni dróg** oraz poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Budowa nowych ścieżek rowerowych, docelowo tworzących funkcjonalny system komunikacyjny stanowi z kolei jeden z priorytetów na najbliższe lata. Szczegółowe wyniki obrazuje poniższa tabela.

Tab. 5 Ocena poszczególnych komponentów w obszarze infrastruktura techniczna

Odpowiedź	Ocena
stan dróg	Bardzo zła
mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	Zła
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem samochodów osobowych i ciężarowych	Dostateczna
jakość sieci wodociągowej	Zła
jakość sieci kanalizacyjnej	Zła
jakość sieci gazowej	Bardzo zła
dostępność szerokopasmowego Internetu	Dobra
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	Dostateczna
jakość istniejących ścieżek rowerowych	Dostateczna
jakość istniejących chodników	Zła
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywy dla transportu samochodowego)	Bardzo zła

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z badania ankietowego.

Turystyka i rekreacja

Obszar turystyki i rekreacji odnosił się zarówno do oferty spędzania czasu wolnego dedykowanej mieszkańcom Miasta i Gminy Bierutów, jak również oferty dedykowanej osobom odwiedzającym Bierutów. Dostatecznie oceniono poziom bazy rekreacyjno-sportowej oraz ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci i seniorów. Miasto i Gmina Bierutów **posiada potencjały do rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych**, jednak warunkowane są one dużymi nakładami finansowymi. Wskazać należy przede wszystkim na liczne obiekty zabytkowe, które po restauracji mogłyby być atrakcyjne zarówno dla mieszkańców jak i osób odwiedzających. Podobny potencjał tkwi w planach dotyczących udostępnienia turystycznego terenów cennych przyrodniczo. Szczegółowe wyniki prezentuje poniższa tabela.

Odpowiedź	Ocena
atrakcyjność turystyczna	Zła
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	Dostateczna
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	Zła
poziom bazy gastronomicznej	Zła
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	Dostateczna
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	Zła
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	Zła
oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	Dostateczna
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	Zła

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z badania ankietowego.

5.2. POŻĄDANE PRIORYTETY ROZWOJOWE

W ankiecie zapytano także o to, co według respondentów powinno być wizytówką Gminy. Było to pytanie otwarte, dzięki czemu respondenci zyskali swobodę wskazania komponentu, czy miejsca. Poniżej zestawiono najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

- rynek miejski w Bierutowie wraz z zadbanymi kamienicami okalającymi go;
- zamek w Bierutowie wraz z murami obronnymi;
- rzeka Widawa, wraz z najbliższymi terenami służącymi rekreacji.

Niektórzy respondenci wskazywali wizję Miasta i Gminy, wśród których jako wizytówki pojawiły się m.in.:

„Wizytówką Bierutowa może być nowoczesne, dobrze skomunikowane osiedle mieszkaniowe jednorodzinne. Bliskość Wrocławia, nowa linia kolejowa i droga wojewódzka sprawiają, że miasto ma duży potencjał osiedleńczy. Zwiększenie liczby mieszkańców pobudziłoby lokalną gospodarkę, umożliwiając rozwój usług gastronomicznych, rekreacyjnych i sportowych.

Bierutów może stać się kameralnym, ekologicznym miejscem do życia z rosnącą atrakcyjnością dla nowych mieszkańców.”

„Wizytówką mogłoby się stać ładne, zadbane, czyste i estetyczne miasto i okoliczne wsie, które mają dostęp do podstawowych usług (sklepy, PRAWDZIWA OPIEKA POZ, komunikacja z Wrocławiem itp.) i zachęcają ludzi do przeprowadzki do Bierutowa - jako bardzo wygodnej i przyjemnej sypialni Wrocławia czy Oleśnicy.”

„Wizytówką Gminy Bierutów mógłby być „Zielony Bierutów – gmina natury i relaksu” – miejsce bliskie przyrodzie i ekoturystyce. Pomysł obejmuje leśne ścieżki edukacyjne, park miejski z tężnią oraz coroczne „Dni Natury w Bierutowie” z targami lokalnych produktów.”

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Miasta i Gminy Bierutów w przeciągu najbliższych kilku lat. Respondenci najczęściej wskazywali na: poprawę stanu infrastruktury drogowej i towarzyszącej, renowację zabytków oraz rozbudowę ścieżek rowerowych.

Ryc. 1. Liczba odpowiedzi respondentów na wybrane priorytety rozwojowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z badania ankietowego.

Wyniki te pozostają spójne z ocenami uzyskanymi przez poszczególne pytania w ramach przypisanych obszarów. Inwestycje w infrastrukturę drogową i rowerową stanowią priorytety dla mieszkańców. Dla wielu mieszkańców takim priorytetem jest trwająca obecnie rewitalizacja obiektów zabytkowych, które po konserwacji i restauracji mogłyby stanowić potencjał turystyczny Miasta, umożliwiając tym samym rozwój oferty z zakresu turystyki i rekreacji.

6. ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM ELEMENTÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie mocnych i słabych stron jednostki wynikających z jej wewnętrznego otoczenia oraz identyfikację szans i zagrożeń dla rozwoju, które płyną z otoczenia zewnętrznego. Ponadto, dzięki analizie SWOT, można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Analizę SWOT dla Miasta i Gminy Bierutów opracowano bazując na:

- diagnozie sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Miasta i Gminy Bierutów oraz zawartych w niej danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Bierutowie, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;

- wynikach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów, jako interesariuszy Strategii;
- materiale wypracowanym podczas spotkania z przedstawicielami władz Gminy i pracownikami Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

Analizę SWOT dla Miasta i Gminy Bierutów przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie w III strefie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, skutkujące występowaniem powiązań gospodarczych i społecznych z Aglomeracją Wrocławską • Dobrze rozwinięta sieć drogowa z szybkim dostępem do drogi ekspresowej S8 w kierunku Wrocławia i Warszawy; • Funkcjonowanie bezpłatnej gminnej komunikacji autobusowej skorelowanej z kolejowym rozkładem jazdy PolRegio oraz Kolei Dolnośląskich, • Posiadanie własnych terenów inwestycyjnych wyznaczonych w aktach prawa miejscowego wraz z ofertą wsparcia dla przedsiębiorców w ramach pomocy publicznej Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej; • Wysoki stopień pokrycia Miasta i Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego umożliwiającymi prowadzenie wieloletniej polityki przestrzennej z wykluczeniem chaosu przestrzennego; • Nowoczesna i dobrze wyposażona baza opiekuńcza przeznaczona dla dzieci do 3 r.ż. oraz w wieku przedszkolnym; 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczającej oferty rynku pracy w sektorze produkcyjnym i przemysłowym bez konieczności codziennego dojazdu do gmin ościennych; • Brak wystarczającej infrastruktury sieciowej (energetycznej i gazowej), • Niedostatecznie rozbudowana sieć kanalizacji sanitarnej, wymagająca doinwestowania, celem poprawy standardów środowiska przyrodniczego; • Duża liczba obiektów zabytkowych na terenie Miasta i Gminy, wymagających pilnej renowacji i konserwacji; • Występowanie terenów szczególnego zagrożenia powodzią w pobliżu rzeki Widawy, w tym terenów zagospodarowanych – szczególnie w m. Zbytowa; • Wysoki odsetek indywidualnych źródeł ogrzewania opalanych paliwami stałymi, skutkujący wzrostem tzw. niskiej emisji i pogorszeniem jakości powietrza; • Umiarkowane wyposażenie w infrastrukturę sportową obszarów wiejskich Miasta i Gminy.

- Wartość kulturowo-historyczna ośrodka miejskiego, tworząca unikalny charakter miejsca;
- Prowadzenie wieloletniego, sukcesywnego procesu rewitalizacji obszarów zdegradowanych;
- Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna w granicach Miasta Bierutów;
- Potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy rzeki Widawy;
- Dobre warunki klimatyczne dla rozwoju energetyki wiatrowej, słonecznej;
- Rozwinięty sektor rolniczy, wraz z obecnością lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego;
- Aktywna i kreatywna działalność OKiS, pozwalająca na integrację lokalnej społeczności oraz skuteczną animację czasu wolnego;
- Wysoka odpowiedzialność za bezpieczeństwo publiczne wyrażona podejmowaniem działań prewencyjnych, np. opracowaniem Planu zarządzania kryzysowego;
- Prowadzenie aktywnych działań rozwijających społeczeństwo obywatelskie, m.in. poprzez Budżet Obywatelski;
- Utrzymywanie wieloletnich relacji partnerskich i rozwijanie współpracy samorządowej oraz z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami;
- Obecność obszarowych form ochrony przyrody, w tym korytarzy ekologicznych, tworzących korzystny mikroklimat i stwarzających możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dalszy rozwój gospodarczy Aglomeracji Wrocławskiej; • Wykorzystanie potencjału Bierutowa jako miasta satelitarnego Wrocławia, w zakresie funkcji mieszkaniowej; • Trend gospodarczy umożliwiający wykorzystanie obecnych terenów inwestycyjnych, poprzez przyciągnięcie nowych inwestorów i przedsiębiorców do Bierutowa; • Możliwości w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji infrastrukturalnych oraz rewitalizacyjnych prowadzonych na terenie Bierutowa, a także środków dedykowanych na uzbrojenie terenów inwestycyjnych, będących w zasobach Miasta i Gminy Bierutów. • Remont linii kolejowej 143 umożliwiającej szybszy i komfortowy dojazd do Wrocławia; • Budowa linii kolejowej nr 86 Kolei Dużych Prędkości (KDP) realizowanej w ramach 8 szprychy komponentu kolejowego Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) wraz ze stacją w Zawidowicach; • Budowa obwodnicy Miasta z uwzględnieniem przebiegu linii kolejowej nr 86 KDP; • Rozwój siatki połączeń Kolei Dolnośląskich z uwzględnieniem postępu składów w Bierutowie; • Rozwój współpracy w ramach Stowarzyszenia Aglomeracji Wrocławskiej (SAW) w szczególności w zakresie projektów Wrocławskiej Kolei Metropolitalnej (WKM); 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębianie się nierównowagi w tempie rozwoju gospodarczego między Bierutowem, a pozostałymi gminami powiatu, skutkujące dalszym osłabianiem pozycji Miasta i Gminy w regionie; • Wzmocnienie konkurencyjności ośrodków ościennych oferujących atrakcyjniejszy rynek pracy dla mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów; • Wzmocnienie konkurencyjności ośrodków ościennych jako miejsc predysponowanych do osiedlenia; • Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi oraz sytuacja polityczna na świecie (konflikty zbrojne, migracje, pandemie) wpływająca na sytuację gospodarczą w regionie oraz Mieście i Gminie. • Nieuwzględnienie Miasta i Gminy Bierutów w przebiegu KDP lub zaniechanie budowy stacji kolejowej na jej terenie; • Obniżenie poziomu pomocy publicznej oferowanej na terenach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej; • Nadmierne rozdrobnienie struktury własnościowej gospodarstw rolnych, determinujące obniżenie ich dochodowości, a w dalszej perspektywie zaniechanie działalności rolniczej; • Występowanie ekstremalnego i silnego zagrożenia suszą na terenie Miasta i Gminy, mogącego skutkować obniżeniem jakości życia mieszkańców oraz uniemożliwieniem kontynuacji prowadzenia działalności rolniczej;

<ul style="list-style-type: none">• Dążenie do neutralności klimatycznej i powiązany z nią rozwój odnawialnych źródeł energii, skutkujący wykorzystaniem potencjału Miasta i Gminy w tym zakresie ze strony inwestorów i przedsiębiorców.	<ul style="list-style-type: none">• Zmiany klimatu zwiększające częstotliwość występowania ekstremalnych warunków pogodowych i katastrof naturalnych;• Brak funduszy zewnętrznych przeznaczonych na realne potrzeby Miasta i Gminy związane finansowanie niezbędnych inwestycji.
---	---

Strategiczne kierunki rozwoju Miasta i Gminy Bierutów

Gmina
Bierutów

1. MISJA I WIZJA

W trakcie procesu strategicznego wypracowano misję oraz wizję Miasta i Gminy Bierutów, które stanowiły fundament do określenia celów strategicznych i operacyjnych jej rozwoju.

Misja jest kluczowym elementem strategii, który określa główne kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają Gminie i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem. Jest to ścieżka, którą należy podążać w celu osiągnięcia wizji.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Miasta i Gminy Bierutów** brzmi następująco:

Miasto i Gmina Bierutów rozwija się w sposób zrównoważony, wykorzystując potencjał położenia w aglomeracji wrocławskiej oraz lokalne zasoby społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Wspólnota Bierutowa to samorząd nowoczesny i otwarty, który poprzez partycypację mieszkańców, dbałość o dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne, a także wspieranie przedsiębiorczości i innowacji, konsekwentnie dąży do podnoszenia jakości życia. Naszą misją jest łączenie tradycji i tożsamości z rozwojem technologicznym, ekologicznym i społecznym — tak, aby Bierutów był miejscem bezpiecznym, przyjaznym miejscem do zamieszkania i rozwoju w bliskim sąsiedztwie Wrocławia.

Z kolei **wizja** to jasno określony obraz Miasta i Gminy w 2030 roku, który odzwierciedla aspiracje władz oraz oczekiwania lokalnej społeczności. Wizja pełni rolę drogowskazu – wskazuje kierunek, w którym Gmina powinna zmierzać, aby poprzez konsekwentną realizację zaplanowanych działań, osiągnąć pożądane zmiany i rezultaty. Wizja ukazuje Miasto i Gminę Bierutów w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych celów.

Wizja Miasta i Gminy Bierutów brzmi następująco:

W 2030 roku Bierutów jest dynamicznie rozwijającym się miastem i gminą aglomeracji wrocławskiej — nowoczesnym, zielonym i wspólnotowym ośrodkiem Dolnego Śląska. To miejsce, które łączy funkcję mieszkaniową, gospodarczą i rekreacyjną, oferując mieszkańcom wysoką jakość życia w czystym, bezpiecznym i przyjaznym środowisku. Bierutów jest gminą intensywnie dążącą do ograniczenia niskiej emisji oraz zwiększenia odporności klimatycznej, wykorzystującą odnawialne źródła energii oraz inteligentne rozwiązania infrastrukturalne. Współpraca samorządu, przedsiębiorców i organizacji społecznych sprzyja rozwojowi nowoczesnej gospodarki, tworzeniu miejsc pracy oraz aktywizacji mieszkańców. Dziedzictwo historyczne, krajobraz rzeki Widawy i wysoki poziom integracji społecznej czynią z Bierutowa atrakcyjne miejsce do życia, pracy i wypoczynku – gminę, która z dumą patrzy w przyszłość, nie tracąc swoich korzeni.

2. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, PRZESTRZENNYM I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWYM. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Miasta i Gminy Bierutów, jej aspektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i klimatyczno-środowiskowych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono cztery główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu skutecznej realizacji założeń strategicznych, wyznaczono również cele szczegółowe (operacyjne), którym przypisano konkretne kierunki działań prowadzące do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Wyznaczone dla Miasta i Gminy Bierutów cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, które są ze sobą powiązane i wzajemnie się przenikają. W sferze przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej podstawę działań powinno stanowić dążenie do zrównoważonego rozwoju, opartego na racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią, ochronie zasobów naturalnych oraz adaptacji do zmian klimatu. Z kolei w sferze gospodarczej i społecznej szczególne znaczenie ma wzmacnianie lokalnego potencjału, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem w osiągnięciu zamierzonych rezultatów rozwoju Miasta i Gminy Bierutów.

CELE STRATEGICZNE			
Cel I	Cel II	Cel III	CEL IV
Spójna polityka przestrzenna rozwijająca funkcje mieszkaniowe, gospodarcze i rekreacyjne	Ograniczenie antropopresji i poprawa jakości środowiska przyrodniczego	Konkurencyjna gospodarka otwarta na przedsiębiorców	Poprawa koordynacji i jakości świadczonych usług na rzecz mieszkańców
CELE OPERACYJNE			
1.1. Strefowanie przestrzeni jako element zachowania spójności i	2.1. Ochrona środowiska przyrodniczego i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami	3.1. Tworzenie warunków sprzyjających trwałemu rozwojowi gospodarczemu	4.1. Rozwój wychowania i edukacji opartych na zindywidualizowanym

funkcjonalności układów osadniczych			podjęciu i jakości oferty
1.2. Dostępna i bezpieczna infrastruktura	2.2. Wspieranie transformacji energetycznej i budowanie odporności na zmiany klimatu	3.2. Zwiększenie odporności ekonomicznej obszarów wiejskich	4.2. Usługi społeczne i zdrowotne nastawione na mieszkańców
1.3. Kształtowanie przestrzeni publicznych i wzmocnienie tożsamościowych funkcji obiektów zabytkowych	2.3. Kształtowanie odpowiedzialnych postaw społecznych wobec środowiska	3.3. Aktywne kreowanie marki i rozpoznawalności Miasta i Gminy	4.3. Integracja miejsko-wiejska w oparciu o rekreację i kulturę

W tabeli na kolejnych stronach przedstawiono cele strategiczne wraz z przypisanymi do nich celami operacyjnymi oraz kierunkami działań.

Realizacja celu strategicznego I zakłada konsekwentne budowanie ładu przestrzennego i **wzmacnianie harmonijnego rozwoju funkcji mieszkaniowych**, gospodarczych i rekreacyjnych na terenie Miasta i Gminy Bierutów. Kluczowym elementem tej polityki jest wprowadzenie czytelnego i zintegrowanego systemu strefowania przestrzeni, opartego na Planie Ogólnym oraz nowych i aktualizowanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Strefy funkcjonalno-rozwojowe mają umożliwiać racjonalne rozmieszczenie zabudowy, wzmacniać zróżnicowane funkcje miejskie i wiejskie oraz chronić najcenniejsze zasoby środowiskowe i rolnicze. Równolegle planowane jest tworzenie uzbrojonych rezerw terenowych pod rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym komunalnego, co w dłuższej perspektywie przełoży się na skrócenie czasu oczekiwania na przydział lokalu oraz atrakcyjną ofertę mieszkaniową gminy skierowaną do młodych rodzin z zewnątrz.

Drugim kluczowym kierunkiem działania jest rozwój infrastruktury technicznej, który obejmuje zarówno **inwestycje w uzbrojenie terenów inwestycyjnych**, jak i kompleksową rozbudowę systemów kanalizacyjnych, wodociągowych oraz drogowych. **Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Stroni oraz rozszerzenie sieci kanalizacyjnej, szczególnie w miejscowościach Solniki Małe, Kijowice i Kruszowice**, przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców i ograniczenia ryzyka degradacji środowiska. Równocześnie planowane są intensywne działania na rzecz modernizacji dróg gminnych, a także współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu w zakresie ich przebudowy i dostosowania do rosnących potrzeb komunikacyjnych. Zadaniem kluczowym dla dalszego rozwoju infrastruktury komunikacyjnej będzie **współpraca z Dolnośląską Służbą Dróg i Kolei w zakresie budowy północnej obwodnicy Bierutowa**. Duży nacisk położono na bezpieczeństwo ruchu drogowego poprzez rozwój infrastruktury okołodrogowej – doświetlanie przejść, montaż sygnalizacji świetlnej, inteligentnych przejść i nowego oznakowania. Wzmacnianie mobilności mieszkańców stanowi kolejny element działań – planowana jest **budowa parkingów Park&Ride przy stacji kolejowej** oraz rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego, opartego na koordynacji kursów autobusowych z połączeniami kolejowymi Polregio oraz Kolei Dolnośląskich. Ważną część polityki infrastrukturalnej stanowi również systematyczna rozbudowa sieci ścieżek i dróg rowerowych, co sprzyja popularyzacji alternatywnych, niskoemisyjnych form transportu.

Uzupełnieniem polityki przestrzennej jest świadome kształtowanie przestrzeni publicznych i wzmacnianie funkcji obiektów zabytkowych, które pełnią kluczową rolę w zachowaniu lokalnej tożsamości. Kontynuacja działań rewitalizacyjnych na obszarze zdegradowanym, konserwacja cennych obiektów historycznego centrum Rynku Bierutowa, stanowią fundament ochrony dziedzictwa kulturowego. Jednocześnie zakłada się dostosowanie przestrzeni śródmiejskiej do wymogów dostępności przy jednoczesnym zachowaniu jej

historycznego charakteru. Ważnym aspektem jest **zagospodarowanie terenów nadrzecznych nad Widawą**, które mają zostać przekształcone w miejsca rekreacji, odpoczynku i aktywności fizycznej, z poszanowaniem zasad gospodarki na terenach zagrożonych powodzią. W tym zakresie planowane jest wytyczenie, ewentualnie utworzenie traktów umożliwiających lokalizację ścieżek rowerowych wzdłuż rzeki Widawy. Na obszarach wiejskich szczególną wagę przykładana się do tworzenia infrastruktury wspierającej integrację społeczną i aktywność fizyczną – nowych przestrzeni sportowych, miejsc spotkań oraz rekreacji.

Realizacja przedstawionych działań ma prowadzić do uporządkowania i funkcjonalizacji przestrzeni miejskiej, poprawy jakości infrastruktury, zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców, wzmocnienia mobilności oraz ochrony i wykorzystania zasobów kulturowych i krajobrazowych. Łącznie działania te pozwolą stworzyć spójną, nowoczesną i atrakcyjną przestrzeń publiczną, odpowiadającą na potrzeby aktualnych i przyszłych mieszkańców Bierutowa.

CEL I: Spójna polityka przestrzenna rozwijająca funkcje mieszkaniowe, gospodarcze i rekreacyjne

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>Strefowanie przestrzeni jako element zachowania spójności i funkcjonalności układów osadniczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie za pomocą narzędzi planistycznych: Planu Ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego strefowego podziału miasta z predysponowanymi funkcjami do rozwoju mieszkalnictwa i przemysłu; Utrzymanie porządku planistycznego poprzez aktualizację oraz opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; Wyznaczenie uzbrojonej rezerwy terenowej pod rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa komunalnego; Objęcie ochroną gruntów o wysokiej przydatności rolniczej oraz uniemożliwienie ich zabudowania lub degradacji; 	<ul style="list-style-type: none"> Zachowanie ładu przestrzennego i przeciwdziałanie rozproszeniu zabudowy Funkcjonalizacja i systematyzacja przestrzeni miejskiej przy zachowaniu historycznego układu urbanistycznego Rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa komunalnego Zachowanie funkcji rolniczych oraz opłacalności produkcji rolnej 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wyznaczonych stref funkcjonalno-rozwojowych w granicach Miasta Bierutów (szt.); Odsetek powierzchni Miasta i Gminy pokrytych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%); Powierzchnia wybudowanych lokali mieszkalnych (PUM); Odsetek gruntów rolnych w ogólnej strukturze użytkowania gruntów (%).

<p>Dostępna i bezpieczna infrastruktura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja prac związanych z uzbrojeniem terenów wyznaczonej strefy inwestycyjnej; • Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej z uwzględnieniem szczególnie miejscowości: Solniki Małe, Kijowice, Kruszowice; • Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody (SUW) w Stroniu; • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych; • Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu w celu rozbudowy, przebudowy i modernizacji dróg wojewódzkich i powiatowych; • Współpraca z Dolnośląską Służbą Dróg i Kolei w zakresie wytyczenia i przystąpienia do budowy północnej obwodnicy Bierutowa, ronda w Bierutowie; • Modernizacja i rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym poprzez doświetlenie przejść dla pieszych, instalację sygnalizacji świetlnej, poprawę oznakowania poziomego i pionowego, budowę inteligentnych przejść dla pieszych, montaż 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie obszarów predysponowanych do rozwoju funkcji gospodarczych • Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej • Poprawa bezpieczeństwa różnych użytkowników ruchu drogowego • Zwiększenie mobilności mieszkańców, poprzez integrację różnych środków transportu • Zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności komunikacji gminnej • Zmniejszenie ryzyka przedostawania się nieczystości płynnych do środowiska; • Poprawa bezpieczeństwa w zakresie jakości i dostępu do wody 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych (ha); • Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%); • Liczba zmodernizowanych obiektów z zakresu gospodarki wodnej (szt.); • Długość rozbudowanych/ przebudowanych/zmodernizowanych dróg gminnych (km); • Długość rozbudowanych/ przebudowanych/zmodernizowanych dróg wyższego rzędu (km); • Liczba nowych/zmodernizowanych urządzeń i obiektów infrastruktury okołodrogowej (szt.); • Liczba oddanych miejsc postojowych, służących integracji rodzajów transportu (szt.); • Liczba zmodernizowanych przystanków (szt.); • Długość rozbudowanych/ zbudowanych ścieżek rowerowych (km).
--	---	--	--

	<p>prędkościomierzy, celem poprawy bezpieczeństwa drogowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie zintegrowanego systemu transportu zbiorowego, poprzez synchronizację gminnych połączeń autobusowych z rozkładami jazdy pociągów regionalnych i krajowych; • Modernizacja infrastruktury przystankowej; • Rozbudowa ścieżek i dróg rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych, w szczególności odcinka z Kijowic do Bierutowa oraz trasy nad Widawą, tworzących spójny system umożliwiający wybór alternatywnego środka transportu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój alternatywnych, nisko- i zeroemisyjnych form transportu publicznego. 	
<p>Kształtowanie przestrzeni publicznych i wzmocnienie tożsamościowych funkcji obiektów zabytkowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja prowadzonych działań rewitalizacyjnych, w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, • Renowacja i konserwacja cennych obiektów zabytkowych, m.in. rynku miejskiego, ulic staromiejskich; • Utworzenie i udostępnienie odwiedzającym traktu historycznego podkreślającego tradycje książęce historycznego Bierutowa i obejmującego najważniejsze zabytki 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze zdiagnozowanego stanu kryzysowego • Zachowanie i wykorzystanie obiektów zabytkowych na rzecz rozwoju funkcji kulturalnych i integracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Okresowy raport z oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022-2032 (forma opisowa); • Liczba obiektów zabytkowych poddanych pracom renowacyjnym i konserwacyjnym (szt.); • Udostępnienie wieży ratuszowej, kościoła św. Katarzyny, ruin kościoła

	<p>Bierutowa (wieży ratuszowej, kościoła św. Katarzyny, ruin kościoła św. Trójcy oraz nekropolii w Bierutowie);</p> <ul style="list-style-type: none">• Dostosowanie śródmiejskich przestrzeni publicznych do wymogów ustawy o dostępności przy zachowaniu historycznego charakteru centrum;• Rewaloryzacja i utworzenie terenów rekreacyjnych nad Widawą, przy zachowaniu przepisów odrębnych w zakresie gospodarowania na terenach szczególnego zagrożenia powodzią;• Działania w zakresie wytyczenia lub budowy ścieżek rowerowych wzdłuż rzeki Widawy;• Kreowanie miejsc poświęconych aktywności fizycznej i integracji międzypokoleniowej mieszkańców na obszarach wiejskich Miasta i Gminy.	<ul style="list-style-type: none">• Kształtowanie tożsamości lokalnej i aktywna ochrona pamięci o wydarzeniach, mieszkańcach i obiektach ważnych dla Bierutowa• Wykorzystanie potencjału obecnych terenów nadrzecznych na rzecz rekreacji i aktywnego wypoczynku• Wsparcie rozwoju aktywności fizycznej i integracji społecznej na terenach wiejskich	<p>św. Trójcy oraz nekropolii w Bierutowie (tak/nie);</p> <ul style="list-style-type: none">• Liczba zazielenionych przestrzeni publicznych (szt.);• Powierzchnia utworzonych terenów rekreacyjnych nad Widawą (ha);• Liczba obiektów infrastruktury sportowej i społecznej utworzonych na obszarach wiejskich (szt.).
--	--	---	--

Realizacja celu strategicznego II koncentruje się na ochronie środowiska przyrodniczego, racjonalnym gospodarowaniu zasobami oraz wzmacnianiu odporności Miasta i Gminy Bierutów na zmiany klimatu. Działania te mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i edukacyjny, tworząc wielowymiarowy system przeciwdziałania presji człowieka na ekosystemy. Punktem wyjścia stanowi ochrona różnorodności biologicznej oraz zachowanie naturalnych funkcji ekosystemów, realizowane poprzez prowadzenie systematycznych zabiegów pielęgnacyjnych zieleni, jej inwentaryzację i kształtowanie jej struktury. W tym celu zakłada się **rozwój zieleni miejskiej opartej na gatunkach rodzimych i miododajnych**, co korzystnie wpłynie na lokalne populacje owadów zapylających i stabilność ekosystemów. Odrębnym, istotnym działaniem jest **rewaloryzacja parku miejskiego**, obejmująca odtworzenie małych ekosystemów wodnych i uzupełnienie nasadzeń. Na obszarach wiejskich przewiduje się poprawę gospodarki wodnej przez odtworzenie i utrzymanie infrastruktury melioracyjnej, a także działania na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń, zwłaszcza w ciekach wodnych zagrożonych spływami z terenów rolniczych. Całość uzupełniają działania informacyjne mające na celu zmniejszenie antropopresji na obszary szczególnie cenne przyrodniczo.

Drugim filarem jest wspieranie transformacji energetycznej oraz adaptacji do zmian klimatu. Obejmuje ono m.in. **termomodernizację budynków publicznych** – w pierwszej kolejności obiektów Centrum Usług Wspólnych oraz Szkoły Podstawowej w Wabienicach – co pozwoli na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i obniżenie kosztów funkcjonowania infrastruktury publicznej. Planowane jest również szerokie zastosowanie odnawialnych indywidualnych źródeł energii, w tym montaż mikroinstalacji OZE na budynkach gminnych oraz rozwój retencji wód opadowych poprzez instalację zbiorników retencyjnych – zarówno w sektorze publicznym, jak i przy wsparciu programu mikrograntów dla mieszkańców. W tym zakresie Miasto i Gmina Bierutów podjęła również działania zmierzające do **utworzenia spółdzielni energetycznej**. Ponadto, planowana jest budowa mokrego zbiornika retencyjnego w Bierutowie, który poza funkcją retencyjną, mógłby pełnić również funkcje rekreacyjne. Uzupełniająco **rozwijana będzie zielono-błękitna infrastruktura, której główną osią stanie się rzeka Widawa**, wzmacniając odporność obszaru na zjawiska ekstremalne. W celu ograniczenia zużycia energii gmina będzie kontynuować wymianę oświetlenia ulicznego na oprawy LED, natomiast poprawie jakości powietrza służyć będą działania promocyjne i doradcze dotyczące wymiany nieefektywnych źródeł ogrzewania w sektorze prywatnym. Wsparciem dla transformacji będzie rozbudowa sieci gazowej oraz poprawa gospodarki odpadami poprzez zwiększenie poziomu recyklingu, wykorzystania bioodpadów i usprawnienie ich selektywnego zbierania.

Trzecim elementem jest rozwój odpowiedzialnych postaw społecznych wobec środowiska, który stanowi niezbędne uzupełnienie działań infrastrukturalnych. Obejmuje on szeroko zakrojoną edukację ekologiczną skierowaną do wszystkich grup wiekowych, promocję

prawidłowej segregacji odpadów i ograniczenia ich wytwarzania oraz akcje społeczne. Gmina planuje również kolportaż materiałów edukacyjnych i przyrodniczych oraz rozwój energetyki prosumenckiej poprzez **wsparcie finansowe i promowanie instalacji OZE wśród mieszkańców.**

Kompleksowe działania łączące ochronę środowiska, transformację energetyczną i edukację ekologiczną pozwolą na znaczące ograniczenie antropopresji oraz zapewnią trwałą poprawę jakości środowiska przyrodniczego.

CEL II: Ograniczenie antropopresji i poprawa jakości środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>Ochrona środowiska przyrodniczego i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie rewaloryzacji parku miejskiego, wraz z uzupełnieniem nasadzeń i odtworzeniem małych ekosystemów wodnych; • Prowadzenie systematycznych zabiegów pielęgnacyjnych w obrębie zieleni miejskiej, wraz z jej inwentaryzacją; • Kształtowanie zieleni, w szczególności miejskiej w sposób wspierający zachowanie bioróżnorodności, np. poprzez prowadzenie nasadzeń gatunków rodzimych, roślin miododajnych; • Zachowanie właściwości ekosystemów, poprzez ochronę i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej; • Zapewnienie zrównoważonej gospodarki wodnej, w tym na obszarach wiejskich, poprzez odtworzenie, zachowanie i utrzymanie infrastruktury melioracji szczegółowej; • Poprawa jakości wód powierzchniowych, poprzez ograniczenie dopływu zanieczyszczeń i 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie funkcji ekosystemów i kształtowanie bioróżnorodności • Poprawa stanu bytowania gatunków oraz zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, szczególnie w obrębie miasta • Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym poprzez przywracanie wartości przyrodniczych terenów zdegradowanych • Racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego, w tym wodami • Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych, w szczególności cieków wodnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia zrewaloryzowanych terenów zieleni urządzonej (km²); • Liczba przeprowadzonych nowych nasadzeń gatunków rodzimych (szt.); • Liczba przeprowadzonych nowych nasadzeń gatunków miododajnych (szt.); • Liczba zinwentaryzowanych obiektów przyrodniczych (szt.); • Długość odtworzonych rowów melioracyjnych (km).

	<p>kontrolę gospodarki ściekowej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów nieskanalizowanych oraz o intensywnym wykorzystaniu rolniczym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa mokrego zbiornika retencyjnego w granicach Miasta Bierutów; • Ograniczenie antropopresji na obszary cenne przyrodniczo, poprzez prowadzenie racjonalnej gospodarki przestrzennej i działania informacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie negatywnego oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze oraz poprawa stanu wiedzy mieszkańców w zakresie ekologii i ochrony przyrody 	
<p>Wspieranie transformacji energetycznej i budowanie odporności na zmiany klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie emisyjności sektora publicznego, poprzez kompleksową termomodernizację, szczególnie obiektów Centrum Usług Wspólnych oraz Szkoły Podstawowej w Wabienicach; • Wymiana i stosowanie w przyszłości energooszczędnych opraw LED w oświetleniu ulicznym; • Rozbudowa sieci gazowej, umożliwiającej wykorzystanie alternatywnego źródła energii cieplnej; • Kontynuacja prac zmierzających do utworzenia spółdzielni energetycznej; • Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, poprzez wsparcie, promocję i mentoring w zakresie ubiegania się sektora prywatnego o dotację na wymianę nieefektywnych źródeł ogrzewania; 	<ul style="list-style-type: none"> • Obniżenie emisji gazów cieplarnianych z budynków sektora publicznego • Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej w sektorze publicznym • Zapewnienie mieszkańcom alternatywnych nośników energii cieplnej, poprzez rozwój sieci gazowej • Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, poprzez ograniczenie emisyjności i monitoring jego stanu • Poprawa poziomu małej retencji w sektorze publicznym i prywatnym 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.); • Liczba zamontowanych mikroinstalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej (szt.); • Odsetek odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia lub recyklingu (%); • Tonaż zebranych bioodpadów (Mg)

	<ul style="list-style-type: none">• Montaż mikroinstalacji OZE na obiektach użyteczności publicznej;• Poprawa stopnia przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu odpadów komunalnych;• Lokalne wykorzystanie bioodpadów – kompostowanie, zwiększenie selektywnej zbiórki bioodpadów;• Zwiększenie poziomu retencji wód opadowych w sektorze prywatnym, m.in. poprzez wprowadzenie programu mikrograntów na rzecz montażu zbiorników retencyjnych;• Budowa mokrego zbiornika retencyjnego w Bierutowie;• Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury z osią główną – rzeką Widawą;• Przeniesienie magazynu publicznego do obecnej siedziby Centrum Usług Wspólnych wraz z rewizją jego wyposażenia• Dopuszczenie Miasta i Gminy w sprzęt ratunkowy, w tym m.in.: mikrobuse, lekki pojazd zaopatrzeniowy, wozy bojowe dla OSP.		<ul style="list-style-type: none">• Liczba wymienionych na energooszczędne opraw oświetleniowych (szt.);• Liczba obiektów przyłączonych do sieci gazowej (szt.);• Pojemność zainstalowanych zbiorników retencyjnych (l³);
--	--	--	--

<p>Kształtowanie odpowiedzialnych postaw społecznych wobec środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja i promocja prawidłowej segregacji odpadów, w tym ograniczenia ich wytwarzania, m.in. poprzez organizację akcji społecznych tj. sadzonka za makulaturę; • Stworzenie i kolportaż ogólnodostępnych materiałów edukacyjnych i przyrodniczych; • Rozwój energetyki prosumenckiej, poprzez wsparcie finansowe i promocję OZE wśród mieszkańców; • Prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej wśród wszystkich grup społecznych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost poziomu przygotowania odpadów do ponownego użycia oraz recyklingu • Rozwój odnawialnych źródeł energii wśród osób prywatnych • Współdziałanie władz samorządowych oraz mieszkańców na rzecz ochrony środowiska i poprawy jego jakości • Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zmiana nawyków na przyjazne środowisku • Wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeprowadzonych ekologicznych akcji promocyjnych (szt.); • Liczba przygotowanych materiałów edukacyjnych (szt.); • Liczba osób objętych edukacją ekologiczną (os.);
--	---	---	---

Cel strategiczny III obejmuje kompleksowy zestaw działań ukierunkowanych na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta i Gminy Bierutów, rozwój zrównoważonego rolnictwa oraz aktywne budowanie marki terytorialnej. Realizacja tego celu ma doprowadzić do stworzenia stabilnych fundamentów gospodarczych, zwiększenia poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz wzmocnienia pozycji Miasta i Gminy w wymiarze regionalnym. Kluczową rolę odgrywa tu konsekwentne tworzenie warunków sprzyjających trwałemu rozwojowi gospodarczemu, obejmujące zarówno działania inwestycyjne, jak i edukacyjno-doradcze. Jednym z priorytetów jest **promocja istniejących terenów inwestycyjnych** oraz **wyznaczenie nowych, mniejszych stref dla przemysłu lekkiego** i usług, zlokalizowanych bliżej miasta, co pozwoli przyciągnąć inwestorów oraz zwiększyć dywersyfikację lokalnego rynku pracy. Równocześnie wdrażane będą instrumenty wspierające przekwalifikowanie pracowników, rozwój kompetencji zawodowych oraz dostęp do szkoleń branżowych i specjalistycznych – przy ścisłej współpracy z powiatem oleśnickim, szczególnie w zakresie dostosowywania oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Istotny nacisk położono także na **rozwój przedsiębiorczości, m.in. poprzez zapewnienie mieszkańcom porad prawnych, merytorycznych i podatkowych**, a także poprzez działania edukacyjne w szkołach podstawowych, mające kształtować kompetencje biznesowe młodego pokolenia.

Drugim obszarem jest adaptacja rolnictwa do zmian rynkowych, w tym poprzez zwiększanie jego odporności i dywersyfikację źródeł dochodów mieszkańców obszarów wiejskich. Działania podejmowane w ramach sektora rolnictwa nie będą ukierunkowane na jego ekspansję, ale **zachowanie obszarów wykorzystywanych na cele produkcji rolnej**. W tym celu, pakiet działań ukierunkowany został na wspieranie elastyczności i szybkości reagowania producentów rolnych na zmieniające się warunki rynku sprzedaży artykułów rolnych. Ważnym elementem będzie również zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, poprzez działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Dzięki racjonalizacji wykorzystania zasobów możliwe będzie również osiągnięcie oszczędności ekonomicznej. Elementem prorozwojowym dla obszarów wiejskim będzie dążenie do dywersyfikacji źródeł dochodów mieszkańców, poprzez **rozwój działalności okołorolniczej i usługowej**. Wśród potencjalnych działań, istotnym pozostanie budowanie powiązań między producentami rolnymi a sektorami: logistyki, przetwórstwa i usług gospodarczych.

Trzecim fundamentalnym komponentem celu strategicznego III jest **kontynuacja działań informacyjno-promocyjnych** dot. oferty inwestycyjnej Miasta i Gminy Bierutów oraz jednolita komunikacja w kanałach cyfrowych i materiałach informacyjnych. Realizacja tych działań ma pokazać potencjał inwestycyjny, kulturowy i turystyczny gminy i wzmocnić wizerunek gminy jako przyjaznej inwestorom. Istotną rolę odgrywać będą również partnerstwa – zarówno z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, jak i z instytucjami otoczenia biznesu, tj.: PAIH, ARAW oraz WSSE przyczyniające się do

realizacji wspólnych projektów i szerokiej promocji gminy. Niezwykle ważny jest rozwój komunikacji cyfrowej, zwiększenie widzialności gminy w mediach społecznościowych oraz publikacja materiałów promocyjnych dotyczących lokalnych atrakcji historycznych, kulturowych i przyrodniczych.

Kompleksowe działania ujęte w ramach celu III pozwolą na dynamiczny, a jednocześnie stabilny rozwój gospodarczy, zwiększenie konkurencyjności rolnictwa oraz zauważalne wzmocnienie wizerunku Bierutowa, co w konsekwencji podniesie jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność Miasta i Gminy w ujęciu regionalnym.

CEL III: Konkurencyjna gospodarka otwarta na przedsiębiorców

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>Tworzenie warunków sprzyjających trwałemu rozwojowi gospodarczemu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja obecnych terenów inwestycyjnych na terenie Miasta i Gminy; • Wyznaczenie mniejszych stref dla przemysłu lekkiego i usług zlokalizowanych bliżej Miasta; • Wdrażanie instrumentów wspierających przekwalifikowanie się pracowników oraz rozwój kompetencji zawodowych, zdobywanie i podnoszenie kwalifikacji; • Rozwijanie kompetencji biznesowych i zarządczych wśród młodego pokolenia, poprzez prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach podstawowych. Współpraca z powiatem oleśnickim w zakresie kształtowania oferty edukacyjnej (zwłaszcza zawodowej i technicznej) dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy; • Wsparcie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy; • Zapewnienie wsparcia merytorycznego, prawnego, podatkowego dla osób chcących otworzyć działalność gospodarczą; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wypromowanie Miasta i Gminy jako jednostki atrakcyjnej inwestycyjnie • Zwiększenie dywersyfikacji lokalnego rynku pracy • Podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców • Zwiększenie podaży kompetentnych potencjalnych pracowników na lokalny rynek pracy • Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych • Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych (ha); • Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.); • Liczba uczestników zajęć z zakresu przekwalifikowania/ podniesienia kwalifikacji (os.); • Odsetek osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym (%); • Liczba udzielonych porad merytorycznych, prawnych, podatkowych (szt.);

			<ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczestników działań edukacyjnych w szkołach (os.).
<p>Zwiększenie odporności ekonomicznej obszarów wiejskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie elastycznego dostosowania się producentów rolnych do zmiennych warunków rynkowych, kosztów produkcji oraz popytu lokalnego i regionalnego; • Rozwijanie lokalnych i regionalnych kanałów dystrybucji, w powiązaniu z rynkami zbytu w Oleśnicy i Wrocławiu; • Wspieranie działań sieciujących zmierzających do utworzenia rynku producenta i konsumenta dla sprzedaży lokalnych produktów • Dywersyfikacja funkcji obszarów wiejskich, poprzez rozwijanie działalności okołorolniczej i pozarolniczej; • Wzmacnianie powiązań rolnictwa z lokalnym sektorem przetwórstwa, logistyki i usług gospodarczych, w celu rozwoju krótkich łańcuchów dostaw na rynek lokalny i regionalny; • Racjonalizacja wykorzystania zasobów, poprzez działania adaptacyjne dla rolnictwa wobec skutków zmian klimatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie stabilności ekonomicznej istniejących gospodarstw rolnych • Rozszerzenie zakresu działalności okołorolniczej i pozarolniczej na obszarach wiejskich skutkujące dywersyfikacją źródeł dochodów mieszkańców • Wzmocnienie powiązań rolnictwa z lokalnym sektorem usług, logistyki i przetwórstwa, prowadzące do uzyskania efektu synergii w gospodarce Miasta i Gminy Bierutów • Adaptacja do zmian klimatycznych obszarów wiejskich, pozwalająca na zachowanie przydatności rolniczej terenów 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów prowadzących działalność okołorolniczą lub pozarolniczą na obszarach wiejskich (szt.); • Liczba nowych lub rozwiniętych form współpracy gospodarstw z lokalnymi firmami przetwórczymi, logistycznymi, usługowymi (szt.); • Powierzchnia gruntów objęta działaniami adaptacyjnymi (ha); • Liczba nowo powstałych inicjatyw sprzedaży bezpośredniej (szt.).

Aktywne kreowanie marki i rozpoznawalności Miasta i Gminy	<ul style="list-style-type: none">• Działania informacyjno-promocyjne dot. oferty inwestycyjnej Miasta i Gminy Bierutów• Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami oraz instytucjami otoczenia biznesu na rzecz aktywnego promowania Miasta i Gminy podczas wydarzeń, zjazdów;• Aktywna współpraca z organizacjami międzygminnymi i regionalnym na rzecz rozwoju i promocji Miasta i Gminy;• Zwiększenie wykorzystania i widzialności cyfrowej Miasta i Gminy poprzez platformy i media społecznościowe, przy jednoczesnej unifikacji systemu identyfikacji medialnej;• Opracowanie i publikacja materiałów promocyjnych dotyczących lokalnych atrakcji historycznych, przyrodniczych i kulturowych.	<ul style="list-style-type: none">• Zwiększenie rozpoznawalności Miasta i Gminy w skali regionalnej• Wzmocnienie pozytywnego wizerunku Miasta i Gminy, a także ukazanie oferowanych przez nią możliwości• Wzmocnienie powiązań i rozwój wspólnych projektów realizowanych w ramach partnerstw• Kreacja nowych kanałów odbiorczych dla informacji i wydarzeń organizowanych w Mieście i Gminie	<ul style="list-style-type: none">• Liczba kampanii i działań przeprowadzonych za pomocą nowych kanałów komunikacji (szt.).• Liczbą nawiązanych współpracy w zakresie promocji Miasta i Gminy (szt.);• Liczba inicjatyw i projektów realizowanych w partnerstwach (szt.);
--	---	--	---

Cel strategiczny IV zakłada konsekwentne podnoszenie jakości usług publicznych oraz ich lepszą koordynację, tak aby mieszkańcy Miasta i Gminy Bierutów mogli korzystać z nowoczesnej, dostępnej i dostosowanej do potrzeb oferty edukacyjnej, społecznej, zdrowotnej, kulturalnej i rekreacyjnej.

Pierwszym kluczowym obszarem jest rozwój edukacji, która odpowiada na zróżnicowane potrzeby uczniów i wspiera ich potencjał rozwojowy. Planowane działania obejmują **zwiększenie dostępności opieki żłobkowej**, co ułatwi rodzicom powrót na rynek pracy oraz modernizację szkół podstawowych tak, aby zapewnić im nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt sprzyjający rozwijaniu kompetencji przyszłości. Szczególne znaczenie ma także wprowadzenie kompleksowego wsparcia zdrowotnego i psychicznego. Kontynuowane będą programy skierowane zarówno do uczniów mających trudności w nauce, jak i uczniów uzdolnionych, w oparciu o indywidualizację ścieżek rozwojowych, dodatkowe zajęcia wyrównawcze i stymulujące oraz opiekę mentorską. Istotną innowacją będzie rozwój kompetencji STEAM – obejmujący robotykę, programowanie i zajęcia techniczne – a także poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych o elementy ekologii, biznesu i edukacji obywatelskiej. Wysoka jakość świadczonych usług edukacyjnych będzie wspierana systematycznym doskonaleniem zawodowym kadry pedagogicznej.

Drugim filarem celu IV jest rozwój usług społecznych i zdrowotnych, koncentrujących się na mieszkańcach o różnorodnych potrzebach, w tym osobach starszych, niesamodzielnym, z niepełnosprawnościami oraz osobach wychodzących z kryzysów życiowych. Planowane są **inwestycje w mieszkalnictwo komunalne**, w tym tworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych, które pozwolą na samodzielne funkcjonowanie osób wymagających wsparcia. Kluczowe działanie obejmuje **przekształcenie M-GOPS w Centrum Usług Społecznych** – nowoczesną jednostkę integrującą usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne, aktywizujące i animujące społeczność. Dodatkowo wdrażany będzie program „Pudełko życia”, kierowany do osób przewlekle chorych i seniorów. Usługi opiekuńcze i sąsiedzkie będą wzmacniane poprzez wolontariat międzypokoleniowy oraz wsparcie asystentów osób niesamodzielnym. Jednocześnie, Miasto i Gmina planuje **szeroką promocję profilaktyki zdrowotnej**, w tym dofinansowanie badań i kampanii informacyjnych, a także rozwój inicjatyw integrujących mieszkańców wokół wzajemnej pomocy, wymiany usług i networkingu.

Trzecim obszarem jest integracja miejsko-wiejska poprzez kulturę i rekreację, które odgrywają zasadniczą rolę w budowaniu więzi społecznych i tożsamości lokalnej. Planowane działania obejmują **remont i uruchomienie filii biblioteki w Zbytowej, modernizację skateparku, remont Domu Sportowca oraz posadowienie szatni kontenerowych przy boisku w Solnikach Małych**. Na obszarach wiejskich powstaną nowe strefy rekreacji i sportu

– place zabaw, siłownie plenerowe i miejsca integracji mieszkańców. Równocześnie rozwijana będzie oferta Ośrodka Kultury i Sportu, tak aby odpowiadała na potrzeby mieszkańców w różnych grupach wiekowych. Miasto i Gmina będzie kontynuować organizację wydarzeń integracyjnych o ugruntowanej pozycji – takich jak dożynki, dzień kobiet, jarmark czy bal seniora – wzmacniając tradycję wspólnotowych spotkań. Istotnym elementem jest również cyfryzacja kultury, obejmująca digitalizację zbiorów bibliotecznych, wykorzystanie VR/AR w ofercie kulturalnej i tworzenie multimedialnych przestrzeni w instytucjach kultury.

Zintegrowane działania w ramach celu IV przyczynią się do podniesienia jakości życia wszystkich mieszkańców, wyrównania dostępu do usług i pogłębienia spójności społecznej zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich.

CEL IV: Poprawa koordynacji i jakości świadczonych usług na rzecz mieszkańców

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>Rozwój wychowania i edukacji opartych na zindywidualizowanym podejściu i jakości oferty</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3; • Modernizacja i doposażenie szkół podstawowych w pomoce dydaktyczne i nowoczesny sprzęt, wspierający rozwój kluczowych kompetencji wśród uczniów; • Kontynuacja i rozwój wsparcia dla uczniów z trudnościami w nauce, poprzez zindywidualizowanie procesu nauczania i dodatkowe zajęcia wyrównawcze; • Kontynuacja i rozwój wsparcia dla uczniów uzdolnionych, poprzez kooperatywne i zindywidualizowane dobieranie ścieżki rozwoju i bodźców motywacyjnych; • Wprowadzenie zajęć z zakresu kompetencji STEAM (robotyki, programowania, kreatywnych i warsztatów technicznych); • Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym o zajęcia dotyczące ekologii, biznesu i edukacji obywatelskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności do opieki żłobkowej, umożliwiając tym samym powrót rodziców na rynek pracy • Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej oraz wyposażenia szkół • Wzrost poziomu zapewnianej opieki zdrowotnej i psychicznej wśród dzieci • Wyrównywanie szans rozwojowych uczniów, poprzez wspieranie ich zdolności i wsparcie w trudnościach • Rozwój kluczowych kompetencji przyszłości wśród młodego pokolenia • Rozwój kompetencji i doskonalenie kadry 	<ul style="list-style-type: none"> • Poziom upowszechnienia opieki nad dziećmi do lat 3 (%); • Liczba zmodernizowanych lub doposażonych szkół (szt.); • Liczba uczniów korzystających ze zindywidualizowanych ścieżek edukacyjnych (szt.); • Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia z zakresu kompetencji STEAM (os.); • Liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych (os.);

	<ul style="list-style-type: none"> • Doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej, poprzez kursy i szkolenia dla nauczycieli. 	<p>pedagogicznej, celem zapewnienia wysokiej jakości kształcenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nauczycieli uczestniczących w kursach i szkoleniach (os.).
<p>Usługi społeczne i zdrowotne nastawione na mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój mieszkalnictwa komunalnego • Utworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych na terenie Miasta i Gminy; • Przekształcenie M-GOPS w Centrum Usług Społecznych wraz z rozwojem katalogu świadczonych usług, w tym o ofertę aktywności czasu wolnego, fizjoterapię i rehabilitację; • Wprowadzenie projektu „Pudełko życia” dla osób długotrwale chorych oraz seniorów, a także dystrybucja pudełek z ramienia M-GOPS; • Rozwój usług opiekuńczych i sąsiedzkich – wsparcie asystentów osób niesamodzielnych oraz rozwój wolontariatu międzypokoleniowego; • Promocja profilaktyki zdrowotnej, w tym poprzez dofinansowanie badań profilaktycznych oraz promocję dostępnych projektów krajowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrócenie czasu oczekiwania na przydział lokalu komunalnego • Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami lub wychodzących z kryzysu • Rozwój nowoczesnych form usług społecznych • Rozwój oferty usług społecznych skierowanych do osób starszych, jako działanie adaptacyjne do zmian demograficznych • Wzrost świadomości i wykrywalności chorób na wczesnych etapach • Zwiększenie samodzielności i samopomocy mieszkańców w zakresie działań pomocowych i 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych komunalnych lokali mieszkalnych (szt.); • Liczba mieszkań wspomaganych i treningowych (szt.); • Liczba rozdystrybuowanych „pudełek życia” (szt.); • Liczba seniorów objętych systemem teleopieki (os.); • Liczba osób objętych dofinansowanymi badaniami profilaktycznymi (os.); • Liczba inicjatyw sieciujących działania społeczne (szt.).

	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie i dalszy rozwój nowoczesnych form wsparcia seniorów, tj. teleopieka, czy opaski bezpieczeństwa; • Sieciowanie działań społecznych, poprzez rozwój wzajemnego wsparcia i nieodpłatnej pomocy czy wymiany (networking, barter sąsiedzki). 	<p>rozwiązywania problemów życiowych</p>	
<p>Integracja miejsko-wiejska w oparciu o rekreację i kulturę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dokończenie remontu filii Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Bierutowie w Zbytovej wraz z ponownym uruchomieniem; • Remont i doposażenie skatepark'u; • Przeprowadzenie działań remontowych we wnętrzu Domu Sportowca przy Stadionie Miejskim; • Remont oraz posadowienie szatni kontenerowych przy boisku typu orlik; • Tworzenie stref rekreacji i sportu w sołectwach, poprzez budowę: placów zabaw, siłowni plenerowych, miejsc integracji mieszkańców; • Rozwój oferty zajęć Ośrodka Kultury i Sportu oraz jej dostosowanie do potrzeb mieszkańców z różnych grup wiekowych; • Organizacja wydarzeń integracyjnych dla mieszkańców, w tym kontynuacja znanych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze • Poprawa warunków uprawiania sportu oraz utrzymania aktywności fizycznej mieszkańców • Rozwój aktywności fizycznej i kulturalnej na terenach wiejskich • Zwiększenie zróżnicowania oferty usług kulturalnych • Wzmocnienie tożsamości lokalnej i poziomu integracji dzięki organizacji stałych wydarzeń kulturalno-integracyjnych • Poprawa dostępności tekstów kultury oraz rozwój kultury cyfrowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wyremontowanych i doposażonych obiektów sportowych na terenie Miasta (szt.); • Łączna liczba uczestników zajęć stałych organizowanych przez OKiS (os.); • Liczba utworzonych stref aktywności na obszarach wiejskich (szt.); • Liczba zorganizowanych wydarzeń integracyjnych w ciągu roku (szt.);

	<p>wydarzeń: dnia kobiet, dożynek, jarmarku, balu seniora itp.;</p> <ul style="list-style-type: none">• Cyfryzacja i digitalizacja kultury z uwzględnieniem OKiS i BPMiG (cyfryzacja zbiorów bibliotecznych, wykorzystanie technologii VR/AR w ofercie kulturalnej, tworzenie multimedialnych przestrzeni).		<ul style="list-style-type: none">• Stopień cyfryzacji zbiorów bibliotecznych (%).
--	---	--	--

3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA I GMINY BIERUTÓW ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Miasto i Gmina Bierutów to miejsko-wiejska jednostka samorządu terytorialnego, położona we wschodniej części województwa dolnośląskiego, przy granicy z województwem opolskim oraz w południowej części powiatu oleśnickiego. Jej powierzchnia wynosi 146,73 km², co stanowi 14% powierzchni powiatu i 0,72% powierzchni województwa. Około 24% powierzchni Gminy zajmują lasy, a około 68% powierzchni to użytki rolne. W ujęciu administracyjnym Gmina składa się z miasta Bierutów, będącego siedzibą władz lokalnych oraz 16 sołectw: Gorzesław, Jemielna, Karwiniec, Kijowice, Kruszowice, Paczków, Posadowice, Radziszyn, Sątok, Solniki Małe, Solniki Wielkie, Stronia, Strzałkowa, Wabienice, Zawidowice i Zbytowa.

Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne i Atlasu Śląska Dolnego i Opolskiego, teren Miasta i Gminy Bierutów jest położony na Obszarze Zachodniej Europy i Podobszarze Pozaalpejskiej Europy Zachodniej, w obrębie Prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego i Podprowincji Niziny Środkowopolskiej. Prawie cała Gmina mieści się na Równinie Oleśnicko-Bierutowskiej, wchodzącej w skład Niziny Śląskiej.

Miasto i Gmina Bierutów leży na obszarze odznaczającym się bardzo dobrze rozwiniętą siecią drogową, która jest stosunkowo gęsta. Długość dróg publicznych w Mieście i Gminie wynosi 36,232 km. Dodatkowo przez teren Miasta i Gminy przebiegają następujące szlaki komunikacyjne o znaczeniu wojewódzkim i powiatowym o łącznej długości kolejno 16,811 i 61,055 km:

- droga wojewódzka nr 451 – łącząca Bierutów z Oleśnicą i drogą ekspresową S8 oraz z Namysłowem i drogą krajową 39;
- droga wojewódzka nr 396 – łącząca z Oławą, Strzelinem i autostradą A4;
- drogi powiatowe (13 dróg).

Na dostępność drogową Miasta i Gminy znaczący wpływ ma zlokalizowana w jej pobliżu droga ekspresowa S8 relacji Wrocław – Łódź – Warszawa – Białystok. Dojazd do węzła Oleśnica Północ odbywa się drogą DW451 i Wschodnią Obwodnicą Oleśnicy i zajmuje ok 15 min (15 km) transportem indywidualnym.

Przez teren Miasta i Gminy Bierutów przebiega regionalna linia kolejowa nr 143 łącząca Wrocław z Kluczborkiem. Dodatkowo, **na odcinku Bierutów-Oleśnica trwa modernizacja linii kolejowej**, co pozytywnie wpłynie na komfort i szybkości podróży. Ponadto, przez teren Miasta i Gminy Bierutów planowany jest przebieg linii kolejowej nr 86 relacji Sieradz

Północny – Kępno – Czernica Wrocławska – Wrocław Główny, wraz z lokalizacją stacji technicznej w Zawidowicach. Obecność KDP oraz możliwość ruchu kolejowego poprzez stację w Zawidowicach, umożliwiającą wjazd na nowy kierunek oraz **obsługę ruchu kolejowego do i z Wrocławia mogą skutkować ożywieniem gospodarczym** obszaru. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że **pozostawiona zostanie również rezerwa terenowa, która w przyszłości może posłużyć do budowy stacji pasażerskiej** w ramach KDP. Czynione inwestycje jednoznacznie wskazują na **przewidywany przyrwy nowych mieszkańców**, co spowoduje konieczność **stworzenia dla nich bazy mieszkaniowej**. Mniejsza odległość czasowa i stymulacja rozwoju gospodarczego spowoduje odblokowanie III strefy Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, jako kolejnej doświadczającej zjawiska suburbanizacji przez wzgląd na niższą rentę gruntową. Tańsze mieszkania i bezpośredni szybki transport publiczny stanowią bardzo atrakcyjną wizję dla kolejnych osób na co dzień pracujących czy uczących się we Wrocławiu. Wobec inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, ważnym elementem pozostaje przygotowanie się Miasta i Gminy Bierutów pod względem planistycznym i infrastrukturalnym. To z kolei obejmuje zapewnienie rezerw terenowych pod zabudowę mieszkaniową, która umożliwi rozwój kapitału społecznego miejscowości. Wobec przewidywanego wzrostu liczby ludności Miasta, **należy również przewidywać potrzebę utworzenia północnej obwodnicy Bierutowa na drodze wojewódzkiej**, która umożliwi zachowanie płynności w ruchu kołowym, wyprowadzając ponadto ruch tranzytowy poza granice głównego ośrodka lokalnego. Już aktualnie obserwuje się duże natężenie ruchu drogowego, które w połączeniu z barierą, jaką stanowi przejazd kolejowy w ciągu drogi wojewódzkiej w kierunku Namysłowa, powoduje ograniczenie przepustowości ciągu komunikacyjnego drogi wojewódzkiej.

Biorąc pod uwagę sytuację ludnościową gmin tworzących tzw. Trzeci Krąg Wrocławia: Dobroszyce, Oleśnice i Trzebnice uśredniona dynamika zmian liczby ludności w latach 2020-2024 wyniosła dla nich 101%. Zakładając, że poczynione inwestycje oraz uwolnienie komunikacyjne Bierutowa wpłynie podobnie na atrakcyjność osiedleńczą Miasta i Gminy, można przewidywać znaczący wzrost liczby ludności. Przy założeniu uśrednionej dynamiki zmian liczby ludności na poziomie 101% dla Miasta i Gminy Bierutów, wyliczony wzrost liczby ludności do roku 2030 wyniesie 566 mieszkańców. Biorąc z kolei pod uwagę, że wskazane osoby będą zakładać rodziny na terenie Miasta i Gminy, bowiem przyciągnie je niższa renta gruntowa, wzrost liczby mieszkańców może się cechować wyższą niż zakładana dynamiką. Tabela poniżej przedstawia zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową Miasta i Gminy Bierutów wynikającą z przyjętego scenariusza rozwojowego, sporządzonego w oparciu o § 3 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Tab. 6 Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową Miasta i Gminy Bierutów

DANE WEJŚCIOWE			
Parametr	Jednostka	Rok	Wartość
Liczba mieszkańców	os.	2024	9 193
Prognozowana liczba mieszkańców	os.	2044	7 500
M20 (prognoza + 5%)	os.		8 298
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w Mieście i Gminie Bierutów ¹	os.	2024	2,62
Wzrost liczby mieszkańców związany z uśrednionym przyrostem liczby ludności zasiedlającej tzw. III Krąg Wrocławia ²	os.	2026-2030	1 482
Łączna prognozowana liczba mieszkańców	os.		9 357
PUM _o (pow. użytkowa mieszkań ogółem)	m ²	2024	280 440
P _o (pow. użytkowa mieszkania na 1 osobę)	m ² /os.	2024	30,5
P ₋₁₀ (pow. użytkowa mieszkania na 1 osobę)	m ² /os.	2014	24,6
P ₋₂₀ (pow. użytkowa mieszkania na 1 osobę)	m ² /os.	2004	21,5
OBLICZENIA: PROGNOZOWANA POW. UŻYTKOWA MIESZKAŃ NA 1 MIESZKAŃCA (P ₂₀) ³			
Wariant	Formuła	Wynik	
W1	$P_{20} = 3 \cdot P_o - 2 \cdot P_{-10}$	42,3	
W2	$P_{20} = 2 \cdot P_o - P_{-20}$	39,5	
W3	$P_{20} = P_o$	30,5	
W4	$P_{20} = 40,0$	40,0	
Wybrana wartość P ₂₀ do dalszych obliczeń			42,3
ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ (ZAP) – LICZBA MIESZKAŃCÓW			
Wzór	ZAP = M20 – PUM _o / P ₂₀	Wynik	
Obliczone zapotrzebowanie	ZAP (osoby)	2 727	

¹ We wszystkich scenariuszach prognozowanego wzrostu liczby mieszkańców przyjęto wskaźnik 2,62 osoby na mieszkanie, odpowiadający przeciętnej liczbie osób na 1 mieszkanie na obszarze Miasta i Gminy Bierutów według danych GUS (BDL, 2024 r.). Wartość ta została zastosowana jako reprezentatywna dla nowych gospodarstw domowych tworzonych przez rodziny relokujące się do Miasta i Gminy lub powstających w wyniku poprawy warunków osiedleńczych. Wskaźnik uznano za bardziej adekwatny, ponieważ prognozowany przyrost dotyczy przede wszystkim gospodarstw o charakterze rodzinnym.

² Przyjęto scenariusz, w którym 566 nowych mieszkańców migrujących do Miasta i Gminy w ramach zasiedlania tzw. Trzeciego Kręgu Wrocławia utworzy gospodarstwa domowe na terenie Miasta i Gminy. Przy średniej liczbie 2,62 osoby na gospodarstwo daje to łącznie 566 gospodarstw domowych, co przekłada się na 1 482 osoby.

³ Zasada wyboru P₂₀:

- 1) Obliczenie wariantów W1 i W2, następnie wybór większej z wartości.
- 2) Jeżeli wynik (W1/W2) < P_o, należy przyjąć W3 = P_o.
- 3) Jeżeli wynik (max z W1/W2/W3) < 40,0 m²/os., należy przyjąć W4 = 40,0 m²/os.
- 4) W praktyce: P₂₀ = MAX(W1, W2, P_o, 40,0).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wzoru określonego w § 3 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Miasto i Gmina Bierutów klasyfikowane jest jako jednostka o umiarkowanej funkcji rolniczej. Położona jest w dolinie rzeki Widawy stanowiącej dopływ Odry. Około 68% zajmują użytki rolne, z kolei lesistość jest na poziomie ok. 24%. Pozostałe 8% zajmują tereny znajdujące się pod wodami oraz tereny zurbanizowane. Funkcje ośrodka lokalnego pełni miasto Bierutów, które koncentruje usługi związane z obszarami: administracji lokalnej, oświaty, wychowania i edukacji, zdrowia, bankowe i handlowe. W tym zakresie pełni ono również rolę głównego ośrodka zaopatrującego mieszkańców Gminy. Miasto zamieszkiwane jest przez nieco ponad 47% mieszkańców jednostki (4 380 mieszkańców). Miasto i Gmina Bierutów zamieszkiwana jest łącznie przez 9 193 osoby, co stanowi 9% mieszkańców powiatu oleśnickiego. Ośrodkami pomocniczymi względem Bierutowa, gromadzącymi podstawowe usługi są przede wszystkim Zbytowa i Wabienice, odpowiednio położone w kierunku południowo-zachodnim i północno-wschodnim od miasta. Mieszczą się w nich podstawowe placówki oświatowe w postaci szkół podstawowych wraz z oddziałami przedszkolnymi, a także placówki handlowe zaopatrujące mieszkańców w podstawowe artykuły. Ważnym ośrodkiem są również Solniki Wielkie, w których mieści się filia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy, a także centra aktywności mieszkańców jak remiza Ochotniczej Straży Pożarnej czy kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła.

Funkcje pełnione przez Miasto Bierutów znajdują swoje odzwierciedlenie w strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostki. Wyraźnie określone jest centrum, cechujące się szczególnym nagromadzeniem usług i zintensyfikowaną zabudową mieszkaniową. Ze względu na bieg rzeki Widawy oraz towarzyszące jej obszary szczególnego zagrożenia powodzią, miasto od średniowiecza nie przesunęło swoich granic w kierunku południowym. Ze względu na położenie w pobliżu planowanej stacji technicznej KDP oraz obwodnicy Bierutowa, najbardziej naturalnym kierunkiem rozwoju jest północny zachód, aż do Solnik Małych. Drugim kierunkiem, gdzie obserwowany jest stosunkowo dynamiczny rozwój zabudowy mieszkaniowej jest północna część wsi Karwiniec. Powodem tego jest przede wszystkim dogodny dostęp do miasta, dzięki przeprawie mostowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 396. Ważnym elementem rozwojowym dla ośrodka jest rozwój stref inwestycyjnych, w tym w zakresie prowadzenia aktywności gospodarczej. Szczególnie predysponowana w tym zakresie jest północno-wschodnia część Miasta, która historycznie również pełniła takie funkcje. Zlokalizowana jest tam m.in. dawna cukrownia bierutowska, a ponadto tereny te znajdują się poza ścisłym centrum Miasta. Alternatywnym obszarem są tereny na zachodzie Miasta, położone przy DW451 do linii kolejowej nr 143 na północy. Niemniej, kluczowym kierunkiem rozwoju dla zabudowy przemysłowo-usługowej będzie północno-wschodnia część Miasta, jako główne tereny dla lokalizacji szerszego wachlarza podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów ukierunkowanych na rynek lokalny czy podmiotów usługowych. Tereny w dorzeczu Widawy jako element kształtujący krajobraz Miasta oraz zapewniający m.in. przewietrzanie Miasta cechują się szczególnymi predyspozycjami do pełnienia funkcji wypoczynkowej, rekreacyjnej i integracyjnej dla mieszkańców Miasta i Gminy.

Na obszarach wiejskich Gminy Bierutów również można wyróżnić ośrodki cechujące się szczególnie korzystnymi warunkami do rozwoju w poszczególnych kierunkach. Południowe krańce Miasta i Gminy, w granicach sołectw Sątók, Posadowice i Radzieszyn, ze względu na położenie przy kompleksie leśnym oraz towarzyszący lokalizacji malowniczy krajobraz cechują się warunkami odpowiednimi do rozwoju funkcji rekreacyjnej, wypoczynkowej czy letniskowej. Charakter zagospodarowania tego obszaru winien pozostać jego atutem, kształtując w granicach Miasta i Gminy strefę odpoczynku dostępną dla jego mieszkańców. Północna część Miasta i Gminy cechuje się z kolei rozwojem intensywnej funkcji rolniczej, dla której uzupełnienie stanowią bardzo dobre warunki do rozwoju siłowni wiatrowych czy farm fotowoltaicznych. Wśród miejscowości o charakterze rolniczym wyróżnić należy: Strzałkową, Gorzesław, Stronię, Wabienice i Jemielną. Zachodnio-centralna część Gminy cechuje się warunkami do rozwoju funkcji mieszkaniowych, przede wszystkim ze względu na obecny, najwyższy stopień zainwestowania. Ponadto, zważając na przebieg linii kolejowej nr 143 oraz planowany przebieg linii kolejowej nr 86 (KDP), są to tereny, które już niebawem uzyskają zdecydowaną przewagę komunikacyjną nad pozostałymi miejscowościami położonymi na terenie Miasta i Gminy. **W pierwszej kolejności, poza Miastem Bierutów, można przypuszczać, iż ruch budowlany ulegnie intensyfikacji właśnie w obrębie Solnik Małych oraz Kruszowic.**

Dotychczasowa polityka przestrzenna Miasta i Gminy Bierutów opierała się na zapisach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, którego najnowsza aktualizacja została przyjęta uchwałą nr LXIV/828/24 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 25 stycznia 2024 roku. Należy jednak podkreślić, że w związku z reformą systemu planowania przestrzennego, Miasto i Gmina zobowiązane jest do opracowania Planu Ogólnego, który – w odróżnieniu od studium – będzie aktem prawa miejscowego i stanie się podstawowym narzędziem kształtowania ładu przestrzennego w Gminie. W Mieście i Gminie Bierutów obecnie obowiązuje 31 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), które łącznie pokrywają ok. 25% jej powierzchni. W opracowaniu pozostaje ponadto 5 MPZP, dla sołectw: Gorzesław, Strzałkowa, Zawidowice, Stronia i Jemielną. Stopień pokrycia miejscowymi planami należy uznać za stosunkowo wysoki, co pozytywnie wpływa na wieloletnią politykę przestrzenną i umożliwia dalsze planowanie strategiczne, również w zakresie decyzji lokalizacyjnych o znaczeniu lokalnym.

W toku prac zmierzających do uzbrojenia wyznaczonych na terenie Miasta i Gminy terenów inwestycyjnych uzyskano warunki techniczne dla budowy Głównego Punktu Zasilającego (GPZ) o mocy 12 MW, wraz z przyłączeniem do sieci elektroenergetycznej. Przez teren Miasta i Gminy przebiegają ponadto linie elektroenergetyczne 400 kV oraz 110 kV.

Zaopatrzenie w gaz na terenie Miasta i Gminy obecnie obejmuje zasilanie 5 obiektów użyteczności publicznej, jednak należy podkreślić, iż uzyskano warunki przyłączenia do konwencjonalnej sieci gazowej z Polskiej Spółki Gazownictwa. Przewidywać należy zatem rozwój sieci gazowej, zarówno względem odbiorców przemysłowych jak i indywidualnych.

Zgodnie z informacjami Państwowego Instytutu Geologicznego PIG-PIB, na terenie Miasta i Gminy Bierutów udokumentowano 5 złóż surowców naturalnych (piasków i żwirów). Są to: złoża „Sątok” oraz złoża „Stronia I”, „Stronia II”, „Stronia III”, „Stronia IV”. Obecnie w eksploatacji okresowej pozostaje jedynie złożo „Stronia III”.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody (CRFOP), na terenie Miasta i Gminy Bierutów zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- obszar NATURA2000 „Bierutów”;
- obszar NATURA2000 „Lasy Grędzińskie”;
- pomnik przyrody (wieloobiektowy, złożony z dwóch dębów szypułkowych i jednego, zniszczonego drzewa – pnia).

Ponadto, przez teren Miasta i Gminy przebiega korytarz ekologiczny Wzgórza Trzebnickie – Bory Stobrowskie (KPdC-12C).

Miasto i Gmina Bierutów położona jest w obszarze dorzecza Odry, regionie wodnym Środkowej Odry. Podstawowymi jednostkami umożliwiającymi gospodarowanie wodami powierzchniowymi są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Miasto i Gmina Bierutów położona jest w obrębie 9 JCWP rzecznych:

- Smortawa od źródła do Pijawki,
- Osuch,
- Kraszowska Struga,
- Młynówka,
- Widawa od zb. Michalice do Oleśnicy,
- Graniczna,
- Smolna,
- Jagodnik,
- Świerzna.

Podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych, odpowiednikiem podziału wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Miasto i Gmina Bierutów położona jest w obrębie 2 JCWPd o numerach: 96 i 109.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy należy uwzględnić występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które mają wpływ na możliwości zagospodarowania przestrzennego, lokalizację inwestycji oraz konieczność uwzględnienia ograniczeń wynikających z przepisów prawa wodnego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Miasto i Gmina Bierutów znajduje się (na podstawie map zagrożenia powodziowego udostępnionych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%);
- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%);
- częściowo na obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat);
- poza obszarami obejmującymi tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określone mu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnienia zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na terenie Miasta i Gminy Bierutów obowiązują zapisy zawarte w następujących dokumentach:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry;
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry;
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

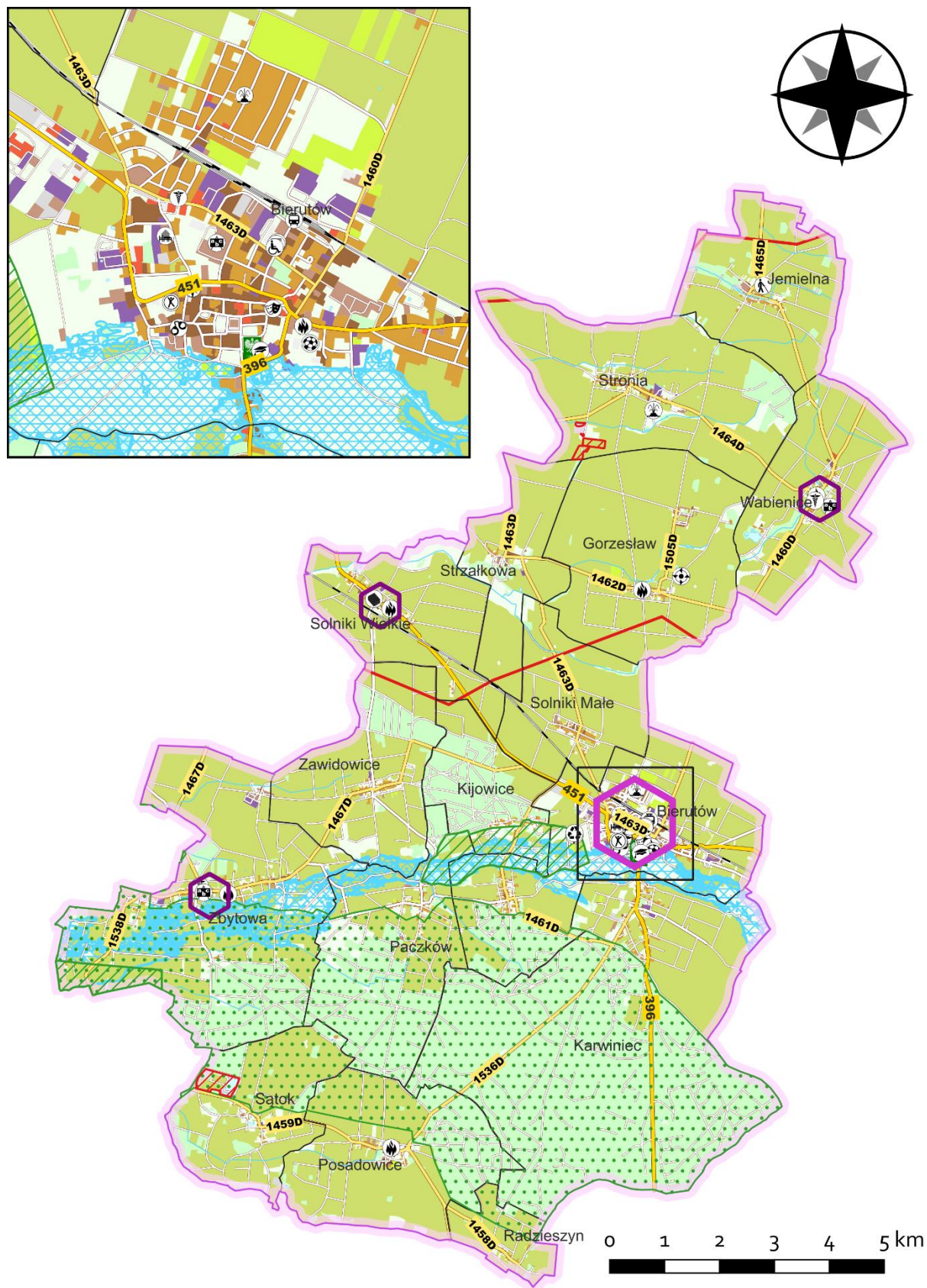
Obszar Miasta i Gminy Bierutów zagrożony jest występowaniem wszystkich rodzajów suszy, których klasy zagrożeń są lokalnie zróżnicowane:

- susza atmosferyczna – cały obszar ekstremalnie zagrożony,
- susza rolnicza – większość obszaru ekstremalnie zagrożona, a lokalnie słabo zagrożona,
- susza hydrologiczna – większość obszaru umiarkowanie zagrożona, a lokalnie słabo zagrożona,
- susza hydrogeologiczna – większość obszaru silnie zagrożona, a lokalnie umiarkowanie.

W łącznym zestawieniu większość obszaru Miasta i Gminy Bierutów jest silnie lub ekstremalnie zagrożona występowaniem suszy, a w części – umiarkowanie zagrożona.

W ramach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Bierutów przyjętego uchwałą nr XXIX/263/12 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 27 grudnia 2012 r. wyznaczono tereny wód powierzchniowych oznaczone symbolem WS 1.01, przeznaczone pod budowę zbiornika retencyjnego wraz z niezbędnymi obiektami, infrastrukturą techniczną i urządzeniami wodnymi mającymi na celu ochronę przed powodzią. Retencja wód za pomocą zbiornika może również wspomóc tereny rolnicze w okresie suszy, przeciwdziałając jej negatywnym skutkom.

Ryc. 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta i Gminy Bierutów - uwarunkowania

Legenda

 Gmina Bierutów

Pokrycie terenu

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
- zabudowa przemysłowo-składowa
- zabudowa handlowo-usługowa
- pozostała zabudowa
- place i tereny komunikacyjne
- tereny obsługi technicznej
- tereny wyrobisk i zwałowisk
- grunty orne
- łąki i tereny trawiaste
- sady, plantacje i ogrody działkowe
- lasy i zadrzewienia
- wody powierzchniowe
- Cieki wodne

System osadniczy:

- ośrodek lokalny
- ośrodek pomocniczy

Główne korytarze i elementy sieci transportowych:

- wojewódzkie
- powiatowe
- gminne
- wewnętrzne
- Tory kolejowe

Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy
- Centrum Usług Wspólnych
- Dworzec PKP
- Filia BPMiG
- komisariat Policji
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Oczyszczalnia ścieków
- Ośrodek Kultury i Sportu
- Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Ostrowinie, filia w Jemielnej
- Przedszkole Miejskie
- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
- Stacja Uzdatniania Wody
- Stadion Miejski
- Szkoła Podstawowa
- Urząd Miejski
- Wiejski Ośrodek Zdrowia
- Zakład Gospodarki Komunalnej
- Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych
- Linie elektroenergetyczne najwyższego i wysokiego napięcia

System powiązań przyrodniczych:

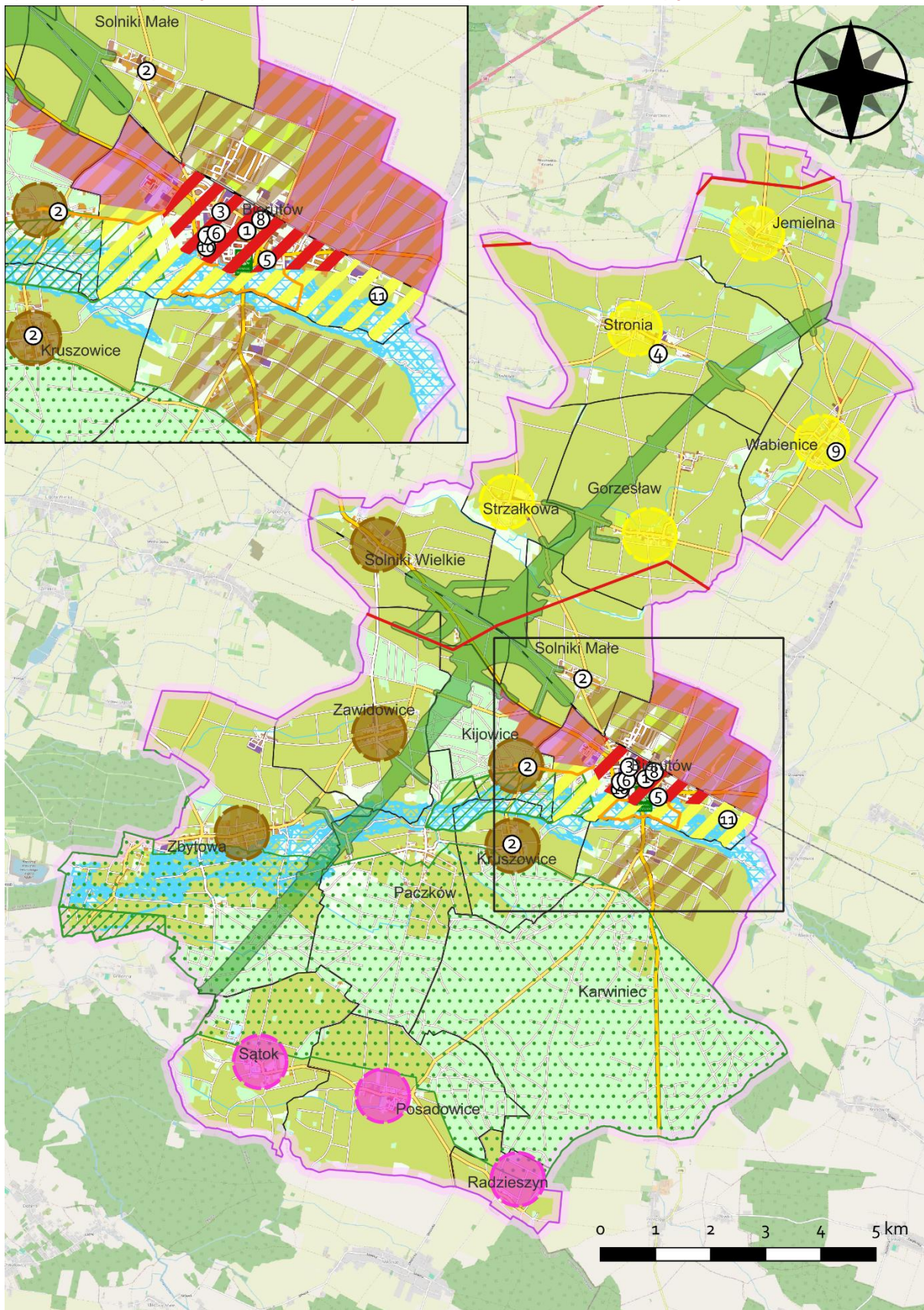
- obszar NATURA2000 - SOO
- Korytarze ekologiczne
- Złoza kopalni
- Pomnik przyrody

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których ryzyko wystąpienia powodzi jest:

- wysokie i wynosi 10%
- średnie i wynosi 1%
- niskie i wynosi 0,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc.4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta i Gminy Bierutów – kierunki i inwestycje

Legenda

	Gmina Bierutów		wojewódzkie
Ogólne kierunki zagospodarowania terenu:			powiatowe
	obszary predysponowane do rozwoju funkcji rolniczej		gminne
	obszary predysponowane do rozwoju funkcji mieszkaniowej		wewnętrzne
	obszary predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej		Tory kolejowe
Kierunki zagospodarowania terenu w obrębie Miasta Bierutów:		Pokrycie terenu	
	obszar predysponowany do dalszego rozwoju funkcji centrowalnych		zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
	obszary predysponowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej		zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
	obszary predysponowane do rozwoju zabudowy przemysłowo-usługowej		zabudowa przemysłowo-składowa
	obszary predysponowane do rozwoju funkcji rekreacyjnych		zabudowa handlowo-usługowa
Planowane inwestycje			pozostała zabudowa
①	Adaptacja budynku na rzecz magazynu publicznego		place i tereny komunikacyjne
②	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej		tereny obsługi technicznej
③	Modernizacja boiska wraz z posadowieniem szatni kontenerowych		tereny wyrobisk i zwalowisk
④	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody		grunty orne
⑤	Modernizacja Stadionu Miejskiego wraz z remontem wnętrza Domu Sportowca		łąki i tereny trawiaste
⑥	Remont i wyposażenie skatepark'u		sady, plantacje i ogrody działkowe
⑦	Rewaloryzacja Parku Miejskiego		lasy i zadrzewienia
⑧	Termomodernizacja budynku CUW, M-GOPS i BPMiG		wody powierzchniowe
⑨	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Wabienicach		Linie elektroenergetyczne najwyższego i wysokiego napięcia
⑩	Zabezpieczenie i udostępnienie ruin kościoła oraz nekropolii		Cieki wodne
⑪	Budowa zbiornika retencyjnego	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których ryzyko wystąpienia powodzi jest:	
	Planowany przebieg linii kolejowej nr 86 (KDP)		wysokie i wynosi 10%
	Planowany ciąg pieszo-rowerowy		średnie i wynosi 1%
			niskie i wynosi 0,2%
		System powiązań przyrodniczych:	
			Specjalne obszary ochrony NATURA2000
			Korytarz ekologiczny
			Pomnik przyrody

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

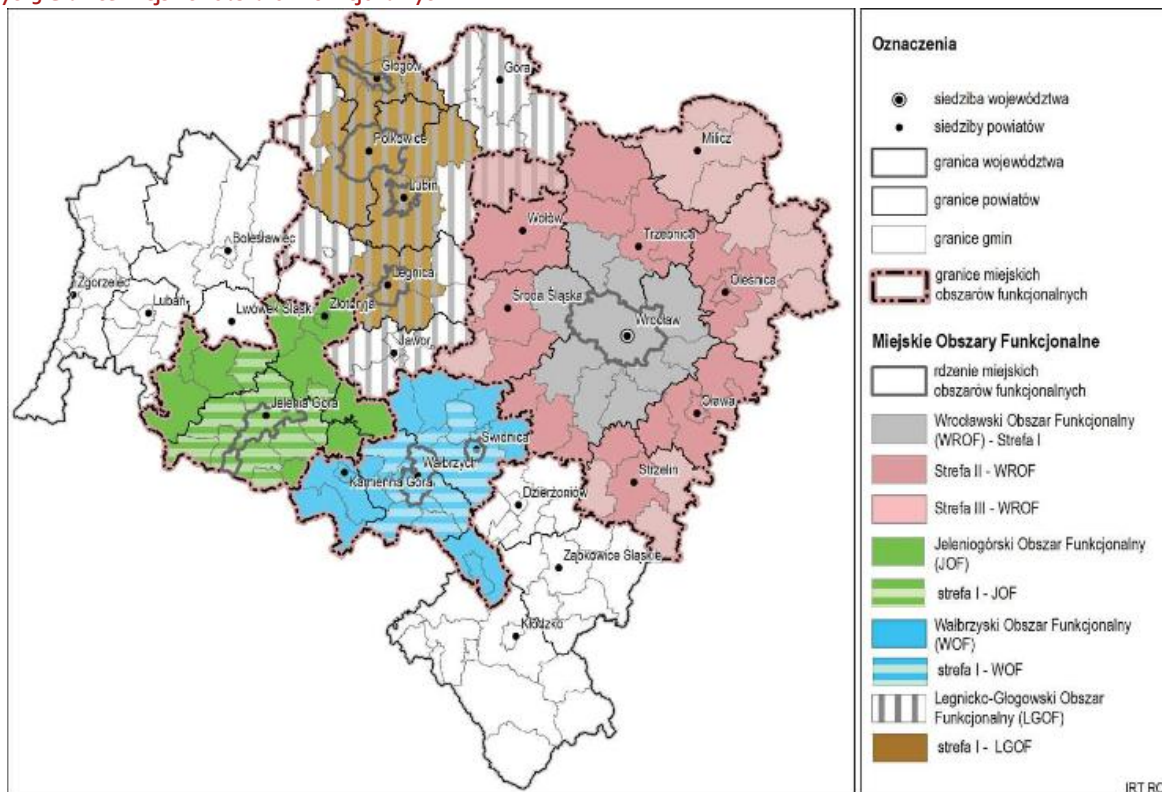
Ustalenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Bierutów jest aktem kierownictwa wewnętrznego, które określa główne cele polityki przestrzennej na jej terenie. Na obszarze Miasta i Gminy Bierutów obowiązuje na mocy uchwały nr LXIV/828/24 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 25 stycznia 2024 r. w sprawie przyjęcia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Bierutów dla obszaru położonego we wsi Jemielna. W ramach przeprowadzonej zmiany przyjęto ujednolicony tekst obowiązującego studium. Należy jednak podkreślić, że w związku z reformą systemu planowania przestrzennego, Miasto i Gmina zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego, który – w odróżnieniu od studium – będzie stanowił akt prawa miejscowego i stanie się podstawowym narzędziem kształtowania ładu przestrzennego na terenie Miasta i Gminy Bierutów.

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, przyjętego uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. Zgodnie z jego zapisami Miasto i Gmina Bierutów zostały zaklasyfikowane do:

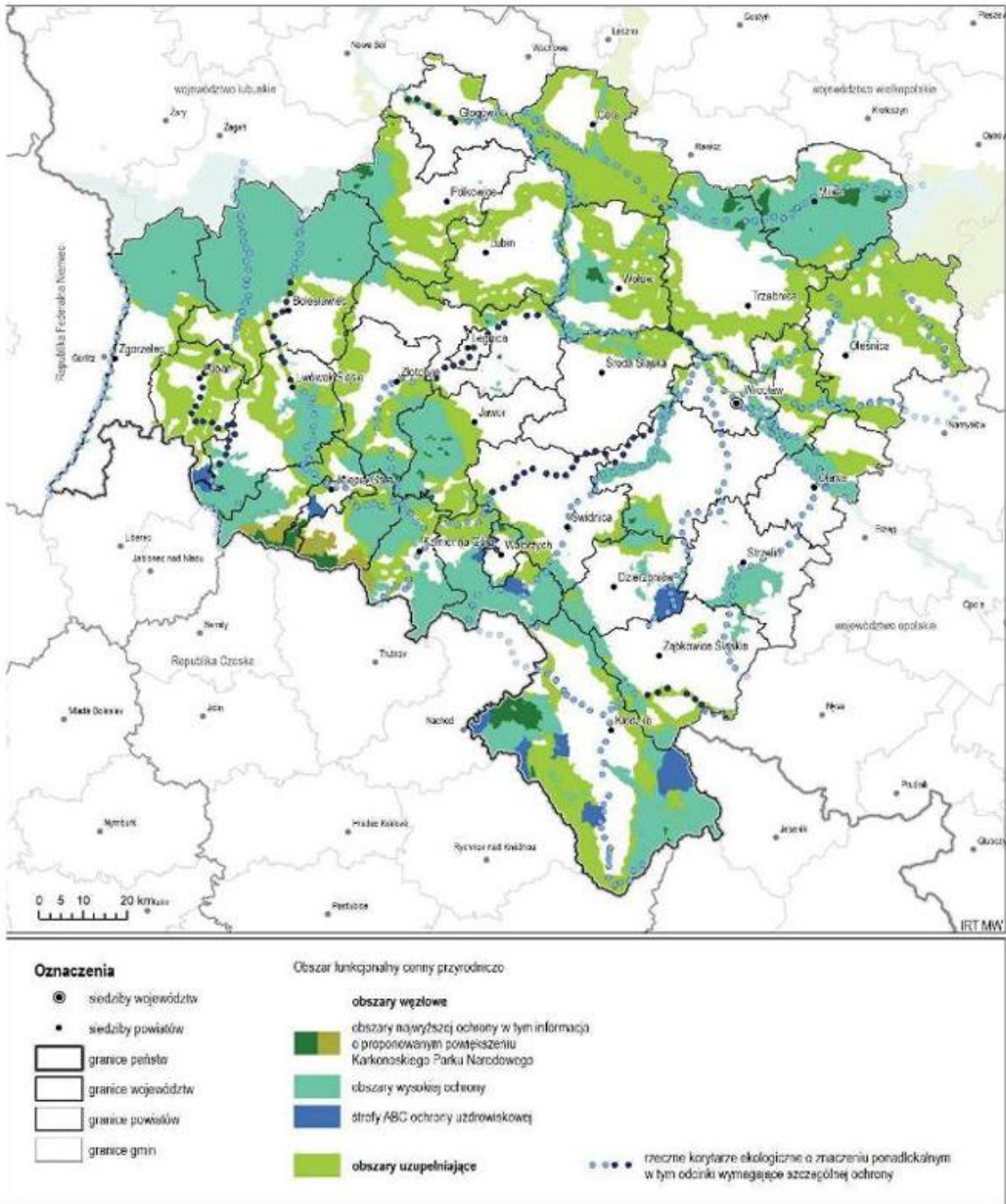
- Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (III Strefa);
- Obszaru Funkcjonalnego Cennego Przyrodniczo;
- Grupy gmin, w granicach których zlokalizowane są tereny zamknięte, obszary ograniczonego użytkowania oraz kolejowe tereny zamknięte i ich strefy ochronne;
- Grupy gmin, w których zlokalizowane są udokumentowane złoża kopalin o znaczeniu krajowym i regionalnym oraz obszary ochrony zbiorników wód podziemnych.

Ryc. 5 Granice miejskich obszarów funkcjonalnych

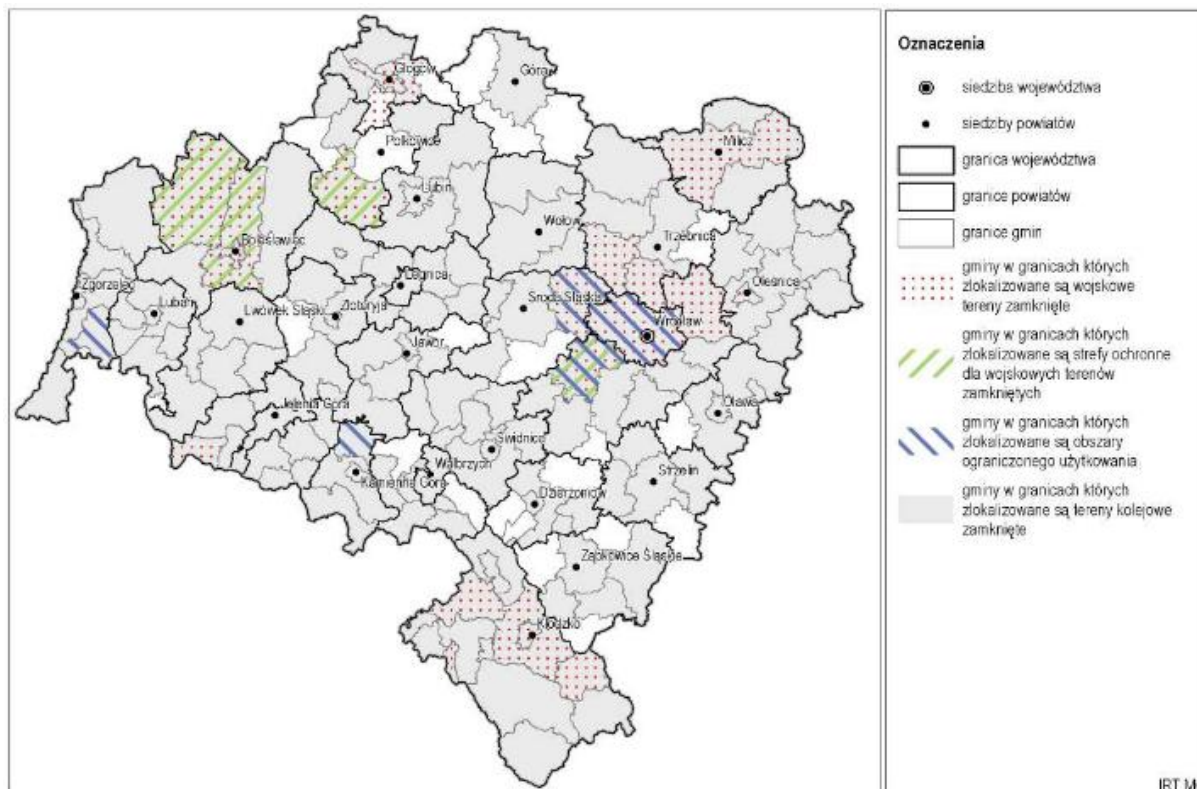
Źródło: plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Ryc. 6 Obszar funkcjonalny cenny przyrodniczo

Źródło: plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Ryc. 7 Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania w województwie dolnośląskim 2019 r.

Źródło: plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Poniższa tabela przedstawia cele oraz kierunki działań z zakresu rozwoju polityki przestrzennej zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Tab. 7 Cele oraz kierunki polityki przestrzennej województwa dolnośląskiego

Cele	Kierunki
Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowania hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy	Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi
	Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją
	Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji
	Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami
Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazowego	Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich
	Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu
	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska
Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany	Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu

klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka	Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów
	Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej
	Zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych
	Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy
	Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców
Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej	Zwiększenie dostępności zewnętrznej w ramach sieci TEN-T
	Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Dla każdego z wymienionych celów, PZPWD określa zasady prowadzenia polityki przestrzennej. Wśród najważniejszych należy wymienić przede wszystkim: zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją, ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska, zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych i ograniczenie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych.

Określając ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej Miasta i Gminy Bierutów, należy brać pod uwagę w szczególności ustalenia i postulaty zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Zaliczają się do nich również ustalenia kierowane do gmin w granicach poszczególnych obszarów funkcjonalnych. Dla Miasta i Gminy Bierutów sformułowano następujące ustalenia:

- zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt); nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych;
- uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny - szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych;
- określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu

wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji;

- zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;
- uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wskazanych w aneksie nr 1 w pozycjach od K174 do K301 oraz od W33 do W119 i na rysunku Planu nr 9, ustalonych w następujących dokumentach:
 - 1) Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022, (do czasu aktualizacji dokumentu zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 29 lipca 2019 r. poz. 1403),
 - 2) Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym, (do czasu aktualizacji dokumentu zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 29 lipca 2019 r. poz. 1403),
 - 3) Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017;
- uwzględnienie inwestycji wskazanych w aneksie nr 1 na poz. K31, K32, K45, K138, K139, K140 i na rysunku Planu nr 9, ustalonych w następujących dokumentach:
 - 1) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Dolnośląskiego,
 - 2) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
 - 3) Program zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry,
 - 4) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
 - 5) Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2030;
- uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w dokumentach krajowych, wskazanych w pozycjach od K31 do K143 w aneksie nr 1 i na rysunku Planu nr 9, w tym m.in:
 - 1) zabezpieczenie lokalizacji suchych zbiorników przeciwpowodziowych w Kotlinie Kłodzkiej, Kamieniec Ząbkowicki (Kamieniec Ząbkowicki), Nagodzice (Międzyzlesie), Goszów (Stronie Śląskie), Pawłowice (Kamieniec Ząbkowicki),

- 2) zabezpieczenie lokalizacji 5 suchych zbiorników retencyjnych w Kotlinie Jeleniogórskiej: Kamienica (Stara Kamienica), Karpniki, Kostrzyca (Mysłakowice), Sędziszów, Stara Białka (Kamienna Góra),
 - 3) zabezpieczenie lokalizacji suchych zbiorników przeciwpowodziowych: Świecie (Leśna), Jurków (Leśna), Pawłowice (Ząbkowice Śląskie);
- uwzględnienie inwestycji wskazanych w aneksie nr 1 na poz. K1-K29, K163, K166, K170-K173, K302-K304, K312, KW2-KW11 i na rysunku Planu nr 9, ustalonych w następujących dokumentach:
 - 1) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Dolnośląskiego,
 - 2) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
 - 3) Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.),
 - 4) Krajowy Program Kolejowy do 2023 r.,
 - 5) Master Plan dla Transportu Kolejowego w Polsce do 2030 r.,
 - 6) Koncepcja przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarność – Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 7) Program Inwestycji Dworcowych na lata 2016 – 2023;
 - planowanie i realizacja pozostałych tras rowerowych wzdłuż dróg gminnych pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży (z zachowaniem odpowiednich rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, adekwatnych, w szczególności do natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach tych dróg);
 - wyznaczenie elementów systemu bike & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych a także dworcach autobusowych;
 - uwzględnienie głównych tras rowerowych, wyznaczonych w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego;
 - wyznaczenie tras rowerowych umożliwiających bezpośredni dojazd rowerem z punktów centralnych miejscowości położonych w promieniu do 7 km do zintegrowanych węzłów przesiadkowych;
 - przeprowadzenie szczegółowych analiz dot. możliwości wyznaczenia elementów systemu park & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych;
 - wyznaczenie miejsca umożliwiającego realizację przynajmniej jednego zintegrowanego węzła przesiadkowego na terenie gminy;
 - podporządkowanie ochronie zasobów cennych przyrodniczo i kulturowo rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;
 - realizowanie Systemu Zielonej Infrastruktury jest priorytetem wobec wszelkich innych zasad zagospodarowania ustalonych w PLANIE z wyłączeniem ważnych względów społecznych oraz celów publicznych;

- wskazanie obszarów, które wymagają współpracy z sąsiednimi gminami przy opracowywaniu planów rozwoju infrastruktury turystycznej;
- określenie na terenie gminy co najmniej jednego dużego, zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych. Zwarty kompleks publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych musi stanowić wyodrębnioną przestrzennie jednostkę funkcjonalną lub składać się z kilku odrębnych, lecz powiązanych funkcjonalnie, jednostek funkcjonalnych o przeznaczeniu podstawowym zawierającym się w zakresie pojęcia publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. Zaleca się, aby minimalna powierzchnia zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego wynosiła:
 - 1) dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców – 20 ha,
 - 2) dla gmin poniżej 10 tys. mieszkańców – 10 ha;
- określenie, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego w zasięgu pieszo dojazdu i dojazdu rowerem. Zaleca się aby, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, określić lokalizację, wydzielonego funkcjonalnie i zwartego przestrzennie, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, o następujących parametrach:
 - 1) powierzchni co najmniej 0,2 ha w odległości do 800 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej,
 - 2) o powierzchni co najmniej 2,0 ha w odległości do 2500 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej;
- określenie odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowy mieszkaniowej a publicznie dostępnymi terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi poprzez ustalenie dla osiedli, jednostek osadniczych lub bilansowych wytycznych do planów miejscowych w zakresie wskaźnika minimalnej powierzchni publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przypadającej na jednostkę powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowych. Zaleca się aby wskaźnik ten był wyrażony poprzez ustalenie proporcji powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych do powierzchni wydzielonych funkcjonalnie terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonych formie ilorazu, a wartość jego wynosiła co najmniej 0,1;
- ograniczenie przeznaczania pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej. Poza terenami miast pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem, zaleca się przeznaczanie terenów położonych w odległościach co najmniej:
 - 1) 100 m od linii kolejowych zaliczanych do sieci TEN-T,

- 2) 100 m od autostrad, dróg ekspresowych oraz głównych ruchu przyspieszonego,
 - 3) 50 m od dróg głównych;
- separowanie terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od obiektów i terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej poprzez ustalenie minimalnych odległości między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a dużymi zwartymi kompleksami terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej. Poza terenami miast zaleca się aby zachowywać parametr odległości co najmniej 150 m między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a zwartymi kompleksami zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej o powierzchni przekraczającej 10,0 ha;
 - określenie minimalnych odległości pomiędzy terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a najbliższymi terenami zabudowy związanej z potencjalną emisją fetoru. Zaleca się zachowanie odległości terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem co najmniej:
 - 1) 400 m od najbliższych terenów zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyżej 210 DJP),
 - 2) 300 m od najbliższych terenów istniejącej lub projektowanej zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (od 60 do 210 DJP),
 - 3) 300 m od najbliższych terenów zabudowy istniejącej lub projektowanej związanej z przetwarzaniem i składowaniem odpadów;
 - wskazywanie obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w ewidencji zabytków), w tym dóbr kultury współczesnej;
 - wprowadzanie wytycznych określających zasady ochrony i zagospodarowania obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych objętych formami ochrony zabytków;
 - wprowadzanie wytycznych w zakresie zasad ochrony i zagospodarowania dóbr kultury współczesnej;
 - ograniczenie, w miarę możliwości, rozdzielania inwestycjami liniowymi lub dużymi terenami zabudowy, które mogłyby stanowić istotną barierę przestrzenną, dużych kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk, obszarów podmokłych poprzez ustalenie wytycznych pozwalających na zachowanie zwartości tych obszarów. Zaleca się aby nie dzielić funkcjonalnie kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk o powierzchni powyżej 100 ha i nie dopuszczać na ich obszarze dużych kompleksów zabudowy o powierzchni przekraczającej 10 ha;

- uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych;
- przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym zaleca się zachowanie poniższych parametrów:
 - 1) szerokość korytarza ekologicznego lądowego lub rzeczno-głównego (międzynarodowe) powinna wynosić co najmniej 300 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 1000 m a 5000 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi,
 - 2) szerokość korytarza ekologicznego lądowego (krajowego) powinna wynosić co najmniej 200 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 300 m a 1000 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi,
 - 3) szerokość korytarza ekologicznego lądowego (regionalnego) powinna wynosić co najmniej 200 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 300 m a 1000 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi,
 - 4) szerokość korytarza ekologicznego rzeczno-głównego o znaczeniu ponadlokalnym (w tym odcinki wymagające szczególnej ochrony) powinna wynosić co najmniej 50 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 100 m a 300 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi;
- uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie (WrOF) korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym zaleca się zachowanie szerokości korytarza nie mniejszej niż 30m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 50 m a 100 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi;
- zapewnienie drożności i prawidłowego funkcjonowania korytarzom ekologicznym wyznaczonym na podstawie wskazanych we WrOF korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym poprzez:
 - 1) ustalenie minimalnych odległości między terenami lasów, gdzie zaleca się aby odległość ta wynosiła nie więcej niż 500 m a przestrzeń między nimi nie była przecięta barierami utrudniającymi przemieszczanie się zwierząt,
 - 2) wskazanie, wymagających ochrony przed zalesieniem, cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, zespołów łąk i pastwisk, obszarów podmokłych oraz osi i ciągów widokowych,

- 3) określenie zakresu ochrony przed lokowaniem zwartej zabudowy i infrastruktury technicznej,
 - 4) sformułowanie warunków zabezpieczenia przed zabudowywaniem dolin rzecznych poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi,
 - 5) określenie zasięgu i zakresu zabezpieczenia przed zabudową niezabudowanych terenów (cennych) starorzeczy oraz ustalenie warunków ich odtworzenia;
- ustalanie wytycznych sprzyjających przeznaczaniu gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej pod zalesienia i zadrzewienia;
 - ustalanie wytycznych w zakresie gospodarczego wykorzystania wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej;
 - uwzględnienie Systemu Zielonej Infrastruktury składającego się z jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12 – tworzących kliny, ringi oraz łączniki stanowiące ciągłą całość przestrzenną, umożliwiającą przepływy środowiskowe i przyrodnicze wokół Wrocławia oraz do wewnątrz i na zewnątrz miasta;
 - w granicach wszystkich jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI) wskazanych na rysunku Planu nr 12, ustala się:
 - 1) zachowanie wolnej od zabudowy przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi umożliwiającej swobodne przemieszczanie się dziko żyjących zwierząt – przy czym zaleca się pozostawienie między miejscowościami wolnych od zabudowy (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) pasów terenu o szerokości co najmniej 500 m,
 - 2) zapewnienie połączenia jednostek Zielonej Infrastruktury systemem tras rowerowych – w szczególności na terenach Skarbu Państwa oraz samorządu terytorialnego,
 - 3) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż cieków naturalnych niebędących rzekami poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 20m po obu stronach cieków lub 30m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie cieku,
 - 4) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż rzek poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod możliwości zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 30m po obu stronach rzeki lub 50m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie rzeki,

- 5) na styku Wrocławia z poszczególnymi gminami wyznaczyć lub zachować, w ramach jednostek ZI, otwarte korytarze przewietrzające poprzez określenie wytycznych w zakresie ich zabezpieczenia przed zabudowaniem i ustalenia właściwego sposobu ich zagospodarowania – przy czym zaleca się, aby zagospodarowywać ich wnętrza zakrzewieniami, a obrzeża zielenią wysoką, gdzie wskazane jest by szerokość zewnętrznych pasów terenów zieleni wysokiej miała szerokość co najmniej 15 m, a udział zieleni wysokiej w obszarze zajmowanym przez korytarz przewietrzający wynosił co najmniej 25% jego powierzchni w odniesieniu do danej jednostki ZI,
 - 6) zachowanie istniejących cieków i zbiorników wodnych poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów zapewniających utrzymanie migracji i bioróżnorodności oraz pozwalających na zachowanie ich pierwotnych parametrów retencyjnych w zakresie pojemności i zdolności przepływowej, a w miarę możliwości umożliwiających zwiększenie ich zdolności retencyjnych,
 - 7) ograniczenie rozwoju przestrzennego zabudowy poprzez określenie wytycznych dotyczących maksymalnych zasięgów rozwoju przestrzennego zabudowy, przy czym zaleca się aby przeznaczać pod rozwój zabudowy tereny położone w odległości nie większej niż 300m od granic terenów już zabudowanych,
 - 8) zachowanie ciągłości korytarzy złożonych z otwartych terenów poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów ustalających minimalne szerokości korytarzy złożonych z terenów otwartych, przy czym zaleca się, aby szerokość tych korytarzy wynosiła od 200 do 500m,
 - 9) zapewnienie odpowiednich stosunków wodnych poprzez wprowadzenie wytycznych dotyczących:
 - a) zasad regulowania stosunków wodnych przed zlokalizowaniem zabudowy i dostosowania systemu melioracyjnego do nowych warunków zagospodarowania,
 - b) zasad zachowania naturalnego poziomu retencji przy zmianie przeznaczenia terenu;
- określenie dla terenu jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZA_WT_3, PZB_3, PZB_WP_3, PZB_WT_3, PZC_3, PZC_MS_3, PZC_WP_2, PZC_WP_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, wytycznych w zakresie zachowania odpowiednich proporcji między publicznymi terenami zieleni a terenami zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej lub usługowej wyrażonych przy pomocy wskaźnika. Zaleca się, aby wskaźnik określający proporcje ustalony był jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie

publicznych terenów zieleni do powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej i wynosił odpowiednio:

- 1) terenów zabudowy mieszkaniowej – nie mniejszego niż 0,20, tj. co najmniej 2000m² ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy mieszkaniowej,
 - 2) terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej – nie mniejszego niż 0,03, tj. co najmniej 300m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej;
- zachowanie zwartości jednostek osadniczych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZB_1, PZB_2, PZB_3, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZB_WT_2, PZB_WT_3 poprzez określenie wytycznych w zakresie ograniczenia przeznaczania pod rozwój zabudowy terenów znajdujących się na zwartych kompleksach terenów otwartych, zlokalizowanych poza granicami jednostek osadniczych;
 - określenie wytycznych dla terenów jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_WP_1, PZA_WT_WP_2, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZC_WP_1, PZC_WP_2, PZC_WP_3, PZC_WT_WP_2, PZC_WT_WP_3 ograniczających możliwość lokalizacji działalności produkcyjnej zaliczonej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
 - w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 określenie wytycznych w zakresie ograniczenia przeznaczania pod rozwój zabudowy terenów otwartych, zlokalizowanych poza terenami zabudowanymi. W celu zachowania zwartości terenów zabudowanych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zaleca się wprowadzenie wytycznych w zakresie:
 - 1) ograniczania rozpraszania zabudowy poprzez jej lokalizację w formie uzupełnień pomiędzy istniejącą zabudową oraz w odległości do 100m od istniejącej zabudowy,
 - 2) zachowania użytkowania rolniczego na terenach dużych zwartych kompleksów rolniczej przestrzeni produkcyjnej o powierzchni powyżej 5 ha;
 - wskazanie obszarów najbardziej odpornych na sytuacje kryzysowe pozwalających na zapewnienie ludności warunków przetrwania w sytuacjach kryzysowych oraz prowadzenie działań z zakresu zarządzania kryzysowego – zgodnie z obowiązującymi planami zarządzania kryzysowego;
 - określenie wytycznych w zakresie zasad zatrzymywania i wykorzystania odpływu wód opadowych i roztopowych z dachów i powierzchni uszczelnionych celem zatrzymywania tych wód w miejscu ich wystąpienia, w szczególności zaleca się wprowadzenie ustaleń w ww. zakresie dla:

- 1) obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji,
 - 2) innych terenów przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o powierzchni większej niż 5 ha,
 - 3) obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;
- lokalizowanie nowej intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach obsługiwanych przez publiczny transport zbiorowy, w szczególności szynowy. Zaleca się, aby poza terenami miejskimi nową intensywną zabudowę mieszkaniową jednorodziną – szeregową, łańcuchową oraz zwartą – lokalizować w odległości do:
 - 1) 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub
 - 2) 1200 m od szkół podstawowych;
 - lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przede wszystkim na terenie miast;
 - ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej poza terenami miast do zabudowy niskiej, przy zaleceniu lokalizowania jej w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub szkół podstawowych;
 - planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD). Zaleca się wprowadzenie wytycznych zapewniających mieszkańcom jednostki osadniczej pieszy dostęp o zasięgu do 800 m:
 - 1) do usług podstawowych z zakresu oświaty, handlu, gastronomii, zdrowia, sportu i rekreacji – pozwalających na zaspokojenie większości codziennych potrzeb mieszkańców jednostki,
 - 2) do węzła komunikacji zbiorowej, szczególnie opartego na komunikacji szynowej;
 - uwzględnienie lokalnych warunków nasłoneczniania terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad:
 - 1) kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy,
 - 2) kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich,
 - 3) dopasowania rodzajów dachu i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków,
 - 4) nasycania terenów zabudowy zielenią – w szczególności wysoką,
 - 5) ograniczania powstawania dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej,
 - 6) defragmentacji dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni elementami wprowadzającymi zacienienie;
 - w przypadku wypełnienia zabudową przestrzeni znajdujących się, w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych oraz do 500 m od przystanków tramwajowych

- wypracowanie wytycznych pozwalających na ograniczanie lokalizowania zabudowy mieszkaniowej wraz ze związanymi z nią usługami w odległości większej niż 200m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych;
- wprowadzanie szpalerów lub alei drzew w obszarach dróg lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W przypadku braku możliwości wprowadzenia szpalerów lub alei w pasach drogowych wzdłuż zabudowy kwartałowej, czy pierzejowej w ścisłej zabudowie śródmiejskiej, stosowanie podcieni lub arkad umożliwiających, poza ruchem powietrza, swobodne przemieszanie się osób w tej przestrzeni;
- zapewnienie mieszkańcom zwartych zespołów mieszkaniowych, w zakresie dojścia pieszego, dostępu do usług podstawowych – handlu, szkolnictwa, zdrowia, sportu i rekreacji. Zaleca się, aby odległość od miejsca zamieszkania do ww. terenów usług podstawowych wynosiła do:
 - 1) 800 m w jednostkach miejskich o wielkości przekraczającej 5 tys. mieszkańców,
 - 2) 1200 m w jednostkach osadniczych o wielkości od 1 tys. do 5 tys. mieszkańców;
- powiązanie rozwój osadnictwa z systemem transportowym, w szczególności z transportem szynowym – kolejowym i tramwajowym. W pierwszej kolejności zaleca się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej wraz z związanymi z nią usługami w odległościach do:
 - 1) 800 m od stacji i przystanków kolejowych,
 - 2) 500 m od przystanków tramwajowych,przy czym w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych zaleca się lokalizowanie zabudowy o funkcjach usługowych, niezaliczonej do zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem;
- określenie wytycznych pozwalających na ograniczenie zasięgu rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych nieposiadających dostępu do stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub niewyposażonych w szkołę podstawową. Zaleca się, aby w pierwszej kolejności pod rozwój przeznaczać tereny niezabudowane zlokalizowane pomiędzy istniejącą zabudową w granicach jednostki osadniczej, a w przypadku braku takich terenów – tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy, lecz w odległości nie większej niż 100 m od granic obszarów jednostki osadniczej o wykształconej w pełni, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej;
- Określenie wytycznych kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu oraz jego wyposażenia uwzględniające warunki przewietrzania terenów poprzez określenie zasad:
 - 1) kształtowania układu przestrzennego zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających odpowiednie warunki przewietrzania na terenach zabudowanych i przeznaczanych pod zabudowę,
 - 2) uwzględniania systemu terenów zieleni jako elementu wpływającego na warunki przewietrzania,

- 3) określania udziału terenów biologicznie czynnych oraz zieleni wysokiej, w tym na terenach komunikacyjnych;
- zachowywanie pomiędzy jednostkami osadniczymi wolnych od zabudowy i zagospodarowania (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) terenów otwartych lub zalesionych. Zaleca się, aby wolne od zabudowy i zagospodarowania przestrzenie otwarte lub zalesione miały szerokość co najmniej 500m, a w przypadku gdy odległość ta jest mniejsza niż 500m zaleca się ograniczenie rozwoju zabudowy na kierunkach, w których mogłoby on doprowadzić do dalszego zmniejszenia przestrzeni wolnej od zabudowy pomiędzy jednostkami osadniczymi.

Dodatkowo, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego sformułowano również postulaty, które obowiązują Miasta i Gminę Bierutów w następującym brzmieniu:

- kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:
 - 1) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych, oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
 - 2) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach;
- uwzględnienie w studiach gmin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi;
- ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych;
- ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, groźdzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi;
- uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi;
- uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych);
- Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:

- 1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,
 - 2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu;
- realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych;
 - realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych;
 - uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków;
 - wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków);
 - w obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego;
 - ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową;
 - uwzględnienie obszarów i wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) i Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych (LZWP), które zostały wskazane na rysunku Planu nr 4. Zasoby środowiska, jako obszary ochrony Zbiorników Wód Podziemnych, zgodnie z warunkami określonymi w planach gospodarowania wodami;
 - uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją;
 - uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych;
 - dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:
 - 1) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,
 - 2) sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych;

- umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących;
- uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3 i na rysunku Planu nr 6;
- uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”;
- uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:
 - 1) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,
 - 2) niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,
 - 3) wysokim nasłonecznieniu,
 - 4) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych;
- wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych;
- zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię cieplną, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych;
- zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha;
- wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego, zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy planowaniu rozwoju przestrzennego gmin;
- dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku:
 - 1) możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego,

- 2) dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym;
- wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza;
 - rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków, w szczególności na wrażliwych obszarach ochrony zbiorników wód podziemnych;
 - w lokalnych opracowaniach planistycznych, na podstawie opracowań ekofizjograficznych, zaleca się wskazanie zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków;
 - w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe;
 - stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę:
 - 1) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - 2) poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych;
 - stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych:
 - 1) na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017,
 - 2) poza aglomeracjami ściekowymi:
 - a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - b) powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej;
 - budowa miejskich sieci szerokopasmowych;
 - wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości;
 - wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych;

- zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową;
- ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią oraz wdrażanie (po opracowaniu) wytycznych Planu Zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry w zakresie „Lokalizacyjnych i technicznych aspektów zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią”;
- ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia, z uwzględnieniem cyklicznych zalewów;
- uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych;
- uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów;
- uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego (patrz: pkt 1. Postulaty kierowane do Rządu RP);
- wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy;
- ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają:
 - 1) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych;
 - 2) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową;z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii;
- planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej;
- planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu;
- uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku;
- Zachowanie bezpiecznej odległości od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, które zostały zamieszczone w Aneksie nr 2 a ich rozmieszczenie zostało pokazane na rysunku Planu nr 8. Bezpieczeństwo;

- korytarz „obwodnicy aglomeracji wrocławskiej” – przebieg: Błonie skrzyżowanie z DK94 – Brzeg Dolny (obwodnica)– Miękinia (obwodnica) – dalej jako DW340 Oborniki Śląskie – Trzebnica – Oleśnica – dalej jako DW451 Bierutów – dalej jako DW396 Oława – Gaj Oławski – dalej DW346 Kąty Wrocławskie – Środa Śląska;
- w ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się o uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednoczenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszorowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego;
- opracowanie, zgodnie z rekomendacjami Dolnośląskiej Polityki Rowerowej, miejskich koncepcji rozwoju tras rowerowych w granicach administracyjnych miast;
- uspołnienie, na styku jednostek administracyjnych, przebiegu planowanych tras rowerowych z gminami ościennymi;
- uwzględnienie potrzeb rozwoju ruchu rowerowego przy inwestycjach realizowanych przez instytucje gminne;
- włączenie transportu rowerowego w zintegrowany system transportu gminy, obejmujący różne środki transportu i elementy infrastruktury: kolej aglomeracyjną, tramwaje, autobusy, system kierowania ruchem, parkingi w systemie Bike&Ride, komunikację rowerową i pieszą;
- budowa infrastruktury rowerowej zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego;
- opracowanie Koncepcji sieci tras rowerowych gminy, stanowiącej składową Koncepcji sieci tras rowerowych WrOF:
 - 1) zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego,
 - 2) powiązanej ze szkieletem głównych tras rowerowych, wyznaczonych w Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego, w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego,
 - 3) uwzględniającej system tras rowerowych wynikający ze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF),
 - 4) w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego;

- poprawienie funkcjonowania korytarza transportowego i redukcja uciążliwości związanych z wielkością natężenia ruchu samochodowego we WrOF poprzez: wyznaczenie rezerwy terenowej dla budowy obwodnicy Bierutowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 451;
- poprawienie funkcjonowania korytarza transportowego i redukcja uciążliwości związanych z wielkością natężenia ruchu samochodowego we WrOF poprzez: wyznaczenie rezerwy terenowej dla realizacji drogi klasy G w relacji Jelcz-Laskowice – Oleśnica;
- poprawienie funkcjonowania korytarza transportowego i redukcja uciążliwości związanych z wielkością natężenia ruchu samochodowego we WrOF poprzez: wyznaczenie rezerwy terenowej dla realizacji drogi klasy G na relacji Jelcz-Laskowice – Bierutów – węzeł Syców Zachód;
- uwzględnienie w Studium rozwiązań sprzyjających rozwojowi elektromobilności oraz wykorzystaniu paliw alternatywnych w transporcie;
- uwzględnienie rezerw terenowych umożliwiających w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych budowę węzłów aglomeracyjnych w: Bierutowie, Kątach Wrocławskich, Mietkowie, Siechnicach, Sobótce, Twardogórze, Żmigrodzie;
- integracja szlaków turystycznych z przystankami komunikacji zbiorowej;
- na styku jednostek administracyjnych uspołnienie przebiegu szlaków turystycznych z gminami ościennymi;
- poprawa dostępności komunikacją zbiorową i rowerową obszarów rozwoju turystyki, sportu i rekreacji w WrOF;
- rozwój funkcji turystycznych w obszarach nieposiadających atrakcyjnych turystycznie zasobów przyrodniczych, prowadzić w oparciu o zasoby środowiska kulturowego;
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, energetycznego, powodziowego, transportowego oraz przestrzennego przy określaniu kierunków polityki przestrzennej oraz ustalaniu standardów i wskaźników zagospodarowania przestrzennego;
- określanie wytycznych pozwalających uzyskać:
 - 1) wysoki standard zamieszkiwania – odpowiednio dostosowany do lokalnych uwarunkowań właściwych dla terenów miejskich, podmiejskich i wiejskich,
 - 2) odpowiedni klimat zamieszkiwania: nasłonecznienie, przewietrzanie, wilgotność powietrza, nasycenie zielenią,
 - 3) odpowiednią jakość środowiska:– niski poziom zanieczyszczenia powietrza, wody, gleby – w tym zanieczyszczeń hałasem, falami elektromagnetycznymi, światłem nocnym oraz fetorem,
 - 4) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do podstawowych usług – opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, szkolnictwa, zdrowia, handlu i gastronomii,

- 5) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do terenów sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych – przyosiedlowych, związanych bezpośrednio z terenami mieszkaniowymi,
 - 6) dobrą dostępność do usług ponadpodstawowych,
 - 7) dobrą dostępność do usług wyższego rzędu,
 - 8) dobrą dostępność do miejsc pracy,
 - 9) dobrą dostępność do funkcji turystycznych i rekreacji weekendowej na obszarze WrOF (terenów i obiektów sportowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych)."
- otaczanie jednostek osadniczych terenami zadrzewionymi, rekreacyjno-wypoczynkowymi, zieleni urządzonej;
 - wyodrębnianie na terenach wskazywanych pod rozwój zabudowy lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie odrębnych funkcjonalnie, ogólnodostępnych terenów zieleni o powierzchni nie mniejszej niż 1000m² i szerokości nie mniejszej niż 20m;
 - integrowanie obszarów rozwoju turystyki i rekreacji WrOF z obszarami tworzącymi system Zielonej Infrastruktury;
 - ustalanie:
 - 1) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - 2) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji skoncentrowanej działalności gospodarczej;
 - określanie wytycznych w zakresie zasad kształtowania polityki przestrzennej i warunków zabudowy i zagospodarowanie terenu zapewniających dobrą dostępność:
 - 1) do infrastruktury transportowej,
 - 2) do infrastruktury technicznej,
 - 3) do infrastruktury naukowo-badawczej,
 - 4) do bazy edukacyjnej,
 - 5) do infrastruktury biznesowo-finansowej;
 - optymalizowanie lokalizacji dużych kompleksów terenów zabudowy usługowej lub produkcyjnej. Zaleca się, aby kompleksy terenów o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha przeznaczane pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej w miarę możliwości wyznaczać w obrębie wskazanych w Planie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub w odległości do 1000 m od nich – w przypadku braku możliwości wynikających z uwarunkowań lokalnych;
 - zapewnienie efektywnej obsługi komunikacyjnej terenów wyznaczonych pod rozwoju zabudowy usługowej lub produkcyjnej wyznaczonych w ramach obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji wskazanych w Planie lub innych dużych, zwartych kompleksów terenu zabudowy usługowej lub produkcyjnej przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej. Zaleca się aby obsługa

komunikacyjna tych terenów była zapewniona drogą co najmniej o parametrach drogi klasy zbiorczej, wyposażoną w pas zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wysokiej o szerokości co najmniej 3,0 m;

- ustalenie wytycznych w zakresie odległości między przeznaczanymi pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej terenami zabudowy usługowej lub produkcyjnej – wyznaczanymi w ramach, wskazanych w Planie, obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub ustalonymi w ramach innych dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej a istniejącymi i projektowanymi terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem. Zaleca się, aby odległość od terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem wynosiła co najmniej:
 - 1) 150 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni od 10,0 do 25,0ha,
 - 2) 300 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni przekraczającej 25,0ha;
- zabezpieczenie odpowiedniej jakości środowiska na obszarach skoncentrowanej działalności gospodarczej – dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej – poprzez ustalenie wskaźnika nasycenia tych terenów zielenią określającego wielkość powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni przypadających na funkcjonujące w ramach obszarów skoncentrowanej działalności gospodarczej terenów zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej. Zaleca się, aby wskaźnik udziału zieleni wyrażony został jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni do terenów produkcyjnych lub usługowych, a jego wartość wynosiła co najmniej 0,05;
- aktualizowanie opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczych, które będą stanowiły podstawę do waloryzacji i wyznaczania terenów cennych przyrodniczo oraz zapewnienia ich ciągłości, w tym wyznaczania lokalnych korytarzy ekologicznych;
- ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych wysokiej jakości na cele nierolnicze;
- pielęgnacja istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, szczególnie na obszarach intensywnej produkcji rolniczej;
- przeznaczanie pod zalesienia lub zadrzewienia nieużytków i użytków rolnych niskiej jakości, za wyjątkiem cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów otwartych i siedlisk przyrodniczych oraz obszarów podlegającym przepisom odrębnym (ochrona przeciwpowodziowa, inwestycje energetyczne i inne);
- przeznaczanie terenów górniczych, po zakończonej eksploatacji powierzchniowej, w maksymalnym stopniu na funkcje rekreacyjne lub retencyjne;

- uwzględnienie obszarów i wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) zgodnie z warunkami określonymi dla ich obszarów ochronnych w planach gospodarowania wodami: GZWP nr 320;
- uwzględnienie obszarów i wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) zgodnie z warunkami określonymi dla ich obszarów ochronnych w planach gospodarowania wodami: GZWP nr 322;
- uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż i przeznaczanie terenów w sposób niewywołujący konfliktów związanych z ich potencjalną eksploatacją;
- uwzględnienie lokalizacji udokumentowanych złóż kopalin w lokalnych dokumentach planistycznych;
- preferowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, następujących przeznaczeń terenów, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:
 - 1) tereny lasów,
 - 2) tereny zieleni urządzonej – takich jak: parki, ogrody, zieleńce, arboreta, alpinaria,
 - 3) tereny ogrodów działkowych,
 - 4) tereny rolnicze, w szczególności przeznaczane na uprawę ziół, kwiatów, owoców i warzyw
 - 5) tereny usługowe – w zakresie:
 - a) opieki i zdrowia (zakłady opiekuńczo-lecznicze, obiekty i tereny zamieszkania zbiorowego dla osób starszych i niepełnosprawnych),
 - b) centrów zdrowia i urody (SPA, saunaria),
 - c) sportu i rekreacji (tereny boisk sportowych, sal sportowych, kąpielisk, basenów, kortów tenisowych, pól golfowych, stadniny koni, pól biwakowych i kempingowych, parków linowych, trasy i miejsca do jazdy konnej, trasy rowerowe, trasy do narciarstwa biegowego, górki saneczkowe, parkury, miasteczka rowerowe, skateparki, lotniska i tory wyścigowe dla modelarzy, miejsca dla baloniarzy, motolotniarzy, przystanie, łowiska dla wędkarzy, stawy rybne, miejsca do grillowania),
 - d) turystyki,
 - e) naukowo-dydaktycznym (kampusy szkół wyższych, szkolnictwo zawodowe),
 - f) naukowo-badawczym (jednostki naukowo-badawcze, w szczególności związane z produkcją żywności i produktów naturalnych).
 - 6) tereny zabudowy letniskowej,
 - 7) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w układzie wolnostojącym lub bliźniaczym;

- promowanie rozwiązań zapobiegających nadmiernemu odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, powyżej naturalnego poziomu odpływu, np. poprzez stosowanie dołów chłonnych, studni chłonnych, zbiorników i innych rozwiązań naturalnych i technicznych retencjonujących wody opadowe i roztopowe;
- realizowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, terenów usługowych sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych oraz turystycznych w formie ekstensywnej, na zasadzie uzupełnienia istniejącego zagospodarowania;
- w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZB_1, PZB_2, PZB_3, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZB_WT_2, PZB_WT_3 przeznaczanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej, tj. V i VI w miarę możliwości pod zalesienia i zadrzewienia;
- współpraca przy opracowaniu strategii tworzenia i wdrażania Systemu Zielonej Infrastruktury WrOF;
- w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, wprowadzanie ustaleń i wytycznych pozwalających na unikanie kolizji kierunków rozwoju przestrzennego gminy z funkcjami pełnionymi przez System Zielonej Infrastruktury;
- w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 ustalanie wytycznych umożliwiających:
 - 1) zachowanie terenów rolnych wolnych od zabudowy,
 - 2) uzupełnianie i restaurację historycznych struktur przestrzennych;
- ograniczanie odpływu wód ponad poziom odpływu naturalnego (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencjonujące wody nawalne, itp) przy wprowadzaniu nowego rodzaju zagospodarowywania na terenach dotychczas niezabudowanych;
- w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wyznaczanie, w miarę możliwości, w lokalnych obniżeniach w bezpośrednim sąsiedztwie cieków naturalnych terenów pod lokalizację zbiorników małej retencji;
- ograniczanie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia oraz uwzględnienie cyklicznych zalewów;
- wprowadzanie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń zapewniających:
 - 1) zagospodarowanie i retencjonowanie wód opadowych na terenach zurbanizowanych,
 - 2) możliwość zachowania i wprowadzania nowych zadrzewień śródpolnych oraz małych zbiorników wodnych na terenach rolniczych,
 - 3) stosowanie rozwiązań, które spowalniają spływ wody w cieku (zakola, meandry) i prowadzą do renaturalizacji cieków, niekolidujących z działaniami

w zakresie ochrony przeciwpowodziowej lub innymi ponadlokalnymi celami publicznymi,

- 4) utrzymanie, odtworzenie oraz budowę nowych systemów melioracyjnych w postaci cieków wodnych oraz drenaży (urządzenia melioracji podstawowej);
- określanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji;
 - kształtowanie struktury osadniczej jako sieci zwartych jednostek i osiedli, bez dopuszczania do powstawania luk w zabudowie i rozczłonkowania zwartych kompleksów otwartej przestrzeni;
 - ograniczanie potrzeb transportowych poprzez planowanie wielofunkcyjnego rozwoju terenów mieszkaniowych;
 - planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD). czyli w ścisłym powiązaniu ze zbiorowym transportem publicznym, a w szczególności z transportem szynowym (kolejowym i tramwajowym);
 - preferowanie komunikacji pieszej i rowerowej oraz transportu publicznego jako wiodących rodzajów transportu przy określaniu kierunków rozwoju w zakresie obsługi komunikacyjnej terenów;
 - uwzględnianie zachodzących zmian klimatycznych oraz konieczności optymalnego bilansowania kosztów finansowych, czasowych i przestrzennych transportu oraz zaopatrzenia w energię przy ustalaniu kierunków oraz wytycznych dla rozwoju systemu osadniczego.

Poniższa tabela przedstawia inwestycje celu publicznego, które zostały ujęte w PZPWD oraz mają być realizowane na obszarze Miasta i Gminy Bierutów.

Tab. 8 Inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach wojewódzkich realizowane na terenie Miasta i Gminy Bierutów

NAZWA INWESTYCJI
Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych.
Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów
Prace przygotowawcze dla inwestycji: Prace na linii kolejowej nr 143 (projektowanie) na odcinku Kluczbork - Oleśnica - Wrocław Mikołajów
Brak nazwy projektu – modernizacja oczyszczalni
Budowa linii kolejowych dla potrzeb Centralnego Portu Komunikacyjnego: linia kolejowa nr 86: Poniatowice – Wrocław Brochów

Źródło: plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Zgodnie z zapisami PZPWD postulowane jest również przeprowadzenie inwestycji celu publicznego z uwzględnieniem obszaru Miasta i Gminy Bierutów w następującym zakresie:

- inwestycje liniowe towarzyszące zagospodarowaniu złóż gazu ziemnego;
- budowa i rozbudowa stacji i linii elektroenergetycznych: przebudowa linii 400 kV Pasikowice-Dobrzeń-Trębaczew-Joachimów;
- budowa linii 110 kV relacji: Oleśnica – Bierutów – Namysłów (linia kablowa).

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście i Gminie Bierutów, które przedstawiono poniżej.

Tab. 9. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście i Gminie Bierutów

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju, w tym rozwój korytarzy ułatwiających przewietrzanie (redukcja smogu i obniżenie temperatury),
- tworzenie nowych oraz powiększenie już istniejących obszarów zielonych blisko obszarów mieszkaniowych (parki i skwery „kieszonkowe”), ze szczególnym wskazaniem Miasta Bierutów,
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji

kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacji urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.

- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów pałacowo-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- zachowanie indywidualnych cech historycznego założenia urbanistycznego i charakterystycznych elementów kompozycji przestrzennej centrum miasta,
- uspokajanie ruchu w historycznych częściach miasta poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, ograniczanie ruchu samochodowego, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego,

- zachowanie zespołu pałacowo-parkowego w Stroniu wraz z powiązaniem przestrzennymi z historycznym układem miejscowości, ochrona jego indywidualnych cech historycznych oraz utrzymanie funkcji kulturowej i przyrodniczej jako dominujących,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleń publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układy komunikacyjne o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Miasta i Gminy Bierutów,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- zachowanie i wzmocnienie funkcji usługowych w części śródmiejskiej z jednoczesnym ukształtowaniem dodatkowych centrów służących obsłudze poszczególnych osiedli oraz wsi a także przy głównych trasach komunikacyjnych,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacją terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,

- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy i zabudowy śródmiejskiej,
- planowanie zabudowy wielorodzinnej w sposób ekstensywny, z zachowaniem dużej przestrzeni dla zieleni, retencji wodnej oraz miejsc postojowych dla pojazdów i zaplecza społecznego,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Miasta i Gminy Bierutów dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Miasta i Gminy Bierutów dopuszcza się lokalizację obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jako zasady ich lokalizacji przyjmuje się w szczególności:

- wskazanie lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego uwzględniającej zapewnienie przepustowości układu komunikacyjnego i wydolności systemów infrastruktury technicznej,
- przyjęcie dopuszczalnych wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenu z uwzględnieniem ładu przestrzennego,

- wprowadzenie nakazu utworzenia zieleni izolującej strefę handlu wielkopowierzchniowego od strefy mieszkalnej,
- przeprowadzenie oceny wpływu inwestycji na środowisko oraz krajobraz.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,

- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- zwiększenie zrównoważonej mobilności i funkcjonalności oraz efektywności transportu miejskiego poprzez budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury transportu oraz zakup i modernizację zero- lub niskoemisyjnych aktywów mobilnych wykorzystywanych w transporcie zbiorowym,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyprowadzenie tranzytowego ruchu kołowego poza centrum miasta – zaplanowanie budowy obwodnicy,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- wprowadzanie rozwiązań drogowych w obszarach zabudowy minimalizujących geometrię dróg i skrzyżowań, pozostawiając jednocześnie wystarczającą, wygodną przestrzeń dla pieszych, ruchu rowerowego, transportu publicznego, jak również dla osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- wspieranie zeroemisyjnych form indywidualnej mobilności, m.in. poprzez budowę i rozbudowę dróg rowerowych (w tym kontrapasów) oraz dróg dla pieszych

i rowerów, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, kontraruchów oraz pasów ruchu dla rowerów,

- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej, z uwzględnieniem projektowanej przez Miasto i Gminę Bierutów trasy złotej w ramach Koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada,
- wspieranie rozwoju wielogłęziowego powiązania podsystemów transportu publicznego oraz indywidualnego m.in. centrów przesiadkowych, dworców, systemu parkingów P&R, B&R wraz z układem komunikacji kołowej i pieszo-rowerowej oraz rozbudową niezbędną infrastruktury,
- budowa infrastruktury do ładowania i tankowania zeroemisyjnych pojazdów komunikacji publicznej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub niższej i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie,

zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekułtywacji lub remediacji

Na obszarze Miasta i Gminy Bierutów zlokalizowane są obszary:

- **wymagające rekułtywacji** w zakresie gminnego składowiska odpadów zlokalizowanego w północnej części miasta Bierutów;
- **wymagające rehabilitacji i przekształceń** w zakresie tworzenia przestrzeni uspołecznionej o wysokich walorach architektoniczno-estetycznych. W szczególności dotyczy to przestrzeni zabytkowej części miasta - rynku i jego terenów przyległych, które poprzez działania rehabilitacyjne powinny stać się wizytówką miasta i gminy Bierutów;
- **wymagające przekształceń** w zakresie obszarów na których zlokalizowana jest zabudowa po byłych państwowych zakładach gospodarki rolnej oraz terenu po byłej cukrowni zlokalizowanej we wschodniej części miasta Bierutów;
- **wymagające przekształceń** w zakresie terenu po eksploatacji w Stroni, dla którego wyznacza się przyrodniczy kierunek rekułtywacji (z docelową funkcją rolno-leśną).

W związku z planowaną realizacją linii kolejowej nr 86 Kolei Dużych Prędkości w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego cały obszar przeznaczony pod budowę oraz obszar przeznaczony pod nową zabudowę należy uznać za obszar przekształceń przestrzennych, z głównym elementem dalszej rozbudowy układu komunikacyjnego miasta, odpowiadającego funkcji węzła regionalnego oraz właściwej obsługi lokalnej wyznaczonych terenów.

Obszar historycznej zabudowy miasta należy uznać za obszar wymagający rehabilitacji poprzez:

- przebudowę układu komunikacyjnego,
- wyznaczenie przestrzeni publicznych kształtujących obszar centrum usługowego,
- poprawę standardu technicznego zabudowy, z zachowaniem jej walorów architektonicznych.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Bierutów wyznaczony został na podstawie uchwały nr XLI/486/22 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 24 lutego 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Bierutów.

Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

W zakresie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji:

- określenie rozwiązań planistycznych zgodnie z założeniami gminnego programu rewitalizacji,
- utrzymanie i kontynuację istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy z możliwością jej uzupełnienia,
- przywrócenie estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych,
- utworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz terenów rekreacyjnych,
- współpracę z instytucjami naukowymi i ekspertami w celu opracowania innowacyjnych rozwiązań technicznych i projektowych dla obszarów zdegradowanych.

W zakresie obszarów wymagających przekształceń:

- ograniczenie rozpraszania zabudowy,
- kształtowanie czytelnej i zwartej struktury przestrzennej,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni,
- określenie racjonalnych powiązań układu komunikacyjnego z układem zewnętrznym.

W zakresie obszarów wymagających rehabilitacji:

- dostosowanie zabudowy do współczesnych standardów funkcjonalno-przestrzennych,

- poprawa stanu technicznego infrastruktury w sposób nie oddziałujący znacząco na środowisko.

W zakresie obszarów wymagających rekultywacji:

- uwzględnienie wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu w planie rekultywacji,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie obszarów wymagających remediacji:

- prowadzenie działań naprawczych wynikających z zanieczyszczenia powierzchni ziemi,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Miasta i Gminy Bierutów. Jednocześnie, są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze wojewódzkiej i krajowej, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego 2030. Komplementarność celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Wizja rozwoju województwa dolnośląskiego w perspektywie do 2030 roku brzmi: „DOLNY ŚLĄSK 2030:

- regionem równomiernego rozwoju – regionem bez istotnych społecznych i gospodarczych dysproporcji, regionem wewnątrznie spójnym, regionem wyrównanych rozwojowych szans,
- regionem przyjaznym dla mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów i kuracjuszy; atrakcyjnym miejscem do życia, pracy, nauki i rekreacji,
- regionem nowoczesnym z kreatywną i innowacyjną regionalną społecznością oraz rozwiniętą sferą naukową i badawczo-rozwojową,

- regionem konkurencyjnym w scenarii krajowej i europejskiej z Wrocławiem jako silną metropolią oraz ośrodkami regionalnymi o znaczących przewagach konkurencyjnych.”.

Dokument zawiera następującą misję: „Otwarci na siebie – Otwarci na świat”, gdzie otwartość postrzegana jest poprzez:

- „wyrównywanie szans rozwojowych,
- wzrost aktywności mieszkańców regionu,
- wieloaspektową (społeczna, gospodarcza, przestrzenna) integrację,
- partycypacyjne zarządzanie regionem”.

W Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku wyznaczono cel nadrzędny, sformułowany jako: „Harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności” oraz następujące cele strategiczne:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku zidentyfikowała również bariery i potencjały rozwojowe w układzie podregionów, w ramach których Miasto i Gmina Bierutów zaliczona została do podregionu wrocławskiego. W ramach podregionu wskazano następujące:

- **potencjały rozwojowe:**
 - zasoby przyrodnicze i rozwój upraw rolnych, leśnych oraz rybactwo umożliwiające prowadzenie i rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, farmaceutycznego i opartego o zasoby leśne,
 - dynamiczny rozwój demograficzny,
 - dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji obserwowane w większości gmin,
 - względnie wysoki udział dzieci objętych opieką w żłobkach,
 - dostosowana do aktualnych potrzeb infrastruktura wychowania przedszkolnego,
 - zasoby siły roboczej,
 - zawiązanie porozumienia ZIT we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym;
- **bariery rozwojowe:**
 - wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza,

- duże zagrożenie powodziowe ze względu na uwarunkowania naturalne, niewystarczający system ochrony przeciwpowodziowej,
- wzrost udziału terenów zurbanizowanych i zabudowanych w gminach sąsiadujących z Wrocławiem, kosztem przestrzeni rolniczej,
- konflikty przestrzenne i środowiskowe związane z presją inwestycyjną na obszary zalewowe oraz realizacją inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie,
- procesy niekontrolowanej suburbanizacji w obszarze metropolitalnym Wrocławia,
- niedostatecznie rozwinięty system aglomeracyjnego transportu publicznego,
- w znacznej części zdekapitalizowana i niekompletna sieć połączeń kolejowych.

W Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku, Miasto i Gmina Bierutów zaliczona została do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF), dla którego to obszaru opracowana została Strategia innego instrumentu terytorialnego subregionu wrocławskiego. Obecnie (stan na listopad 2025 roku) Strategia podlega procesowi aktualizacji, w związku z czym spójność wykazana została z projektem aktualizacji przygotowanym w lipcu 2025 roku. W Strategii uwzględniono cel strategiczny, będący nadrzędnym względem obranych priorytetów: „Konkurencyjny Subregion Wrocławski atrakcyjny dla mieszkańców, inwestorów i turystów”. Założony cel strategiczny, realizowany będzie przez 3 Priorytety:

- Priorytet (P1) Subregion Wrocławski – atrakcyjne miejsce do życia i prowadzenia działalności gospodarczej;
- Priorytet (P2) Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego na obszarze Subregionu Wrocławskiego;
- Priorytet (P3) Spójny przestrzennie i bezpieczny Subregion Wrocławski.

Tabela poniżej przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 ze Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku oraz projektem Strategii innego instrumentu terytorialnego subregionu wrocławskiego.

Tab. 10. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 ze Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego do roku 2030 oraz projektem Strategii innego instrumentu terytorialnego subregionu wrocławskiego

<p>Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku</p>	<p>projekt Strategii innego instrumentu terytorialnego subregionu wrocławskiego</p>	<p>Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030</p>
---	--	---

<p>Cel I: Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów; 2. Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i marki; 3. Wzmacnianie innowacyjności; 4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacji zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich. 	<p>P1: Subregion Wrocławski – atrakcyjne miejsce do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>DF.1.1 Rozwój potencjału edukacyjnego Subregionu Wrocławskiego</p> <p>DF.1.2 Wielokierunkowy rozwój i modernizacja usług i infrastruktury społecznej</p> <p>DF.1.3 Wspieranie przedsiębiorczości w Subregionie Wrocławskim</p> <p>DF.1.4 Rozwój infrastruktury i usług z zakresu turystyki i kultury</p>	<p>Cel III: Konkurencyjna gospodarka otwarta na przedsiębiorców</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Tworzenie warunków sprzyjających trwałemu rozwojowi gospodarczemu 3.2. Zwiększenie odporności ekonomicznej obszarów wiejskich 3.3. Aktywne kreowanie marki i rozpoznawalności Miasta i Gminy <p>Cel IV: Poprawa koordynacji i jakości świadczonych usług na rzecz mieszkańców</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Rozwój wychowania i edukacji opartych na zindywidualizowanym podejściu i jakości oferty
<p>Cel II: Poprawa jakości i dostępności usług publicznych</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej 2. Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury technicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych 3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych 	<p>P3: Spójny przestrzennie i bezpieczny Subregion Wrocławski</p> <p>DF.3.1 Budowa/przebudowa dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą</p> <p>DF.3.2 Wzmocnienie mobilności mieszkańców i turystów</p> <p>DF.3.3 Sanacja przestrzeni publicznej i prywatnej oraz wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców</p>	<p>Cel I: Spójna polityka przestrzenna rozwijająca funkcje mieszkaniowe, gospodarcze i rekreacyjne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Strefowanie przestrzeni jako element zachowania spójności i funkcjonalności układów osadniczych 1.2. Dostępna i bezpieczna infrastruktura <p>Cel IV: Poprawa koordynacji i jakości świadczonych usług na rzecz mieszkańców</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.2. Usługi społeczne i zdrowotne nastawione na mieszkańców
<p>Cel III: Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postaw obywatelskich 2. Wzrost społecznej integracji 	<p>P1: Subregion Wrocławski – atrakcyjne miejsce do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p>	<p>Cel IV: Poprawa koordynacji i jakości świadczonych usług na rzecz mieszkańców</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Rozwój wychowania i edukacji opartych na

<p>3. Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy 4. Poprawa efektywności kształcenia 5. Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>DF.1.1 Rozwój potencjału edukacyjnego Subregionu Wrocławskiego DF.1.2 Wielokierunkowy rozwój i modernizacja usług i infrastruktury społecznej DF.1.3 Wspieranie przedsiębiorczości w Subregionie Wrocławskim DF.1.4 Rozwój infrastruktury i usług z zakresu turystyki i kultury</p>	<p>zindywidualizowanym podejściu i jakości oferty 4.2. Usługi społeczne i zdrowotne nastawione na mieszkańców 4.3. Integracja miejsko-wiejska w oparciu o rekreację i kulturę</p>
<p>Cel IV: Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego 1. Poprawa stanu środowiska 2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska 3. Ochrona przed klęskami żywiołowymi 4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego 5. Rozwój gospodarki cyrkularnej</p>	<p>P2: Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego na obszarze Subregionu Wrocławskiego DF.2.1 Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej oraz odnawialnych źródeł energii DF.2.2 Rozwój infrastruktury środowiskowej i ochrona przyrody</p>	<p>Cel I: Spójna polityka przestrzenna rozwijająca funkcje mieszkaniowe, gospodarcze i rekreacyjne 1.3. Kształtowanie przestrzeni publicznych i wzmocnienie tożsamościowych funkcji obiektów zabytkowych Cel II: Ograniczenie antropopresji i poprawa jakości środowiska przyrodniczego 2.1. Ochrona środowiska przyrodniczego i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami 2.2. Wspieranie transformacji energetycznej i budowanie odporności na zmiany klimatu 2.3. Kształtowanie odpowiedzialnych postaw społecznych wobec środowiska</p>

<p>Cel V: Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój regionalnej sieci transportowej 2. Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych 3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej 	<p>P3: Spójny przestrzennie i bezpieczny Subregion Wrocławski</p> <p>DF.3.1 Budowa/przebudowa dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą</p> <p>DF.3.2 Wzmocnienie mobilności mieszkańców i turystów</p> <p>DF.3.3 Sanacja przestrzeni publicznej i prywatnej oraz wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców</p>	<p>Cel I: Spójna polityka przestrzenna rozwijająca funkcje mieszkaniowe, gospodarcze i rekreacyjne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Strefowanie przestrzeni jako element zachowania spójności i funkcjonalności układów osadniczych 1.2. Dostępna i bezpieczna infrastruktura 1.3. Kształtowanie przestrzeni publicznych i wzmocnienie tożsamościowych funkcji obiektów zabytkowych
---	---	--

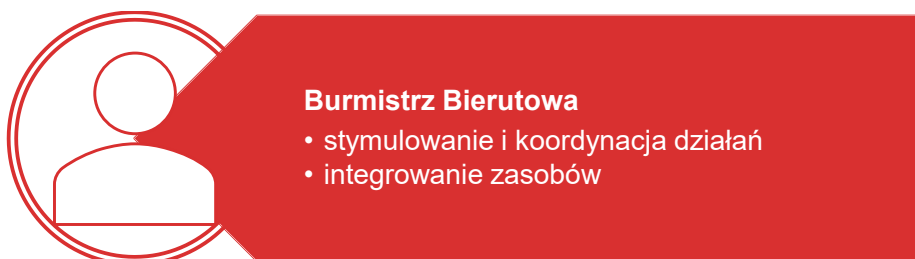
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2030 roku oraz projektu Strategii innego instrumentu terytorialnego subregionu wrocławskiego

6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach 2026-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Bierutowa, Rada Miejska w Bierutowie oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy, zgodnie z poniższym schematem.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, samorząd Miasta i Gminy Bierutów będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu oleśnickiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu możliwe będzie lepsze dostosowanie działań do potrzeb lokalnej społeczności, efektywniejsze wykorzystanie zasobów, a także wzmocnienie kapitału społecznego i budowanie trwałych relacji międzysektorowych.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się również przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane, a założone rezultaty osiągnięte. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Miasta i Gminy Bierutów). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Miasta i Gminy Bierutów oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz Bierutowa zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miejskiej w Bierutowie z wnioskiem o jej zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Miasto i Gmina Bierutów na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. **Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027** oraz środki unijne w ramach ogólnopolskich programów operacyjnych dla polityki spójności;
- środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępny Samorząd oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;

- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie dolnośląskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
FS – Fundusz Spójności,
EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
FEPŻ – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościową,
programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Bierutowie i jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Bierutów oraz GSK Bierkom sp. z o.o.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem oleśnickim oraz województwem dolnośląskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę

operacyjną w sposób niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Natomiast potencjał inwestycyjny Miasta i Gminy Bierutów, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2026-2030 wyniesie nieco ponad 7,2 mln zł. Należy mieć na względzie, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych (deflator, wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych, dynamika realna wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw), co pozwala na uzyskanie wiarygodnego obrazu tendencji, a przez to szacunkowych wartości poszczególnych kategorii budżetowych w kolejnych latach. Należy jednak pamiętać, że w obecnej sytuacji gospodarczej faktyczne wskaźniki makroekonomiczne często różnią się od planowanych, dlatego przedstawiony potencjał inwestycyjny dla całego okresu prognozy ma charakter szacunkowy.

**Załączniki do Strategii Rozwoju
Miasta i Gminy Bierutów na lata
2026-2030**

Gmina
Bierutów

**ZAŁĄCZNIK NR 1: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ,
GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-
ŚRODOWISKOWEJ MIASTA I GMINY BIERUTÓW**

**Diagnoza sytuacji przestrzennej, klimatyczno-
środowiskowej, gospodarczej i społecznej
Miasta i Gminy Bierutów**

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA BADAŃ	121
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA	122
1.1. <u>Informacje ogólne</u>	122
1.2. <u>Transport i łączność</u>	123
1.3. <u>Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne</u>	128
1.4. <u>Walory kulturowe i turystyczne</u>	133
CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA	137
2.1. <u>Walory przyrodnicze</u>	137
<u>Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu</u>	137
<u>Wody powierzchniowe i podziemne</u>	137
<u>Warunki klimatyczne</u>	138
<u>Jakość powietrza</u>	139
<u>Złoża kopalin</u>	141
<u>Ochrona przyrody</u>	142
2.2. <u>Zmiany klimatu i odnawialne źródła energii</u>	144
2.3. <u>Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska</u>	148
<u>Urządzenia sieciowe i energia cieplna</u>	149
<u>Gospodarka odpadami</u>	151
<u>Pozostała działalność</u>	153
CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA	155
3.1. <u>Gospodarka lokalna</u>	155
<u>Przedsiębiorczość</u>	155
<u>Rolnictwo</u>	158
<u>Rynek pracy</u>	160
3.2. <u>Wpływ sąsiednich ośrodków miejskich na rozwój Miasta i Gminy Bierutów</u>	163
3.3. <u>Stan finansów samorządowych</u>	165
<u>Wykonanie budżetu</u>	166
<u>Struktura dochodów i wydatków</u>	168
<u>Finansowanie ze źródeł zewnętrznych</u>	171

<i>Potencjał inwestycyjny</i>	173
CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA	175
4.1. Demografia	175
4.2. Kapitał społeczny	177
<i>Żłobki i przedszkola</i>	178
<i>Szkoły</i>	180
<i>Kultura i sport</i>	184
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	187
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne</i>	188
4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	191

METODOLOGIA BADAŃ

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej jednostki. Dokument strategiczny wskazuje główne wyzwania społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe stojące przed Miastem i Gminą, które powinny zostać podjęte w procesie realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena stanu istniejącego jednostki w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Miasta i Gminy Bierutów oraz jego relacji z otoczeniem zewnętrznym, które to czynniki mają podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym oraz obserwację zmiany. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano sytuację Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024 (o ile nie zaznaczono inaczej). W celu oceny stanu istniejącego Gminy zastosowano również metodę porównawczą, w której wykorzystane zostały średnie wartości dla gmin powiatu oleśnickiego oraz województwa dolnośląskiego stanowiących punkt odniesienia dla Miasta i Gminy Bierutów.

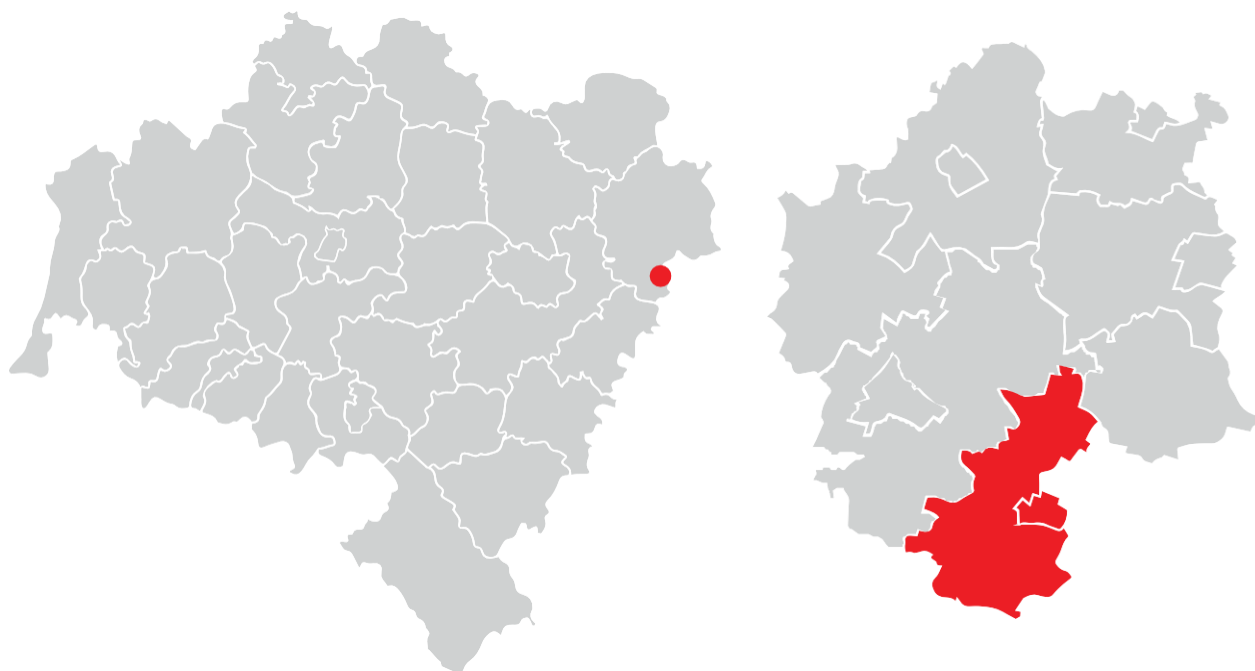
Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Miejskiego w Bierutowie, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Miasta i Gminy. Dane demograficzne pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS mogą różnić się od informacji udostępnianych przez Urząd Miejski w Bierutowie, ponieważ w procesie ich pozyskiwania wykorzystano różne metody badawcze. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej. Stosowanie przez GUS spójnej metodyki obliczeń dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, umożliwia przeprowadzenie analizy porównawczej gminy, powiatu i województwa, w oparciu o porównywalne dane i wskaźniki.

CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA

Informacje ogólne

Miasto i Gmina Bierutów to gmina miejsko-wiejska położona we wschodniej części województwa dolnośląskiego przy granicy z woj. opolskim. Sąsiaduje z 5 gminami:

- od południa z gminą Jelcz-Laskowice (gmina miejsko-wiejska, powiat oławski, województwo dolnośląskie),
- od zachodu i północnego zachodu z gminą Oleśnica (gmina wiejska, powiat oleśnicki, województwo dolnośląskie),
- od północy i północnego wschodu z gminą Dziadowa Kłoda (gmina wiejska, powiat oleśnicki, województwo dolnośląskie),
- od wschodu z gminą Wilków (gmina wiejska, powiat namysłowski, województwo opolskie),
- od południowego wschodu z gminą Namysłów (gmina miejsko-wiejska, powiat namysłowski, województwo opolskie).

Ryc. 1. Położenie Miasta i Gminy Bierutów na tle województwa dolnośląskiego i powiatu oleśnickiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Miasto i Gmina Bierutów charakteryzuje się zmiennością krajobrazu, z przewagą terenu nizinnego. Położona jest ona w malowniczej dolinie rzeki Widawy stanowiącej dopływ rzeki Odry, w dużych kompleksach pól i lasów. Jej powierzchnia wynosi 146,73 km², co stanowi 14% powierzchni powiatu i 0,72% powierzchni województwa. Około 24% powierzchni Gminy zajmują lasy, a około 68% powierzchni to użytki rolne. W ujęciu administracyjnym Gmina składa się z miasta Bierutów, będącego siedzibą władz lokalnych oraz 16 sołectw: Gorzesław,

Jemielna, Karwiniec, Kijowice, Kruszowice, Paczków, Posadowice, Radzieszyn, Sątok, Solniki Małe, Solniki Wielkie, Stronia, Strzałkowa, Wabienice, Zawidowice i Zbytowa.

Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne i Atlasu Śląska Dolnego i Opolskiego, teren Miasta i Gminy Bierutów jest położony na Obszarze Zachodniej Europy i Podobszarze Pozaalpejskiej Europy Zachodniej, w obrębie Prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego i Podprowincji Niziny Środkowopolskiej. Prawie cała Gmina mieści się na Równinie Oleśnicko-Bierutowskiej, wchodzącej w skład Niziny Śląskiej.

Z kolei zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego Śleszyńskiego i Komornickiego, Miasto i Gmina Bierutów zaliczona została do grupy gmin miejsko-wiejskich o umiarkowanej funkcji rolniczej.

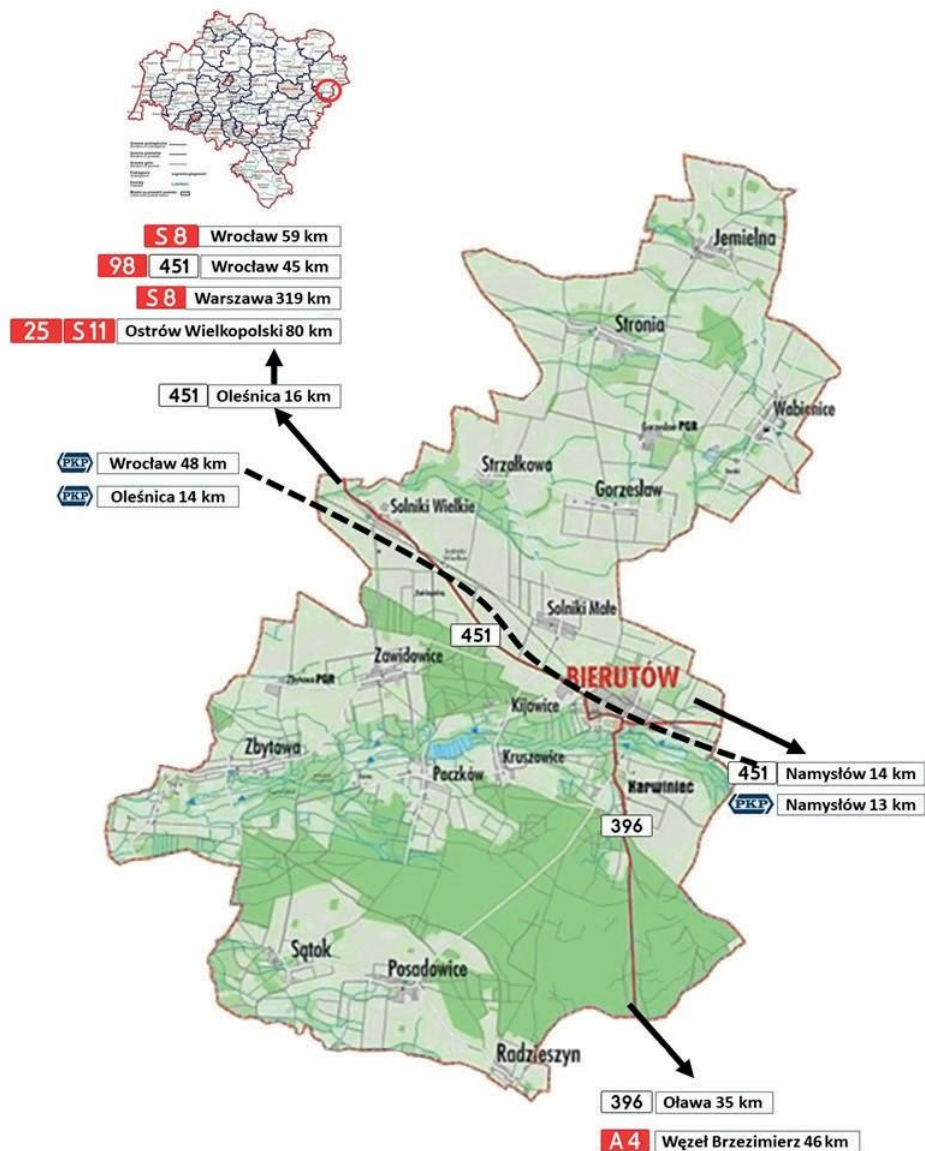
Transport i łączność

Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna stanowi jeden z podstawowych czynników przekładających się na atrakcyjność inwestycyjną oraz osiedleńczą gminy. Rozwinięta sieć drogowa ma również istotne znaczenie dla jakości życia mieszkańców i stymulacji lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego. Jako jeden z podstawowych czynników wpływających na optymalną lokalizację działalności gospodarczej wskazuje się koszty związane z transportem dóbr i surowców, a zatem na dostępność transportową.

Miasto i Gmina Bierutów leży na obszarze odznaczającym się bardzo dobrze rozwiniętą siecią drogową, która jest stosunkowo gęsta. Długość dróg publicznych w Mieście i Gminie wynosi 36,232 km. Dodatkowo przez teren Miasta i Gminy przebiegają następujące **szlaki komunikacyjne** o znaczeniu wojewódzkim i powiatowym o łącznej długości kolejno 16,811 i 61,055 km:

- droga wojewódzka nr 451 – łącząca Bierutów z Oleśnicą i drogą ekspresową S8 oraz z Namysłowem i drogą krajową 39;
- droga wojewódzka nr 396 – łącząca z Oławą, Strzelinem i autostradą A4;
- drogi powiatowe (13 dróg).

Na dostępność drogową Miasta i Gminy znaczący wpływ ma zlokalizowana w jej pobliżu droga ekspresowa S8 relacji Wrocław – Łódź – Warszawa – Białystok do węzła Oleśnica Północ. Dojazd do węzła odbywa się drogą DW451 i Wschodnią Obwodnicą Oleśnicy i zajmuje ok 15 min (15 km) transportem indywidualnym, tym samym dojazd z miasta do centrum stolicy województwa – Wrocławia, zajmuje około 60 minut.

Ryc. 2. Dostępność komunikacyjna Miasta i Gminy Bierutów
 Źródło: Raport o stanie gminy 2019, Miasto i Gmina Bierutów, 2020.

Przez obszar Miasta i Gminy Bierutów przebiega **linia kolejowa nr 143** o znaczeniu regionalnym łącząca Wrocław z Kluczborkiem, a przez przesiadki zapewniająca połączenia do Częstochowy, Kielc, Radomia i Lublina. Na terenie Miasta działa czynny dworzec kolejowy Bierutów, na którym zatrzymują się pociągi POLREGIO do Wrocławia Głównego, Oleśnicy, Namysłowa, Kluczborka i Lublińca. Wewnątrz budynku dworca znajdują się: poczekalnia i toalety. Poza Bierutowem funkcjonuje również stacja kolejowa w Solnikach Wielkich.

W lipcu 2025 r. podpisano umowę pomiędzy PKP PLK i firmą Trakcja S.A. na kompleksową **modernizację odcinka Bierutów – Oleśnica** (ok. 12 km, od km 120,490 do km 132,542) linii nr 143. Zakres modernizacji obejmuje m.in.: budowę nowych peronów w tym na przystanku Solniki Wielkie, remont mostów i wiaduktów, przebudowę przejazdów kolejowo-drogowych, wymianę nawierzchni torowej na tor bezстыkowy, modernizację urządzeń sterowania

ruchem, sieci trakcyjnej i instalacji elektroenergetycznych. Po zakończeniu prac prędkość pociągów pasażerskich ma wzrosnąć do 120 km/h, a towarowych do 80 km/h. Inwestycja ta będzie miała kluczowe znaczenie dla zwiększenia dostępności transportowej Miasta i Gminy Bierutów oraz poprawy jakości obsługi komunikacyjnej mieszkańców. Wpłyne ona pozytywnie na integrację Miasta i Gminy Bierutów z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi – przede wszystkim z miastem Oleśnica, a dalej z aglomeracją wrocławską, a także zwiększy atrakcyjność lokalizacji inwestycyjnych w obrębie Miasta i Gminy.

Dodatkowo w grudniu 2025 roku **Koleje Dolnośląskie** planują uruchomić sześć par połączeń kolejowych na trasie Wrocław – Bierutów – Namysłów. Część kursów będzie realizowana nowoczesnymi składami, które zapewnią wysoki komfort podróży i krótszy czas przejazdu. Nowa oferta przewozowa będzie uzupełnieniem istniejących połączeń POLREGIO, dzięki czemu relacja Wrocław–Namysłów stanie się jedną z lepiej obsługiwanych tras regionalnych w tej części kraju. Dla Miasta i Gminy Bierutów uruchomienie tej linii ma znaczenie strategiczne. Zwiększona liczba połączeń kolejowych istotnie poprawi dostępność komunikacyjną Miasta i Gminy, ułatwiając codzienne dojazdy mieszkańców do Wrocławia i Namysłowa. W efekcie Bierutów może stać się atrakcyjniejszym miejscem zamieszkania dla osób pracujących w aglomeracji wrocławskiej, ale poszukujących spokojniejszego otoczenia i niższych kosztów życia. Włączenie Bierutowa w sieć połączeń Kolei Dolnośląskich wzmacnia jego pozycję w regionalnym systemie transportowym, integrując miasto jeszcze silniej z Dolnym Śląskiem i tworząc realne podstawy do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Ponadto na terenie Miasta i Gminy Bierutów planowana jest realizacja inwestycji w ramach komponentu kolejowego Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK), polegającej na budowie odcinka **Kolei Dużych Prędkości (KDP)**. Projekt ten stanowi część tzw. szprychy nr 8, która ma połączyć Wrocław z Warszawą oraz przyszłym węzłem komunikacyjnym CPK. Docelowo pociągi kursujące po tej linii będą mogły osiągać prędkość do 250 km/h, co znacznie skróci czas przejazdu pomiędzy największymi ośrodkami gospodarczymi i administracyjnymi kraju. Na obecnym etapie projekt znajduje się w procedurze uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, prowadzonej przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Inwestycja ta ma potencjalnie istotne znaczenie dla rozwoju Miasta i Gminy Bierutów. Powstanie duże skrzyżowanie torów kolejowych CPK i linii kolejowej nr 143 wraz ze stacją techniczną w Zawidowicach, która ma szansę stać się stacją przeladunkową. Bliskość nowoczesnej infrastruktury kolejowej wpłynie także na atrakcyjność inwestycyjną Miasta i Gminy, zachęcając do lokowania działalności gospodarczej, szczególnie w obszarze logistyki, usług i przemysłu. Ponadto lepsza dostępność komunikacyjna może przyczynić się do rozwoju turystyki oraz lokalnych usług, wspierając przedsiębiorczość mieszkańców. W szerszej perspektywie projekt ten zintegruje Miasto i Gminę Bierutów z dynamicznie

rozwijającą się aglomeracją dolnośląską, wzmacniając jego powiązania regionalne i przeciwdziałając marginalizacji obszarów peryferyjnych.

Linia ta ma się również krzyżować z istniejącą linią kolejową nr 143 i jednocześnie przecinać drogę wojewódzką nr 451, będącą ważnym szlakiem łączącym Wrocław z północnym Śląskiem. Powodować to będzie utrudnienia w ruchu, dlatego potrzebna będzie budowa alternatywnej nitki DW451 w korytarzu na północ od centrum Miasta, która pełnić będzie rolę obwodnicy Bierutowa, a przy tym poprawi atrakcyjność osiedleńczą północnej części Miasta.

Miasto i Gmina Bierutów jest również członkiem **Stowarzyszenia Aglomeracja Wrocławska (SAW)**, które zrzesza gminy aglomeracji i realizuje wspólne projekty rozwojowe. W ramach tych działań, jednym z istotnych projektów jest Wrocławska Kolej Metropolitalna (WKM) mająca na celu poprawę połączeń kolejowych w obszarze funkcjonalnym Wrocławia. Choć obecnie główne inwestycje koncentrują się na węźle wrocławskim, modernizacja linii kolejowej nr 143 (Bierutów–Oleśnica) otwiera możliwość włączenia Bierutowa w przyszły system WKM.

Miasto i Gmina Bierutów przystąpiła także do Porozumienia międzygminnego dotyczącego opracowania **Planu Zrównoważonej Mobilności dla Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP WrOF)**. Plan ten, przygotowywany w latach 2023-2025, obejmuje m.in. diagnozę potrzeb transportowych, koncepcję rozwoju systemu transportowego oraz wskazanie kierunków działań i współpracy gmin w zakresie zrównoważonej mobilności. Miasto i Gmina Bierutów, jako uczestnik Porozumienia, ma możliwość współtworzenia rozwiązań dotyczących transportu publicznego, infrastruktury rowerowej i pieszej, a także integracji z projektami kolejowymi w ramach Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W kontekście **komunikacji autobusowej** Miasto i Gmina Bierutów posiada dwustanowiskowy dworzec autobusowy, z którego kursują m.in. linie podmiejskie Polbus PKS zapewniające połączenie ze stolicą powiatu – Oleśnicą. Dodatkowo od marca 2019 roku w Gminie funkcjonuje bezpłatna komunikacja gminna, łącząca wszystkie miejscowości z Miastem Bierutów. Kursy odbywają się sześć razy w tygodniu, a od stycznia 2021 r. obejmują wszystkie sołectwa gminy. W 2025 roku operatorem jest firma Turbo-Trans z Oleśnicy, wyłoniona w drodze przetargu.

W latach 2019-2024 wydatki majątkowe w dziale 600 Transport i łączność wahały się w przedziale od 595 tys. zł w 2020 roku do 3,5 mln zł w 2023 roku stanowiąc średnio 70% ogólnych wydatków w tym dziale. Poniższa tabela przedstawia inwestycje realizowane przez Miasto i Gminę Bierutów w latach 2019-2024, które w większości sfinansowane zostały z Rządowego Funduszu Polski Ład (4,7 mln zł), a w części również z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (671,7 tys. zł), Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (655,7 tys. zł) oraz Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych (379,3 tys. zł). Łącznie od 2006 roku zmodernizowano 19,423 km dróg, z czego w latach 2006-2018 – 10,491 km, a w latach 2019-2024 – 8,932 km.

Tab. 11. Zadania inwestycyjne w dziale 600 Transport i łączność w latach 2019-2024

Rok realizacji	Wydatki wykonane (zł)	Inwestycja drogowa	Długość
2019	2 118 684,05	Kijowice	654 m
		Kruszowice	641 m
		Posadowice	232 m
2020	594 960,43	Paczków	730 m
2021	1 947 276,64	Bierutów, ul. Kilińskiego	190 m
		Bierutów, ul. Wodna	251 m
		Bierutów, dr. do st. LNG	135 m
		Jemielna	702 m
		Zbytowa	880 m
2022	3 233 917,77	Kijowice	836 m
		Solniki Wielkie	510 m
		Wabienice	840 m
		Zawidowice	368 m
2023	3 469 567,16	Bierutów ul. Spacerowa	330 m
		Bierutów ul. Ceglana i Kasztanowa	280 m
		Gorzestaw	430 m
		Karwiniec	873 m
2024	911 738,30	Bierutów ul. Namysłowska	50 m

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta i Gminy Bierutów za lata 2019-2024.

Dostęp do szerokopasmowego Internetu jest kluczowym elementem dla współczesnego rozwoju jednostek samorządu terytorialnego. Stał się integralną częścią codziennego życia, wpływając na wiele jego aspektów, takich jak komunikacja, praca, edukacja czy rozrywka. Jedną z technologii umożliwiających szerokopasmowy dostęp do Internetu jest sieć światłowodowa.

Na terenie Miasta i Gminy Bierutów **usługi internetowe** świadczą głównie operatorzy ogólnopolscy: Orange, Play, Plus, T-Mobile oraz lokalny dostawca: Oxylion. W praktyce oznacza to, że mieszkańcy mają zapewniony dostęp do Internetu, co najmniej mobilnego, na całym obszarze Miasta i Gminy. Nie występują więc obszary całkowicie wykluczone cyfrowo, jednak widoczne są znaczące różnice w jakości dostępu – część miejscowości nie ma możliwości korzystania z Internetu szerokopasmowego.

Do miejscowości pozbawionych szerokopasmowego Internetu należą: Gorzestaw, Jemielna, Kijowice, Kruszowice, Paczków, Posadowice, Radziszyn, Sątok, Solniki Małe, część Solnik Wielkich, Stronia, Strzałkowa, Wabienice oraz Zbytowa. Z kolei szerokopasmowy dostęp do sieci zapewniony jest w Bierutowie, Zawidowicach oraz części Solnik Wielkich (numery 1-19 oraz 71, 74-88).

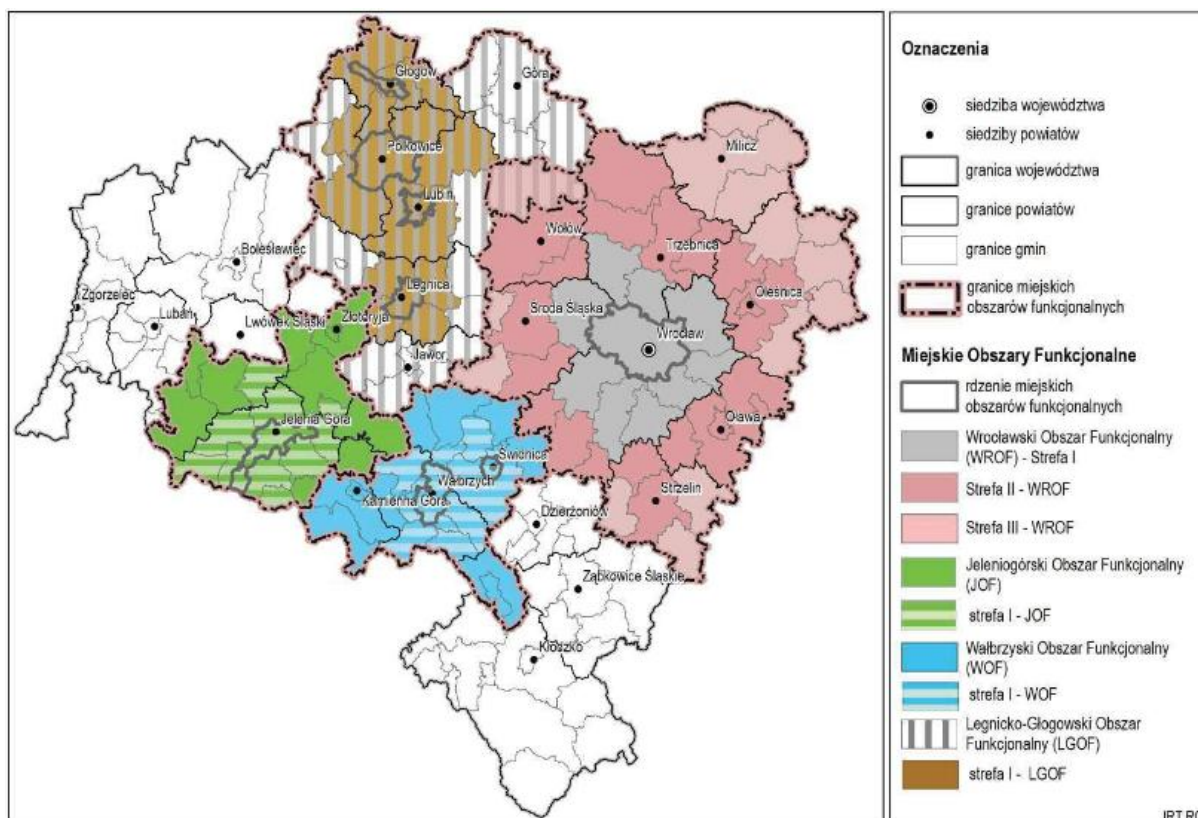
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Planowanie przestrzenne stanowi instrument w rękach samorządów umożliwiający przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym oraz optymalne wykorzystanie dostępnych terenów, w oparciu o dokumenty planistyczne i decyzje jednostek wyższego rzędu. Kluczową funkcją planowania przestrzennego jest również zmierzanie w kierunku rozwoju zrównoważonego, czyli stanu, w którym rozwój każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej i środowiskowej) odbywa się bez pogorszenia stanu pozostałych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa to jeden z podstawowych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju regionu. Plan ten określa politykę przestrzenną, docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Zgodnie z treścią *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (PZPWD)*, Miasto i Gmina Bierutów została zaliczona do:

- Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF) – Strefa III,
- gmin, w których zlokalizowane są korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym oraz lądowe korytarze ekologiczne,
- gmin, przez które przebiegają linie kolejowe, jako tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa,
- gmin, w których zlokalizowane są udokumentowane niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym,
- gmin, w granicach których zlokalizowane są obszary ochrony Zbiorników Wód Podziemnych.

Największy wpływ na rozwój Miasta i Gminy Bierutów ma jej położenie w granicach **Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF)**. Jest on jednym z kluczowych obszarów w systemie osadniczym Polski, odgrywającym wiodącą rolę w rozwoju Dolnego Śląska. Zaawansowane funkcje metropolitalne powodują, że WrOF posiada szereg powiązań, w tym międzynarodowych, z ośrodkami regionalnymi, krajowymi i europejskimi. Wzrost innowacyjności obszaru możliwy jest dzięki rozwijaniu funkcji naukowo-dydaktyczno-badawczych, gospodarczych i biznesowych. Bliskość Wrocławia – silnego ośrodka metropolitalnego – sprawia, że Miasto i Gmina Bierutów może korzystać z szerokiego dostępu do rynku pracy, usług publicznych wyższego rzędu oraz infrastruktury transportowej, co zwiększa atrakcyjność osiedleńczą Bierutowa i jego okolic.

Ryc. 3. Podział województwa dolnośląskiego na miejskie obszary funkcjonalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.

Na poziomie gminnym, najważniejszym dokumentem planistycznym, którego obowiązek posiadania nakłada ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**. Ostatnią zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Bierutów, Rada Miejska w Bierutowie przyjęła w dniu 25 stycznia 2024 roku, uchwałą nr LXIV/828/24. Warto jednak podkreślić, że w dniu 24 września 2023 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która wprowadza reformę systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego w Polsce. Do najważniejszych zmian należy zaliczyć wprowadzenie nowego narzędzia planistycznego – **planu ogólnego**, który docelowo zastępuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny będzie miał charakter prawa miejscowego. Oznacza to m.in., że będzie miał on charakter wiążący dla planów miejscowych, ale także dla decyzji o warunkach zabudowy. Warto zaznaczyć, że w przypadku braku planu ogólnego, stworzenie planów miejscowych oraz wydanie decyzji o warunkach zabudowy nie będzie możliwe. Posiadanie planu ogólnego obowiązuje od dnia 30 czerwca 2026 r. W związku ze wskazaną reformą, w dniu 31 października 2024 roku Rada Miejska w Bierutowie podjęła uchwałę nr VI/50/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Miasta i Gminy Bierutów.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są **miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**. Na terenie Miasta i Gminy Bierutów obowiązuje 31 planów zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają około 60% jej powierzchni, a 5 planów, które będą obejmowały 25% powierzchni Gminy, jest w trakcie przygotowania. Dotyczą one przede wszystkim terenów zabudowy mieszkaniowej, a także terenów usługowych, produkcyjnych i rekreacyjnych w miejscowościach: Bierutów, Karwiniec, Kijowice, Kruszowice, Paczków, Posadowice, Sątok, Solniki Wielkie, Radziszyn, Zbytowa, Wabienice. Z kolei dla miejscowości Gorzesław, Jemielna, Stronia, Strzałkowa i Zawidowice trwają prace nad przyjęciem nowych planów.

Duże pokrycie planami miejscowymi ułatwia racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, pozwalając na racjonalny rozwój przestrzenno-funkcjonalny i tworzenie ładu przestrzennego. Przekłada się to również na znacznie niższy wskaźnik wydawanych **decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu** (tzw. WZ) w porównaniu do innych gmin powiatu oleśnickiego. Średnio w latach 2019-2023 liczba wydawanych decyzji WZ na 1 tys. mieszkańców w Mieście i Gminie Bierutów kształtowała się na poziomie 0,92, a w powiecie była prawie 5-krotnie wyższa. Ma to istotne znaczenie, ponieważ nadmierne korzystanie z decyzji WZ, zwłaszcza przy braku planów miejscowych, prowadzi do rozproszonej, często niespójnej zabudowy, trudnej do skoordynowania z układem komunikacyjnym, infrastrukturą techniczną czy usługami publicznymi. W dłuższej perspektywie skutkuje to chaosem przestrzennym, zwiększonymi kosztami obsługi nowych terenów oraz ograniczeniem możliwości realizacji założeń strategicznych gminy. Dlatego też, wysoki stopień pokrycia planami miejscowymi w Mieście i Gminie Bierutów, należy uznać za istotny atut i element sprzyjający zachowaniu ładu przestrzennego.

Z drugiej jednak strony należy zwrócić uwagę, że liczba pozwoleń na budowę i zgłoszeń z projektem budowlanym w Mieście i Gminie Bierutów systematycznie maleje – od 37 w roku 2020 do 18 w roku 2023, co może wynikać z ogólnego wyhamowania koniunktury budowlanej i ograniczania aktywności inwestycyjnej – zarówno w powiecie oleśnickim, jak i w całym kraju. Mimo to udział nowych budynków mieszkalnych w strukturze tych pozwoleń utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie (od 44% do 77%, a w latach 2021-2022 był zbliżony do średniej dla powiatu), co świadczy o kontynuacji rozwoju funkcji mieszkaniowej na terenie Miasta i Gminy. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na znaczny udział inwestycji w budynki zbiorowego zamieszkania oraz obiekty niemieszkalne i inżynieryjne – w 2023 roku osiągnął on 55,56%, co może wskazywać na wzrost znaczenia funkcji gospodarczych i infrastrukturalnych w strukturze przestrzennej Miasta i Gminy.

Tab. 12. Ruch budowlany w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu oleśnickiego

		2019	2020	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Bierutów	6	8	8	12	9
	powiat	419	517	480	463	527
na 1 tys. mieszkańców	Bierutów	0,63	0,85	0,85	1,29	0,98
	powiat	3,93	4,86	4,51	4,35	4,94
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Bierutów	31	37	36	28	18
	powiat	701	769	901	830	572
na 1 tys. mieszkańców	Bierutów	3,23	3,91	3,84	3,01	1,96
	powiat	6,57	7,23	8,46	7,79	5,36
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Bierutów	67,74	56,76	77,78	71,43	44,44
	powiat	80,88	78,28	85,79	83,86	80,07
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Bierutów	32,26	43,24	22,22	28,57	55,56
	powiat	19,12	21,72	14,21	16,14	19,93

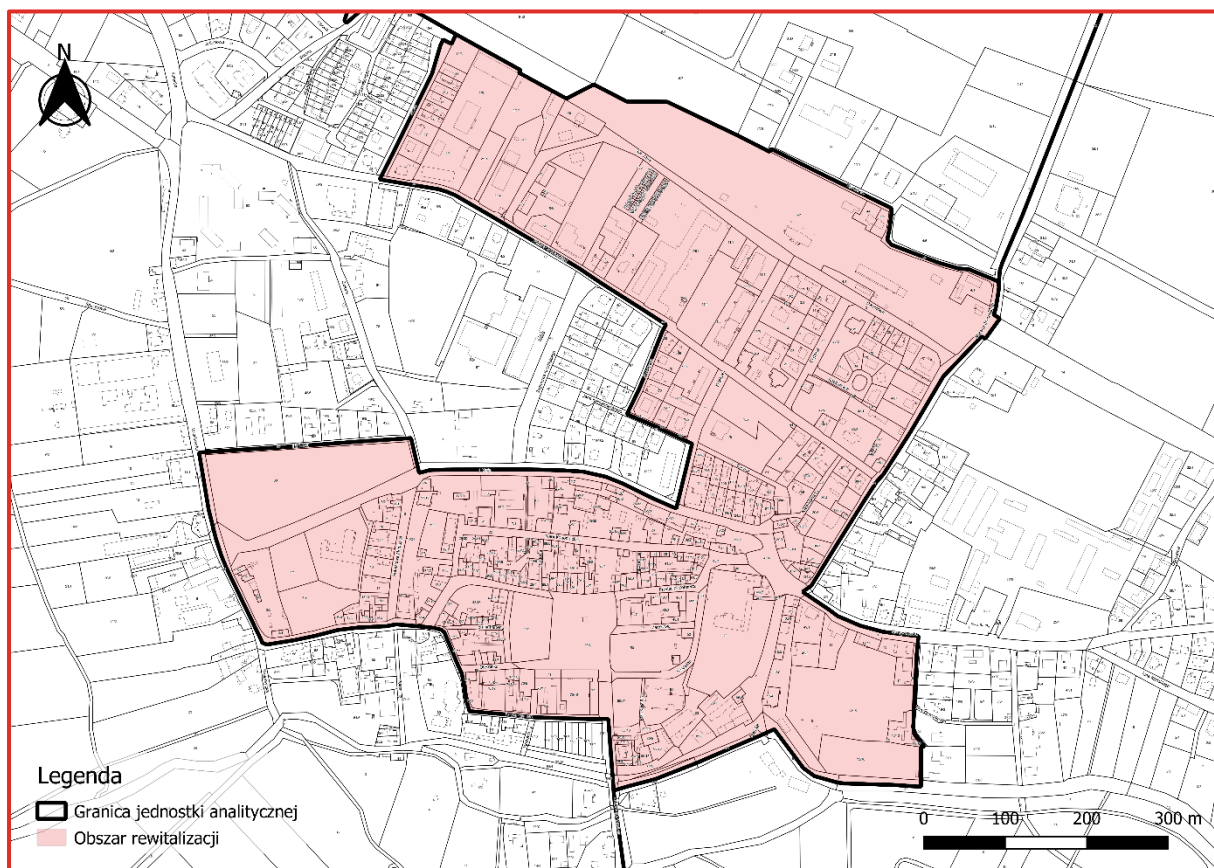
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta i Gminy Bierutów jest stosunkowo czytelna i oparta na wyraźnie wyodrębnionych zespołach osadniczych, które rozmieszczone są równomiernie na terenie Gminy, z wyjątkiem południowo-wschodniej części, gdzie rozciąga się rozległy kompleks leśny. Podstawową jednostką układu osadniczego są wsie o charakterze ulicowym, których zabudowa mieszkaniowa skupia się wzdłuż głównych dróg. Na tle tego układu wyraźnie dominuje Miasto Bierutów, będące głównym ośrodkiem Gminy, w którym koncentrują się najważniejsze funkcje administracyjne, usługowe, edukacyjne i gospodarcze, a także w największym stopniu zróżnicowane formy zabudowy. Bierutów pełni rolę centrum lokalnego, organizując życie społeczno-gospodarcze mieszkańców całej Gminy.

Część północna Gminy, obejmująca wsie Jemielnia, Stronia, Wabienice, Strzałkowa i Gorzesław, pełni funkcję rolno-mieszkaniową i wykazuje silne powiązania z miastem Oleśnica, co wynika z układu komunikacyjnego i dostępności usług w mieście powiatowym. Część centralna, z miastem Bierutów oraz otaczającymi je miejscowościami (Solniki Wielkie, Solniki Małe, Zawidowice, Kijowice, Zbytowa, Paczków, Kruszowice i Karwiniec) ma charakter mieszkaniowo-usługowo-rolny. Dzięki dobrej dostępności drogowej obszar ten jest bezpośrednio powiązany z Bierutowem i stanowi naturalne zaplecze osadnicze Miasta. Warto podkreślić, że to właśnie w miejscowości Karwiniec obserwuje się obecnie największy ruch budowlany, co wskazuje na jej rosnące znaczenie w strukturze osadniczej Gminy. Z kolei część południowa, obejmująca wsie Sątok, Posadowice i Radzieszyn, ma funkcję mieszkaniowo-rolną, przy czym w ostatnich latach obserwuje się wzrost znaczenia zabudowy mieszkaniowej, co potwierdzają wyznaczone w planach miejscowych tereny inwestycyjne. Obszar ten powiązany jest komunikacyjnie przede wszystkim z Bierutowem, a w mniejszym stopniu z pobliskim Jelczem-Laskowicami.

Całość układu wskazuje na dominującą rolę Bierutowa jako lokalnego centrum rozwoju, przy równoczesnym istnieniu mniejszych, wyspecjalizowanych zespołów osadniczych, które pełnią funkcje uzupełniające wobec Miasta i wzmacniają spójność przestrzenno-funkcjonalną całej Gminy.

Miasto i Gmina Bierutów prowadzi również rewitalizację na swoim terenie w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W dniu 24 lutego 2022 r. Rada Miejska w Bierutowie uchwałą nr XLI/486/22 wyznaczyła obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, a w dniu 29 grudnia 2022 r. uchwałą nr L/608/22 został przyjęty **Gminny Program Rewitalizacji** dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022-2032. Obszar rewitalizacji obejmuje tereny położone w ścisłym centrum Miasta Bierutów, w których koncentruje się funkcja mieszkaniowa, usługowo-handlowa, rekreacyjno-sportowa, a także kulturowa. Obszar ten stanowi również ważne centrum komunikacyjne Miasta i Gminy, pełniąc jednocześnie rolę ośrodka administracyjnego działającego na rzecz lokalnej społeczności.

Ryc. 4. Obszar rewitalizacji w Mieście i Gminie Bierutów

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022-2032.

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji brzmi: *„Pełni kreatywnych inicjatyw mieszkańcy realizują się w atrakcyjnej i tętniącej życiem przestrzeni, dumni z przynależności do bierutowskiej społeczności. A górujące nad Miastem dwie wieże – symbole materialnego dziedzictwa Bierutowian – strzegą pamięci o przeszłości i przypominają o zachowaniu wspólnej*

przestrzeni dla przyszłych pokoleń”, a wśród kierunków rewitalizacji można wymienić poprawę funkcjonalności przestrzeni publicznych, w tym poprawę dostępności przestrzeni publicznych poprzez eliminowanie barier architektonicznych, poprawę efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych i remont części wspólnych tych budynków, tworzenie funkcjonalnej przestrzeni sprzyjającej integracji mieszkańców oraz dążenie do zwiększenia liczby obiektów usługowych na rynku i w centrum Bierutowa.

Walory kulturowe i turystyczne

Dziedzictwo kulturowe stanowi jeden z najważniejszych filarów tożsamości lokalnej mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów. Zachowane obiekty zabytkowe oraz układy przestrzenne są materialnym świadectwem przeszłości – zarówno tej dawnej, sięgającej średniowiecza, jak i trudnej historii XX wieku. Większość obiektów o najwyższym znaczeniu kulturowym zlokalizowana jest w centrum Miasta Bierutów – w jego historycznym układzie urbanistycznym wpisanym do rejestru zabytków jako zespół urbanistyczny „Miasto – ośrodek historyczny”. Zalicza się do nich:

- **Rynek w Bierutowie z wieżą ratuszową** – centralnym punktem historycznej części Bierutowa jest rynek miejski, objęty obszarem rewitalizacji. Znajdująca się w jego obrębie wieża ratuszowa, pochodząca z I połowy XV wieku, jest jedynym zachowanym elementem dawnego ratusza miejskiego. Budynek ratusza uległ całkowitemu zniszczeniu w 1945 roku, w wyniku działań wojennych prowadzonych na terenie miasta przez Armię Czerwoną. Skutki zniszczenia znacznej części zabudowy śródmiejskiej są nadal widoczne w strukturze przestrzennej i estetyce rynku, który do dziś nie odzyskał swojego pierwotnego, reprezentacyjnego charakteru. Istotną kwestią w procesie przywracania reprezentacyjnej funkcji tej przestrzeni była zakończona w 2025 roku kompleksowa rewitalizacja wieży ratuszowej, stanowiącej najbardziej charakterystyczny i symboliczny element zabudowy śródmiejskiej. Objęła ona prace konstrukcyjne i konserwatorskie, odtworzenie historycznych detali architektonicznych, remont elewacji i dachu, wymianę stolarki oraz zagospodarowanie otoczenia. Dzięki temu obiekt odzyskał walory estetyczne i historyczne, a jednocześnie ponownie stał się silnym elementem tożsamości lokalnej oraz punktem orientacyjnym w przestrzeni miasta.
- **Ruiny Kościoła pw. Św. Trójcy w Bierutowie** wzniesionego w latach 1622-1631. Świątynia ta przez wieki pełniła funkcję ważnego miejsca kultu dla społeczności ewangelickiej. Otaczają ją pozostałości dawnej nekropolii, przez stulecia stanowiącej miejsce pochówku kolejnych pokoleń mieszkańców. Kluczowym wyzwaniem jest przeprowadzenie kompleksowej rewaloryzacji ruin oraz urządzenie terenu wokół – z poszanowaniem jego wartości historycznej, duchowej i krajobrazowej.
- **Zamek książęcy z bramą i wieżą zamkową** – do obecnych czasów przetrwało południowe skrzydło zamku, zostało ono zaadaptowane na mieszkania komunalne. Ważnymi obiektami znajdującymi się na terenie dawnego zamku są również brama

i wieża zamkowa. Brama zamkowa, pochodząca z ok. 1680 roku, wzniesiona w stylu barokowym, stanowiła historyczne przejście z miasta na wewnętrzny dziedziniec zamkowy. Obiekt ten został objęty pracami konserwatorskimi, które przyczyniły się do zachowania wysokich walorów zabytkowych obiektu i umożliwiły jego dalszą ekspozycję w przestrzeni publicznej jako istotnego elementu dziedzictwa architektonicznego Miasta. Z kolei wieża zamkowa pochodzi z czasów średniowiecza i zbudowana jest w stylu gotyckim. Wieża zamkowa razem z wieżą ratuszową stanowią ważne punkty orientacyjne centrum miasta, a także mają istotne znaczenie dla tworzenia tożsamości lokalnej – codziennie w południe, z wieży ratuszowej jest grany hejnał Bierutowa.

- **Pozostałości średniowiecznych murów obronnych Miasta Bierutów**, które stanowią istotny element materialnego dziedzictwa historycznego. Mury te, wzniesione w celu ochrony miasta, zachowały się fragmentarycznie, jednak nadal są czytelne w przestrzeni miejskiej. Pełnią one zarówno funkcję obiektu zabytkowego, jak i elementu tożsamości urbanistycznej Bierutowa. Ich dalsze zachowanie, ekspozycja oraz ewentualna rewaloryzacja mogą przyczynić się do wzmocnienia funkcji turystycznej centrum Miasta m.in. poprzez wykorzystanie ich jako elementów tras spacerowych, edukacyjnych i wypoczynkowych.

Oprócz wymienionych obiektów, na terenie całej Gminy zidentyfikowano liczne zasoby dziedzictwa kulturowego o istotnym znaczeniu dla lokalnej tożsamości oraz potencjałe turystyczno-edukacyjnym. Należą do nich zarówno zabytki nieruchome, jak i zespoły przestrzenne o utrwalonym znaczeniu historycznym i kulturowym. Wśród kluczowych obiektów znajdują się:

- **Kościół pw. św. Katarzyny oraz kościół pw. św. Józefa** – zabytkowe świątynie katolickie w Bierutowie, reprezentujące różne style architektoniczne, istotne dla kształtowania duchowości i tożsamości mieszkańców;
- **Rotunda późnoromańska w Stroni** – jeden z nielicznych na Dolnym Śląsku przykładów tego typu architektury sakralnej, posiadający unikalne walory historyczne i naukowe;
- **Dawna synagoga w Bierutowie** – obecnie pełniąca funkcję świetlicy Zespołu Szkół Ponadpodstawowych, jest materialnym świadectwem obecności społeczności żydowskiej w dziejach Miasta;
- **Zespoły pałacowo-folwarczne w Gorzesławiu, Jemielnej, Posadowicach i Stroni** – pełniące niegdyś funkcje rezydencjonalno-gospodarcze, stanowiące cenny element krajobrazu kulturowego wsi;
- **Zespół dworski w Zbytowej, Krzyż Pokutny w Kijowicach** – obiekty o znaczeniu lokalnym, wzmacniające wartość krajobrazu kulturowego Gminy.

Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego na terenie Miasta i Gminy Bierutów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 13. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego na terenie Miasta i Gminy Bierutów

Miejscowość	Zabytek
Bierutów	<ul style="list-style-type: none"> • miasto (ośrodek historyczny), nr rej.: A/1854/389 z 25.11.1956 • kościół pom., pw. św. Katarzyny, 1 poł. XIV, XVI, XX, nr rej.: A/1329/978 z 15.06.1963 • kościół cmentarny, ewangelicki pw. Świętej Trójcy, ob. ruina, 1622-1631, nr rej.: A/1330/980 z 15.06.1963 • zespół zamkowy, XIV, XVII, XIX: <ul style="list-style-type: none"> - zamek, ob. dom, ul. Zamkowa 3b, nr rej.: A/3331/976 z 15.06.1963 - wieża, nr rej.: A/3330/1172 z 2.11.1964 - brama wjazdowa, 1680, nr rej.: B/2692 z 6.06.2019 • mury obronne, 1 poł. XIV-XV, nr rej.: A/3329/977 z 15.06.1963 • wieża ratuszowa, 1 poł. XV, 2 poł. XVII, nr rej.: A/3332/979 z 15.06.1963 • willa, ob. bank, ul. Mickiewicza 25 a, 1906, nr rej.: A/3323/617/W z 7.11.1989
Gorzewo	<ul style="list-style-type: none"> • kościół fil. pw. Matki Boskiej Szkaplerznej, XIV, k. XIX, nr rej.: A/1331/1575 z 19.03.1966 • park, poł. XIX, nr rej.: A/3315/518/W z 31.01.1984
Jemielna	<ul style="list-style-type: none"> • kościół fil. pw. MB Różańcowej, 1651-1705, nr rej.: A/1332/1576 z 19.03.1966
Kijowice	<ul style="list-style-type: none"> • zespół cmentarza żydowskiego: <ul style="list-style-type: none"> - cmentarz, 1865, nr rej.: A/3322/636/W z 12.01.1990 - dom przedpogrzebowy, ob. dom mieszkalny, 1865, l.40. XX, nr rej.: A/6219 z 11.04.2022 - dom stróża, ob. budynek gospodarczy, 1865, nr rej.: jw. • krzyż pokutny, przy drodze Kijowice – Zawidowa, kam., 1357, nr rej.: B/123/569 z 7.05.1990 • park wiejski, przy gospodzie, k. XIX, nr rej.: A/3319/519/W z 27.12.1984
Posadowice	<ul style="list-style-type: none"> • kościół fil. pw. Bożego Ciała, mur.-szach.-drewn., XVI, 2 poł XVII, pocz. XX, nr rej.: A/1333/1578 z 19.03.1966 • pałac, ob. dom nr 47, 2 poł XVI, XVIII, pocz. XX, nr rej.: A/3326/1579 z 19.03.1966 • spichrz, pocz. XIX, nr rej.: A/3327/1580 z 19.03.1966
Solniki Małe	<ul style="list-style-type: none"> • kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Wniebowzięcia NMP, 1826-27, nr rej.: A/984 z 10.11.2006
Solniki Wielkie	<ul style="list-style-type: none"> • kościół par. pw. św. Michała Archanioła, XV, 1888, nr rej.: A/1334/1582 z 19.03.1966

Stronia	<ul style="list-style-type: none"> • kościół fil. pw. Narodzenia NMP, poł XIII, 1689, 1731, nr rej.: A/1335/405 z 24.11.1956 • zespół pałacowy, nr rej.: A/3321/693/W/1-2 z 17.05.1994: <ul style="list-style-type: none"> - pałac, 1840,1895, nr rej.: jw. - spichrz, 1847, 1935, nr rej.:jw. - park, poł. XIX, nr rej.: A/3318/524/W z 31.01.1984
Wabienice	<ul style="list-style-type: none"> • kościół par. pw. Nawiedzenia NMP, XIII, z poł. XV, 1710, nr rej.: A/1336/1584 z 19.03.1966 • park i ogród, XIX, nr rej.: A/3325/189 z 31.05.1950 i 242 z 5.09.1950

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Miasto i Gmina Bierutów dysponuje również potencjałem turystycznym, szczególnie w zakresie turystyki krajoznawczej, kulturowej i aktywnej. Na jej terenie funkcjonują **szlaki turystyczne** (rowerowe, piesze, kajakowe), które łączą walory przyrodnicze z dziedzictwem kulturowym, dając szerokie możliwości rozwoju zrównoważonej turystyki. Szczegółowy przebieg tych szlaków przedstawia poniższa tabela.

Tab. 14. Szlaki turystyczne na terenie Miasta i Gminy Bierutów

Rodzaj	Długość (km)	Przebieg
Rowerowy	50	Trasa Doliny Widawy (Bierutów, Kijowice, Zawidowice, Zbytowa, Paczków, Kruszowice), Trasa folwarków (Gorzesław, Stronia, Wabienice)
Pieszy	30	szlak żółty (Bierutów, Kijowice, Zawidowice) i szlak czerwony (Stronia, Gorzesław, Bierutów)
Wodny	10	Widawa – szlak kajakowy z Bierutowa do Wrocławia

Źródło: Urząd Miejski w Bierutowie.

Szlaki piesze i rowerowe umożliwiają przede wszystkim poznawanie walorów przyrodniczych doliny rzeki Widawy oraz lokalnych zasobów kulturowych, w tym miejscowości z historycznymi zespołami pałacowo-folwarcznymi, a szlak kajakowy przebiegający rzeką Widawą z Bierutowa do Wrocławia, stanowi potencjał rozwoju turystyki kajakowej i aktywnego wypoczynku.

CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. Walory przyrodnicze

Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu

Obszar Miasta i Gminy Bierutów znajduje się w prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego, podprowincji Niziny Sasko-Łużyckiej. Pod względem fizjograficznym Miasto i Gmina leży w mezoregionie Równina Oleśnicka, mikroregionu Równina Oleśnicko-Bierutowska. Pod względem geomorfologicznym powierzchnię Gminy tworzy wysoczyzna morenowa. Wznosi się ona na wysokości 130-200 m n.p.m., jest na ogół lekko falista, nachylona z północy ku południowi, ku dolinie Widawy, dalej w kierunku doliny Odry, a spadki nie przekraczają około 1-2%. Najniższy położony jest punkt w południowo-zachodniej części Gminy w obrębie doliny rzeki Widawy (129m n.p.m.), najwyższy w części północnej – 203,7m n.p.m. (wzniesienie na północ od wsi Jemielna).

Powierzchnia terenu porożciniana jest licznymi ciekami naturalnymi i sztucznymi (rowami melioracyjnymi), spływającymi w kierunku rzeki Widawy, która stanowi oś hydrograficzną Miasta i Gminy. W południowej części Gminy biegnie ze wschodu na zachód rozległa dolina rzeki Widawy. Jej szerokość miejscami przekracza 3 km. Dolina jest dość płaska i asymetryczna, a krawędź doliny słabo zaznaczona.

Wody powierzchniowe i podziemne

Miasto i Gmina Bierutów położona jest w obszarze dorzecza Odry, regionie wodnym Środkowej Odry. Podstawowymi jednostkami umożliwiającymi gospodarowanie wodami powierzchniowymi są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Miasto i Gmina Bierutów położona jest w obrębie 9 JCWP rzecznych: Smortawa od źródła do Pijawki, Osuch, Kraszowska Struga, Młynówka, Widawa od zb. Michalice do Oleśnicy, Graniczna, Smolna, Jagodnik, Świerzna.

W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę poszczególnych JCWP rzecznych, zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Bierutów.

Tab. 15. Podstawowa charakterystyka JCWP rzecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Bierutów

Nazwa	Kod	Typ JCWP	Stan ogólny
Smortawa od źródła do Pijawki	RW600010133239	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód
Osuch	RW600010136189	potok lub strumień nizinny piaszczysty	brak danych
Kraszowska Struga	RW60001013634	potok lub strumień nizinny piaszczysty	brak danych
Młynówka	RW6000101363529	potok lub strumień nizinny piaszczysty	brak danych
Widawa od zb. Michalice do Oleśnicy	RW60001113659	rzeka nizinna	zły stan wód
Graniczna	RW60001513649	potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	zły stan wód

Smolna	RW600010136367	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód
Jagodnik	RW600010136169	potok lub strumień nizinny piaszczysty	brak danych
Świerzna	RW600010136389	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych, odpowiednikiem podziału wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Miasto i Gmina Bierutów położona jest w obrębie 2 JCWPd o numerach: 96 i 109. W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę JCWPd zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Bierutów.

Tab. 16. Podstawowa charakterystyka JCWPd występujących na terenie Miasta i Gminy Bierutów

Numer JCWPd	Kod	Powierzchnia [km ²]	Stan ogólny
96	GW600096	1 741,38	dobry
109	GW6000109	4 262,51	dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Przeptywające przez teren Miasta i Gminy Bierutów rzeki w okresie zwiększonego przepływu wód mogą spowodować zagrożenia powodziowe. W związku z tym, na jej terenie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo 1% i 10%) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% wyznaczone dla rzeki Widawy. Wprawdzie w większości obszar szczególnego zagrożenia powodzią obejmuje tereny o niskim stopniu zainwestowania, tj. tereny zieleni, rolnicze, ale również częściowo tereny zabudowane, zwłaszcza w miejscowości Zbytowa, jednak łączna powierzchnia obszaru szczególnego zagrożenia powodziowego w granicach Gminy wynosi prawie 6 km², co można uznać za dość znaczną wartość w stosunku do powierzchni całej Gminy (ok. 150 km²).

Warunki klimatyczne¹

Według regionalizacji klimatologicznej W. Okołowicza Miasto i Gmina Bierutów położona jest w zasięgu regionu śląsko-wielkopolskiego, znajdującego się pod dominującym wpływem mas powietrza oceanicznego. Region ten należy do najcieplejszych regionów klimatycznych kraju, o średniej rocznej temperaturze około 8,5°C. Średnia wieloletnia temperatura stycznia wynosi około -1,5°C. Temperatura miesiąca najcieplejszego – lipca wynosi około 18°C. Średnie temperatury maksymalne wynoszą: 13°C dla roku, 24°C dla lipca i 1,5°C dla stycznia, a średnie temperatury minimalne wynoszą odpowiednio: 3,5°C, 13°C i -4,5°C. Roczna suma opadów wynosi około 550 mm.

¹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2029 roku

Warunki anemometryczne kształtują dominujące tu wiatry zachodnie (około 20% obserwacji). Zbliżony jest też udział kierunku drugorzędnego, tj. południowo-zachodniego. Średnie prędkości wiatru wynoszą 3,0-3,5 m/s. Cisze obejmują 5-10% obserwacji w roku. Wysoki (na tle całego Dolnego Śląska) jest udział wiatrów o tzw. energetycznych prędkościach (a więc potencjalnie użyteczne – 4 do 15 m/s), które osiągają prawie 50% rocznych obserwacji. Występują silne fluktuacje warunków (parametrów) klimatycznych z roku na rok, nie wykazując przy tym wyraźnej regularności. Zwłaszcza duże odchylenia od średnich wieloletnich wykazują temperatury miesięcy zimowych oraz sumy opadów. Pewne zróżnicowanie topoklimatyczne występuje w obrębie doliny rzeki Widawy z uwagi na zwiększoną wilgotność powietrza i zwiększoną częstotliwość zalegania mgieł.

Jakość powietrza

Jakość powietrza ma kluczowe znaczenie dla zdrowia ludzi, ekosystemów oraz ogólnego stanu środowiska. Niestety, w wyniku działalności człowieka do atmosfery trafiają różnorodne zanieczyszczenia, które negatywnie wpływają na jakość powietrza. W związku z tym monitorowanie jakości powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz jego ochrony jest istotnym elementem polityki ekologicznej na poziomie lokalnym, krajowym i globalnym.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi badania jakości powietrza na obszarze całej Polski. Regionalny Wydział Monitoringu we Wrocławiu co roku publikuje raport dotyczący rocznej oceny jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego. W ramach badania region podzielony został na strefy w oparciu o następujące kryteria:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Na terenie województwa dolnośląskiego wydzielono 4 strefy:

- aglomerację wrocławską (PLo201),
- miasto Legnica (PLo202),
- miasto Wałbrzych (PLo203),
- strefę dolnośląską (PLo204).

Zgodnie ze wskazanym podziałem, Miasto i Gmina Bierutów zaklasyfikowana została do strefy dolnośląskiej. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykonał ocenę jakości powietrza za rok 2024 i na jej podstawie dokonał klasyfikacji stref zarówno pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia została wykonana dla 12 zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki (SO₂),
- dwutlenku azotu (NO₂),
- tlenku węgla (CO),
- ozonu (O₃),
- benzenu (C₆H₆),
- pyłu zawieszonego PM₁₀,
- pyłu zawieszonego PM_{2,5},
- benzo(a)pirenu,
- arsenu,
- kadmu,
- niklu,
- ołowiu.

Z kolei ocena pod kątem ochrony roślin została wykonana odrębnie dla 3 zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki (SO₂),
- tlenków azotu (NO_x),
- ozonu (O₃).

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska we Wrocławiu „Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2024”, w strefie dolnośląskiej stwierdzono przekroczenia poziomów docelowych ozonu, arsenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, a także przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀. W ocenie jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w odniesieniu do poziomu dopuszczalnego I fazy, strefa została zakwalifikowana do klasy A. Natomiast dla poziomu celu długoterminowego w zakresie stężenia ozonu, strefa otrzymała klasę D₂.

Tab. 17. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stanowiących w celu ochrony zdrowia – dane za rok 2024

Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
PLo204	A	A	A	A	C	C	A	C	A	A	C	A ₁

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w powietrza w województwie dolnośląskim. Raport za rok 2024.

Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy dolnośląskiej. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego ozonu. W dodatkowej klasyfikacji, w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu, strefie przypisano klasę D₂.

Tab. 18. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stanowiących w celu ochrony roślin – dane za rok 2024

Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹
PLo204	A	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w powietrza w województwie dolnośląskim. Raport za rok 2024.

Na terenie Miasta i Gminy Bierutów niska jakość powietrza wynika głównie ze zjawiska tzw. niskiej emisji, spowodowanej wykorzystywaniem w indywidualnych instalacjach grzewczych wysokoemisyjnych, nieekologicznych paliw. Zjawisko to jest szczególnie nasilone w okresie chłodnym, kiedy mieszkańcy korzystają z nieefektywnych piecy węglowych do ogrzewania budynków.

Na terenie Miasta i Gminy nie znajduje się żadna stacja pomiarowa wchodząca w skład systemu monitoringu jakości powietrza w województwie dolnośląskim prowadzonym przez GIOŚ. Nie ma również żadnej lokalnej stacji monitoringu jakości powietrza. Niemniej jednak, od 2019 roku w Urzędzie Miejskim w Bierutowie prowadzony jest Punkt konsultacyjno-informacyjny Programu Czyste Powietrze, tj. programu wsparcia finansowego oferujący dotację na wymianę źródła ciepła (starych kotłów tzw. „kopciuchów”) oraz prace związane z termomodernizacją budynku dla właścicieli i współwłaścicieli budynków jednorodzinnych. Punkt udziela informacji na temat Programu, świadczona jest pomoc w uzupełnianiu wniosku o dofinansowanie w formie dotacji, składane są kompletne wnioski mieszkańców w WFOŚiGW we Wrocławiu, a następnie świadczona jest pomoc w skompletowaniu i złożeniu wniosku o płatność. Według informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w 2024 r. 66 mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów złożyło wnioski o dofinansowanie z Programu Czyste Powietrze, w tym 38 złożono za pośrednictwem Urzędu Miejskiego w Bierutowie. Wyłaconą kwota dofinansowań w 2024 r. wyniosła prawie 667 tys. zł.

Złoża kopalin

Powierzchnia Miasta i Gminy Bierutów przykryta jest utworami czwartorzędowymi różnej genezy. Są to utwory plejstoceny, związane głównie ze zlodowaczeniem środkowopolskim: utwory glacialne i fluwioglacialne, utwory eoliczne (o niewielkim zasięgu) oraz utwory rzeczne związane ze zlodowaczeniem północno-polskim i współczesne (holoceńskie). Miąższość czwartorzędu zmienia się od 10 m do 50 m, najczęściej jednak nie przekracza 30m. Największe rozprzestrzenienie ma glina zwałowa, miejscami przykryta utworami młodszymi. Gлина zwałowa przykrywa niemal całą wschodnią część powierzchni Gminy, a na pozostałym obszarze odsłania się miejscami spod przykrywających ją utworów wodnolodowcowych związanych ze stadią Warty i ze stadią maksymalnym. W południowej części Gminy, pomiędzy Zbytową a Paczkowem, zachował się rozległy płat mułków, mułków ilastych i piasków zastoiskowych z zaznaczającą się laminacją. Mniejsze płaty tych utworów występują w środkowej części Gminy, na południowy wschód i północny wschód od wsi Solniki Wielkie. Utwory te powstały w płytkich zbiornikach, które wytworzyły się w strefie odpływu wód roztopowych ku dolinie Odry. W obrębie piasków wodnolodowcowych, pomiędzy Bierutowem a Solnikami Wielkimi występują niewielkie płaty piasków eolicznych, związanych najprawdopodobniej ze zlodowaczeniem północno-polskim. W obrębie dolin

rzecznych miejscami zachowały się fragmenty teras nadzalewowych związanych ze złodowaceniem północno-polskim. Terasy te zbudowane są z piasków i żwirów rzecznych niewielkiej miąższości².

Zgodnie z informacjami Państwowego Instytutu Geologicznego PIG-PIB, na terenie Miasta i Gminy Bierutów udokumentowano **5 złóż surowców naturalnych** (piasków i żwirów). Są to: złożo „Sątok” oraz złoża „Stronia I”, „Stronia II”, „Stronia III”, „Stronia IV”. Podstawowa charakterystyka złóż zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Bierutów została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tab. 19. Złoża kopalin na terenie Miasta i Gminy Bierutów według stanu na 31.12.2024 r.

Nazwa	ID	Kopalina	Stan zagospodarowania złoża	Powierzchnia udokumentowanego złoża	Koncesja/ użytkownicy złoża
Sątok	KN 7268	piaski i żwiry	złożo zagospodarowane	24,6183 ha	Przedsiębiorstwo Eksploatacyjno-Usługowe "Brzezinki I" Jan Piórko (do 28.07.2048)
Stronia I	KN 4120	piaski i żwiry	złożo skreślone z bilansu zasobów	7 000 m ²	-
Stronia II	KN 4106	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana	4,4300 ha	-
Stronia III	KN 12398	piaski i żwiry	złożo eksploatowane okresowo	9 170 m ²	Transport Ciężarowy Mariusz Grzyb
Stronia IV	KN 20916	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo	5,5000 ha	Transport Ciężarowy Mariusz Grzyb

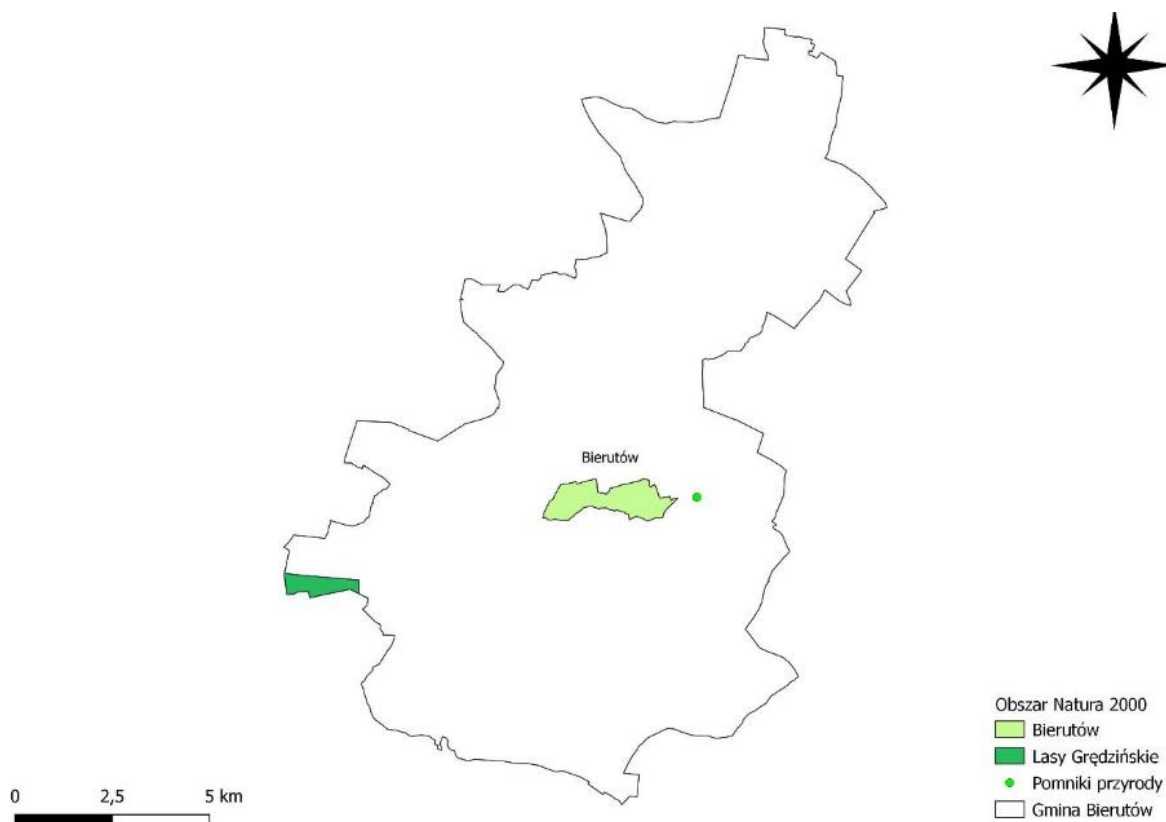
Źródło: <https://midas-app.pgi.gov.pl> (dostęp: 01.10.2025).

Ochrona przyrody

Ochrona przyrody na terenie Miasta i Gminy Bierutów realizowana jest na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Zgodnie z przytoczoną ustawą za ochronę przyrody uznaje się zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składów, co odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody.

Na terenie Miasta i Gminy Bierutów znajdują się 2 specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000: Bierutów (PLHo20065) i Lasy Grzędzińskie (PLHo20081) oraz jeden pomnik przyrody utworzony 13.04.1981 roku składający się z grupy 3 drzew (dęby szypułkowe). Pomnik zlokalizowany jest przy ul. Plac kościelny, w obrębie kościoła św. Katarzyny i ZSP w Bierutowie.

² Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2029 roku

Ryc. 5. Formy ochrony przyrody na terenie Miasta i Gminy Bierutów

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2029 roku.

Obszar Natura 2000 Bierutów został utworzony w 2009 roku i zajmuje powierzchnię 225,95 ha. Obejmuje on kompleks podmokłych łąk i pastwisk w dolinie rzeki Widawy, poniżej Bierutowa (okolice wsi Kijowice, Kruszowice i Paczków). Tereny otwarte to w dużej mierze cenne siedliska antropogeniczne w postaci bardzo wilgotnych przez cały rok łąk ze związku *Calthion* i łąk świeżych. Siedliska te są miejscem występowania rzadkich owadów. Sama rzeka Widawa oraz wpadające do niej kanały i ciekły są siedliskiem szeregu gatunków zwierząt związanych z wodą. Dolina Widawy łączy obszar Natura 2000 Bierutów z położonym ok. 7 km na zachód obszarem Natura 2000 Lasy Grędzińskie. Obszar ma również kluczowe znaczenie dla przetrwania motyla – czerwończyka fioletka na Dolnym Śląsku (prawdopodobnie ostatnie, potwierdzone po 1995, stanowisko tego gatunku w regionie liczące około 50–100 osobników). Stanowisko to może stanowić łącznik pomiędzy rejonem występowania tego gatunku w województwie opolskim (Namysłów), a dawno niepotwierdzanymi stanowiskami koło Oleśnicy. Obszar chroni też łąki wilgotne z rdestem wężownikiem. Roślina ta jest kluczowa dla przetrwania czerwończyka fioletka. Ponadto na terenie obszaru występują następujący przedstawiciele fauny: czerwończyk nieparek, bóbr europejski, wydra i ryby: piskorz, różanka pospolita i koza pospolita.

Obszar Natura 2000 Lasy Grędzińskie został utworzony w 2011 roku i zajmuje powierzchnię 3 087,53 ha. Niewielka część obszaru znajduje się przy południowo-zachodniej granicy Gminy. Najistotniejszym walorem przyrodniczym tego terenu jest rozległy obszar lasów z licznymi

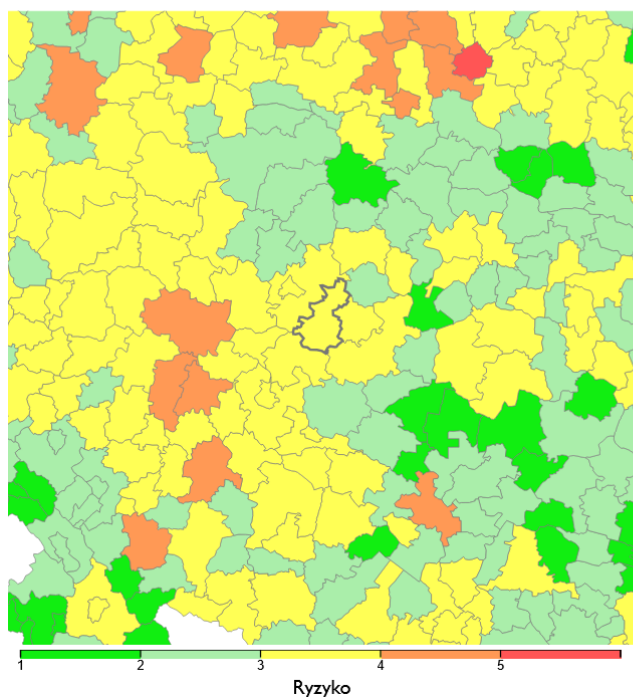
przestojami oraz z wydzieleniami ze starodrzewiem. Stwierdzono tu występowanie 6 siedlisk przyrodniczych Natura 2000. Wśród nich zdecydowanie dominują łągi dębowe-wiązowo-jesionowe, które są wykształcone w wielu postaciach lokalnosiedliskowych. Kolejnym bardzo istotnym siedliskiem są lasy łąkowe i nadrzeczne, reprezentujące priorytetowy typ siedliska. Obszar ten stanowi ważną ostoję bogatych w gatunki łąk trzęślicowych oraz nizinnych i podgórskich łąk świeżych użytkowanych ekstensywnie świeżych. Występują tu również liczne gatunki chronione jak: goryczka wąskolistna, nasięśrzał pospolity, podkolan biały, wawrzynek wilczełyko i inne. Tereny położone w dolinie Widawy obfitują także w liczne mokradła z roślinnością szuwarową stanowiące cenne siedliska płazów i bezkręgowców z zał. II Dyrektywy. Na uwagę zasługują: szczególnie liczna populacja trzepli zielonej oraz jedno z 4 znanych obecnie z Dolnego śląska stanowisk przelatki aurinii. Występują tu ponadto 3 gatunki modraszkatowych, pachnica dębowa i kozioróg dębosz.

Ponadto w granicach Gminy przebiega międzynarodowy **korytarz ekologiczny Wzgórza Trzebnickie - Bory Stobrowskie (KPdC-12C)**. Korytarze ekologiczne choć nie są formami ochrony przyrody, to pełnią one ważną funkcję jako obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Nie można więc mówić o skutecznych działaniach chroniących środowisko, w szczególności w odniesieniu do zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, w całkowitym oderwaniu od funkcji, jakie pełni korytarz. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku, a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność

2.2. Zmiany klimatu i odnawialne źródła energii

Analizując klimat lokalny należy brać również pod uwagę zmiany klimatyczne, które silnie wpływają na komfort życia mieszkańców, w szczególności miast i terenów zurbanizowanych. Wdrażanie działań zwiększających odporność tych terenów na zmiany klimatu znajduje oparcie w szeroko pojętym interesie publicznym zawierającym się w dążeniu do zapewnienia jak najkorzystniejszych warunków bytowania człowieka. Poniższe zestawienie przedstawia analizę ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Mieści i Gminie Bierutów w kolejnych dziesięcioleciach. Wynika z niego, że ryzyko zagrożenia jest średnie, a niedobór zasobów wodnych może dotyczyć około 70% powierzchni Gminy. Wpływ na to będzie miało stopniowe podnoszenie się temperatury powietrza, a także zwiększanie się ryzyka zagrożenia suszą.

Gospodarka wodna - zagrożenia niedoborem zasobów - RCP 4.5 - 2021-2030

BIERUTÓW (POW. OLEŚNICKI, WOJ. DOLNOŚLĄSKIE)

Informacje szczegółowe o obszarze

Ekspozycja: 0,313

Podatność: I

Zagrożenie:

- 2021-2030: 0,638
- 2031-2040: 0,688
- 2041-2050: 0,688
- 2051-2060: 0,688
- 2061-2070: 0,688
- 2071-2080: 0,688
- 2081-2090: 0,575
- 2091-2100: 0,688

Ryzyko:

- 2021-2030: 3
- 2031-2040: 3
- 2041-2050: 3
- 2051-2060: 3
- 2061-2070: 3
- 2071-2080: 3
- 2081-2090: 2
- 2091-2100: 3

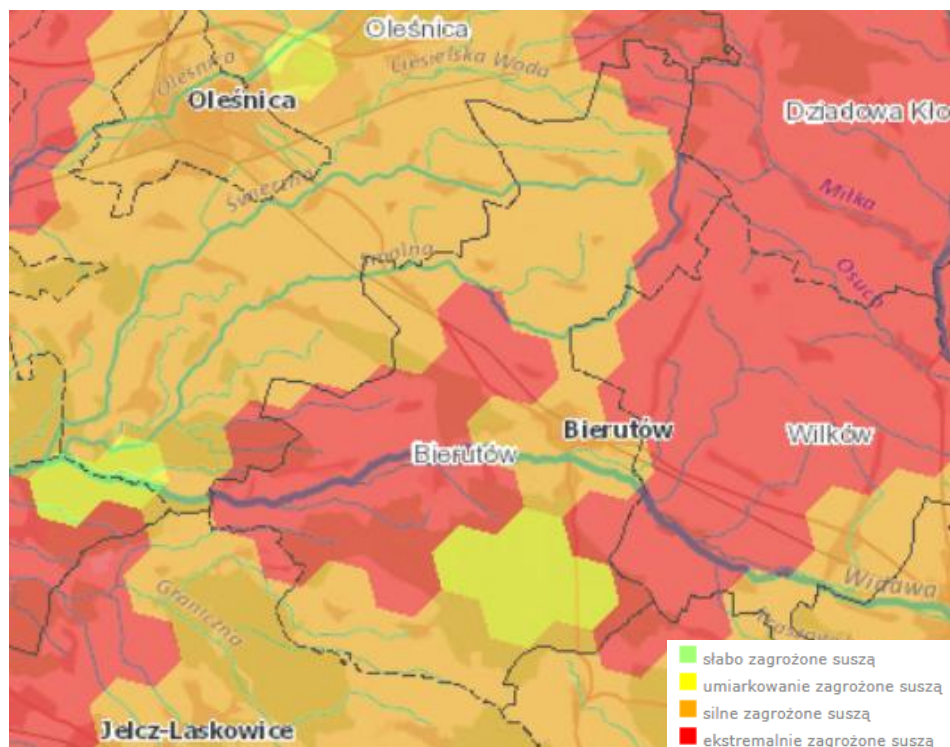
Ryc. 6. Analiza ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Mieście i Gminie Bierutów

Źródło: <https://ryzyko.ios.gov.pl/> (dostęp: 30.09.2025).

Na podstawie analizy map **zagrożeń suszą**, opracowanych na potrzeby Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy można wnioskować, że Miasto i Gmina Bierutów położona jest na terenach zagrożonych wystąpieniem suszy, której klasy zagrożeń są lokalnie zróżnicowane:

- susza atmosferyczna – cały obszar ekstremalnie zagrożony,
- susza rolnicza – większość obszaru ekstremalnie zagrożona, a lokalnie słabo zagrożona,
- susza hydrologiczna – większość obszaru umiarkowanie zagrożona, a lokalnie słabo zagrożona,
- susza hydrogeologiczna – większość obszaru silnie zagrożona, a lokalnie umiarkowanie.

W łącznym zestawieniu większość obszaru Miasta i Gminy Bierutów jest silnie lub ekstremalnie zagrożona występowaniem suszy, a w części – umiarkowanie zagrożona.

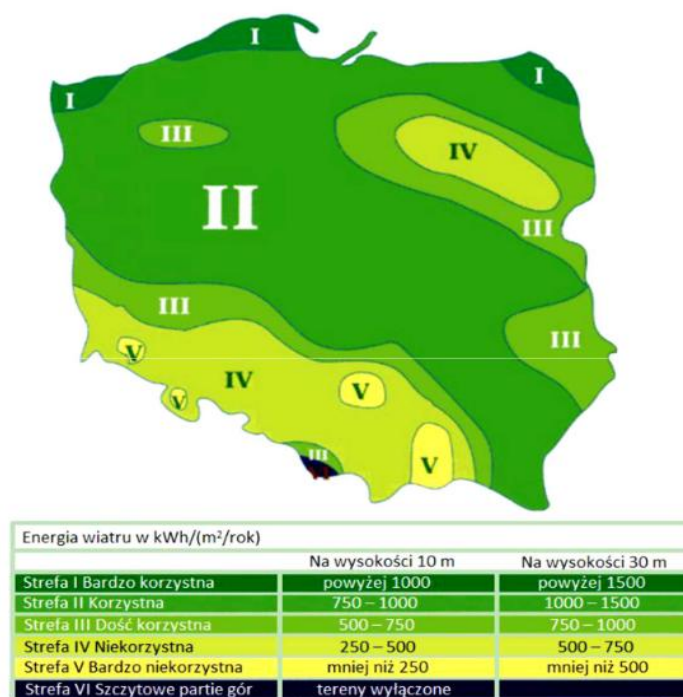
Ryc. 7. Zagrożenie występowaniem suszy w Mieście i Gminie Bierutów

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/ (dostęp: 30.09.2025).

Na przestrzeni ostatnich lat temat zrównoważonego rozwoju oraz transformacji energetycznej stał się nieodłącznym elementem debaty publicznej. W związku z tym, coraz większy nacisk kładziony jest na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki, czego efektem jest stopniowe zwiększanie nakładów inwestycyjnych na rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Ze względu na specyficzne uwarunkowania geograficzne Polski, najszybciej rozwijającymi się gałęziami OZE są technologie wykorzystujące potencjał wiatrowy, słoneczny oraz geotermalny.

Energia wiatrowa jest zasobem w pełni odnawialnym, niewyczerpalnym. Ocenia się, że pod względem występowania odpowiedniej siły wiatru na 2/3 terytorium Polski występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Produkcja energii z wiatru jest opłacalna przy jego średniej rocznej prędkości na wysokości 30 m nad ziemią minimum 4 m/s.

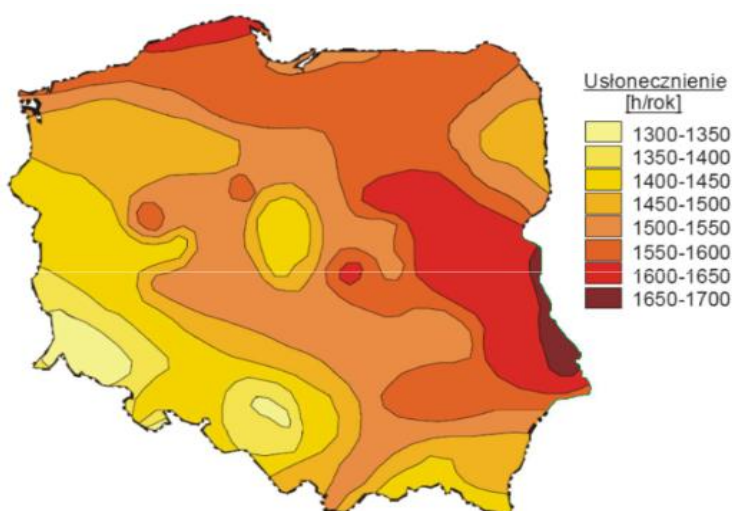
Poniższa rycina przedstawia rozkład **energii wiatrowej** w Polsce na wysokości 10 i 30 metrów w podziale na 6 stref. Miasto i Gmina Bierutów zlokalizowana jest na obszarze Strefy III, która charakteryzuje się dość korzystnymi warunkami wietrznymi, szczególnie w północnej części Gminy – potencjał energetyczny obszaru mieści się w zakresie 500-750 kWh/(m²/rok) na wysokości 10 metrów, a na wysokości 30 metrów 750-1000 kWh/(m²/rok). Oznacza to, że Miasto i Gmina Bierutów posiada potencjał do rozwoju i zlokalizowana na jej terenie siłowni wiatrowych.

Ryc. 8. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 metrów

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Poniższa mapa przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju **energetyki słonecznej** w poszczególnych regionach kraju. Miasto i Gmina Bierutów położona jest na obszarze, dla którego średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1450-1500 h/rok. Są to dobre warunki, które umożliwiają rozwój energetyki słonecznej na terenie Miasta i Gminy. W Gminie zlokalizowane są elektrownie fotowoltaiczne o łącznej mocy instalacji 2 000 kW.

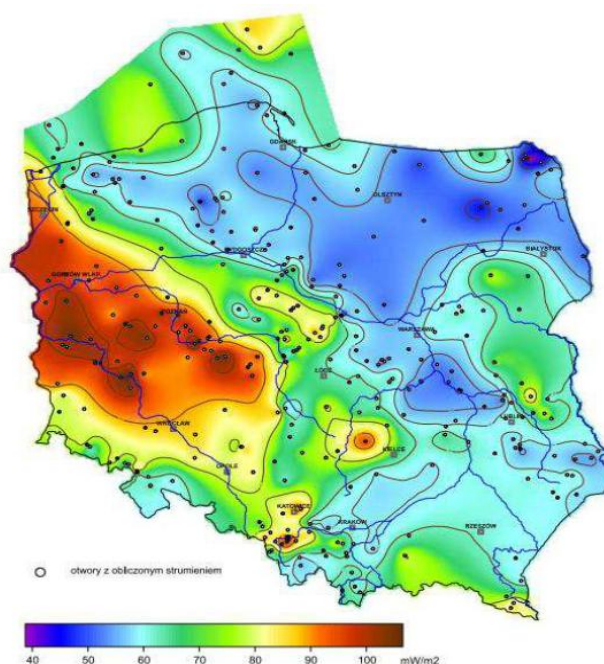
Ryc. 9. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Energię geotermalną rozumieć należy jako energię ciepłą wnętrza Ziemi. Energię tą dzieli się w zależności od głębokości, z której jest eksploatowana na dwa typy:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 100 m za pomocą pomp ciepła),
- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Mapa warunków geotermalnych w Polsce wskazuje, że Miasto i Gmina Bierutów położona jest na obszarze, który charakteryzuje się korzystnym potencjałem do budowy instalacji geotermalnych.

Ryc. 10. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski
Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009).

Przeprowadzona analiza pozwala zakładać, że Miasto i Gmina Bierutów odznacza się korzystnymi uwarunkowaniami do rozwoju OZE. Należy również zaznaczyć, że zgodnie z uchwałą nr XXIX/263/12 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 27 grudnia 2012 r., w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Bierutów, zostały wyznaczone tereny do rozwoju elektroenergetyki solarnej (oznaczone w planie jako P/U 3.02 i P/U 3.03).

2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska

Stan techniczny oraz poziom rozbudowania infrastruktury technicznej jest czynnikiem mogącym w sposób znaczący oddziaływać na środowisko naturalne oraz komfort życia mieszkańców jednostki. Zły stan infrastruktury technicznej skutkować może przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń, a co za tym idzie doprowadzić do jego degradacji. Jej niska

dostępność w połączeniu z niską świadomością ekologiczną motywować natomiast może część społeczności do utylizowania problematycznych nieczystości ciekłych i stałych z pominięciem obowiązujących regulacji prawnych, w sposób prowadzący do degradacji środowiska.

Urządzenia sieciowe i energia ciepła

Dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą, potencjał inwestycyjny danego terenu, a także na jakość środowiska. W Mieście i Gminie Bierutów podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków komunalnych jest **Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierutowie**. Miasto i Gmina korzysta z dwóch stacji uzdatniania wody (SUW) zlokalizowanych w Bierutowie (dla miejscowości: Bierutów, Karwiniec, Kruszowice, Kijowice, Paczków, Zbytowa, Zawidowice, Solniki Małe) oraz w Stroni (dla miejscowości: Stronia, Wabienice, Jemielnia, Gorzesław, Strzałkowa, Solniki Wielkie). Ponadto dla miejscowości Posadowice, Sątok i Radzieszyn woda dostarczana jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Jelcz-Laskowice. W 2025 roku SUW w Bierutowie przeszedł gruntowną modernizację zapewniającą poprawę wydajności i jakości wody pitnej.

Miasto i Gmina Bierutów posiada również 3 oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w:

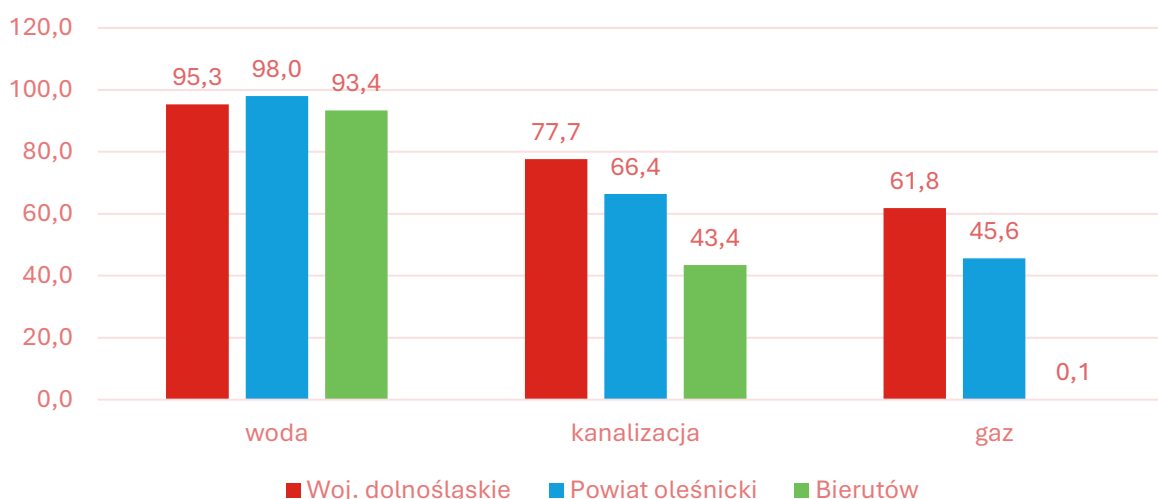
- Bierutowie (ul. Spacerowa 4, działka geodezyjna nr 6/2 AM-29 obręb Bierutów): Qśr.d.=2000 m³/d, poziom oczyszczania: mechaniczno-biologiczny;
- Stroni (działka geodezyjna nr 407/29 obręb Stronia): Qśr.d.=37 m³/d, poziom oczyszczania: mechaniczno-biologiczny;
- Gorzesławiu (działka geodezyjna nr 340/32 AM-2 obręb Gorzesław): Qśr.d.=16m³/d, poziom oczyszczania: mechaniczno-biologiczny.

Wszystkie oczyszczalnie ścieków są przepustowe i zapewniają prawidłową obsługę istniejącej liczby mieszkańców, a także dysponują odpowiednią rezerwą przepustowości, dzięki czemu będą w stanie sprostać rosnącym potrzebom związanym ze wzrostem liczby ludności w przyszłości.

Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku, udział mieszkańców posiadających dostęp do **sieci wodociągowej** w Mieście i Gminie Bierutów kształtował się na poziomie 93,4% i był nieco niższy zarówno w porównaniu do średniej wartości dla gmin powiatu oleśnickiego (98%), jak i średniej dla województwa dolnośląskiego (95,3%). Z kolei dostęp do **sieci kanalizacyjnej** posiadało zaledwie 43,4% mieszkańców, co powoduje znaczną różnicę w porównaniu do średniej dla gmin powiatu oleśnickiego (66,4%) oraz województwa dolnośląskiego (77,7%). Mieszkańcy nieposiadający dostępu do sieci kanalizacyjnej do odprowadzania nieczystości ciekłych wykorzystują zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Należy zaznaczyć, że Miasto i Gmina Bierutów wspiera mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków. W dniu 30 czerwca 2011 r. uchwałą Rady Miejskiej

w Bierutowie zostały przyjęte zasady udzielania dotacji celowych z budżetu Gminy na dofinansowanie instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków dla budynków mieszkalnych na terenie Miasta i Gminy Bierutów. Dotacja jest udzielana z wpływów do budżetu Miasta i Gminy z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska. W 2023 r. dofinansowano 9 zadań na kwotę ponad 22 tys. zł, a w 2024 r. – 5 zadań na kwotę 14 tys. zł.

Należy jednak zwrócić uwagę na problemy obserwowane w skali kraju w przypadku prowadzenia indywidualnej gospodarki ściekami komunalnymi. Największym problemem jest nielegalne opróżnianie szamb, prowadzące do lokalnych kontaminacji środowiska przyrodniczego, a mogącego potencjalnie oddziaływać również na czystość wód podziemnych i powierzchniowych. Należy pamiętać, iż środowisko przyrodnicze stanowi system powiązanych wzajemnymi relacjami komponentów, które pozostają nierozłączne – to zaś determinuje wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych komponentów, również w zakresie zanieczyszczeń. Co ważne, Miasto i Gmina Bierutów prowadzi inwentaryzację szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków lub działania kontrolne w zakresie wywozu nieczystości płynnych. Ostatnia kontrola miała miejsce w 2024 roku.

Ryc. 11. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Mieście i Gminie Bierutów w 2023 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Obecnie w Bierutowie paliwo gazowe dostarczane jest wyłącznie ze stacji LNG o przepustowości 300 m³/h, która zasila **sieć gazową** o długości 783 m. To infrastruktura, która stopniowo rozbudowuje się wraz z kolejnymi przyłączeniami i stanowi fundament pod przyszłą, konwencjonalną sieć gazu ziemnego. Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku udział posiadających dostęp do sieci kształtował się na poziomie 0,1%, jednakże wskazuje się, że sieć gazowa doprowadzona jest głównie do obiektów użyteczności publicznej w Mieście Bierutów (Szkoła Podstawowa im. I Dywizji Wojska Polskiego im. Tadeusza Kościuszki w Bierutowie wraz z Halą Widowiskowo-Sportową, Przedszkole Miejskie w Bierutowie, Dom

Dziecka w Bierutowie, Zespół Opiekuńczo-Wychowawczy w Bierutowie, Urząd Miejski w Bierutowie).

Struktura źródeł ciepła w Mieście i Gminie Bierutów wskazuje na znaczną przewagę paliw stałych i tradycyjnych sposobów ogrzewania, co generuje istotne obciążenia środowiskowe i wpływa na jakość powietrza. Zgodnie z danymi Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), w 2024 roku na jej terenie dominującym nośnikiem energii cieplnej pozostawał węgiel kamienny (41,5%). Znaczny udział w ogrzewaniu budynków miała również biomasa, głównie drewno kawałkowe (29%), a także energia elektryczna (23,4%). Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tab. 20. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Miasta i Gminy Bierutów w 2024 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział
węgiel kamienny	1 970	41,5%
gaz ziemny	51	1,1%
olej opałowy	82	1,7%
biomasa, w tym drewno	1 377	29,0%
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektrociepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	26	0,5%
energia elektryczna	1 110	23,4%
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	132	2,8%
energia geotermalna (pompy ciepła)	0	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Gospodarka odpadami

W Mieście i Gminie Bierutów podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i transport odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych jest **Gminna Spółka Komunalna Bierkom Sp. z o.o.**, a zagospodarowaniem odpadów w 2024 r. zajmowały się: FBSerwis Sp. z o.o., Grupa Kosz Sp. z o.o., Zakład Gospodarowania Odpadów Gać Sp. z o.o. Z kolei odpady komunalne z nieruchomości niezamieszkałych zgodnie z wpisem do rejestru działalności regulowanej w 2024 r. mogły odbierać: GSK Bierkom Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Mirosław Olejarczyk oraz FCC Polska Sp. z o.o.

Odpady zbierane są w sposób selektywny w podziale na 6 frakcji odbieranych u źródła tj. papier, szkło, tworzywa sztuczne i metale, bioodpady, popiół i odpady wielkogabarytowe. Odpady zbierane są w systemie pojemnikowym oraz workowym. Częstotliwość odbioru odpadów w 2024 roku wynosiła:

- odpady zmieszane – odbiór nie rzadziej niż raz na tydzień z zabudowy wielorodzinnej i nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie z zabudowy jednorodzinnej;
- papier – nie rzadziej niż jeden raz na dwa miesiące w zabudowie jednorodzinnej i nie rzadziej niż raz na miesiąc z zabudowy wielorodzinnej;

- szkło – nie rzadziej niż raz na kwartał z zabudowy jednorodzinnej i nie rzadziej niż raz na miesiąc z zabudowy wielorodzinnej;
- tworzywa sztuczne i metale – nie rzadziej niż raz w miesiącu;
- bioodpady – w okresie letnim od 1.04 do 31.10 co tydzień, w okresie zimowym raz w miesiącu;
- odpady wielkogabarytowe – 2 razy w roku;
- popiół – nie rzadziej niż raz w miesiącu w okresie od 1.09 do 30.04 oraz nie rzadziej niż raz na dwa miesiące w okresie od 1.05 do 31.08.

Pozostałe odpady komunalne przyjmowane są w punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) zlokalizowanym przy ul. Spacerowej w Bierutowie i prowadzonym przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Bierutowie. Równocześnie został utworzony nowy PSZOK, który będzie prowadzony przez spółkę GSK Bierkom Sp. z o.o. Rozwój tej infrastruktury pozwoli na poprawę jakości systemu gospodarki odpadami w Mieście i Gminie oraz zwiększenie dostępności usług dla mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia **stan gospodarki odpadami** w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2020-2024. W analizowanym okresie liczba mieszkańców objętych systemem gospodarki odpadami w badanym okresie nieznacznie spadła – z 7 921 osób w 2020 roku do 7 747 w roku 2024, co może być efektem zarówno zmniejszeniem się liczby mieszkańców, jak i zmian meldunkowych. Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych wahała się między 3,6 a 4,1 tys. Mg rocznie, przy czym na jednego mieszkańca przypadało średnio około 0,5 Mg odpadów rocznie, a wskaźnik ten utrzymywał się na stabilnym poziomie. W strukturze odpadów widoczna jest zmienność udziału frakcji segregowanej i zmieszanej – w 2021 roku zanotowano najwyższy poziom segregacji (62%), natomiast w 2022 roku nastąpił znaczący spadek do 48%. W ostatnich dwóch latach wskaźnik ten ponownie wzrósł, osiągając 52–53%. Należy jednak wskazać, że tylko w 2021 roku Miasto i Gmina Bierutów uzyskała wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Od 2023 roku zauważalna jest nieznaczna poprawa wskaźnika, jednak nadal pozostawał on na zdecydowanie niższym poziomie od tych wymaganych prawem.

Tab. 21. Stan gospodarki odpadami w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2020-2024

		2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		7 921	7 979	7 892	7 862	7 747
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		3 622,75	4 105,48	3 894,36	3 962,71	3 940,99
zmieszane		1 690,51	1 578,11	2 031,84	1 902,38	1 851,95
segregowane		1 972,24	2 527,37	1 862,52	2 060,33	2 089,04
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		54%	62%	48%	52%	53%
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (%)	gmina	34,62	30,92	17,44	20,62	23,11
	wymagany	>50	>20	>25	>35	>45

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

Pozostała działalność

Podstawowymi dokumentami w zakresie ochrony środowiska obowiązującymi na terenie Miasta i Gminy są: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022-2025 z perspektywą do 2029 roku oraz Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Bierutów.

Dzięki tym dokumentom możliwe jest systematyczne i skoordynowane prowadzenie działań w zakresie ochrony środowiska, poprawy jakości życia mieszkańców oraz podnoszenia ładu przestrzennego i estetyki Miasta i Gminy. Programy te stanowią podstawę do planowania i realizacji przedsięwzięć związanych m.in. z ograniczaniem negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko, usuwaniem szkodliwych materiałów, wspieraniem bioróżnorodności, a także ochroną zwierząt. Pełnią one funkcję strategicznych narzędzi, które umożliwiają gminie skuteczne wdrażanie działań proekologicznych oraz ubieganie się o zewnętrzne źródła finansowania na ich realizację.

Ochrona środowiska w Mieście i Gminie Bierutów realizowana jest nie tylko poprzez duże inwestycje infrastrukturalne, ale także dzięki różnorodnym działaniom wspierającym zrównoważony rozwój i poprawę jakości życia mieszkańców. Oprócz wspomnianych wcześniej **programów wsparcia dla mieszkańców** tj. programu Czyste Powietrze i programu przydomowych oczyszczalni ścieków obejmują one m.in. inicjatywy z zakresu edukacji ekologicznej, mające na celu podnoszenie świadomości mieszkańców w kwestii racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych, a także przedsięwzięcia związane z poprawą efektywności energetycznej. Ważnym elementem podejmowanych działań jest realizacja projektów związanych z mitygacją i adaptacją do zmian klimatu, w tym **przedsięwzięć termomodernizacyjnych** obejmujących zarówno budynki użyteczności publicznej, jak i obiekty o znaczeniu lokalnym. W najbliższym czasie termomodernizacji wymagają m.in. budynek Centrum Usług Wspólnych w Bierutowie oraz budynek Szkoły Podstawowej

i świetlicy w Wabienicach. Ich termomodernizacja pozwoli na obniżenie kosztów eksploatacyjnych, redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz poprawę komfortu użytkowników tych obiektów. Ponadto w Mieście i Gminie Bierutów od 2023 r. został uruchomiony Program Ciepłe Mieszkanie, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. W roku 2024 w ramach programu Ciepłe Mieszkanie wnioski złożyło 38 mieszkańców, zawarto 35 umów. Zrealizowano 21 przedsięwzięć obejmujących wymianę nieefektywnych źródeł ogrzewania na kwotę ponad 335 tys. zł.

Dodatkowo w celu ochrony środowiska, w ostatnich latach Burmistrz Bierutowa wydał **decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach** dotyczących m.in. budowy elektrowni fotowoltaicznych, zbierania odpadów oraz poszerzenia działalności w zakresie przetwarzania odpadów na terenie instalacji zlokalizowanej w miejscowości Bierutów, odkrywkowej eksploatacji i przeróbki kruszywa naturalnego z udokumentowanego złoża „Stronia IV” oraz budowy i rozbudowy hali produkcyjnej.

CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA

3.1. Gospodarka lokalna

Przedsiębiorczość

Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą gmin jest liczba podmiotów gospodarczych działających na ich obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w granicach danej jednostki samorządowej. W poniższej tabeli przedstawiono **liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych** w rejestrze REGON na obszarze gmin powiatu oleśnickiego w latach 2020-2024. W 2024 roku najwyższą liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w powiecie odnotowano w Mieście Oleśnica (5 011 podmiotów), która stanowi lokalny ośrodek gospodarczy. Znaczny odsetek przedsiębiorstw zaobserwowano również na terenie gminy wiejskiej Oleśnica oraz gminy Syców (po około 16% w powiecie). W 2024 roku w Mieście i Gminie Bierutów zarejestrowanych było 955 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 7,2% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w powiecie.

Tab. 22. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu oleśnickiego w latach 2020-2024

JST	2020		2024		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2020-2024
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Powiat oleśnicki	11 596	100,0%	13 356	100,0%	1 760
Oleśnica (miasto)	4 472	38,6%	5 011	37,5%	539
Bierutów	894	7,7%	955	7,2%	61
Dobroszyce	799	6,9%	998	7,5%	199
Działowa Kłoda	360	3,1%	411	3,1%	51
Międzybórz	422	3,6%	473	3,5%	51
Oleśnica (gm. wiejska)	1 622	14,0%	2 119	15,9%	497
Syców	1 872	16,1%	2 090	15,6%	218
Twardogóra	1 155	10,0%	1 299	9,7%	144

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych na koniec 2024 roku wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Miasta i Gminy Bierutów, na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), najwięcej z nich działało w sekcji G handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22%) oraz w sekcji F budownictwo (19%). Znaczny odsetek przedsiębiorstw odnotowano również w sekcji L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (13%), sekcji C przetwórstwo przemysłowe (8%) i sekcji M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (6%). W pozostałych sekcjach odsetek zarejestrowanych podmiotów kształtował się na poziomie poniżej 5%. Przedstawiona struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w Mieście i Gminie Bierutów wskazuje na umiarkowaną dywersyfikację lokalnego rynku pracy. Należy

zaznaczyć, że przedsiębiorstwa zarejestrowane w sekcji F i G stanowiły ponad 40% wszystkich podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy.

Tab. 23. Podmioty działające na terenie Miasta i Gminy Bierutów na koniec 2024 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	30	3%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	74	8%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0%
SEKCJA F Budownictwo	178	19%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	212	22%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	39	4%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	13	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	1%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	124	13%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	62	6%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	36	4%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	1%
SEKCJA P Edukacja	21	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	41	4%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	2%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	63	7%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

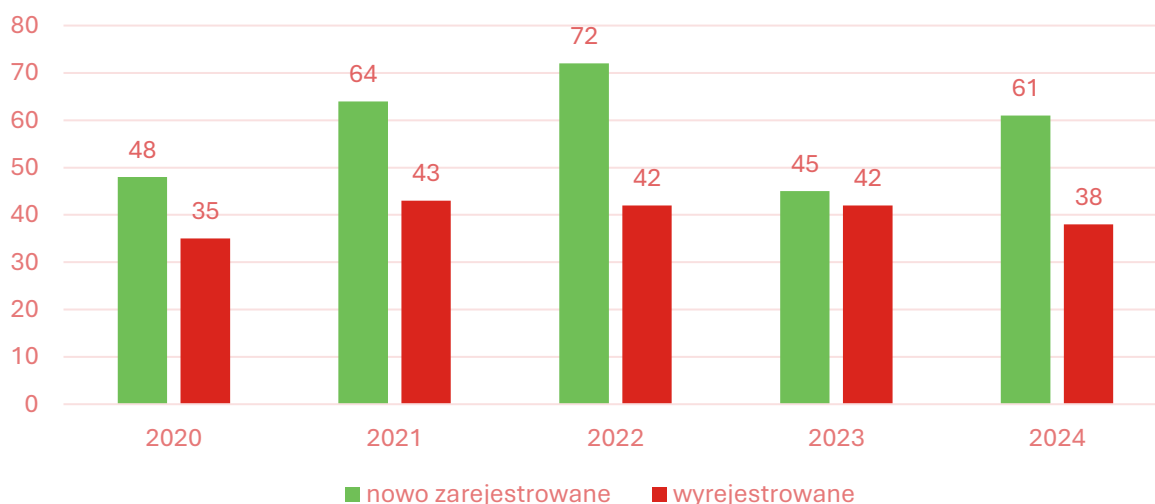
Największe przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie Miasta i Gminy Bierutów działają w branży produkcyjnej, rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego. Poniższa tabela prezentuje przedsiębiorstwa, które odgrywają największą rolę w kształtowaniu lokalnej gospodarki.

Tab. 24. Podmioty działające na terenie Miasta i Gminy Bierutów na koniec 2024 r.

Nazwa przedsiębiorstwa	Zakres działalności/branża
Tripus Polska Sp. z o.o.	produkcja maszyn i włączników
Osadkowski S.A.	rolnictwo
KPH Przymierze Sp. z o.o.	produkcja silników elektrycznych
Ambroży Sp. z o.o.	rolnictwo
Europrofil Sp. z o.o.	produkcja profili stalowych
BSN Biersin	produkcja przewodów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bierutowie.

Poniższa rycina przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2020-2024 na terenie Miasta i Gminy Bierutów. Z analizy danych wynika, że w każdym roku liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Największą różnicę odnotowano w 2022 roku, kiedy to wynosiła ona 30 podmiotów. Należy jednak zwrócić uwagę, że w kolejnych analizowanych latach różnica ta się zmniejszyła.

Ryc. 12. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2020-2024 działających na terenie Miasta i Gminy Bierutów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

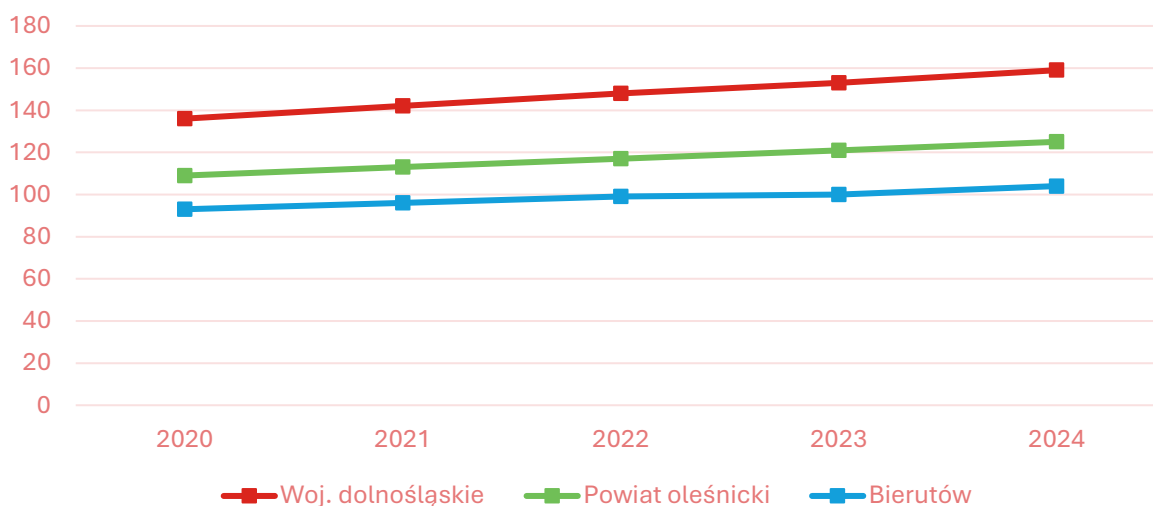
Ponadto Miasto i Gmina Bierutów posiada własne **tereny inwestycyjne**. Gminna oferta obejmuje kompleksy w Kijowicach (ok. 27,5 ha) i Bierutowie (ok. 13,6 ha), razem ok. 41 ha gruntów przeznaczonych do funkcji przemysłowej, produkcyjnej, usługowej, magazynowej. Wszystkie te tereny są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Tereny przemysłowo-usługowe Bierutowa leżą w obszarze Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej udzielającej wsparcia dla nowych projektów inwestycyjnych. Na terenach inwestycyjnych Miasta i Gminy Bierutów inwestorzy mają najwyższy poziom pomocy publicznej w województwie dolnośląskim w formie zwolnienia z podatku dochodowego (25%

duże przedsiębiorstwa, 35% średnie, 45% mikro i małe). Przedsiębiorcy inwestujący w Bierutowie mogą skorzystać z najniższego możliwego progu wejścia do programu pomocowego w województwie dolnośląskim (tj. 10 mln zł dla firm dużych, 1 mln zł dla średnich, 500 tys. zł dla małych, 200 tys. zł dla mikro).

W toku są obecnie prace zmierzające do uzbrojenia terenów inwestycyjnych w infrastrukturę elektryczną i gazową. W grudniu 2024 r. uzyskano warunki techniczne z Tauron Dystrybucja dot. budowy Głównego Punktu Zasilającego (GPZ) o mocy 12 MW wraz przyłączeniem do sieci elektroenergetycznej oraz warunki przyłączenia do konwencjonalnej sieci gazowej z Polskiej Spółki Gazowniczej.

Dla osiągnięcia porównywalności **poziomu rozwoju przedsiębiorczości** w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego stosowane jest kryterium liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 tys. mieszkańców. Miasto i Gminę Bierutów zestawiono ze średnią dla gmin powiatu oleśnickiego oraz województwa dolnośląskiego, co prezentuje poniższa rycina. W latach 2020-2024 odnotowano wzrost wskaźnika dla Miasta i Gminy Bierutów oraz średniej dla gmin powiatu i województwa.

Ryc. 13. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Mieście i Gminie Bierutów na tle średniej dla gmin powiatu i województwa w latach 2020-2024
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

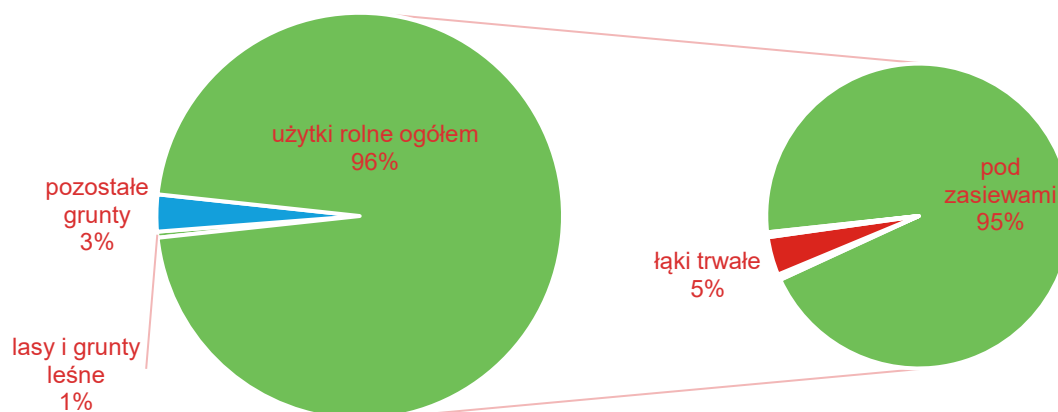
Rolnictwo

Prawie 70% powierzchni Miasta i Gminy Bierutów zajmują **użytki rolne**, dlatego analizując jej gospodarkę lokalną należy uwzględnić specyfikę znajdujących się na jej terenie gospodarstw rolnych. Najbardziej rzetelnym źródłem informacji odzwierciedlającym realny stan rolnictwa są przeprowadzone raz na 10 lat Powszechne Spisy Rolne. Obowiązek przeprowadzenia spisów wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, a uszczegółowione na poziomie krajowym w drodze ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o Powszechnym Spisie Rolnym

w 2020 r. Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy, a odmowa przystąpienia skutkować może nałożeniem grzywny. Dzięki przyjętym rozwiązaniom w ostatnim Powszechnym Spisie Rolnym przeprowadzonym w 2020 r. według danych GUS wzięło udział 98% polskich gospodarstw rolnych. Tym samym, analiza stanu rolnictwa na terenie Miasta i Gminy Bierutów przeprowadzona została głównie w oparciu o dane pozyskane na drodze PSR 2020.

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bierutów na lata 2022-2025 z perspektywą do 2029 roku największy udział w Gminie mają gleby pseudobielicowe. Stanowią one 45% powierzchni użytków rolnych. Gleby brunatne, najczęściej występujące na terenach wyżej położonych, stanowią 35% powierzchni użytków rolnych. W obrębie dolin rzecznych występują mady i gleby hydrogeniczne. Znikomy procent zajmują czarne ziemie i gleby murszowate. W części północnej Gminy (wysoczyzna morenowa) dominują gleby III i IV klasy, w części południowej (pokrywy piaszczyste) występują głównie gleby IV klasy i słabsze (V i VI klasa).

W 2020 roku użytki rolne zajmowały około 96% gospodarstw rolnych, z czego 95% stanowiły grunty pod zasiewami. Strukturę użytkowania gruntów rolnych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 14. Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Bierutów w 2020 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W 2020 r. w Mieście i Gminie Bierutów łącznie zarejestrowanych było 373 gospodarstw rolnych, co stanowiło ok. 13% wszystkich gospodarstw rolnych znajdujących się w powiecie oleśnickim. Warto jednak zaznaczyć, że średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Mieście i Gminie Bierutów jest prawie 1,5-krotnie większa niż średnia dla powiatu oleśnickiego (na terenie badanej jednostki wyniosła ok. 23,09 ha, podczas gdy w całym powiecie średnia kształtowała się na poziomie 16,51 ha). Większość z gospodarstw rolnych w Mieście i Gminie Bierutów według grup obszarowych użytków rolnych zawierała się w przedziale 1-5 ha (44% wszystkich gospodarstw), a drugim z kolei były gospodarstwa znajdujące się w przedziale 15 ha i więcej (27%).

Tab. 25. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu oleśnickiego w 2020 roku

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Bierutów		Powiat oleśnicki	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	373	100%	2 892	100%
do 1 ha włącznie	3	1%	53	2%
1 - 5 ha	164	44%	1 318	46%
5 - 10 ha	75	20%	591	20%
10 - 15 ha	30	8%	246	9%
15 ha i więcej	101	27%	684	24%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	23,09		16,51	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

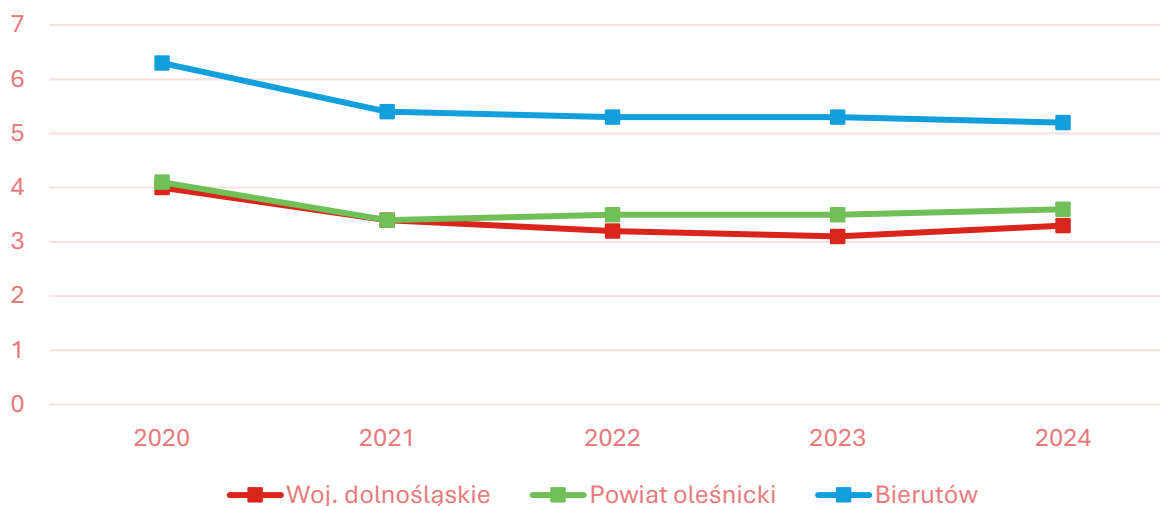
Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych jest szczególnie istotna w analizie ich dochodowości. Nadmierne rozdrobnienie determinuje brak możliwości utrzymania gospodarstwa domowego w oparciu o środki pozyskane z działalności rolniczej. Z kolei wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne wymagają wysokiego stopnia mechanizacji produkcji, co wiąże się z ich kapitałochłonnością. Zdecydowana większość gospodarstw rolnych wykazała dochód uzyskany z prowadzonej działalności rolniczej (370). Poddając jednak analizie również inne źródła dochodu, widoczne jest, że najczęściej gospodarstwa domowe nie są utrzymywane wyłącznie z prowadzonej działalności rolniczej, ale również z innych form zarobkowania. W 26% przypadków były to również dochody z pracy najemnej, w 11% - dochody z emerytury i renty, w 7% dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej, a w 4% – dochody z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą. Wysoki udział gospodarstw czerpiących dochody z tytułu renty lub emerytury może świadczyć o tym, że są to gospodarstwa osób w wieku poprodukcyjnym, zajmujących się prowadzeniem gospodarstw rolnych. Potencjalnie może to również świadczyć o tym, że kolejne pokolenia nie chcą przejmować rodzinnych gospodarstw i kontynuować prowadzenia działalności rolniczej. Jednakże należy zaznaczyć, że wartość ta była niższa niż średnia w powiecie, gdzie udział ten wynosił około 12%.

Rynek pracy

Zjawiskiem ściśle związanym z dynamiką oraz kierunkiem rozwoju gospodarczego jednostki samorządowej jest sytuacja na rynku pracy. Dostępność stabilnego zatrudnienia w połączeniu z satysfakcją z wykonywanej pracy ma bezpośredni wpływ na ocenę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą jednostki. Wyrazem złej sytuacji na lokalnym rynku pracy jest wzrost bezrobocia. Osobą bezrobotną rozumieć należy jako osobę, która ukończyła 18 rok życia i nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego, która pozostaje niezatrudniona i nie podejmuje działalności zarobkowej, ale może podjąć pracę i jest zarejestrowana w odpowiednim dla miejsca stałego bądź czasowego zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukuje miejsca zatrudnienia lub pracy zarobkowej.

Wysokie bądź długotrwałe bezrobocie wpływać może także na nasilenie się innych problemów społecznych, takich jak: ubóstwo, alkoholizm czy przestępczość.

Poniższy wykres przedstawia zmiany **udziału osób bezrobotnych** zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Bierutów na tle średniej dla gmin powiatu oleśnickiego oraz województwa dolnośląskiego w latach 2020-2024. W analizowanym okresie średnia wartość wskaźnika na terenie badanej jednostki kształtowała się na poziomie 5,5%, co stanowiło wynik wyższy od średniej dla gmin województwa dolnośląskiego (3,4%) oraz powiatu oleśnickiego (3,6%). Udział osób pozostających bez pracy na terenie Miasta i Gminy był najwyższy w 2020 roku, kiedy to kształtował się na poziomie 6,3%. Sytuacja ta była skutkiem kryzysu gospodarczego wywołanego globalną pandemią SARS-CoV-2. Zaobserwowano jednak, że już w kolejnym roku udział ten uległ zmniejszeniu i kształtował się na poziomie 5,4% i w kolejnych latach stopniowo zaczął się obniżać pomimo, że wskaźniki dla grupy porównawczej zaczęły wykazywać odwrotną tendencję.

Ryc. 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Bierutów na tle średniej gmin powiatu i województwa w latach 2020-2024
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa tabela przedstawia **strukturę osób bezrobotnych** w powiecie oleśnickim pod koniec 2024 roku (stan na 31 grudnia). Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem wynosiła wówczas 2 240 osób, z czego 50% stanowiły kobiety. Pod względem czasu pozostawania bez pracy w miesiącach, największą grupę w powiecie tworzyły osoby nie pracujące do 3 miesięcy (łącznie 652 osoby, w tym 308 kobiet) oraz osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (łącznie 466 osób, w tym 261 kobiet). Analizując strukturę wieku bezrobotnych zaobserwowano, że najwyższy odsetek osób pozostawających bez pracy stanowili bezrobotni w grupie wiekowej 35-44 lata (łącznie 583 osoby, w tym 299 kobiet) oraz w grupie wiekowej 45-54 lata (łącznie 514 osób, w tym 254 kobiety). Pod względem poziomu wykształcenia najwyższy odsetek bezrobotnych zaobserwowano wśród osób, które uzyskały wykształcenie zasadnicze zawodowe (łącznie 738 osób, w tym 324 kobiety) oraz wśród osób

posiadających wykształcenie policealne lub średnie zawodowe (łącznie 202 osoby, w tym 131 kobiet). Podsumowując, pod koniec 2024 roku w powiecie oleśnickim największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby pozostające bez pracy do 3 miesięcy, w grupie wiekowej 35-44, które uzyskały wykształcenie zasadnicze zawodowe (branżowe). Oznacza to, że w powiecie oleśnickim przeważa bezrobocie krótkookresowe, jednak najtrudniej jest znaleźć pracę osobom w średnim wieku, mającym średnie lub zawodowe wykształcenie.

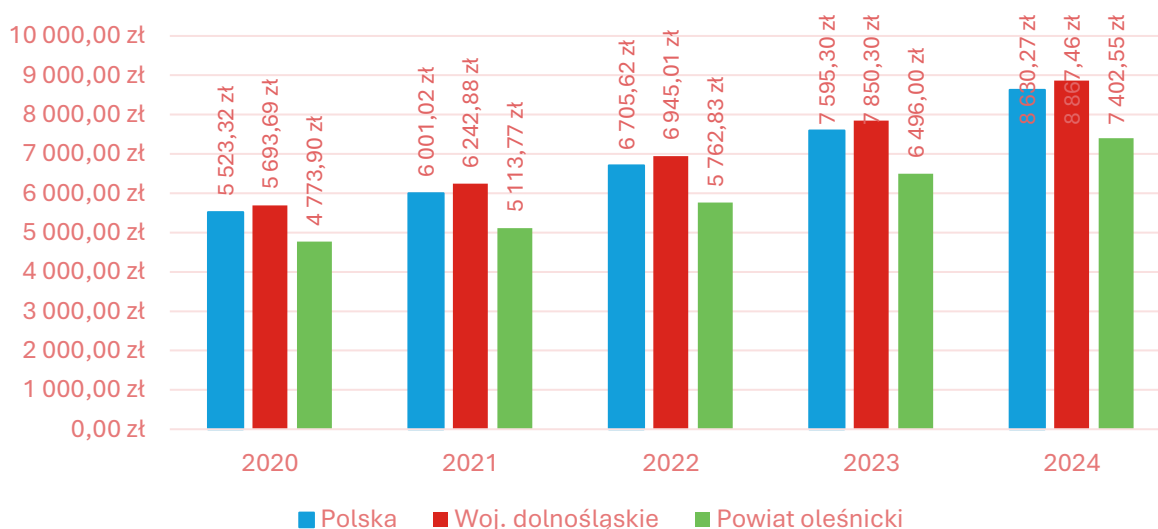
Tab. 26. Struktura bezrobotnych w powiecie oleśnickim w 2024 roku

		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		2 240	1 127
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 3	652	308
	3-6	397	188
	6-12	378	187
	12-24	347	183
	powyżej 24	466	261
Wiek	24 lata i mniej	279	159
	25-34	478	317
	35-44	583	299
	45-54	514	254
	55 lat i więcej	386	98
Wykształcenie	wyższe	235	161
	policealne i średnie, zawodowe	432	237
	średnie ogólnokształcące	248	157
	zasad. zawodowe/branżowe	738	324
	gimnazjalne/ podstawowe/niepełne podstawowe	587	248

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych zawartych w Barometrze Zawodów w powiecie oleśnickim w 2025 roku występować będzie duży deficyt poszukujących pracy w następujących zawodach: betoniarze i zbrojarze, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy, fizjoterapeuci i masażyści, fryzjerzy, gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kucharze, lakiernicy, magazynierzy, nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, nauczyciele przedszkoli, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, operatorzy obrabiarek skrawających, pedagodzy, personel sprzątający, pomoce kuchenne, pracownicy ochrony fizycznej, pracownicy służb mundurowych, psychologowie i psychoterapeuci, robotnicy obróbki drewna i stolarze, samodzielni księgowi, spawacze, ślusarze, tapicerzy.

W 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie oleśnickim kształtowało się na poziomie 7 402,55 zł, co stanowiło około 83% średniej dla województwa dolnośląskiego oraz około 86% średniego wynagrodzenia w skali kraju. Dane te przedstawione zostały na poniższej rycinie.

Ryc. 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie oleśnickim i województwie dolnośląskim na tle kraju w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Wpływ sąsiednich ośrodków miejskich na rozwój Miasta i Gminy Bierutów

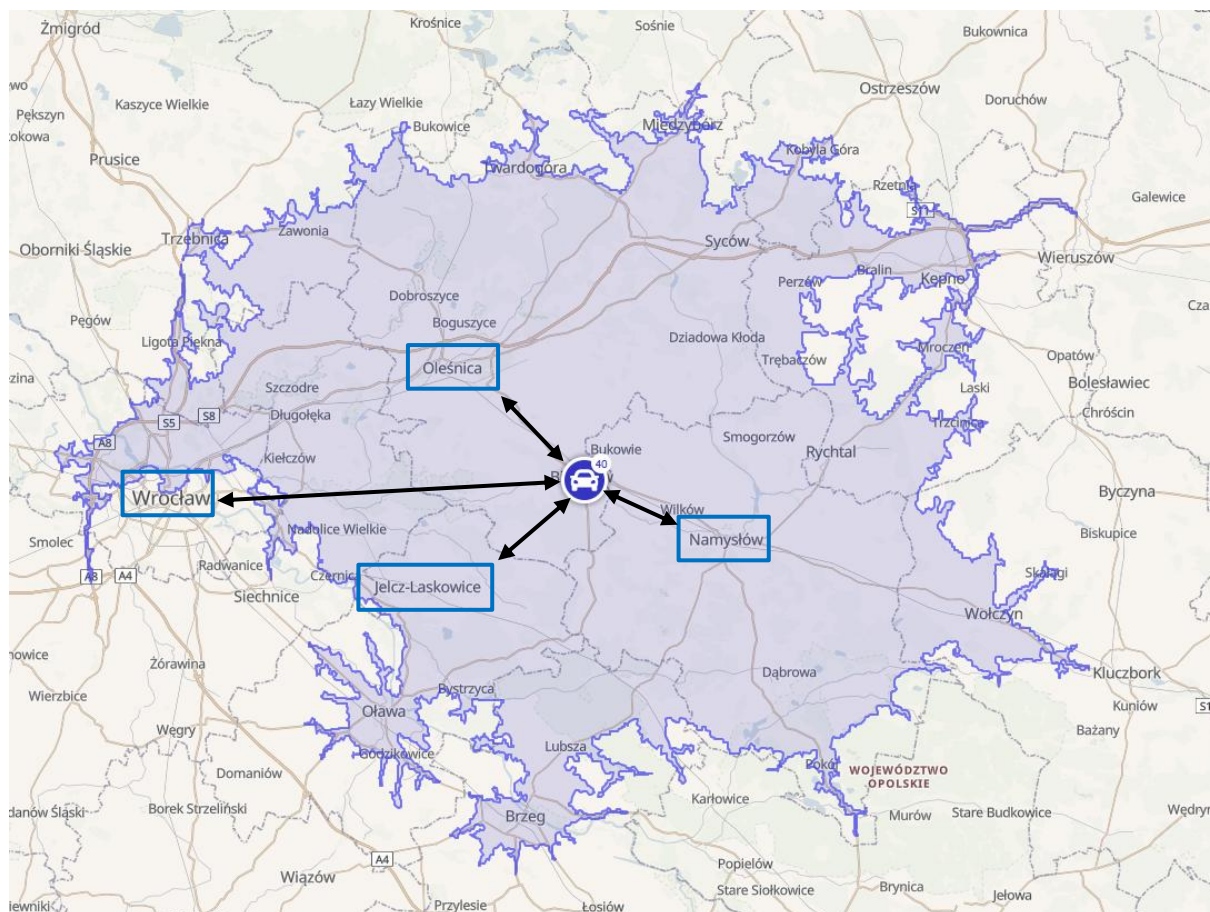
Istotnym czynnikiem kształtującym uwarunkowania rozwojowe Miasta i Gminy Bierutów jest jej położenie w sąsiedztwie silnych ośrodków miejskich. Bliskość takich miast jak Oleśnica, Namysłów, Jelcz-Laskowice, a szczególnie Wrocław niesie ze sobą zarówno wyzwania, jak i potencjalne korzyści dla lokalnej społeczności i gospodarki. Ośrodki te pełnią funkcje konkurencyjne względem Bierutowa w zakresie zatrudnienia, edukacji, mieszkalnictwa oraz dostępności komunikacyjnej. Jednak mimo swojej konkurencyjności stanowią także fundament dla długofalowego rozwoju Miasta i Gminy Bierutów. Dzięki świadomej polityce przestrzennej, inwestycyjnej i demograficznej, Miasto i Gmina ma szansę wykorzystać swoje położenie w centralnej części regionu jako atut, który może przełożyć się na wzrost liczby mieszkańców, rozwój rynku mieszkaniowego, napływ kapitału oraz poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

Najsilniejsze powiązania funkcjonalne Miasto i Gmina Bierutów utrzymuje z **Oleśnicą** – miastem powiatowym oddalonym o około 15 km. Oleśnica pełni rolę dominującego ośrodka w subregionie, co przejawia się zwłaszcza w sferze rynku pracy, edukacji oraz osadnictwa. Rozwinięte sektory przemysłowy, logistyczny i usługowy przyciągają mieszkańców Bierutowa, którzy podejmują tam zatrudnienie. Szczególnie istotne jest także znaczenie Oleśnicy jako centrum edukacyjnego – dostępność liceów, techników i szkół branżowych sprawia, że młodzież z Bierutowa często kontynuuje naukę poza Gminą. Oleśnica, ze względu na swoje położenie i połączenia transportowe z Wrocławiem, jest również atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Jednocześnie Bierutów może być alternatywą dla osób pracujących w Oleśnicy, poszukujących spokojnego, zielonego i bardziej kameralnego miejsca do życia.

Drugim ośrodkiem o dużym wpływie na rozwój Miasta i Gminy Bierutów jest **Namysłów**, położony w podobnej odległości. Miasto to posiada dobrze rozwinięty rynek pracy, oparty na dużych zakładach przemysłowych takich jak VELUX, FRONERI czy Diehl. Oferta zatrudnienia w tych firmach przyciąga mieszkańców Bierutowa, którzy podejmują codzienne dojazdy do pracy. Namysłów odgrywa również istotną rolę w zakresie szkolnictwa średniego. Jednocześnie współistnienie obu lokalnych rynków pracy sprzyja większej elastyczności zatrudnienia i możliwościom rozwoju zawodowego mieszkańców.

W odległości około 25 km od Bierutowa znajduje się **Jelcz-Laskowice** – miasto o rosnącym znaczeniu gospodarczym i osiedleńczym. Obecność specjalnej strefy ekonomicznej oraz zakładów przemysłowych, w tym Toyoty i Electroluxa, a także zakładu zbrojeniowego Jelcz Sp. z o.o. będącego częścią Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A. powoduje, że Jelcz-Laskowice stają się silnym biegunem zatrudnienia. Z drugiej strony bliskość silnej strefy aktywności gospodarczej jest szansą dla mieszkańców Bierutowa nie tylko na dostęp do dobrze płatnych miejsc pracy, ale również na udział w dynamicznym otoczeniu biznesowym, w którym mogą rozwijać się lokalne firmy i podwykonawcy. Korzystna lokalizacja Miasta i Gminy Bierutów względem tej strefy może przyciągać osoby, które chcą łączyć pracę w dużym zakładzie z życiem w mniejszym, bardziej zrównoważonym środowisku.

Największe znaczenie w regionalnym układzie osadniczym ma jednak **Wrocław** – metropolia oddalona o około 45 km. Wrocław jest niekwestionowanym centrum zatrudnienia, edukacji i życia społeczno-kulturalnego regionu. Skala jego oddziaływania wykracza poza powiat oleśnicki i obejmuje także Miasto i Gminę Bierutów. Wrocław przyciąga osoby młode, studentów oraz specjalistów, oferując bogaty rynek pracy i dostęp do uczelni wyższych. Bliskość tej metropolii stwarza jednak również szanse rozwojowe – przy odpowiednich działaniach inwestycyjnych i planistycznych, Miasto i Gmina Bierutów może pełnić rolę zaplecza mieszkaniowego Wrocławia, oferując spokojne warunki życia w otoczeniu przyrodniczym, przy jednoczesnym dostępie do szerokiego wachlarza usług metropolitalnych.

Ryc. 17. Odległości od centrum Bierutowa pokonywane samochodem osobowym w ciągu 40 minut do głównych ośrodków miejskich (dane orientacyjne)

Źródło: <https://commutetimetmap.com/>

Należy również podkreślić, że powyższe relacje i możliwości wpisują się również w hasło promocyjne Miasta i Gminy Bierutów, które brzmi: „Blisko serca regionu”. Hasło to podkreśla silne powiązania z ośrodkiem metropolitalnym Dolnego Śląska, korzystne położenie oraz możliwość rozwoju w oparciu o bliskość metropolii. Odzwierciedla ono również realną politykę rozwojową Miasta i Gminy, która zachęca do osiedlania się, inwestowania oraz budowania tu swojej przyszłości przez mieszkańców i przedsiębiorców. Dzięki temu Miasto i Gmina Bierutów może przyciągać osoby szukające równowagi między aktywnością zawodową w większym mieście a spokojnym i przyjaznym miejscem do życia.

3.3. Stan finansów samorządowych

Stan finansów samorządowych determinuje zdolność jednostki samorządu terytorialnego do zaspokajania bieżących potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz podejmowania działań inwestycyjnych, przez co w znaczący sposób wpływa na dynamikę i kierunek rozwoju lokalnego.

Wykonanie budżetu

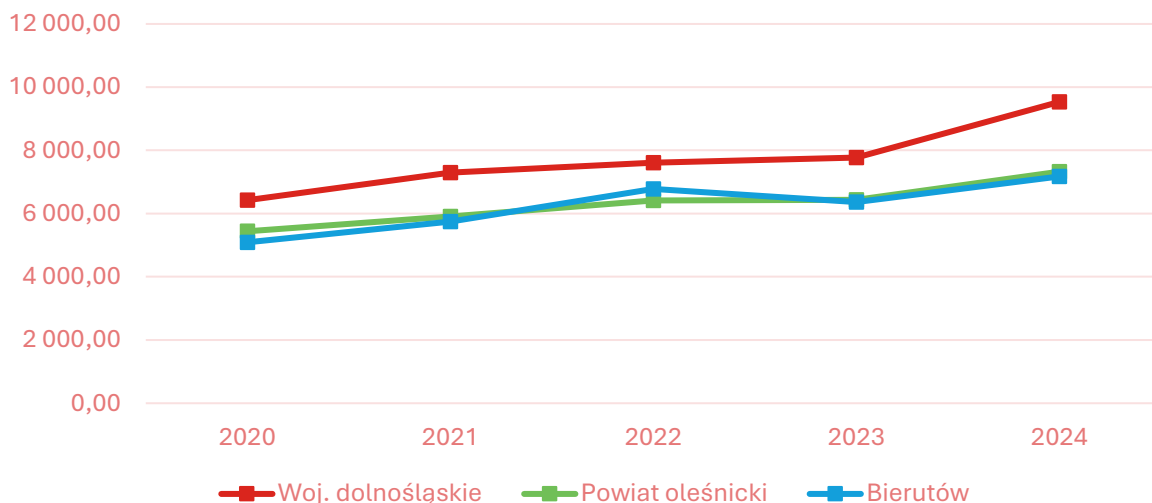
W latach 2020-2024 dochody Miasta i Gminy Bierutów ulegały stopniowemu zwiększeniu z kwoty 49,1 mln zł do 66,2 mln zł. Wpływ na to miał sukcesywny wzrost dochodów bieżących, które średnio stanowiły 88% dochodów ogółem, w szczególności wzrost subwencji ogólnej oraz dochodów z tyt. podatków i opłat lokalnych. Z kolei dochody majątkowe ulegały w tym okresie znacznym wahaniom. Najwyższe dochody majątkowe Miasto i Gmina uzyskała w 2023 roku (12,6 mln zł, z czego dotacje i środki przeznaczone na inwestycje wynosiły 11,4 mln zł), a najniższe w 2020 roku (2,8 mln zł, z czego ponad 92% stanowiły dotacje i środki przeznaczone na inwestycje). Jedyny spadek dochodów w stosunku do poprzedniego roku nastąpił w 2023 roku, a wpływ miał na to w szczególności spadek dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące o 11,9 mln zł związany przede wszystkim przeniesieniem wypłat z Programu Rodzina 500+/800+ z gmin do ZUS. Zmniejszenie się całkowitych dochodów Miasta i Gminy w 2023 roku nie zrekompensował nawet wzrost dochodów majątkowych spowodowany przyznaniem wysokich dotacji na inwestycje, głównie z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład.

Tab. 27. Zestawienie głównych kategorii dochodów i wydatków Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024 (zł)

	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem, w tym:	49 094 173,69	54 974 009,33	63 866 596,80	59 402 968,34	66 184 145,62
dochody bieżące	46 269 325,45	50 280 713,82	56 801 328,37	46 795 250,11	56 487 533,62
dochody majątkowe	2 824 848,24	4 693 295,51	7 065 268,43	12 607 718,23	9 696 612,00
Wydatki ogółem, w tym:	49 473 312,92	53 351 681,49	69 751 562,06	70 204 014,33	66 168 430,36
wydatki bieżące	44 326 422,76	46 785 585,83	56 188 604,39	50 736 357,49	56 883 847,70
wydatki majątkowe	5 146 890,16	6 566 095,66	13 562 957,67	19 467 656,84	9 284 582,66
Wynik budżetu	-379 139,23	1 622 327,84	-5 884 965,26	-10 801 045,99	15 715,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Przeliczając dochody ogółem na 1 mieszkańca, w latach 2020-2024 wynosiły one średnio 6,2 tys. zł, przy czym z roku na rok ulegały one stopniowemu zwiększeniu i były one porównywalne w stosunku do średniej powiatu oleśnickiego, jednak nadal niższe porównując je do średniej województwa dolnośląskiego.

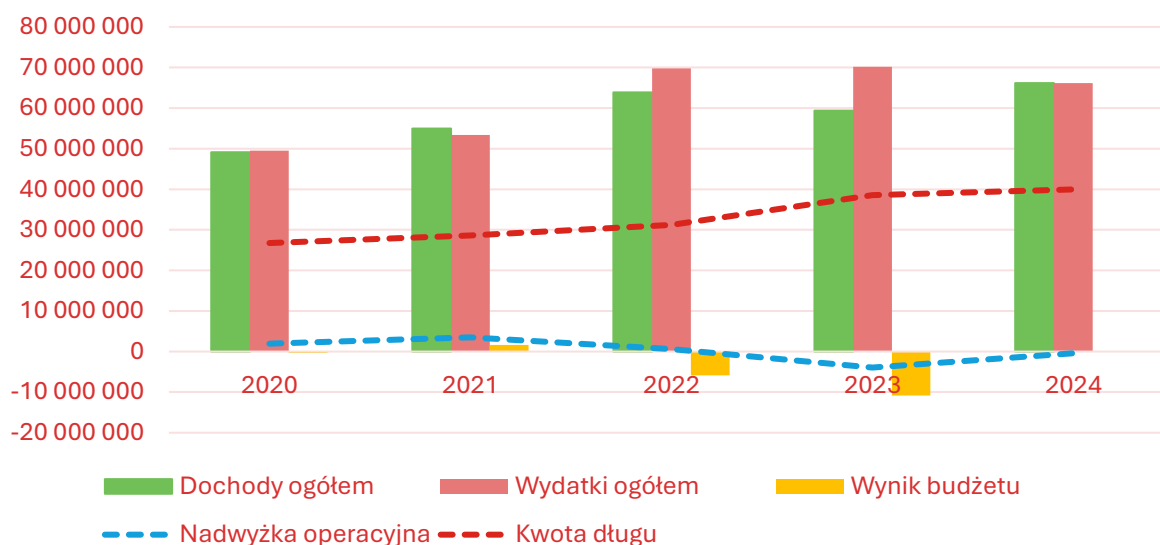

Ryc. 18. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu i województwa na latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki Miasta i Gminy Bierutów, corocznie ulegały one zwiększeniu z 49,5 mln zł w 2020 roku do 66,2 mln zł w 2024 roku. W latach 2020-2024 wydatki bieżące stanowiły średnio około 83%, a w 2023 roku ich udział zmniejszył się do 72%. Podobnie jak w przypadku dochodów, było to spowodowane zmianą sposobu rozliczania Programu Rodzina 500+/800+, gdzie wypłaty z tego programu przyznawane są przez ZUS (stąd wydatki bieżące uległy zmniejszeniu), a także wydatkowaniem przyznanych dotacji, głównie z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład (wydatki majątkowe poniesione w latach 2022-2023 były wyższe niż łączna kwota wydatków majątkowych poniesionych w pozostałych latach analizy).

Poniższy wykres przedstawia wykonanie budżetu Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024. Zestawiając dochody i wydatki Miasta i Gminy Bierutów należy zauważyć, że w prawie wszystkich latach analizy, z wyjątkiem 2021 i 2024 roku, łączne dochody budżetowe nie pokrywały wydatków, powodując w tych latach deficyt budżetowy. Najwyższy ujemny wynik budżetu wystąpił w 2023 roku, kształtując się na poziomie -10,8 mln zł. W tym roku najniższy wynik osiągnęła również różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi osiągając ujemny wynik (-3,9 mln zł). Dodatkowo w 2024 roku wynik budżetu bieżącego również był ujemny kształtując się na poziomie -396,3 tys. zł. Ponadto w związku z osiąganymi deficytami budżetowymi kwota długu w analizowanym okresie zaczęła wzrastać kształtując się w 2024 roku na poziomie prawie 40 mln zł, stanowiąc około 60% dochodów ogółem.

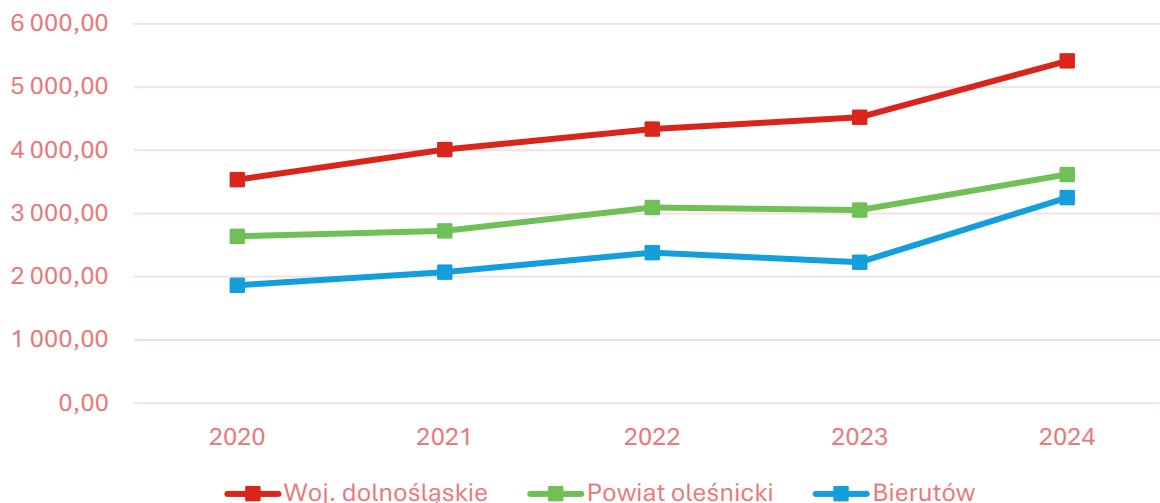
Ryc. 19. Wykonanie budżetu Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najistotniejszą rolę odgrywają dochody własne, które są czynnikiem decydującym o samodzielności finansowej jednostki. Zaliczane są do nich przede wszystkim podatki o opłaty lokalne. Jest to szczególnie ważne, ponieważ w tej kategorii dochodów gmina posiada prerogatywy do kształtowania ich poziomu poprzez wydawanie uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki znacznemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

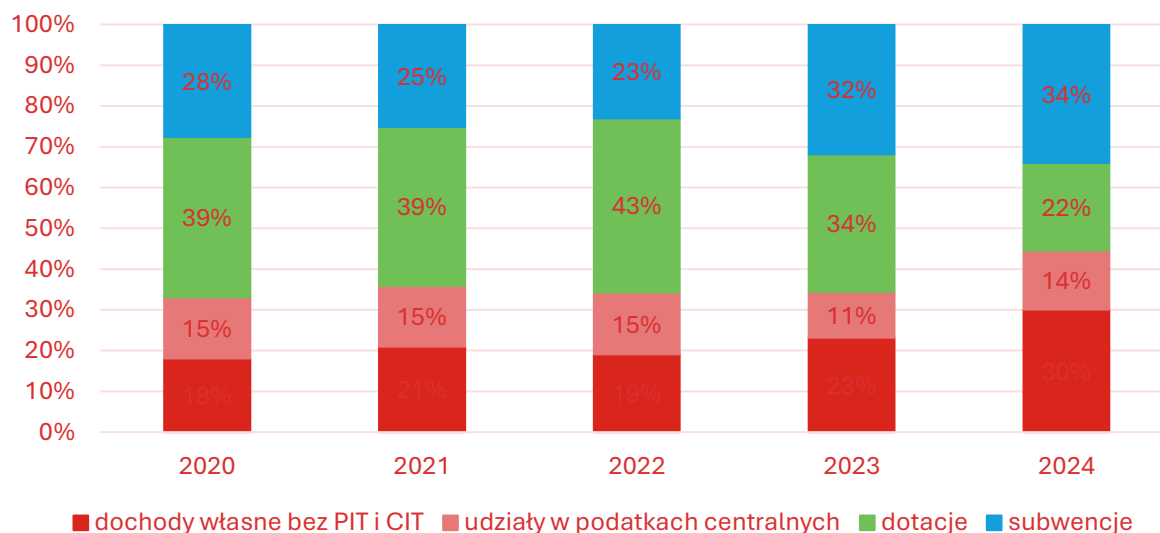
W latach 2020-2024 dochody własne na 1 mieszkańca w Mieście i Gminie Bierutów kształtowały się na niższym poziomie w stosunku do średniego poziomu wskaźnika dla gmin powiatu oleśnickiego oraz województwa dolnośląskiego, choć w 2024 roku zauważalny był znaczny wzrost wskaźnika do poziomu 3,3 tys. zł na 1 mieszkańca, który zbliżył się do średniej dla powiatu.

Ryc. 20. Dochody własne na 1 mieszkańca w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę dochodów budżetowych Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024, można zaobserwować, że najwyższy udział w tych dochodach miały dotacje. W latach 2020-2022 stanowiły one średnio 40% wszystkich wpływów budżetowych, a w 2023 roku, ze względu na całkowite przeniesienie wypłat z Programu Rodzina 500+/800+ do ZUS, uległy one zmniejszeniu do 34%. Z kolei drugą największą grupę dochodów Miasta i Gminy stanowiły subwencje. W latach 2020-2023 ich średni udział kształtował się na poziomie ok. 27%, jednak w 2024 roku zajęły one już 1. pozycję stanowiąc 34% budżetu. Z kolei najniższy udział w strukturze dochodów budżetowych stanowiły dochody z tyt. udziałów w podatkach centralnych (PIT i CIT) – średnio 14%, a także dochody własne (bez PIT i CIT), do których zalicza się m.in. podatki i opłaty lokalne – średnio 22%. W analizowanym okresie łączny udział dochodów własnych z PIT i CIT stanowił średnio 36%.

Ryc. 21. Struktura dochodów Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

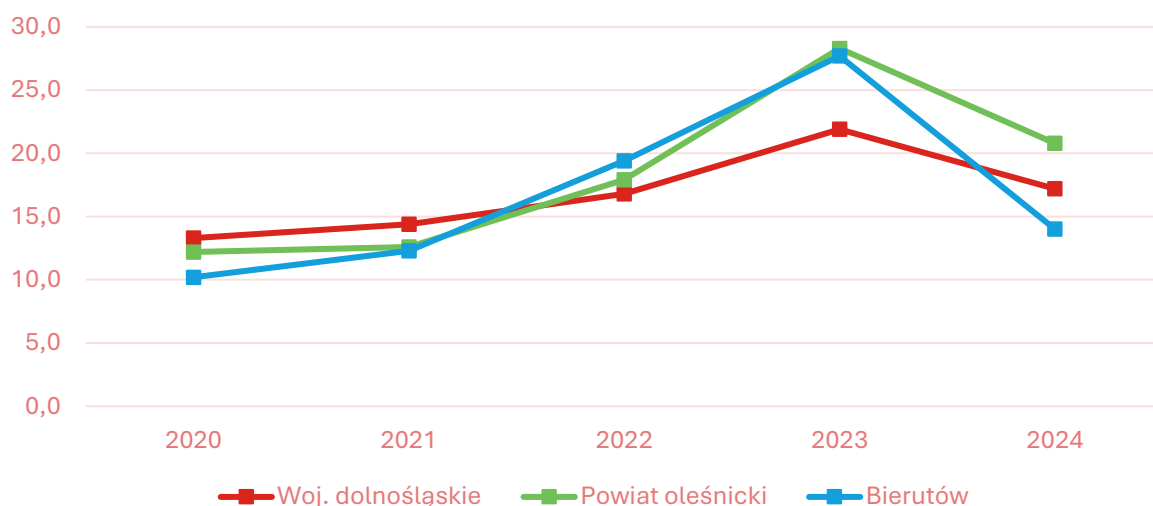
Wśród dochodów podatkowych najważniejszą rolę odgrywają dochody z tyt. udziału Miasta i Gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz podatku od nieruchomości. Średnio dochód Miasta i Gminy Bierutów z tyt. udziału w PIT w latach 2020-2024 wahał się między 6,3 mln zł w 2023 roku a 9,1 mln zł w 2024 roku. Różnice te były spowodowane zmianą polityki fiskalnej na poziomie państwa. Z kolei podatek od nieruchomości uległ stopniowemu wzrostowi do poziomu 4,8 mln zł w 2024 roku. W analizowanym okresie Miasto i Gmina Bierutów osiągnęła również znaczne dochody z podatku rolnego, który w 2024 roku wyniósł 2,2 mln zł.

Tab. 28. Dochody podatkowe Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
PIT	7 233 402,00	7 823 458,00	9 506 800,57	6 329 677,00	9 098 928,00
CIT	137 608,31	386 228,60	163 057,00	307 979,00	423 490,00
podatek rolny	1 355 442,51	1 399 972,91	1 374 493,78	1 707 112,23	2 178 706,19
podatek od nieruchomości	3 607 657,98	3 893 789,91	3 743 059,75	4 192 565,23	4 778 861,70
podatek leśny	109 416,15	111 659,07	119 805,72	182 241,11	184 535,20
podatek od środków transportowych	159 960,66	157 133,05	198 927,03	219 386,21	249 800,46
karta podatkowa	21 263,58	46 258,06	38 725,33	37 493,92	37 010,44
podatek od czynności cywilnoprawnych	288 425,60	387 717,01	565 446,16	352 572,22	345 145,01
wpływy z opłaty skarbowej	20 121,00	33 337,20	33 065,00	27 774,00	33 500,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	14 065,80	5 656,00	17 118,00	12 951,00	24 170,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród wydatków budżetowych, największy ich udział w latach 2020-2024 dotyczył kolejno działu 801 – Oświata i wychowanie (średnio 33%), 855 – Rodzina (15%), 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (15%) oraz 750 – Administracja publiczna (10%). Z kolei średni udział wydatków inwestycyjnych w latach 2020-2024 był zbliżony do średniej dla powiatu oleśnickiego, a w latach 2022-2023 osiągnął poziom wyższy od średniej dla gmin województwa dolnośląskiego. Najwyższy udział wydatków inwestycyjnych wystąpił w 2023 roku i wynosił 27,7%.

Ryc. 22. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do największych inwestycji w tych latach należy zaliczyć:

- Budowę Przedszkola Miejskiego w Bierutowie (łącznie kwota w 2020 roku prawie 1,7 mln zł, w 2021 roku ponad 2 mln zł, w 2022 roku prawie 6,6 mln zł oraz 2023 roku prawie 7,4 mln zł);
- Modernizację oczyszczalni ścieków w miejscowości Bierutów (łącznie kwota w 2023 roku 2,4 mln zł oraz w 2024 roku 3,2 mln zł);
- Wyposażenie PSZOKU w Bierutowie (łącznie kwota w 2023 roku ponad 3,5 mln zł);
- Modernizację infrastruktury drogowej na terenach wiejskich Miasta i Gminy Bierutów (łącznie kwota w 2022 roku prawie 3,1 mln zł);
- Modernizację dróg na terenie Miasta i Gminy Bierutów (łącznie kwota w 2023 roku ponad 2,5 mln zł).

Finansowanie ze źródeł zewnętrznych

Poniższa tabela prezentuje wykaz projektów, na które Miasto i Gmina Bierutów lub jej jednostki organizacyjne pozyskały dofinansowanie z Funduszy Europejskich w latach 2004-2024.

Tab. 29. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich dla Miasta i Gminy Bierutów oraz jej jednostek organizacyjnych

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość dofinansowania	Wartość projektu
Fundusze Europejskie na lata 2004-2006				
1.	Przebudowa ulicy Wodnej i Witosa w Bierutowie	Gmina Bierutów	395 512,64 zł	527 350,19 zł
Fundusze Europejskie na lata 2007-2013				
1.	Równajmy szanse	Gmina Bierutów	144 144,70 zł	169 582,00 zł
2.	Dajmy równe szanse	Gmina Bierutów	117 954,84 zł	138 770,40 zł
3.	Remont wielorodzinnych budynków mieszkalnych zlokalizowanych przy ul. Wrocławskiej i E. Plater w Bierutowie	Miasto i Gmina Bierutów	117 045,38 zł	168 820,30 zł
4.	Modernizacja budynku Przychodni Rejonowej w Bierutowie	Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie	684 524,48 zł	1 208 205,31 zł
Fundusze Europejskie na lata 2014-2020				
1.	Nowoczesne szkoły- wsparcie kształcenia kompetencji kluczowych na terenie Gminy Bierutów	Miasto i Gmina Bierutów	820 829,16 zł	965 681,37 zł
2.	Aktywni Bierutowianie	Miasto i Gmina Bierutów	269 098,75 zł	318 598,75 zł
3.	Równy dostęp do wysokiej jakości edukacji w Gminie Bierutów	Miasto i Gmina Bierutów	189 727,65 zł	223 209,00 zł
4.	Przebudowa pomieszczeń usługowych byłej apteki i punktu poboru analiz wraz ze zmianą sposobu użytkowania na lokal wiejskiego ośrodka zdrowia zlokalizowanego we Wsi Wabienice oraz przebudowa pomieszczeń wiejskiego ośrodka zdrowia we wsi Zbytowa - dla ZPZOZ w Bierutowie	Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie	457 128,06 zł	781 165,91 zł
5.	Wyposażenie w sprzęt medyczny ZPZOZ w Bierutowie	Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie	155 066,22 zł	186 751,74 zł
6.	Projekt „Zdalna Szkoła”. Zakup sprzętu komputerowego niezbędnego do zorganizowania zdalnego nauczania	Miasto i Gmina Bierutów	59 919,00	59 919,00
7.	Projekt „Zdalna Szkoła +”. Zakup sprzętu komputerowego niezbędnego do zorganizowania zdalnego nauczania	Miasto i Gmina Bierutów	73 186,00	73 186,00
8.	E-aktywni mieszkańcy Gminy Bierutów	Miasto i Gmina Bierutów	127 807,13	149 386,38
9.	Projekt „Cyfrowa Gmina”	Miasto i Gmina Bierutów	296 164.88	296 164.88
10.	Cyfrowa Gmina – Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – „Granty PPGR	Miasto i Gmina Bierutów	385 287.53	385 287.53
11.	Równy dostęp do wysokiej jakości edukacji w Gminie Bierutów	Miasto i Gmina Bierutów	189 727,65	223 209,00
Fundusze Europejskie na lata 2021-2027				
1.	Utworzenie nowych 19 miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3 w Żłobku Miejskim przy ul. Juliusza Słowackiego 18B w Bierutowie	Miasto i Gmina Bierutów	978 304,19	1 030 719.93

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl.

Miasto i Gmina Bierutów pozyskała również środki z Rządowego Funduszu Polski Ład, będącego Programem Inwestycji Strategicznych mającego na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie działań inwestycyjnych realizowanych przez JST. Miasto i Gmina Bierutów pozyskała w ten sposób dotacje na inwestycje na łączną kwotę 28,8 mln zł.

Tab. 30. Inwestycje w Mieście i Gminie Bierutów zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład

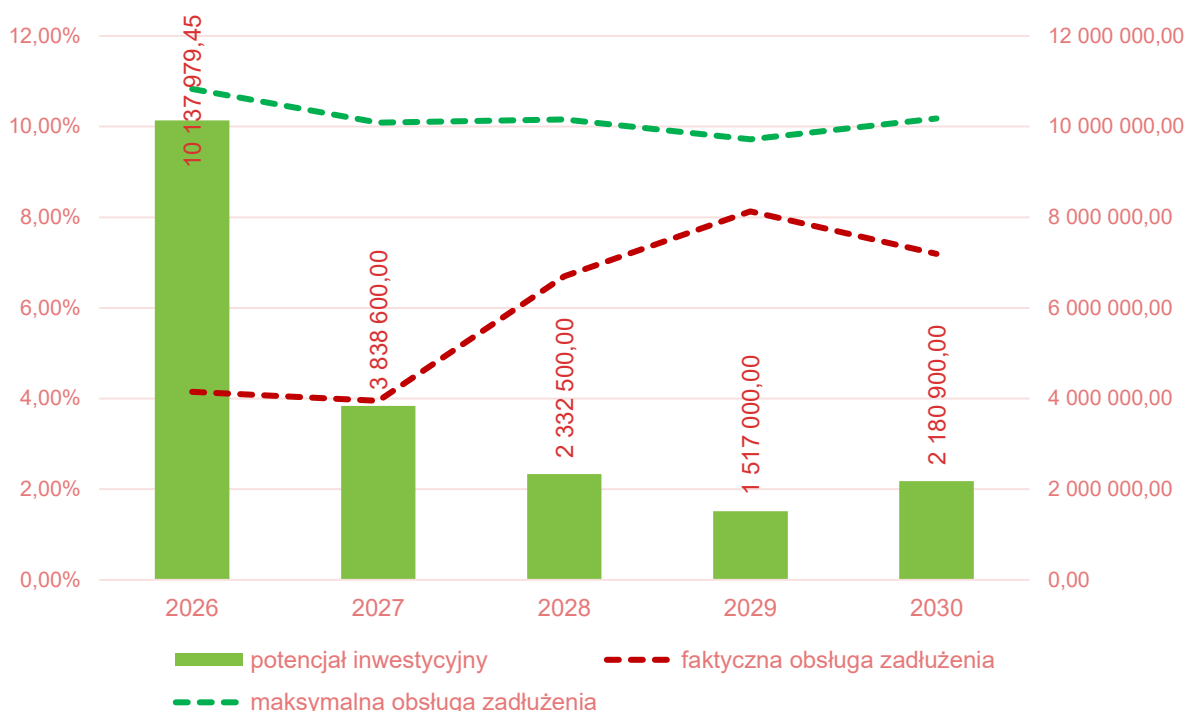
Lp.	Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania	Data ogłoszenia wyników
1.	Budowa Przedszkola Miejskiego w Bierutowie – etap II	6 630 000,00 zł	17.11.2021
2.	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenach wiejskich Miasta i Gminy Bierutów	2 289 500,00 zł	17.11.2021
3.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Bierutów	4 381 875,00 zł	15.06.2022
4.	Budowa oświetlenia drogowego na terenie Miasta i Gminy Bierutów	801 907,00 zł	15.06.2022
5.	Modernizacja dróg na terenie Miasta i Gminy Bierutów	2 262 217,83 zł	15.06.2022
6.	Modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami poprzez rozwój systemu segregacji odpadów komunalnych na terenie Miasta i Gminy Bierutów	3 099 375,00 zł	03.08.2022
7.	Remont kapitalny więźby dachowej Kościoła Parafialnego p.w. Św. Michała Archanioła w Solnikach Wielkich	267 476,99 zł	10.09.2024
8.	Prace konserwatorskie bramy zamkowej w Bierutowie, Etap III	498 992,32 zł	27.07.2023
9.	Budowa nowego w pełni funkcjonalnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Bierutowie wraz z drogami dojazdowymi i niezbędną infrastrukturą	2 000 000,00 zł	01.09.2023
10.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Bierutowie - Etap I	4 081 700,00 zł	12.10.2023
11.	Rewitalizacja wieży ratuszowej w Bierutowie	2 474 900,00 zł	12.10.2023

Źródło: opracowanie własne.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030 zgodnie z uchwałą nr XXIII/212/26 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 26 marca 2026 roku zmieniającą uchwałę nr XIX/174/25 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 17 grudnia 2025 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2039. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta i Gminy Bierutów pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 23. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXIII/212/26 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 26 marca 2026 roku zmieniającej uchwałę nr XIX/174/25 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 17 grudnia 2025 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta i Gminy Bierutów na lata 2026-2039.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Miasta i Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny na lata 2026-2030 wyniesie ponad 20 mln zł.

Należy mieć na względzie, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Miasta i Gminy przedstawia również szacunkowe wartości. Jednocześnie podkreślić należy, że jednostka dysponuje możliwością pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, których uzyskanie może istotnie zwiększyć przestrzeń inwestycyjną Miasta i Gminy. Ponadto analiza wskaźników obsługi zadłużenia wskazuje na istnienie bezpiecznych rezerw, co w razie potrzeby pozwala na dalsze, odpowiedzialne zaciąganie zobowiązań w celu realizacji priorytetowych zamierzeń inwestycyjnych.

CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA

4.1. Demografia

Sytuacja demograficzna stanowi podstawowy czynnik kształtujący dynamikę oraz kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Wzrost demograficzny wpływa zarówno na zasobność kapitału ludzkiego, a co za tym idzie na potencjał danego rynku pracy, jak i na ilość relacji międzyludzkich, które są szczególnie istotnym elementem pozwalającym budować silny kapitał społeczny. Sytuacja demograficzna oraz prognozy demograficzne stanowią podstawę do programowania działań przez lokalne samorzady w wieloletnich perspektywach. Są zatem kluczowym czynnikiem w kontekście rozwoju lokalnego oraz planowania strategicznego.

Zgodnie z danymi GUS Miasto i Gmina Bierutów w 2024 roku liczyła 9 193 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię jednostki skutkowało gęstością zaludnienia na poziomie 62,6 os./km². Spośród gmin powiatu oleśnickiego większą gęstością zaludnienia odznaczało się Miasto Oleśnica oraz gminy: Syców, Twardogóra i Oleśnica.

W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące liczby ludności w powiecie oleśnickim w latach 2020-2024 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. Na przestrzeni analizowanych lat **liczba ludności** w Mieście i Gminie Bierutów stopniowo się zmniejszała (z 9 599 do 9 193 osób) osiągając średnią dynamikę spadku na poziomie 98,9%³. Spadek liczby ludności obserwowany był również w pozostałych gminach powiatu z trzema wyjątkami: Gminy Dobroszyce, Gminy Oleśnica i Gminy Syców. Z zestawienia wynika również, że liczba ludności w Mieście i Gminie Bierutów skupia 9% ludności powiatu, co jest jedną z niższych wartości wśród pozostałych gmin powiatu (najmniejszy udział ma Gmina Dziadowa Kłoda – 4%). Więcej ludności zamieszkuje obszar wiejski Gminy (około 52% mieszkańców). Należy również zaznaczyć, że spadek liczby mieszkańców dotyczy głównie części miejskiej.

³ Dane demograficzne pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS i różnią się od informacji udostępnianych przez Urząd Miejski w Bierutowie, jednak z uwagi na konieczność zachowania spójnej metodyki obliczeń dla porównywanych jednostek samorządu terytorialnego, analizę porównawczą oparto o dane GUS. Według danych Urzędu Miejskiego w Bierutowie w latach 2020-2024 liczba ludności przedstawiała się następująco:

JST	2020	2021	2022	2023	2024	średnia dynamika
Bierutów (GUS)	9 599	9 465	9 384	9 295	9 193	98,90%
Bierutów (UM)	9 690	9 529	9 398	9 273	9 152	98,60%
różnica	-91	-64	-14	22	41	0,30%

Tab. 31. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu oleśnickiego w latach 2020-2024

JST	2020	2021	2022	2023	2024	udział w 2024 r.	średnia dynamika
Powiat oleśnicki	106 650	106 409	106 481	106 516	106 706	100%	100,0%
Oleśnica (miasto)	35 931	35 640	35 346	35 132	34 914	33%	99,3%
Bierutów	9 599	9 465	9 384	9 295	9 193	9%	98,9%
Dobroszyce	7 021	7 089	7 225	7 265	7 412	7%	101,4%
Dziadowa Kłoda	4 590	4 555	4 563	4 579	4 578	4%	99,9%
Międzybórz	5 078	5 061	5 030	5 014	4 973	5%	99,5%
Oleśnica (gm. wiejska)	15 202	15 513	15 896	16 208	16 635	16%	102,3%
Syców	16 540	16 490	16 485	16 502	16 534	15%	100,0%
Twardogóra	12 689	12 596	12 552	12 521	12 467	12%	99,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na liczbę ludności w jednostkach samorządu terytorialnego wpływ mają dwa czynniki: **przyrost naturalny i saldo migracji**. Przyrost naturalny stanowi różnicę pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami. Saldo migracji natomiast jest różnicą pomiędzy liczbą osób, które w danym okresie zameldowały się na danym obszarze, a liczbą osób wymeldowanych. W celu osiągnięcia porównywalności pomiędzy różnymi jednostkami samorządu terytorialnego zdecydowano się na ujęcie przyrostu naturalnego i salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Przyczyną spadku liczby mieszkańców w Mieście i Gminie Bierutów jest przede wszystkim ujemny przyrost naturalny. W 2024 roku wskaźnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie -7,80 i był najniższy spośród grupy porównawczej. Niekorzystnym aspektem jest również fakt, że corocznie od 2020 roku wskaźnik ten obniża się średnio o 1,15 os./1000 mieszkańców (razem z Gminą Dziadowa Kłoda najszybciej w powiecie oleśnickim), co ma wpływ na pogłębianie się negatywnej tendencji. Niekorzystny wynik w Mieście i Gminie Bierutów osiągnął również wskaźnik salda migracji. W 2024 roku wynosił on -5,30 i był to drugi najniższy wynik w powiecie (po Gminie Międzybórz). Z kolei średnia zmiana wskaźnika od 2020 roku wynosiła -0,4, co oznacza niewielkie pogarszanie się tego zjawiska na przestrzeni lat.

Tab. 32. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2020-2024 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2024 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2020 r.	2024 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2020 r.
Woj. dolnośląskie	-4,96	-0,22	1,40	0,03
Powiat oleśnicki	-3,33	-0,24	5,00	0,63
Oleśnica (miasto)	-5,29	-0,45	-0,40	0,35
Bierutów	-7,80	-1,15	-5,30	-0,40
Dobroszyce	0,14	0,50	21,40	1,70
Dziadowa Kłoda	-4,61	-1,15	1,30	1,20

Międzybórz	-1,20	0,54	-6,60	-2,30
Oleśnica (gm. wiejska)	0,67	0,05	26,00	1,73
Syców	-2,43	-0,16	3,20	0,70
Twardogóra	-3,44	-0,03	-1,40	0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Grupą istotnie wpływającą na rozwój demograficzny oraz gospodarczy danego obszaru są osoby w wieku kreatywnym (25-34 lat). Grupa ta jest szczególnie istotna ze względu na wysokie prawdopodobieństwo założenia rodziny przez jej przedstawicieli w relatywnie niedługim czasie oraz wyboru „miejsca do życia”, rozumianego jako kwestię zakupu mieszkania oraz podjęcie stałej pracy. W 2024 roku **osoby w wieku kreatywnym stanowiły 11,79% mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów**. Od 2020 roku obserwuje się spadek wartości tego wskaźnika, choć nie jest on tak wysoki jak średnio dla gmin powiatu oleśnickiego i województwa dolnośląskiego. W latach 2020-2024 udział ten w Mieście i Gminie Bierutów spadł o 11%, z kolei w powiecie o 13%, a w województwie o 12%.

Obok osób w wieku kreatywnym równie istotną grupą, wpływającą na sytuację demograficzną i gospodarczą danego obszaru, są osoby w wieku poprodukcyjnym. Wysoki udział seniorów w danej społeczności wiąże się z koniecznością zwiększenia wydatków w takich obszarach jak zdrowie czy usługi społeczne oraz koniecznością dostosowania infrastruktury i sektora usług społecznych do ich potrzeb. Odnosząc się do wskaźnika senioralnego obciążenia demograficznego (ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym) wskazać należy, że w Mieście i Gminie Bierutów obserwuje się znaczne **starzenie się społeczeństwa**, choć nadal sytuacja jest korzystniejsza w porównaniu do średniej powiatu. W 2024 roku wskaźnik ten w Mieście i Gminie Bierutów był na poziomie 31,9%, z kolei w powiecie oleśnickim wynosił 30,4%, a w województwie dolnośląskim 33,4%.

Tab. 33. Wskaźniki demograficzne dla Miasta i Gminy Bierutów w 2020 i 2024 roku na tle powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2020	2024	dynamika	2020	2024	dynamika
Woj. dolnośląskie	13,91	12,25	88%	29,30	33,40	114%
Powiat oleśnicki	13,51	11,74	87%	26,90	30,40	113%
Bierutów	13,28	11,79	89%	27,10	31,90	118%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.2. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny stanowi termin z pogranicza ekonomii i socjologii. Rozumieć go należy jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach i zaufaniu jednostek. Dzięki kapitałowi społecznemu,

ludzie mogą osiągać większe korzyści ekonomiczne. Uważa się, że występuje silna korelacja pomiędzy poziomem kapitału społecznego, a produktywnością gospodarki.

Żłobki i przedszkola

Rola żłobków oraz przedszkoli w lokalnej społeczności polega na umożliwieniu rodzicom szybszego powrotu na rynek pracy, w związku ze zwolnieniem ich z konieczności sprawowania opieki nad dziećmi, a także na ich wzajemnej integracji, co korzystnie wpływa na budowanie kapitału społecznego.

Na terenie Miasta i Gminy Bierutów funkcjonuje **Żłobek Miejski w Bierutowie** prowadzony jest przez Miasto i Gminę Bierutów, który został utworzony w 2024 roku. Oferuje 19 miejsc, z których wszystkie są obecnie zajęte. Miesięczna opłata za pobyt dziecka (bez wyżywienia) wynosi 1 500 zł. Placówka funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 6:30-16:00 i jest przystosowana do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Biorąc pod uwagę opiekę przedszkolną, na terenie Miasta i Gminy Bierutów funkcjonuje jedno przedszkole publiczne – **Przedszkole Miejskie w Bierutowie oraz dwa oddziały przedszkolne** przy Szkołach Podstawowych w Zbytowej i Wabienicach. W 2024 roku do placówek publicznych uczęszczało łącznie 318 dzieci, a średnia wielkość grup wynosiła 23 osoby. Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące poszczególnych przedszkoli gminnych. Najwięcej dzieci uczęszczało do Przedszkola Miejskiego w Bierutowie (244 dzieci), gdzie średnia wielkość grupy wynosiła 24 osoby. Z kolei oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych były mniejsze i liczyły od 33 dzieci (w Wabienicach) i 41 dzieci (w Zbytowej).

Tab. 34. Opieka przedszkolna na terenie Miasta i Gminy Bierutów w 2024 roku

Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy
Przedszkole Miejskie w Bierutowie	244	10	24
Oddział przedszkolny przy SP w Zbytowej	41	2	21
Oddział przedszkolny przy SP w Wabienicach	33	2	17
Ogółem	318	14	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

W 2023 roku Miasto i Gmina Bierutów oddała do użytkowania nowy budynek Przedszkola Miejskiego, który mieści się przy ul. Słowackiego 18B. Obiekt został zaprojektowany na potrzeby 12 oddziałów przedszkolnych, z możliwością przyjęcia do 300 dzieci. Budynek posiada około 2 000 m² powierzchni użytkowej, w tym nowoczesne sale dydaktyczne, zaplecze kuchenne, administracyjne i socjalne, a także dużą salę do spotkań zbiorowych i funkcjonalne szatnie. Każda sala dydaktyczna wyposażona jest w zaplecze sanitarne i magazynowe, co podnosi komfort oraz bezpieczeństwo dzieci i personelu. W projekcie uwzględniono także możliwość uruchomienia w przyszłości oddziałów żłobkowych – z osobnym wejściem i strefą funkcjonalną. Budowa rozpoczęła się w czerwcu 2020 r., a zakończona została w czerwcu 2023 r. Całkowity koszt inwestycji wyniósł ok. 17,5 mln zł,

z czego znaczna część została sfinansowana ze środków zewnętrznych: około 6,63 mln zł w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych oraz 1 mln zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w przedszkolu publicznym w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2020-2025 systematycznie wzrastał. W roku szkolnym 2020/2021 wynosił on 1 191,51 zł, a w roku 2024/2025 osiągnął poziom 1 885,35 zł – co oznacza wzrost o ponad 58% w ciągu pięciu lat.

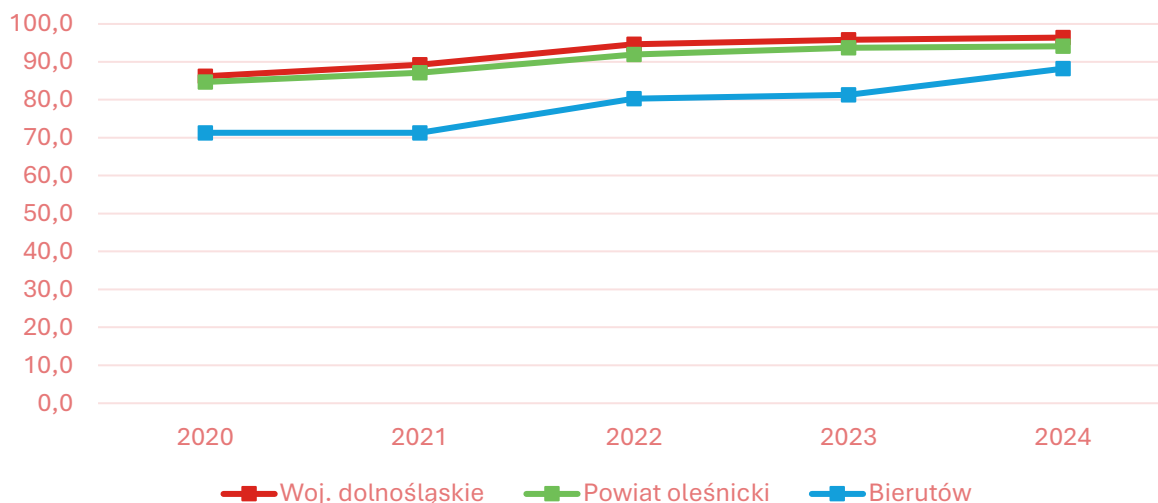
W tym samym okresie zmieniała się również liczba dzieci z terenu Miasta i Gminy Bierutów uczęszczających do przedszkoli w innych gminach – począwszy od 17 dzieci w roku 2020/2021, przez wzrost do 25 w 2021/2022, a następnie stopniowy spadek do 14 dzieci w roku 2024/2025. Jednocześnie zauważalny jest wzrost liczby dzieci z innych gmin korzystających z oferty przedszkolnej w Bierutowie – od 6 dzieci w latach 2020/2021 i 2021/2022 do 15 dzieci w roku 2024/2025. **Dane te mogą świadczyć o poprawie oferty lokalnej edukacji przedszkolnej** w Mieście i Gminie Bierutów, szczególnie po uruchomieniu nowego budynku przedszkola, co wpłynęło na zwiększenie jego atrakcyjności również dla mieszkańców okolicznych gmin.

Tab. 35. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2020-2025

		2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	os.	17	25	15	16	14
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy	os.	6	6	4	9	15
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	zł	1 191,51	1 305,20	1 304,17	1 697,37	1 885,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

W latach 2020-2024 udział dzieci w wieku 3-5 objętych opieką przedszkolną w Mieście i Gminie Bierutów corocznie wzrastał, jednak nadal pozostawał niższy niż średnie wartości dla powiatu oleśnickiego oraz województwa dolnośląskiego. W 2020 roku wskaźnik ten wynosił w Bierutowie 71,3%, podczas gdy w powiecie oleśnickim osiągał poziom 84,7%, a w województwie – 86,2%. W kolejnych latach sytuacja poprawiała się i w 2024 roku wskaźnik osiągnął 88,2%, choć nadal pozostawał poniżej średnich dla powiatu (94,1%) i województwa (96,4%).

Ryc. 24. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szkoły

Dostęp do dobrej edukacji stanowi jeden z głównych filarów rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki. Jest to również czynnik szczególnie istotny dla rozwoju dzieci, a co za tym idzie – lokalnej społeczności. Szkoły, oprócz funkcji edukacyjnej, odpowiedzialne są również za kształtowanie postaw moralnych podopiecznych poprzez monitorowanie ich zachowań, angażowanie do pracy w grupach oraz tworzenie warunków do wzajemnej integracji i socjalizacji.

W Mieście i Gminie działają **3 publiczne szkoły podstawowe**: w Bierutowie, Zbytowej i Wabienicach. Wykaz szkół publicznych przedstawia poniższa tabela. W roku szkolnym 2024/2025 do szkół uczęszczało łącznie 652 uczniów w 40 oddziałach, co średnio wynosiło 16 uczniów na oddział. Najwięcej uczniów (531) liczyła SP w Bierutowie, następnie SP w Wabienicach (63) oraz w Zbytowej (58). Wynika z tego, że SP w Bierutowie liczyła o wiele więcej uczniów niż łączna liczba uczniów w dwóch pozostałych szkołach. Posiadała ona również najwięcej oddziałów i największy obwód szkolny.

Dodatkowo w Mieście Bierutów funkcjonuje **Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Władysława Reymonta** prowadzony przez powiat. Szkoła oferuje naukę w Liceum Ogólnokształcącym, w tym m.in. w klasie mundurowej oraz w Technikum na dwóch kierunkach: technik logistyk i technik informatyk.

Tab. 36. Szkoły podstawowe na terenie Miasta i Gminy Bierutów w roku szkolnym 2024/2025

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
Szkoła Podstawowa w Bierutowie im 1 Dywizji Wojska Polskiego im. Tadeusza Kościuszki	531	25	21	65,79

Szkoła Podstawowa w Wabienicach	63	8	8	17,41
Szkoła Podstawowa w Zbytowej im. Majora Henryka Sucharskiego	58	7	8	16,22
Ogółem	652	40	16	99,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

Czynnikiem istotnie wpływającym na stan i jakość bazy dydaktycznej jest zróżnicowany poziom wyposażenia i infrastruktury pomiędzy poszczególnymi szkołami podstawowymi na terenie Miasta i Gminy Bierutów. Najlepiej rozwiniętą bazę posiada Szkoła Podstawowa w Bierutowie, która dysponuje aż 28 salami lekcyjnymi, nowoczesnymi pracowniami językowymi, 74 komputerami do użytku uczniów, 23 projektorami multimedialnymi oraz pełnym wyposażeniem w szafki, świetlice, monitoring, a także gabinet pielęgniarki/stomatologa i wsparcie psychologiczne.

Z kolei Szkoły Podstawowe w Wabienicach i Zbytowej mają po 9 sal lekcyjnych. Ponadto w Wabienicach funkcjonują 3 projektory multimedialne i 16 komputerów, natomiast w Zbytowej odpowiednio 3 i 23. Obie placówki również posiadają szafki dla uczniów, świetlice i wsparcie psychologiczne, jednak w Wabienicach obiekt sportowy wymaga remontu, a w Zbytowej w ogóle nie funkcjonuje.

Tab. 37. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Miasta i Gminy Bierutów w 2024 roku

Nazwa szkoły:	SP w Bierutowie	SP w Wabienicach	SP w Zbytowej
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	28	9	9
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	użyczenie od OKIS	do remontu	brak
Pracownie językowe	tak	tak	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	sportowa	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	74	16	23
Projektory multimedialne (szt.)	23	5	3
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	tak
Świetlice	tak	tak	tak
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	nie
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	tak	nie	nie
Wsparcie psychologa	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

W latach 2020-2025 liczba uczniów szkół podstawowych wraz z klasami „0” wahała się w przedziale od 755 do 785 uczniów, co oznacza, że liczba dzieci uczęszczających do szkół w Mieście i Gminie Bierutów utrzymywała się na podobnym poziomie. Najniższy poziom odnotowano w roku szkolnym 2023/2024 (755 uczniów), natomiast najwyższy – zarówno w latach 2021/2022, jak i 2024/2025 (785 uczniów).

Jednocześnie widoczny jest wzrost liczby uczniów zamieszkujących Miasto i Gminę Bierutów, którzy uczęszczali do szkół poza jej terenem – od 90 w roku 2021/2022 do aż 114 w roku 2024/2025. Może to świadczyć o rosnącej mobilności edukacyjnej mieszkańców Miasta i Gminy lub poszukiwaniu przez rodziców oferty edukacyjnej dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów (np. klas profilowanych, specjalistycznego wsparcia lub dogodniejszej lokalizacji).

Tab. 38. Liczba uczniów zamieszkujących Miasto i Gminę Bierutów uczęszczająca do szkół na terenie Miasta i Gminy w latach 2020-2025

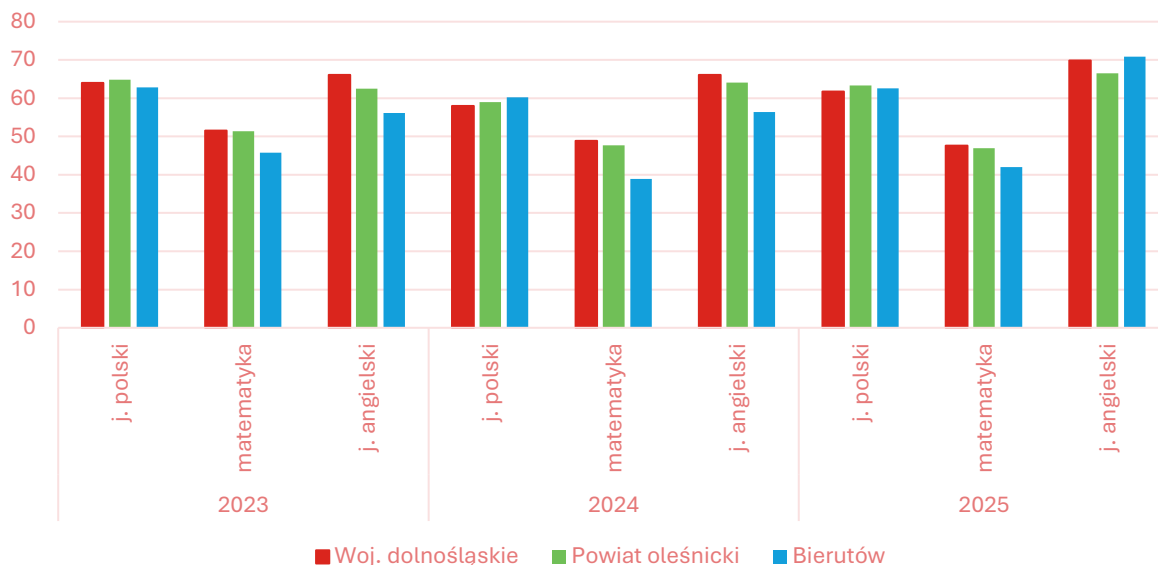
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "o"	783	785	773	755	785
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin	101	90	103	108	114

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

Podstawowym celem rozwoju edukacji oraz bazy edukacyjnej w danej jednostce jest zwiększenie jej skuteczności, rozumianej jako rozwój wiedzy i kompetencji uczniów. Najczęściej stosowaną formą weryfikacji ich postępów edukacyjnych są testy, egzaminy i sprawdziany wewnętrzne oraz zewnętrzne. Podstawowy test jakiemu poddawani są uczniowie szkół podstawowych w całej Polsce jest **egzamin ósmoklasisty**, przeprowadzany pod koniec edukacji podstawowej. W celu zdiagnozowania efektów nauczania w szkołach podstawowych w Mieście i Gminie Bierutów zdecydowano się na porównanie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty w Mieście i Gminie, powiecie oleśnickim oraz województwie dolnośląskim.

W latach 2023-2025 średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Mieście i Gminie Bierutów były zróżnicowane zarówno w odniesieniu do wyników powiatowych i wojewódzkich, jak i pomiędzy poszczególnymi szkołami.

Na poziomie Miasta i Gminy wyniki z języka polskiego kształtowały się na poziomie zbliżonym do średniej powiatowej i wojewódzkiej – w 2023 roku osiągnęły 62,81%, a w 2025 roku 62,58%, co było tylko nieznacznie niżej od średnich powiatowych i wojewódzkich. Największe różnice pojawiały się w matematyce, gdzie uczniowie Miasta i Gminy Bierutów uzyskiwali wyniki wyraźnie niższe od średnich dla powiatu i województwa (np. w 2024 roku 38,86% w Mieście i Gminie wobec 47,67% w powiecie i 48,87% w województwie). W przypadku języka angielskiego widoczny był wzrost – od 56,09% w 2023 roku do 70,83% w 2025 roku, co oznaczało stopniowe zbliżanie się do średnich wyników w regionie.

Ryc. 25. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2023-2025 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu.

Istotnym czynnikiem wpływającym na edukację uczniów są wszelkie **projekty edukacyjne**, konkursy oraz oferowane wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami. W ostatnich latach w szkołach znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Bierutów realizowano/organizowano m.in. następujące:

- projekty edukacyjne: Śniadanie daje moc, Bieg po zdrowie, Sztuka emocji, Godzina dla młodych głów, Lekcja higieny cyfrowej, Mały mistrz, Aktywna szkoła, Czujesz niemoc, Stop przemocy, Młodzi głosują, Owoce i warzywa w szkole, Szklanka mleka w szkole;
- konkursy: zDolnyślązak, Pegazik, konkursy przedmiotowe i plastyczne;
- formy wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami: zajęcia rewalidacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze przedmiotów, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne.

Dodatkowo, uczniowie Szkoły Podstawowej w Bierutowie uczestniczyli w następujących zawodach i turniejach sportowych na poziomie powiatowym lub wojewódzkim: Mistrzostwa powiatu w lekkoatletyce, Z orlika na stadion, Finał strefy wrocławskiej piłki nożnej, Mistrzostwa lekkoatletyczne na szczeblu wojewódzkim.

Miasto i Gmina Bierutów prowadzi również Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży „Zdolni znad Widawy”. Beneficjentami programu są mieszkający na terenie Miasta i Gminy uczniowie szkół uczęszczający do klas IV-VIII szkół podstawowych osiągający wysokie wyniki w nauce, znaczące sukcesy naukowe, artystyczne i sportowe. Realizacja Programu odbywa się w oparciu o środki finansowe pochodzące z budżetu Miasta

i Gminy Bierutów. W latach szkolnych od 2021/2022 do 2024/2025 łącznie przyznano 91 stypendiów na kwotę prawie 56 tys. zł.

W latach 2020-2024 wydatki w dziale 801 Oświata i wychowanie wahały się pomiędzy 15,2 mln w 2020 roku a 24,8 mln zł w 2023 roku. Wpływ na te wahania miał przede wszystkim poziom wydatkowanych środków na inwestycje (wydatków majątkowych) związany w szczególności z budową Przedszkola Miejskiego w Bierutowie, które trwało w latach 2020-2023. Wówczas łączne wydatki majątkowe w tym dziale wahały się między 2 a 7,4 mln zł rocznie. W 2024 roku poziom wydatków majątkowych zmniejszył się do kwoty 204 tys. zł. Z kolei wydatki bieżące stopniowo wzrastały z kwoty 13,2 mln zł w 2020 roku do 20,8 mln zł w 2024 roku.

Tab. 39. Wydatki w dziale 801 Oświata i wychowanie w Mieście i Gminie Bierutów w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
WYDATKI OGÓŁEM	15 247 929,54	16 877 746,14	22 796 185,18	24 839 472,33	20 979 890,90
<i>Wydatki bieżące</i>	13 231 222,30	14 531 134,39	15 829 178,35	17 461 575,34	20 775 463,21
<i>Wydatki majątkowe</i>	2 016 707,24	2 346 611,75	6 967 006,83	7 377 896,99	204 427,69
SUBWENCJA OŚWIATOWA	7 760 149,00	7 700 432,00	8 187 538,00	9 229 371,00	12 424 596,00
<i>Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801</i>	7 487 780,54	9 177 314,14	14 608 647,18	15 610 101,33	8 555 294,90
Stopień pokrycia	51%	46%	36%	37%	59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Mieście i Gminie Bierutów. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę, co oznacza, że wydatki oświatowe są pokrywane w części z dochodów własnych Miasta i Gminy.

Kultura i sport

Kultura w lokalnej społeczności pełni m.in. funkcje: integracyjną, edukacyjną, komunikacyjną, tożsamościową, rozrywkową, twórczą, ekonomiczną czy społeczną. Szczególnie istotne z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego są funkcje społeczne, związane z regulacją norm, obyczajów i kodów kulturowych, a zatem wpływające na kształtowanie kapitału społecznego oraz funkcje integracyjne, przez które rozumieć należy zdolność kultury do tworzenia poczucia wspólnoty poprzez tworzenie wspólnych przeżyć i doświadczeń. Dodatkowo, kultura pełni ważną rolę poprzez dostarczanie lokalnym społecznościom możliwości spędzania wolnego czasu, wzbogaconego o elementy twórcze, innowacyjne lub edukacyjne.

Na terenie Miasta i Gminy Bierutów za realizację zadań w zakresie kultury i sportu odpowiada Ośrodek Kultury i Sportu w Bierutowie (OKiS) oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Bierutowie.

Ośrodek Kultury i Sportu w Bierutowie z siedzibą przy ul. Przyjaciół Żołnierza 14a prowadzi szeroką ofertę zajęć cyklicznych i sportowo-rekreacyjnych, w tym m.in. naukę gry na gitarze, zajęcia wokalne, taniec nowoczesny z elementami artystycznymi dla dzieci i młodzieży, zajęcia fitness, szkółkę piłkarską oraz Bierutowski Uniwersytet Trzeciego Wieku. OKiS organizuje również wydarzenia kulturalne i sportowe o charakterze lokalnym i regionalnym, odpowiada za integrację mieszkańców różnych grup wiekowych oraz rozwój oferty rekreacyjnej. Do cyklicznych wydarzeń organizowanych przez OKiS zalicza się: Gminny Dzień Kobiet, Jarmark Bierutowski, Dożynki Gminne, Bal Seniora, Rowerem przez Kruszowice i okolice, Rolkowe Wakacje z OKiSem.

Gminny Dzień Kobiet to jedna ze sztandarowych imprez, która co roku odbywa się w Hali Sportowo-Widowiskowej w Bierutowie i przyciąga setki osób nie tylko z Miasta i Gminy Bierutów, ale także z sąsiadujących gmin i powiatów. Wyróżnia się wyjątkowym programem artystycznym oraz niepowtarzalną atmosferą, która sprawia, że wydarzenie to jest rozpoznawalne w całym regionie. **„Rowerem przez Kruszowice i okolice”** to cykliczna impreza sportowa, która gromadzi uczestników z całej Polski. Rodzinny Rajd Rowerowy prowadzi malowniczymi trasami, a jego atrakcją są ciekawostki przyrodnicze i historyczne prezentowane po drodze oraz wspólny piknik na boisku w Kruszowicach. Impreza ma wyjątkowy charakter i sportowy klimat – jest to największe wydarzenie rowerowo-sportowe w gminie. **„Rolkowe Wakacje z OKiSem”** to tradycyjna już forma spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, organizowana w ramach letnich półkolonii. Każdego roku odbywają się dwa turnusy, w których udział bierze łącznie około 100 osób w wieku 7-14 lat z terenu Miasta i Gminy Bierutów. Półkolonie cieszą się ogromnym zainteresowaniem zarówno dzieci, jak i rodziców, a ich wyjątkowa i oryginalna formuła sprawia, że są unikatowe w całej okolicy.

Z kolei **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Bierutowie** znajdująca się przy ul. Kolejowej 7 pełni funkcję lokalnego centrum czytelniczego i animacyjnego. Jej oferta obejmuje gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochronę materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie ich na zewnątrz, a także prowadzenie obiegu wypożyczeń międzybibliotecznych oraz różnorodnych form pracy z czytelnikiem dorosłym, jak i dziecięcym. Wśród cyklicznych wydarzeń organizowanych przez Bibliotekę można wymienić Narodowe Czytanie, Noc Bibliotek i Tydzień Bibliotek. Ponadto przy Bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki dla seniorów, w którym uczestniczą Członkinie Klubu Senior + działającym przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bierutowie. Od października 2024 r. przywrócono również spotkania autorskie zarówno dla dorosłych jak i dla dzieci, na które zapraszani są najważniejsi polscy pisarze i pisarki. Ponadto Biblioteka prowadzi lekcje biblioteczne dla najmłodszych czytelników, warsztaty plastyczne oraz usługę „Książka do domu” dla osób mających problem z samodzielnym dotarciem do

instytucji. Jednocześnie ograniczeniem pozostaje brak stałej, nowoczesnej siedziby – Biblioteka działa w warunkach lokalowych, które utrudniają pełny rozwój działalności kulturalnej.

Na terenie Gminy czynne są również **świellice wiejskie** w miejscowościach: Jemielna, Paczków, Zawidowice, Kruszowice, Solniki Małe, Stronia, Karwiniec, Zbytowa, Strzałkowa, Posadowice i Sątok. Dwa z nich to obiekty nowe, jedna jest po remoncie, a siedem wymaga remontu.

Z kolei w ramach aktywności fizycznej mieszkańcy mogą korzystać z następujących **obiektów sportowych**: Stadion Miejski w Bierutowie, Dom Sportowca w Bierutowie, sala gimnastyczna przy ul. Namysłowskiej w Bierutowie, hala sportowo-widowiskowa w Bierutowie, boisko sportowe ORLIK, boisko lekkoatletyczne przy SP w Bierutowie. Szczegółowe informacje na temat stanu infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Miasta i Gminy Bierutów znajdują się w poniższej tabeli.

Tab. 40. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Miasta i Gminy Bierutów

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka obiektu	Zajęcia/sporty organizowane dla mieszkańców/wyposażenie
Świellice Wiejskie	<ul style="list-style-type: none"> • Gorzesław sala rady Sołdeckiej - obiekt z 1905 r. do remontu (pokrycie dachowe); • Świellica Solniki Małe - obiekt przebudowany w 2010 r., 12 września 2025 r. została podpisana umowa na przebudowę schodów wraz z pogłębieniem piwnicy; • Świellica Kruszowice - obiekt z 1930 r. - zalecenia wykonania remontu tylnej i szczytowej elewacji; • Świellica Posadowice - obiekt z 1930 r. – należy zakończyć remont wszystkich pomieszczeń; • Świellica Zawidowice - obiekt z 2014 r., brak uwag; • Świellica Karwiniec - obiekt z 2012 r., brak zaleceń; • Świellica Jemielna - obiekt z 1935 r., po remoncie głównego pomieszczenia oraz kuchni; • Świellica Strzałkowa - obiekt z 2018 r., - zalecenia dotyczące montażu daszku nad drzwiami; • Świellica Sątok - obiekt z 2019 r., - obiekt nowy; • Świellica Zbytowa - obiekt z 1986 r.; • Świellica Paczków - obiekt z 1930 r.,; • Klub Sportowy Widawa - obiekt z 1990 r. - obiekt po remoncie elewacji. 	zajęcia służące integracji społecznej
Boiska sportowe na terenie gminy	Orlik zbudowany w 2013: stan dobry, nie wymaga remontu	zajęcia sportowe i rekreacyjne
Ośrodek Kultury i Sportu w Bierutowie, ul. Przyjaciół Żołnierza 14a, 56-420 Bierutów	Po remoncie wewnątrz budynku. Do remontu elewacja budynku.	zajęcia wokalne, gitarowe, szachy, sala konferencyjna
Boisko „ORLIK” ul. Kolejowa 7, 56-420 Bierutów	Do remontu: brak kontenerów szatniowych, montaż nowych kontenerów z wc i natryskami. Wymiana pręseł ogrodzeniowych. Częściowa wymiana oświetlenia. W przyszłości możliwa renowacja płyt boisk ze sztucznej trawy i tartanu.	piłka nożna, siatkówka, koszykówka

Boisko lekkoatletyczne przy Szkole Podstawowej w Bierutowie	Do remontu: wymiana siatek do piłkochwyłów, naprawa ogrodzenia.	boisko ogólnodostępne
Stadion Miejski w Bierutowie, ul. Namysłowska 1	Do remontu: wykonania nawodnienia, montaż zbiorników na wodę do podlewania boiska, renowacja oświetlenia, wykonanie ogrodzenia,	mecze ligowe Klubu Sportowego Widawa Bierutów, Szkółki Piłkarskiej Bierutów oraz UKS Bierutów
Dom Sportowca - przy Stadionie Miejskim w Bierutowie	Częściowo po remoncie: wykonano nową elewację, wymieniono stolarkę okiennieo-drzwiową, wykonano nową toaletę, postawiono wiatę, wykonano ogrodzenie. Do remontu: Kompleksowy remont wewnętrzny budynku.	centrum treningowe, szatnie, natryski
Hala Sportowo-Widowiskowa w Bierutowie, ul. Karsińskiego 3	Do remontu: Montaż rolet zewnętrznych, malowanie hali wewnątrz,	organizacja wydarzeń kulturalno-sportowych, siłownia, fitness
Filia Zbytowa	Do wykończenia/remontu	tymczasowo zamknięte
Filia Solniki Wielkie	Do przeniesienia do innego pomieszczenia	otwarte dwie soboty w m-cu w godz. 9.00-13.00, dwie środy w m-cu w godz. 9.00-18.00
Skate Park	Do remontu, ewentualnie do uzupełnienia	corocznie półkolonie rolkowe

Źródło: opracowanie własne.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo stanowi fundament stabilności i rozwoju. Zapewnia mieszkańcom poczucie ochrony, wpływa na ich zdrowie i dobrostan, sprzyja współpracy, angażowaniu się w życie wspólnoty oraz pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy i społeczny JST. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Miasto i Gmina Bierutów podlega pod **Komendę Powiatową Policji w Oleśnicy**. W Mieście Bierutów przy ul. Wrocławskiej 37 zlokalizowany jest Posterunek Policji. Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa 17 funkcjonariuszy.

Na terenie Miasta i Gminy Bierutów nie ma Oddziału Państwowej Straży Pożarnej, ale działa 6 jednostek **Ochotniczej Straży Pożarnej**: w Bierutowie, Zbytowej, Wabienicach, Solnikach Wielkich, Gorzesławiu i Posadowicach. OSP w Bierutowie, Zbytowej i Wabienicach zrzeszone są w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Podstawowa działalność jednostek koncentruje się na zadaniach związanych z ochroną przeciwpożarową, ratownictwem technicznym, medycznym i wodnym, a także reagowaniem w sytuacjach kryzysowych, takich jak wypadki drogowe, pożary czy klęski żywiołowe. Ochotnicze Straże Pożarne pełnią również istotną rolę społeczną i edukacyjną. Ich dodatkowa działalność obejmuje: pokazy sprzętu, pokazy ratownictwa medycznego, organizację dni otwartych remizy, pogadank w przedszkolach i szkołach podstawowych, zabezpieczenie imprez gminnych, a także organizację turniejów charytatywnych, konkursów i zabaw podczas imprez sołeckich. Dzięki

temu OSP w Bierutowie i sołectwach pełnią ważną rolę nie tylko w zakresie bezpieczeństwa, ale również w integracji i animacji życia lokalnej społeczności.

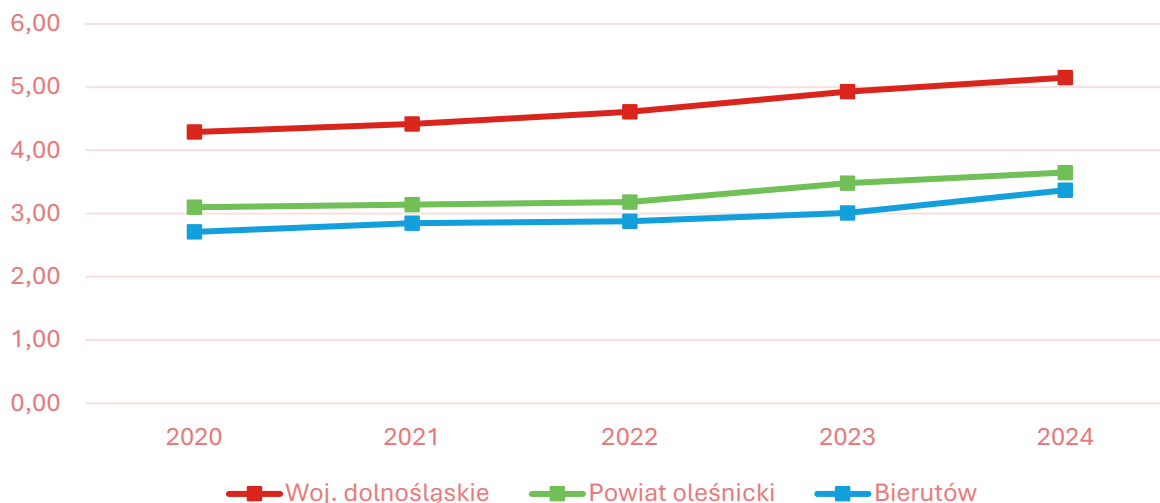
Część terenu Miasta i Gminy Bierutów objęta jest **monitoringiem** w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców oraz zmniejszenia wandalizmu na mieniu Miasta i Gminy. Monitoring usytuowany jest na Rynku, Parku Miejskim, Stadionie Miejskim, bramie zamkowej, PSZOK, wokół budynku Urzędu Miejskiego, na trzech remizach OSP oraz pięciu świetlicach wiejskich. Na terenie Miasta i Gminy nie funkcjonuje straż gminna.

Miasto i Gmina Bierutów posiada **Plan zarządzania kryzysowego**. Stanowi on jedno z podstawowych narzędzi Burmistrza Bierutowa w ramach zarządzania kryzysowego w przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego lub mogącego spowodować sytuację kryzysową o skutkach obejmujących teren Miasta i Gminy. Struktura planu pozwala na uniknięcie powielania działań planistycznych i ratunkowych dla każdego zagrożenia i każdego zadania.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne

Jednym z elementów otoczenia wewnętrznego gminy są organizacje pozarządowe działające na jej obszarze. Ich liczba odzwierciedlać może także stopień zaangażowania społecznego w sprawy publiczne. W celu analizy stanu sektora NGO-sów (*ang. Non-governmental organization*) w Mieście i Gminie Bierutów zdecydowano się na przeliczenie liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców oraz porównanie sytuacji Miasta i Gminy z obszarem powiatu oleśnickiego i województwa dolnośląskiego.

W latach 2020-2024 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1000 mieszkańców w Mieście i Gminie Bierutów systematycznie rosła – od 2,71 w 2020 roku do 3,37 w 2024 roku. Mimo tego pozytywnego trendu wskaźnik ten pozostaje niższy niż średnia dla powiatu oleśnickiego (3,65 w 2024 roku) oraz wyraźnie niższy niż średnia województwa dolnośląskiego, gdzie w 2024 roku osiągnął poziom 5,15.

Ryc. 26. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych KRS na terenie Miasta i Gminy Bierutów zarejestrowanych jest 18 **organizacji pozarządowych**, w tym 6 ochotniczych straży pożarnych. Wśród najważniejszych można wymienić Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Bierutowskiej im. Romka Kazimierskiego, którego celem jest prowadzenie działalności sprzyjającej integracji mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów. Zakres działania Stowarzyszenia rozciąga się od edukacji, oświaty, wychowania, promocji i organizacji wolontariatu, poprzez upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, aż po ochronę dóbr kultury, tradycji i działania na rzecz integracji europejskiej. Wśród stowarzyszeń wyróżnia się również Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Oleśnicy – Klub Honorowych Dawców Krwi – PCK Bierutów oraz Związek Harcerstwa Polskiego – Hufiec Bierutów, które aktywnie uczestniczą w życiu społecznym i kulturalnym Miasta i Gminy Bierutów.

Wśród zespołów artystycznych odgrywających ważną rolę w animacji życia kulturalnego Miasta i Gminy można wyróżnić również Zespół Pieśni i Tańca „Bierutowianie” reaktywowany pod nazwą „Bierutowianie BIS”, którego historia sięga 1946 roku. Repertuar zespołu obejmuje polskie tańce narodowe i regionalne, pieśni patriotyczne, utwory ludowe oraz kolędy i występuje zarówno lokalnie, w szkołach, na wydarzeniach gminnych, jak i poza Gminą.

Szczególną rolę w życiu społeczności lokalnych odgrywają **koła gospodyń wiejskich** (KGW). Jak wskazuje ustawa o kołach gospodyń wiejskich stanowią one dobrowolne, niezależne od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizację mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. Odgrywają one również kluczową rolę w propagowaniu lokalnych tradycji i zwyczajów. Według danych Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich w Mieście i Gminie Bierutów działalność prowadzi 8 kół gospodyń

wiejskich w: Solnikach Wielkich, Posadowicach, Sątoku, Kijowicach, Zbytowej, Paczkowie, Wabienicach i Stroni.

Ponadto działają również **kluby sportowe** i inne formy działalności rekreacyjnej lub wypoczynkowej, do których można zaliczyć: Ludowy Zespół Sportowy – „Widawa” Bierutów, Ludowy Zespół Sportowy – Solniki Małe, Ludowy Zespół Sportowy – Zbytowa, Uczniowski Klub Sportowy – Bierutów, KS ISKRA Wabienice oraz Bierutowska Grupa Biegowa.

Instrumentem służącym kształtowaniu polityki **współpracy z organizacjami pozarządowymi** jest program współpracy Miasta i Gminy Bierutów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. W latach 2022-2023 na jego realizację przewidziano kwotę po 151 tys. zł, a w 2024 roku – 171 tys. zł, z czego zrealizowano kolejno: 167 tys. zł, 121 tys. zł oraz 120,8 tys. zł. Konkursy dotyczyły powierzenia wykonania zadań publicznych organizacjom pozarządowym w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu, rozwoju sportu, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym czy prowadzenia ludowych zespołów pieśni i tańca z terenu Miasta i Gminy Bierutów krzewiących kulturę regionalną.

Od 2017 roku w Mieście i Gminie Bierutów funkcjonuje również **budżet obywatelski**, w ramach którego finansowane i realizowane są zadania wybierane przez mieszkańców gminy. Corocznie od 2022 roku na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego przeznaczano kwotę 40 tys. zł i obejmowały one m.in. zakup sprzętu nagłaśniającego, DRONA, oświetlenie boiska sportowego, doposażenie wszystkich jednostek OSP z terenu Miasta i Gminy Bierutów w wyposażenie osobiste oraz sprzęt ratowniczo-gaśniczy czy wykonanie automatycznego systemu nawadniania boiska piłkarskiego na Stadionie Miejskim w Bierutowie.

Miasto i Gmina Bierutów jest również członkiem różnych organizacji i stowarzyszeń wspierających rozwój samorządu oraz współpracę w regionie i kraju, w tym:

- **Związku Miast Polskich** – organizacji działającej na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego samorządu oraz upowszechniania dobrych praktyk zarządzania i efektywnego funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego;
- **Stowarzyszenia Aglomeracja Wrocławska** – zrzeszenia gmin i powiatów, którego celem jest wspólne działanie na rzecz gospodarczego i kulturalnego rozwoju obszaru aglomeracji wrocławskiej;
- **Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa** – partnerstwa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, które wykorzystuje lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe i historyczne do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspierania inicjatyw społecznych i gospodarczych;
- **Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej** – organizacji reprezentującej interesy gmin wiejskich, wspierającej ideę samorządu terytorialnego, obronę

wspólnych interesów gmin oraz działania na rzecz ich społeczno-gospodarczego rozwoju;

- **Agencji Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej S.A. (ARAW)** – spółki zajmującej się pozyskiwaniem inwestorów krajowych i zagranicznych, wspieraniem tworzenia nowych miejsc pracy i wzrostu gospodarczego regionu. ARAW prowadzi także działania promocyjne, informacyjne i realizuje projekty wspierające rozwój współpracy w aglomeracji wrocławskiej.

Od 1997 roku Miasto i Gmina Bierutów utrzymuje partnerstwo z niemieckim miastem **Bernstadt auf dem Eigen**. Współpraca ta obejmuje przede wszystkim wymianę młodzieży szkolnej, sprzyjającą budowaniu więzi i poznawaniu innych kultur, a także kontakty pomiędzy podmiotami gospodarczymi, które stwarzają możliwości rozwoju współpracy ekonomicznej i wymiany doświadczeń.

4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna stanowi element istotnie wpływający na jakość życia oraz przewidywaną długość życia. Dostęp do dobrej opieki zdrowotnej wpływać może pozytywnie również na rozwój gospodarczy, poprzez ograniczenie negatywnych skutków chorób i kontuzji oraz związane z tym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności. Mając na uwadze występujące w Polsce zjawisko starzenia się społeczeństwa służba zdrowia odgrywa też znaczną rolę w związku ze szczególnym popytem na jej usługi wśród seniorów.

Mieszkańcy Miasta i Gminy Bierutów w zakresie ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez przychodnię lekarską – **Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie**. Przychodnia Rejonowa w Bierutowie zlokalizowana jest przy ul. Juliusza Słowackiego 2 i znajduje się w niej poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet położnej środowiskowej, punkt pobrań i poradnia ginekologiczno-położnicza. W Zbytowej i Wabienicach znajdują się dodatkowo Wiejskie Ośrodki Zdrowia, w których przyjmuje lekarz podstawowej opieki zdrowotnej. W Bierutowie znajduje się również EMC Instytut Medyczny S.A., w którym mieszkańcy mogą uzyskać porady w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.

Na terenie Miasta i Gminy nie funkcjonują placówki świadczące specjalistyczną opiekę medyczną. W zakresie leczenia specjalistycznego ludność Miasta i Gminy korzysta z placówek zlokalizowanych w Oleśnicy. Tam też znajduje się najbliższa stacja pogotowia ratunkowego oraz szpital.

Na terenie Gminy działają również 3 apteki, zlokalizowane w Bierutowie: apteka Pod Zegarem (czynna od pon. do pt. w godz. 8.00-19.00 oraz w sob. w godz. 8.00-14.00), apteka Zwycięska (czynna od pon. do pt. w godz. 7.30-20.00 oraz w sob. w godz. 8.00-15.00), apteka Majowa (czynna od pon. do pt. w godz. 8.00-18.30).

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej w Mieście i Gminie Bierutów zajmuje się **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierutowie** (M-GOPS) z siedzibą przy ul. Kolejowej 7 w Bierutowie. Placówka realizuje zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne, a także prowadzi działania z zakresu pracy socjalnej.

Do zadań MGOPS należą w szczególności:

- opracowywanie i wdrażanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- opracowywanie i realizacja gminnych programów wspierania rodziny;
- praca socjalna i praca z rodziną;
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijanie nowych form wsparcia społecznego i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- prowadzenie działań w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Placówka jest istotnym ogniwem w systemie bezpieczeństwa socjalnego Miasta i Gminy oraz pełni funkcję koordynatora lokalnych polityk wsparcia społecznego, w tym w ramach procedury Niebieskiej Karty oraz gminnych programów profilaktyki i integracji społecznej. W strukturze M-GOPS funkcjonuje również **Klub „Senior+”**, zlokalizowany w tym samym budynku przy ul. Kolejowej 7 w Bierutowie. Jest to placówka wsparcia dziennego, której celem jest zapewnienie osobom starszym (w wieku 60+) aktywnego spędzania czasu wolnego, rozwijanie pasji i zainteresowań seniorów, budowanie i wzmacnianie więzi społecznych wśród mieszkańców starszego pokolenia oraz promowanie samopomocy i wolontariatu wśród seniorów. Placówka udostępnia 25 miejsc dla seniorów z terenu Miasta i Gminy i posiada zaplecze lokalowe złożone z sal do zajęć fakultatywnych i rehabilitacyjnych, kuchni, łazienki, szatni oraz holu.

W Mieście i Gminie Bierutów działa **Uniwersytet Trzeciego Wieku**, funkcjonujący przy Ośrodku Kultury i Sportu. Skupia kilkudziesięciu aktywnych seniorów z Bierutowa i okolicznych miejscowości (Stroni, Wabienic, Posadowic, Solnik Małych, Kijowic, Zbytowej). Oferta UTW obejmuje zajęcia językowe (angielski, niemiecki), gimnastykę, zumbę, warsztaty artystyczne (np. haft, florystyka), wykłady, wyjazdy kulturalne oraz spotkania integracyjne. UTW odgrywa ważną rolę w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób starszych, wspiera ich aktywizację społeczną i zdrowie psychofizyczne.

Miasto i Gmina Bierutów świadczy również szeroki zakres usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, które zapewniają wsparcie mieszkańcom wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności osobom starszym i z niepełnosprawnościami. W ostatnich latach wprowadzono nowoczesne rozwiązania, takie jak teleopieka (Korpus Wsparcia Seniora) tj. system opasek bezpieczeństwa,

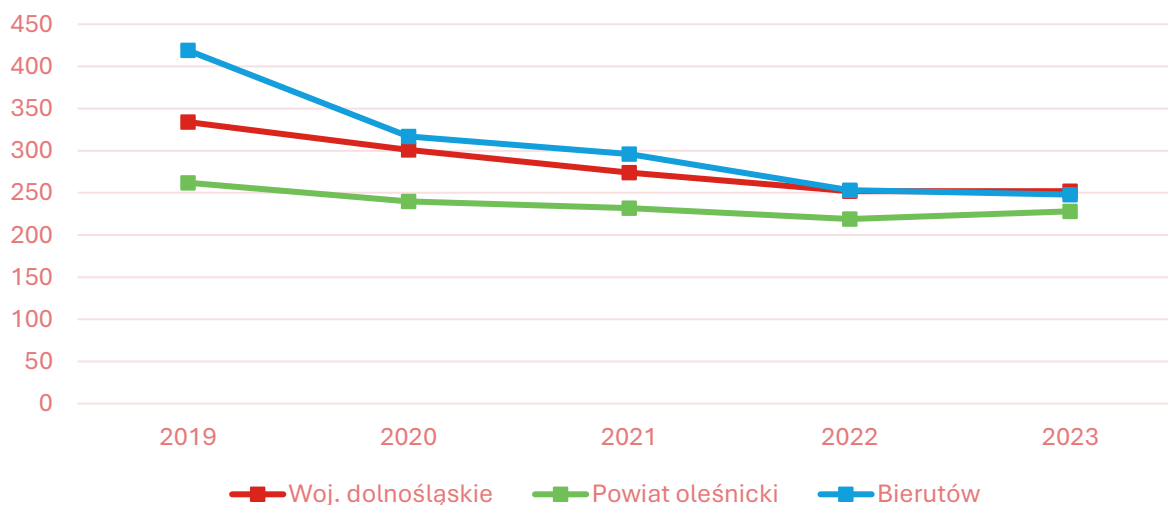
umożliwiających szybkie wezwanie pomocy. Rozwijane są także usługi sąsiedzkie, czyli pomoc świadczona przez osoby z lokalnej społeczności oraz opieka wytchnieniowa, która czasowo odciąża stałych opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Ważnym elementem systemu wsparcia jest również asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, wspomagający podopiecznych w codziennym funkcjonowaniu, przemieszczaniu się i uczestnictwie w życiu społecznym. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tab. 41. Usługi opiekuńcze prowadzone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w miejscu zamieszkania

Usługi w miejscu zamieszkania	2020	2021	2022	2023	2024
opiekuńcze	8	10	6	7	8
specjalne	2	2	2	3	5
sąsiedzkie	0	0	0	0	1
teleopieka (Korpus Wsparcia Seniora)	0	0	0	94	51
opieka wytchnieniowa	0	3	8	5	6
asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	0	6	20	18	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

Poniższy wykres przedstawia beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu i województwa. W latach 2019-2023 we wszystkich trzech jednostkach terytorialnych obserwowany jest systematyczny spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2019 roku wskaźnik dla Miasta i Gminy Bierutów był najwyższy i przekraczał 400 beneficjentów, znacząco przewyższając średnią dla powiatu i województwa. W kolejnych latach różnice te stopniowo malały – w 2023 roku wskaźniki dla wszystkich trzech jednostek niemal się zrównały oscylując wokół 250 osób na 10 tys. mieszkańców, choć dla Miasta i Gminy Bierutów wskaźnik tej był nieco niższy w porównaniu do powiatu oleśnickiego.

Ryc. 27. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Bierutów na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Polityka mieszkaniowa w Mieście i Gminie Bierutów jest prowadzona na podstawie uchwały nr XXXV/419/21 Rady Miejskiej w Bierutowie z dnia 30 września 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta i Gminy Bierutów. Dokument ten określa kryteria dostępu do mieszkań komunalnych i socjalnych, zasady naliczania czynszu oraz tryb zawierania umów najmu.

W latach 2020-2024 liczba mieszkań komunalnych systematycznie się zmniejszała – z poziomu 310 lokali w 2020 roku do 240 w 2024 roku. Natomiast liczba mieszkań socjalnych od 2023 roku wzrosła i w 2024 roku wynosiła 26 lokali. Mieszkania te przeznaczone są dla osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych, często również objętych wsparciem M-GOPS.

Tab. 42. Liczba mieszkań komunalnych w zasobie Miasta i Gminy Bierutów w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkań komunalnych	310	279	271	266	240
Liczba mieszkań socjalnych	22	20	22	27	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miasta i Gminy Bierutów.

Średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne to ok. 7 lat, a na mieszkanie socjalne ok. 6 lat. Miasto i Gmina Bierutów nie posiada mieszkań treningowych ani wspomaganych. Korzysta w tym zakresie z zasobów gmin ościennych na podstawie porozumienia.

ZAŁĄCZNIK NR 2: WZÓR ANKIETY

ANKIETA DOT. STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY BIERUTÓW NA LATA 2026-2030

W części I: Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Miasta i Gminy Bierutów i jej mieszkańców, zaznaczając odpowiednie pola w następującej skali: bardzo zła, zła, dostateczna, dobra, bardzo dobra, nie dotyczy/nie mam zdania. Oceniane elementy zostały podzielone na sześć obszarów: społeczeństwo, gospodarka, środowisko i przestrzeń, infrastruktura techniczna, turystyka i rekreacja oraz edukacja i kultura.

W części II: wskaż 5 najistotniejszych kwestii do poprawy w Mieście i Gminie. W części III: spróbuj określić, co mogłoby stać się wizytówką Miasta i Gminy.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO

Część I

Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Gminy i jej mieszkańców.

aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja społeczna, inicjatywy oddolne)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

skuteczność działania pomocy społecznej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostęp do podstawowej opieki medycznej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra

- nie dotyczy/nie mam zdania

dostęp do żłobków/klubów dziecięcych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość opieki w żłobkach/klubach dziecięcych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

wsparcie osób starszych (np. domy pomocy społecznej, kluby seniora)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

wsparcie osób niesamodzielnych (np. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra

- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

bezpieczeństwo publiczne

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostępność architektoniczna budynków administracji publicznej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

OBSZAR: GOSPODARKA

Część I

Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Gminy i jej mieszkańców.

atrakcyjność inwestycyjna

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

możliwość uzyskania zatrudnienia

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

funkcjonowanie transportu zbiorowego

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

perspektywy rozwojowe działalności rolniczej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Część I

Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Gminy i jej mieszkańców.

estetyka (czystość przestrzeni publicznych)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość powietrza

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

oferta działań wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)

- bardzo zła
- zła

- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

świadomość ekologiczna mieszkańców

- bardzo zła
- zła

dostateczna

- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

system odbioru odpadów

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

walory środowiska przyrodniczego

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

rozwój odnawialnych źródeł energii

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Część I

Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Gminy i jej mieszkańców.

- stan dróg
- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem samochodów osobowych i ciężarowych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość sieci wodociągowej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość sieci kanalizacyjnej

- bardzo zła

- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość sieci gazowej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostępność szerokopasmowego Internetu

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość istniejących ścieżek rowerowych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość istniejących chodników

- bardzo zła

- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywy dla transportu samochodowego)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA

Część I

Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Gminy i jej mieszkańców.

atrakcyjność turystyczna

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

poziom bazy sportowo-rekreacyjnej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna

- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

poziom bazy gastronomicznej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów

- bardzo zła
- zła
- dostateczna

- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

OBSZAR: EDUKACJA I KULTURA

Część I

Oceń stopień rozwoju i/lub działalność Gminy i jej mieszkańców.

dostęp do edukacji przedszkolnej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość edukacji przedszkolnej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość infrastruktury przedszkolnej

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostęp do edukacji w szkołach podstawowych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość edukacji w szkołach podstawowych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra

- nie dotyczy/nie mam zdania

wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dotatkowa oferta w szkołach (koła zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia, itp.)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

organizacja dowozu dzieci do szkół

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra

- nie dotyczy/nie mam zdania

działalność instytucji kultury (np. ośrodek kultury i sportu, biblioteka)

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

działalność świetlic wiejskich

- bardzo zła
- zła
- dostateczna
- dobra
- bardzo dobra
- nie dotyczy/nie mam zdania

Część II

Proszę o zaznaczenie 5 punktów, które są najistotniejsze do poprawy w Mieście i Gminie Bierutów w ciągu najbliższych lat.

- poprawa stanu infrastruktury drogowej (w tym m.in. nawierzchni dróg, przejść dla pieszych)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek rowerowych
- rozbudowa ciągów pieszych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej
- rozwój infrastruktury kulturalnej
- rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)
- renowacja zabytków
- poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami
- budowa/modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- budowa/rozwój sieci gazowej
- modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości: ułatwianie zakładania/prowadzenia działalności gospodarczej (w tym ulgi)
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania systemu gospodarki odpadami
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- zwiększenie liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- zwiększenie natężenia działań promocyjnych Gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- organizacja/zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)
- aktywizacja osób starszych
- inny (jaki?)

Część III

Odpowiedz na pytanie, co mogłoby stać się wizytówką Gminy?

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 13 lat
- 13-17 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Status zawodowy/zatrudnienie:*

- osoba pracująca (poza rolnictwem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej)
- przedsiębiorca/przedsiębiorczyni
- rolnik/rolniczka
- emeryt/ka lub rencista/ka
- uczeń/uczennica lub student/ka
- osoba bezrobotna
- inne

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem miasta Bierutów
- jestem mieszkańcem wsi w Gminie

ZAŁĄCZNIK NR 3: TABELA EWALUACYJNA

Cel I: Spójna polityka przestrzenna rozwijająca funkcje mieszkaniowe, gospodarcze i rekreacyjne					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
Strefowanie przestrzeni jako element zachowania spójności i funkcjonalności układów osadniczych	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie za pomocą narzędzi planistycznych: Planu Ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego strefowego podziału miasta z predysponowanymi funkcjami rozwojowymi; Utrzymanie porządku planistycznego poprzez aktualizację oraz opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; Wyznaczenie uzbrojonej rezerwy terenowej pod rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym budownictwa komunalnego; Objęcie ochroną gruntów o wysokiej przydatności rolniczej oraz uniemożliwienie ich zabudowania lub degradacji; Opracowanie standardów urbanistycznych, uwzględniających przede wszystkim katalog zasad obowiązujących w ścisłym śródmieściu Bierutowa, w tym kolorystyki, kształtu i formy szyldów oraz reklam, elementów małej architektury, dopuszczalnych gatunków roślinności; 				

<p>Dostępna i bezpieczna infrastruktura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja prac związanych z uzbrojeniem terenów wyznaczonej strefy inwestycyjnej; • Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej z uwzględnieniem szczególnie miejscowości: Solniki Małe, Kijowice, Kruszowice; • Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody (SUW) w Stroniach; • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych; • Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu w celu rozbudowy, przebudowy i modernizacji dróg; • Modernizacja i rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym poprzez doświetlenie przejść dla pieszych, instalację sygnalizacji świetlnej, poprawę oznakowania poziomego i pionowego, budowę inteligentnych przejść dla pieszych, montaż prędkościomierzy, celem poprawy bezpieczeństwa drogowego; • Budowa parkingów typu Park&Ride oraz Kiss&Ride przy planowanej stacji kolejowej w Zawidowicach; • Wprowadzenie zintegrowanego systemu transportu zbiorowego, poprzez synchronizację gminnych połączeń autobusowych z rozkładami jazdy pociągów regionalnych i krajowych; • Modernizacja infrastruktury przystankowej; 				
---	--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa ścieżek i dróg rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych, w szczególności odcinka z Kijowic do Bierutowa oraz trasy nad Widawą, tworzących spójny system umożliwiający wybór alternatywnego środka transportu. 				
<p>Kształtowanie przestrzeni publicznych i wzmocnienie tożsamościowych funkcji obiektów zabytkowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja prowadzonych działań rewitalizacyjnych, w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, • Renowacja i konserwacja cennych obiektów zabytkowych, m.in. muru miejskiego, ulic staromiejskich; • Zabezpieczenie i udostępnienie odwiedzającym ruin kościoła oraz nekropolii w Bierutowie; • Dostosowanie śródmiejskich przestrzeni publicznych do wymogów ustawy o dostępności przy zachowaniu historycznego charakteru centrum; • Rewaloryzacja i utworzenie terenów rekreacyjnych nad Widawą, przy zachowaniu przepisów odrębnych w zakresie gospodarowania na terenach szczególnego zagrożenia powodzią; • Kreowanie miejsc poświęconych aktywności fizycznej i integracji międzypokoleniowej mieszkańców na obszarach wiejskich Miasta i Gminy. 				
<p>Cel II: Ograniczenie antropopresji i poprawa jakości środowiska przyrodniczego</p>					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
<p>Ochrona środowiska przyrodniczego i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie właściwości ekosystemów, poprzez ochronę i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej; • Prowadzenie systematycznych zabiegów pielęgnacyjnych w obrębie zieleni miejskiej, wraz z jej inwentaryzacją; • Kształtowanie zieleni, w szczególności miejskiej w sposób wspierający zachowanie bioróżnorodności, np. poprzez prowadzenie nasadzeń gatunków rodzimych, roślin miododajnych; • Przeprowadzenie rewaloryzacji parku miejskiego, wraz z uzupełnieniem nasadzeń i odtworzeniem małych ekosystemów wodnych; • Zapewnienie zrównoważonej gospodarki wodnej, w tym na obszarach wiejskich, poprzez odtworzenie, zachowanie i utrzymanie infrastruktury melioracji szczegółowej; • Poprawa jakości wód powierzchniowych, poprzez ograniczenie dopływu zanieczyszczeń i kontrolę gospodarki ściekowej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów nieskanalizowanych oraz o intensywnym wykorzystaniu rolniczym; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie antropopresji na obszary cenne przyrodniczo, poprzez prowadzenie racjonalnej gospodarki przestrzennej i działania informacyjne. 				
<p>Wspieranie transformacji energetycznej i budowanie odporności na zmiany klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie emisyjności sektora publicznego, poprzez kompleksową termomodernizację, szczególnie obiektów Centrum Usług Wspólnych oraz Szkoły Podstawowej w Wabienicach; • Montaż mikroinstalacji OZE na obiektach użyteczności publicznej; • Zwiększenie poziomu retencji wód, poprzez montaż zbiorników retencyjnych przy obiektach użyteczności publicznej; • Zwiększenie poziomu retencji wód opadowych w sektorze prywatnym, m.in. poprzez wprowadzenie programu mikrograntów na rzecz montażu zbiorników retencyjnych; • Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury z osią główną – rzeką Widawą; • Wymiana i stosowanie w przyszłości energooszczędnych opraw LED w oświetleniu ulicznym; • Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, poprzez wsparcie, promocję i mentoring w zakresie ubiegania się sektora prywatnego o dotację na wymianę nieefektywnych źródeł ogrzewania; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa sieci gazowej, umożliwiającej wykorzystanie alternatywnego źródła energii cieplnej; • Budowa systemu czujników jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy; • Poprawa stopnia przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu odpadów komunalnych; • Lokalne wykorzystanie bioodpadów – kompostowanie, zwiększenie selektywnej zbiórki bioodpadów; • Przeniesienie magazynu publicznego do obecnej siedziby Centrum Usług Wspólnych wraz z rewizją jego wyposażenia; • Dopuszczenie Miasta i Gminy w sprzęt ratunkowy, w tym m.in.: mikrobusa, lekki pojazd zaopatrzeniowy, wozy bojowe dla OSP; • Prowadzenie regularnych szkoleń z zakresu reagowania kryzysowego na podstawie planu zarządzania kryzysowego, z uwzględnieniem Ochotniczych Straży Pożarnych, przedstawicieli samorządu gminnego oraz mieszkańców. 				
<p>Kształtowanie odpowiedzialnych postaw społecznych wobec środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja i promocja prawidłowej segregacji odpadów, w tym ograniczenia ich wytwarzania, m.in. poprzez organizację akcji społecznych tj. sadzonka za makulaturę; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie i kolportaż ogólnodostępnych materiałów edukacyjnych i przyrodniczych; • Rozwój energetyki prosumenckiej, poprzez wsparcie finansowe i promocję OZE wśród mieszkańców; • Wydzielenie „zielonego budżetu obywatelskiego” przeznaczonego na realizację proekologicznych rozwiązań zaproponowanych przez mieszkańców; • Prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej wśród wszystkich grup społecznych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów; • Promocja postaw odpowiedzialnych środowiskowo, m.in. poprzez pozytywny przykład zielonych zamówień publicznych (wprowadzanie do przetargów kryteriów środowiskowych tj. ślad węglowy materiałów, zasobooszczędność rozwiązań). 				
Cel III:					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
Tworzenie warunków sprzyjających trwałemu rozwojowi gospodarczemu	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja obecnych terenów inwestycyjnych na terenie Miasta i Gminy; • Wyznaczenie mniejszych stref dla przemysłu lekkiego i usług zlokalizowanych bliżej Miasta; • Wdrażanie instrumentów wspierających przekwalifikowanie się pracowników oraz rozwój 				

	<p>kompetencji zawodowych, zdobywanie i podnoszenie kwalifikacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z powiatem oleśnickim w zakresie kształtowania oferty edukacyjnej (zwłaszcza zawodowej i technicznej) dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy; • Wsparcie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy; • Zapewnienie wsparcia merytorycznego, prawnego, podatkowego dla osób chcących otworzyć działalność gospodarczą; • Rozwijanie kompetencji biznesowych i zarządczych wśród młodego pokolenia, poprzez prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach podstawowych. 				
<p>Rozwój rolnictwa zrównoważonego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rolników indywidualnych w zakresie wnioskowania o środki zewnętrzne • Wspieranie innowacji w rolnictwie oraz podnoszenie kompetencji lokalnych producentów rolnych m.in. poprzez organizowanie lub informowanie o cyklicznych szkoleniach branżowych; • Promocja lokalnych produktów rolnych, w tym poprzez wspieranie krótkich łańcuchów dostaw, a także organizację targów, wydarzeń i inicjatyw promujących lokalnych producentów żywności; • Zapewnienie wsparcia merytorycznego dla osób chcących przekształcić gospodarstwo rolne w ekologiczne; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programów wspierających zagospodarowanie odpadów powstałych w rolnictwie, m.in. folii, opakowań po nawozach; • Zrzeszanie grup producentów rolnych, w tym zapewnienie wsparcie w sformalizowaniu zrzeszenia, celem wspólnego reprezentowania swojego stanowiska i negocjacji warunków sprzedaży. 				
<p>Aktywne kreowanie marki i rozpoznawalności Miasta i Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uzupełnienie systemu identyfikacji medialnej Miasta i Gminy, poprzez stworzenie hasła promocyjnego, wskazanie motywu przewodniego oraz zunifikowanie informacji m.in. na oficjalnych stronach i kanałach; • Promocja Miasta i Gminy we współpracy ze znanymi bierutowiczami tj. Jakub Mirosław, Jan Kazimierz Polkowski czy Janusz Rębielak; • Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami (np. KGW), na rzecz aktywnego promowania Miasta i Gminy podczas wydarzeń, zjazdów; • Aktywna współpraca z organizacjami międzygminnymi i regionalnym (LGD, SAW) na rzecz rozwoju i promocji Miasta i Gminy; • Zwiększenie wykorzystania i widzialności cyfrowej Miasta i Gminy poprzez platformy i media społecznościowe, przy jednoczesnej unifikacji systemu identyfikacji medialnej ; 				

	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i publikacja materiałów promocyjnych dotyczących lokalnych atrakcji historycznych, przyrodniczych i kulturowych. 				
Cel IV:					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
Rozwój wychowania i edukacji opartych na zindywidualizowanym podejściu i jakości oferty	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3; Modernizacja i doposażenie szkół podstawowych w pomoce dydaktyczne i nowoczesny sprzęt, wspierający rozwój kluczowych kompetencji wśród uczniów; Zapewnienie dostępu do pomocy medycznej (pielęgniarki) we wszystkich szkołach na terenie Miasta i Gminy; Wydzielenie „pokoi ciszy” we wszystkich szkołach, dedykowanych dzieciom neuro różnorodnym jako miejsca wyciszenia; Kontynuacja i rozwój wsparcia dla uczniów z trudnościami w nauce, poprzez zindywidualizowanie procesu nauczania i dodatkowe zajęcia wyrównawcze; Kontynuacja i rozwój wsparcia dla uczniów uzdolnionych, poprzez kooperatywne i zindywidualizowane dobieranie ścieżki rozwoju i bodźców motywacyjnych; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie zajęć z zakresu kompetencji STEAM (robotyki, programowania, kreatywnych i warsztatów technicznych); • Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym o zajęcia dotyczące ekologii, biznesu i edukacji obywatelskiej; • Doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej, poprzez kursy i szkolenia dla nauczycieli. 				
<p>Usługi społeczne i zdrowotne nastawione na mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój mieszkalnictwa komunalnego, w tym przeznaczonego na najem socjalny; • Utworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych na terenie Miasta i Gminy; • Przekształcenie M-GOPS w Centrum Usług Społecznych wraz z rozwojem katalogu świadczonych usług, w tym o ofertę aktywności czasu wolnego, fizjoterapię i rehabilitację; • Wprowadzenie projektu „Pudełko życia” dla osób długotrwale chorych oraz seniorów, a także dystrybucja pudełek z ramienia M-GOPS; • Rozwój usług opiekuńczych i sąsiedzkich – wsparcie asystentów osób niesamodzielnych oraz rozwój wolontariatu międzypokoleniowego; • Promocja profilaktyki zdrowotnej, w tym poprzez dofinansowanie badań profilaktycznych oraz promocję dostępnych projektów krajowych; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie i dalszy rozwój nowoczesnych form wsparcia seniorów, tj. teleopieka, czy opieki bezpieczeństwa; • Sieciowanie działań społecznych, poprzez rozwój wzajemnego wsparcia i nieodpłatnej pomocy czy wymiany (networking, barter sąsiedzki); • Uruchomienie telefonu „złotej rączki” dostępnego dla seniorów i umożliwiającego proste znalezienie rzetelnego wykonawcy drobnych napraw domowych. 				
<p>Integracja miejsko-wiejska w oparciu o rekreację i kulturę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dokończenie remontu filii Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Bierutowie w Zbytowej wraz z ponownym uruchomieniem; • Remont i doposażenie skatepark’u; • Przeprowadzenie działań remontowych we wnętrzu Domu Sportowca przy Stadionie Miejskim; • Remont oraz posadowienie szatni kontenerowych przy boisku typu orlik; • Tworzenie stref rekreacji i sportu w sołectwach, poprzez budowę: placów zabaw, siłowni plenerowych, miejsc integracji mieszkańców; • Rozwój oferty zajęć Ośrodka Kultury i Sportu oraz jej dostosowanie do potrzeb mieszkańców z różnych grup wiekowych; • Organizacja wydarzeń integracyjnych dla mieszkańców, w tym kontynuacja znanych 				

	<p>wydarzeń: dnia kobiet, dożynek, jarmarku, balu seniora itp.;</p> <ul style="list-style-type: none">• Cyfryzacja i digitalizacja kultury z uwzględnieniem OKiS i BPMiG (cyfryzacja zbiorów bibliotecznych, wykorzystanie technologii VR/AR w ofercie kulturalnej, tworzenie multimedialnych przestrzeni).				
--	---	--	--	--	--